

Tilinpäätös 2018

Kaupunginvaltuusto
17.6.2019

Sisällysluettelo

I	TOIMINTAKERTOMUS	
1.	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	2
1.1.	Kaupunginjohtajan katsaus	2
1.2.	Kaupungin hallinto	3
1.2.1.	Kaupunginvaltuusto	3
1.2.2.	Kaupunginhallitus	4
1.2.3.	Lautakuntien puheenjohtajat	5
1.2.4.	Kaupungin organisaatio	5
1.2.5.	Tilivelvolliset kaupungin organisaatiossa	6
1.2.6.	Henkilöstö	7
1.3.	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.3.1.	Maailmantalouden ja euroalueen talouden kehitys	9
1.3.2.	Suomen kansantalouden kehitys	10
1.3.3.	Kuntatalouden kehitys	11
1.3.4.	Hyvinkään kaupungin toimintaympäristön kehitys	12
1.4.	Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	14
1.5.	Arvio todennäköisestä kehityksestä	17
1.6.	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	17
1.7.	Ympäristötekijät	18
1.8.	Korruption ja lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat	19
2.	Kaupunginhallituksen selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	20
3.	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	24
3.1.	Tilikauden tuloksen muodostuminen	24
3.1.1.	Tuloslaskelman analysointi	25
3.2.	Toiminnan rahoitus	31
3.2.1.	Rahoituslaskelman analysointi	32
4.	Rahoitusasema ja sen muutokset	34
4.1.	Taseen analysointi	36
5.	Kokonaistulot ja –menot	37
6.	Kuntakonsernin toiminta ja talous	39
6.1.	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	39
6.2.	Konsernin toiminnan ohjaus	40
6.3.	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	40
6.4.	Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä	41
6.5.	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	42
6.6.	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	44
6.7.	Tytäryhtiöiden sitovat tavoitteet	49
7.	Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	58
II	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	
8.1.	Sitovien toiminnallisten tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen toimialoittain	60
	Päätöksenteko	67
	Konsernipalvelut ja hallinto	72
	Sosiaali- ja terveystoimi	79
	Sivistystoimi	96
	Tekniikka ja ympäristö	112
8.2.	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	125
8.3.	Investointiosan toteutuminen	128
8.4.	Rahoitusosan toteutuminen	131
8.5.	Yhteenveto talousarvion toteutumisesta	132
8.5.1.	Käyttötalouden yhteenveto toimielimittäin	132
8.5.2.	Käyttötalouden yhteenveto palvelualueittain 2018	137

III	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	
	Tuloslaskelma	141
	Rahoituslaskelma	142
	Tase	143
	Konsernituloslaskelma	145
	Konsernirahoituslaskelma	146
	Konsernitase	147
IV	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	
	Arvostus- ja jaksotusperiaatteet	150
	Tuloslaskelman liitetiedot	152
	Taseen liitetiedot	155
	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	162
	Ympäristöasiat	165
	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	167
	Osakkeet ja osuudet	168
V	ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	
	Hyvinkään Vesi -liikelaitos	172
	Tilapalvelu -taseyksikkö	189
	Ateria- ja puhtauspalvelut -taseyksikkö	192
	Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen	195
	Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tilikauden rahoituksen muodostumiseen	197
	Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tilikauden taseen muodostumiseen	198
	TOSITELAJIT, SÄILYTYSAJAT JA TILILUETTELO	200
	TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	211
	Liite, Vastuusitoumukset 2018	212

I. TOIMINTAKERTOMUS

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Vuonna 2018 Suomen talous kehittyi positiiviseen suuntaan, verotulokehitys oli myönteistä ja työttömyys laski. Epävarmuus sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksesta leimasi kuitenkin koko vuotta.

Keski-Uudellamaalla vietiin määrätietoisesti eteenpäin kuuden kunnan kuntayhtymämallia, sillä tavoitteella, että Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä (Keusote) ottaisi palvelujen järjestämisen lisäksi vastuun myös koko sosiaali- ja terveyspalveluiden (sote) tuotannosta vuoden 2019 alusta alkaen. Kireä aikataulu työllisti merkittävästi niin toiminnan siirrosta vastanneita valmistelijoita kuin päätöksentekijöitäkin.

Kuntayhtymän noin 200 000 asukkaan väestöpohja tarjoaa Keusoten jäsenkunnille ne niin usein sote-keskusteluissa mainitut "leveämmät hartiat". Kuntien välillä on hyvä yhteistyö ja valinta siirtyä kuntayhtymäpohjaisen toimintaan on osoittautunut onnistuneeksi päätökseksi jo nyt, huomioon ottaen vuoden 2019 alun poliittiset käänteet. Vaikka valtakunnallisen sote-ratkaisu kaatuikin alkuvuodesta 2019, voimme kuitenkin keskeytyksettä jatkaa sosiaali- ja terveystoimen kehittämistä Keusoten alueella.

Suomen myönteinen talous heijastui myös Hyvinkäälle työllisyysilanteen parantumisena. Tämä vaikuttaa positiivisesti kaupunkilaisten elämään monella tasolla ja myös pidemmällä tähtäimellä. Valitettavasti verorahoituksen kasvu jäi pieneksi johtuen valtion tekemistä tilityksen virheistä vuonna 2017. Huolestuttavaa oli myös kaupungin nettomenojen kasvu, joka oli 5,5 % edelliseen vuoteen nähden. Tämän seurauksena kaupungin talous toteutui 2,3 milj. euroa alijäämäisenä kahden ylijäämäisen vuoden jälkeen. Suurinta menojen kasvu oli sosiaali- ja terveystoimessa, mikä aiheuttaa haasteita myös Keusoten toiminnalle vuonna 2019.

Kaupungin velkamäärä pieneni siten, että se oli vuoden 2018 lopussa 2032 euroa/asukas. Tämä johtui pääasiassa emokaupungin talonrakennusinvestointien vähäisestä määrästä. Kaupunkikonsernin lainakanta kasvoi erityisesti Sairaalamäen uudisrakentamisen myötä.

Syntyvyyden heikko kehitys ja muuttovoiton kääntyminen muuttotappioksi vähensivät Hyvinkään asukaslukua yli 200 henkilöllä. Tämän takia tulevana vuosina on panostettava edelleen kaupungin tunnettuuden lisäämiseen ja väestötappion kääntämiseen jälleen kasvu-uralle.

Kaupungin strategian eli Pelikirjan kärkihankkeet etenivät suunnitelmallisesti. Hangonsillan asuntoalueen ensimmäisen vaiheen rakentaminen on käynnissä ja Hangonsillan monitoimitalon eli Kipinä-hankkeen vaatimat asemakaavat ja suunnitelmat etenivät aikataulussa.

Sveitsin uimalan laajennus jouduttiin urakkahintojen kalleuden takia jakamaan kahteen osaan ja rakentamistyöt siirtyivät vuoteen 2019. Sveitsin alueen asuntorakentamista koskeva osayleiskaava oli edelleen valitusten takia hallinto-oikeuden käsittelyssä.

Keskustan kehittämisen projektisuunnitelma valmistui ja loppuvuodesta päätettiin osallistua kansainväliseen Europan 15 -suunnittelukilpailuun, jonka avulla saadaan uusia näkemyksiä erityisesti pääradan länsipuolisille alueille.

Vuoden 2018 isot kulttuuri- ja muut tapahtumat toivat Hyvinkäälle paljon kaivattua näkyvyyttä ja pienemmät, paikallistason tilaisuudet kasvattivat kaupungin yhteisöllisyyttä. Kyläalueilla saatiin hyviä kokemuksia osallistuvasta budjetoinnista ja keskustajaman ulkopuolisia alueita koskeva kylien kehittämissuunnitelma hyväksyttiin.

Yhteenvetona voi todeta, että vuonna 2018 kaupungin kehittämisen keskiössä olivat sosiaali- ja terveystoimen uudistamiseen tähtäävät hankkeet. H-sairaalan käyttöönotto ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toiminnan laajentuminen koskemaan myös tuotantoa olivat historiallisen suuria muutoksia.

Kipinän ja Metsäkaltevan koulun rakentamisen aloittaminen ovat palveluverkon uudistamisen lähtökohtia. Nämä investoinnit mahdollistavat kaupunkilaisten saamien palveluiden merkittävän paranemisen ja lisäävät osaltaan Hyvinkään houkuttelevuutta.

Kiitän kaikkia luottamushenkilöitä ja kaupungin työntekijöitä hyvinkääläisten hyväksi tekemästänne työstä.

Jyrki Mattila
kaupunginjohtaja

1.2. Kaupungin hallinto

Edelliset Manner-Suomen kuntavaalit järjestettiin 9.4.2017 ja vaaleissa valittujen valtuutettujen toimikausi alkoi 1.6.2017. Seuraavat kuntavaalit toimitetaan 18.4.2021. Seuraavissa kappaleissa on esitetty vuonna 2018 kaupungin hallintorakennetta, valtuuston ja hallituksen kokoonpanot sekä muiden toimielinten puheenjohtajisto. Lisäksi on esitetty tilivelvolliset viranhaltijat.

1.2.1. Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto piti vuoden 2018 aikana 8 kokousta. Pöytäkirjoihin merkittiin 110 pykälää. Valtuuston kokoonpano oli seuraava:

Kokoomus (Kok)	13
Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	12
Perussuomalaiset (PS)	6
Vasemmistoliitto (Vas)	4
Vihreä Liitto (Vihr)	9
Suomen Keskusta (Kesk)	4
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	3
Yhteensä	51

Kaupunginvaltuuston jäseninä olivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtajat:

Pahlman, Irma	puheenjohtaja, varatuomari, SDP
Rainio, Jaakko	I varapuheenjohtaja, rehtori, KOK
Patjas, Sanna-Kaisa	II varapuheenjohtaja, eläkeläinen, Vihreät

Muut jäsenet:

KANSALLINEN KOKOOMUS Rp (Kok)

Eerola, Markus	maatalousyrittäjä
Kokko, Annika	pääsihteeri/opintojohtaja
Komulainen, Riikka	vuokratvälittäjä
Latostenmaa, Arto	maanviljelijä, myyjä
Mäkelä, Ari	korjaamopäällikkö
Piekkari, Ari	tekninenmanageri
Puhakka, Pentti	johtaja
Puupponen, Riitta	perushoitaja, eläkeläinen
Rantalainen, Antti	kauppaneuvos
Rantalainen, Iida-Eveliina	yrittäjä
Silverberg, Krista	erityisluokanopettaja
Vanhatalo, Tuula	MMK

SUOMEN SOSIAALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE Rp (SDP)

Helén, Anette	sosionomi (amk), sosiaaliohjaaja
Karttunen, Pasi	sopimusasiantuntija
Kukkola Jussi	opiskelija
Laine, Pekka	eläkeläinen
Latosuo, Tuula	sairaanhoitaja, eläkeläinen
Lehtimäki, Anne	päiväkodin johtaja
Liesmäki, Hannele	työ- ja yksilövalmennuspäällikkö
Linna-Pirinen, Tuija	aluepäällikkö
Mauriala, Vesa	puheenjohtaja
Perholehto, Pinja	opiskelija
Velin, Jari-Pekka	veturiasentaja

PERUSSUOMALAISET (PS)

Järvinen, Arto	varatuomari
Karhunen, Tiina	kättilö
Lappalainen, Veijo	kaukolämpöasentaja
Meri, Leena	kansanedustaja
Perälähti, Henri	verkostoasentaja
Riskilä Timo (vapautettu KV 10.9.2018)	
Wahlsten, Pekka (nimetty KV 10.9.2018)	yrittäjä

VASEMMISTOLIITTO Rp (Vas)

Jokinen, Johanna	tarkastaja
Kouhia, Juhani	eläkeläinen
Raunisalo, Riika	
Savela, Olli	yliaktuaari

VIHREÄ LIITTO Rp (Vihr)

Hyytiäinen, Minna
 Jahnukainen, Markku
 Kalliomaa, Sirpa
 Korpela, Aki
 Korpela, Terhi
 Pyykkönen, Nina
 Reichardt, Ragni
 Urtamo, Kristiina

toiminnanjohtaja
 professori
 lastentarhanopettaja, eläkeläinen
 FM, peruskoulunkieltenopettaja
 biologian ja maantiedonopettaja
 erikoispsykologi, PSL, psykoterapeutti
 amanuessi
 terv.h.opettaja, työnohjaaja, yrittäjä

SUOMEN KESKUSTA Rp (Kesk)

Haapamäki, Jaakko
 Jäske, Heikki
 Laine, Marja-Leena
 Skyttä, Juhani

taluspäällikkö
 yrittäjä
 varhaiskasvatuspäällikkö
 opistoupseeri, evp

SUOMEN KRISTILLISEDEMOKRAATIT Rp (KD)

Kiuttu, Pekka
 Rajala, Inga-Lill
 Taupila Reija

insinööri
 toimittaja, vapaaehtoistyöntekijä
 tuotantopäällikkö

1.2.2. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtävänä on johtaa kaupungin hallintoa, valmistella kaupunginvaltuustossa käsiteltävät asiat sekä huolehtia kaupunginvaltuuston päätösten toimeenpanosta. Lisäksi se valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia sekä tekee sopimukset sen puolesta.

Kaupunginhallitus piti vuoden 2018 aikana 27 kokousta. Pöytäkirjoihin merkittiin 334 pykälää.

Kaupunginhallituksen kokoonpano oli seuraava:

Puheenjohtaja	Kokko, Annika (KOK)	varajäsen
I Varapuheenjohtaja	Linna-Pirinen, Tuija (SDP)	Puhakka, Pentti
II Varapuheenjohtaja	Meri, Leena (PS)	Kalliomaa, Sirpa
		Riskilä, Timo (vapautettu KV 10.9.2018)
	Korpela, Aki (VIHR)	Lappalainen, Veijo (nimetty KV 10.9.2019)
	Kukkola, Jussi (SDP)	Reichardt Ragni
	Laine, Marja-Leena (KESK)	Mauriala, Vesa
	Laine, Pekka (SDP)	Haapamäki, Vesa
	Mäkelä, Ari (KOK)	Urtamo, Kristiina
	Rantalainen, Antti (KOK)	Siiliverberg, Krista
		Rantalainen, lida-Eveliina

Henkilöstöjaosto

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto piti vuoden aikana 15 kokousta ja pöytäkirjoihin merkittiin 73 pykälää.

Jaoston kokoonpano oli seuraava:

Puheenjohtaja	Linna-Pirinen, Tuija (SDP)	varajäsen
	Mäkelä, Ari (KOK)	Kalliomaa, Sirpa
	Laine, Pekka (SDP)	Rantalainen, lida-Eveliina
	Meri, Leena (PS)	Haapamäki, Jaakko
		Lappalainen, Veijo

Kehittämisaosto

Kaupunginhallituksen kehittämisaosto piti vuoden aikana 16 kokousta ja pöytäkirjoihin merkittiin 100 pykälää.

Kaupunginhallituksen kehittämisaostoon kuuluivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja	Kokko, Annika (KOK)	Puhakka, Pentti
	Rantalainen, Antti (KOK)	Siiliverberg, Krista
	Korpela, Aki (VIHR)	Reichardt, Ragni
	Kukkola, Jussi (SDP)	Mauriala, Vesa
	Laine, Marja-Leena (KESK)	Urtamo, Kristiina

1.2.3. Lautakuntien puheenjohtajat

Keskusvaalilautakunta

Hintikka, Esa (KOK)
Ahtikari, Markku (SDP)

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta

Lappalainen, Veijo (PS)
Hyytiäinen, Minna (VIHR)

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Opetuslautakunta

Vanhatalo, Tuula (KOK)
Taupila, Raija (KD)

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Helén, Anette (SDP)
Puupponen, Riitta (KOK)

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Tarkastuslautakunta

Karttunen, Pasi (SDP)
Skyttä, Juhani (KESK)

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Tekninen lautakunta

Komulainen, Riikka (KOK)
Velin, Jari-Pekka (SDP)

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Ympäristölautakunta

Korpela, Terhi (VIHR)
Järvinen, Arto (PS)

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Hyvinkään Veden johtokunta

Komulainen, Riikka (KOK)
Velin, Jari-Pekka (SDP)

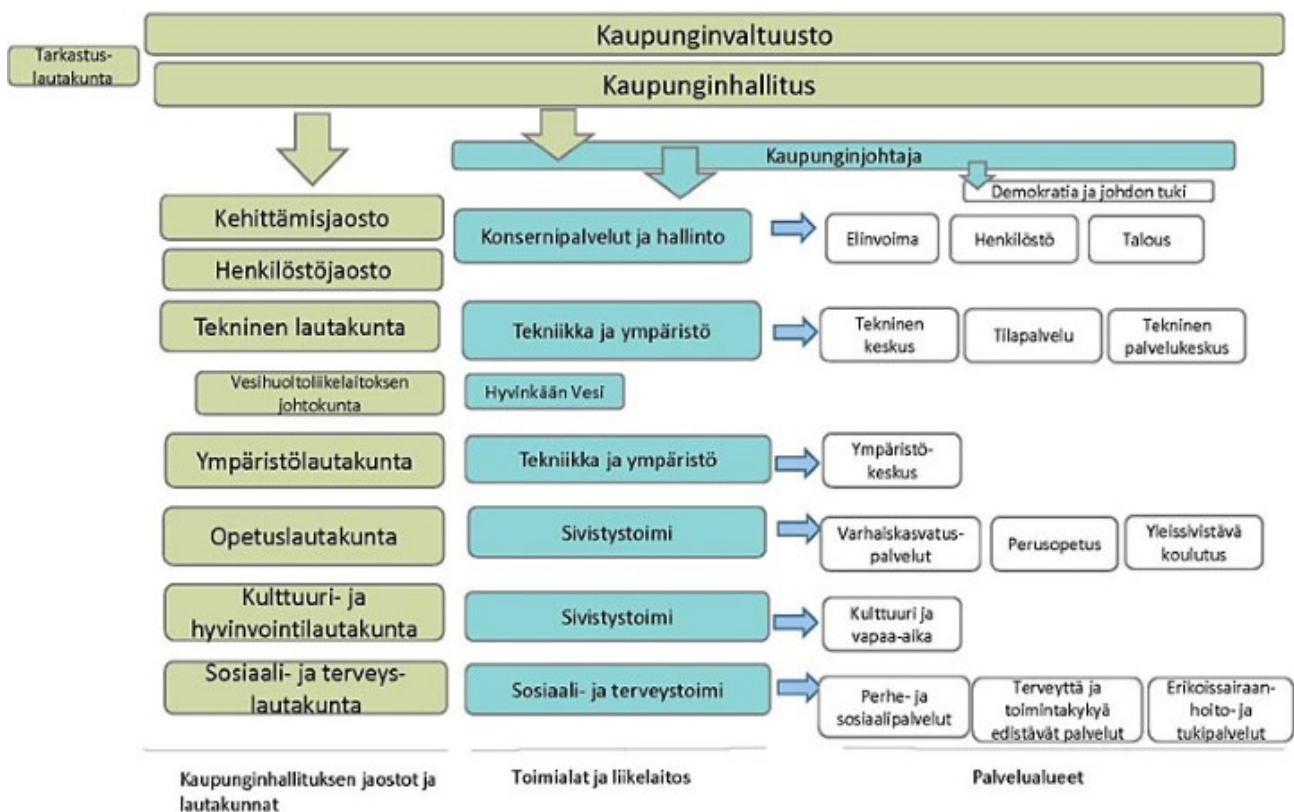
puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

1.2.4. Kaupungin organisaatio

Kaupungin hallinto-organisaatio oli vuoden 2018 lopussa seuraava:

Voimaantulo 1.6.2017

Hyvinkään kaupungin organisaatio

1.2.5. Tilivelvolliset kaupungin organisaatiossa

Tilivelvollisten määrittelemisen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alaistensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta.

Vuoden 2018 talousarviossa seuraavat johtavat viranhaltijat on määritelty tilivelvollisiksi:

Toimielin/Tulosalue	Tilivelvollinen
Tarkastuslautakunta	tarkastussihteeri
Keskusvaalilautakunta	kansliapäällikkö
Kaupunginhallitus	kaupunginjohtaja
Demokratia ja johdon tuki	kaupunginjohtaja
Henkilöstöjaosto	henkilöstöjohtaja
Kehittämisaosto	kaupunginjohtaja
Talous	talousjohtaja
Henkilöstö	henkilöstöjohtaja
Elinvoima	liiketoimintajohtaja
Opetuslautakunta	sivistystoimenjohtaja
Sivistystoimen hallinto ja kehittäminen	sivistystoimenjohtaja
Perusopetus	perusopetuksen johtaja
Yleissivistävä koulutus	sivistystoimenjohtaja
Varhaiskasvatuspalvelut	varhaiskasvatuksen johtaja
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta	kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Tekninen lautakunta	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Toimialan hallinto ja kehittäminen	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Tekninen keskus	tekniinen johtaja
Tekninen palvelukeskus	tuotantojohtaja
Tilapalvelu	kiinteistöjohtaja
Ympäristölautakunta	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Ympäristökeskus	ympäristötoimenjohtaja
Sosiaali- ja terveyslautakunta	sosiaali- ja terveysjohtaja
Hallinto- ja kehittäminen	sosiaali- ja terveysjohtaja
Perhe- ja sosiaalipalvelut	perhe- ja sosiaalipalveluiden johtaja
Terveyttä ja toimintakykyä ed. palvelut	sosiaali- ja terveysjohtaja
Erikoissairaanhoido ja tukipalvelut	sosiaali- ja terveysjohtaja
Hyvinkään veden johtokunta	vesihuoltojohtaja
Investointiosa	
Maa- ja vesialueet (kaupunginhallitus)	kaupunginjohtaja
Rakennukset (konserni- ja tukipalvelujaosto)	kiinteistöjohtaja
Kiinteät rakenteet ja laitteet	kaupunginjohtaja
Kunnallistekniikka	tekniinen johtaja
Maaperä- ja vesivahingot	tekniinen johtaja
Urheilu- ja ulkoilualueet	kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Koneet ja kalusto	
Kaupunginhallitus	kaupunginjohtaja
Kehittämisaosto	kaupunginjohtaja
Opetustoimi	sivistystoimenjohtaja
Kulttuuri- ja vapaa-aika	kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Sosiaali- ja terveystoimi	sosiaali- ja terveysjohtaja
Tekniikka ja ympäristö	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Aineettomat hyödykkeet (kaupunginhallitus)	kaupunginjohtaja
Sijoitukset (kaupunginhallitus)	kaupunginjohtaja
Vesihuolto	vesihuoltojohtaja
Rahoitusosa	talousjohtaja

1.2.6. Henkilöstö

Kaupungin henkilöstön määrä (vakinaiset, sijaiset, määräaikaiset) laski hieman vuodesta 2017. Vakituisten työntekijöiden määrä väheni edellisvuodesta 15 henkilön verran, määräaikaisten yhdellä henkilöllä ja sijaisten määrä viidellä henkilöllä. Kokonaisuutena henkilöstömäärä oli 21 työntekijää vähemmän 31.12.2018 kuin vuotta aiemmin. Kaupungin palveluksessa oli 31.12.2018 yhteensä 2745 henkilöä. Määrään sisältyvät myös sivutoimiset työntekijät mutta ei työllistetyt työntekijät.

2018	Vakinaiset	Muutos ed. vuodesta	Sijaiset	Muutos ed. vuodesta	Määräaik.	Muutos ed. vuodesta	Yht.	Muutos ed. vuodesta
Päätöksenteko	15	-2 -12 %	1	1 100 %	1	1 0 %	17	0 0 %
Konsernipalvelut ja hallinto	65	-6 -8 %	0	-2 -100 %	5	0 0 %	70	-8 -10 %
Sivistystoimi	947	-8 -1 %	104	16 18 %	210	12 6 %	1 261	20 2 %
Tekniikka ja ympäristö	349	-23 -6 %	17	-4 -19 %	21	7 50 %	387	-20 -5 %
Sosiaali- ja terveystoimi	798	24 3 %	146	-16 -10 %	33	-21 -39 %	977	-13 -1 %
Hyvinkään Vesi	33	0 0 %	0	0 0 %	0	0 0 %	33	0 0 %
Yhteensä	2 207	-15 -1 %	268	-5 -2 %	270	-1 0 %	2 745	-21 -1 %

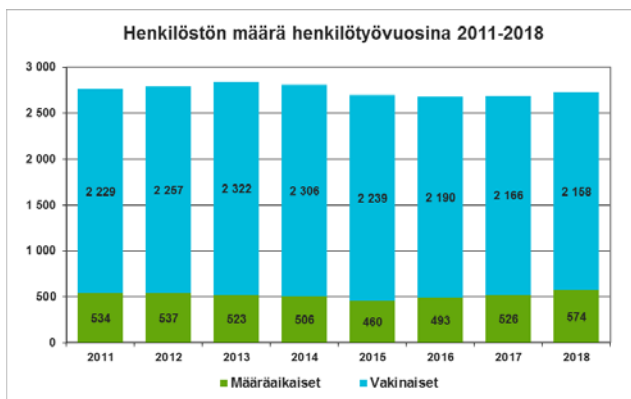
Osa-aikatyötä teki 366 henkilöä 31.12.2018. Osa-aikatyötä tekevien määrä nousi 2 henkilöllä (0,6 %) edellisvuoteen verrattuna. Vastaavasti kokoaikaisen henkilöstön määrä on vähentynyt 23 henkilöllä (1 %). Osa-aikaisen henkilöstön osuus oli 7,5 % prosenttia kaikista työntekijöistä.

Kaupungin henkilöstön määrä on vähentynyt 21 työntekijällä. Henkilötyövuosina mitattuna kasvua on ollut 40 vuosityöntekijän verran ja työpanoksella 2 henkilön verran. (Työpanos oli 2129 vuonna 2017 ja 2131 vuonna 2018). Määräaikaisen (sis. sijaiset) henkilöstön määrä nousi henkilötyövuosina mitaten 48 HTV:llä.

2018 Toimiala	31.12.2017	Päättyneet palvelus-suhteet 1.1.-31.12.2018	Lähtövaihtuvuus-%
Päätöksenteko ja	17	4	23,5
Konsernipalvelut ja hallinto	71	16	22,5
Sosiaali- ja terveystoimi	774	101	13,0
Sivistystoimi	955	58	6,1
Tekniikka ja ympäristö	372	49	13,2
Hyvinkään Vesi	33	4	12,1
Yhteensä	2 222	232	10,4
Eläköityneet		71	
Yhteensä ilman eläköityneitä	2 222	161	7,2 %

Vakinaisista työsuhteista päättyi 232 työsuhdetta vuonna 2018 (lähtövaihtuvuus 10,4 %) ja näistä 71 kpl oli eläköityneitä.

Kuntapalvelujen tuottamiseen tarvittavan henkilöstön määrän suhteuttaminen kunnan asukaslukuun kertoo osaltaan palvelutuotannon henkilöstömitoituksesta siinä määrin kuin palvelut tuottaa kunnan oma henkilöstö. Henkilöstömäärän vähentymiseen vaikuttaa näin ollen se, muuttuuko kunnan järjestämisvastuu palvelusta tai tuottaako palvelun kunta vai tuotetaanko palvelu ostopalveluna. Lisäksi aikasarja osoittaa viime vuosilta palvelutuotannon tehostumista suhteessa asukaslukuun.

Henkilöstökulut kasvoivat edelliseen vuoteen nähden noin 2,5 milj. eurolla (2,1 %). Henkilöstökustannusten kasvu johtui palkkojen ja palkkioiden kasvusta, sillä ne kasvoivat 3,3 milj. eurolla eli 3,6 % edelliseen vuoteen nähden. Palkat ja palkkiot kasvoivat työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten myötä, mutta tämä selittää kasvusta vain osan, arviolta noin 1,2 milj. euroa. Lisäksi palkat ja palkkiot kasvoivat erityisesti terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden palvelualueella muiden kuin sairaus-, äitiys- tai vuosilomasijaisten palkkamenojen ja työaikakorvausmenojen kasvun vuoksi. Muita kasvun syitä ovat muun muassa osan vuoden 2017 menojäämäpalkoista kirjautuminen vuodelle 2018, aiheettomien epäpätevyysalennusten maksatuksen oikaiseminen ja Keusoteen siirtyvän henkilöstön työaikakorvausten maksaminen.

Eläkekulut pienenevät hieman. Kuntatyönantajan palkkaperusteinen maksu pieni, mutta samaan aikaan valtion eläkelain mukaiset eläkemaksut kasvoivat lähes vastaavasti. Myös varhaiseläkemaksut pienenevät hieman (noin 18 000 euroa) eli työkyvyttömyysperusteiset eläkkeet pysyvät merkittävästi alemmalla tasolla kuin ennen vuotta 2017.

Muut henkilösivukulut pienenevät merkittävästi erityisesti siksi, että työttömyysvakuutusmaksut pienenevät 0,8 milj. euroa.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittain erikseen henkilöstökertomuksen, jossa kuvataan tarkemmin henkilöstön määrälliset ja laadulliset tunnusluvut, kehittämistoimenpiteet ja näiden vaikutukset henkilöstöön, toimintaan ja talouteen.

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

1.3.1. Maailmantalouden ja euroalueen talouden kehitys

Suomen Pankin¹ mukaan maailmantalous kasvoi vuoden 2018 alkupuolella vajaan 4 prosentin vauhtia. Loppuvuoden aikana näkymät heikentyivät, ja maailmantalouden kasvun ennakoitaan jäävän vuonna 2019 hitaammaksi kuin viime vuonna. Protektionistiset toimet ja epävarmuus päätalousalueiden taloukskasvusta ovat heikentäneet luottamusilmapiiriä ja vaimentaneet maailmankaupan kasvua. Tuoreimpien ennusteiden mukaan maailmantalouden kasvun ennakoitaan pysyvän lähivuosina noin 3,5 prosentissa, mutta ennusteita heikompiakin kehitys on mahdollinen.

Maailmankauppa ja kehittyneiden maiden teollisuustuotanto heikentyivät huolestuttavan jyrkästi viime vuoden lopulla. Maailman tavarakaupan vuosikasvuvauhti muuttui joulukuussa negatiiviseksi. Teollisuuden luottamus on heikentynyt laajalaisesti, viime vuoden lopulla myös Yhdysvalloissa. Teollisuustuotannon kasvu on hidastunut kaikilla päätalousalueilla, ja erityisesti uudet vientitilaukset ovat vähentyneet.

Viimeisen puolen vuoden aikana euroalueen ulkoisen ympäristön tilanne on heikentynyt. Osa maailmantalouden kasvua vaimentavista riskitekijöistä on toteutunut. Reilu vuosi sitten alkanutta Kiinan ja Yhdysvaltojen välistä kauppakiistaa ei ole saatu sovittua neuvotteluiden jatkumisesta huolimatta. Tällä hetkellä tullikorotukset koskevat valtaosaa Kiinan ja Yhdysvaltojen välisestä tavarakaupasta. Kauppapoliittiset jännitteet ovat pitkittyessään lisänneet epävarmuutta tulevasta ja näkyvät osittain jo toteutuneissa investointi- ja vientiluvuissa. Luottamusindikaattorit, jotka ennakoivat tulevaa taloukskasvua, ovat heikentyneet.

Kiinan taloukskasvun hidastuminen on jatkunut. Kiinan merkitys on kasvanut niin suureksi, että sen taloustilanteen heikkeneminen tuntuu jo väistämättä muuallakin maailmantaloudessa. Taloukskasvun odotetaan hidastuvan asteittain myös Yhdysvalloissa, kun finanssipoliittisen elvytyksen vaikutukset hiipuvat.

Myös euroalueen taloukskasvu on hidastunut nopeasti ja pitkäkestoisemmin kuin aiemmin on arvioitu. Euroalueen nopeimman taloukskasvun vaihe ajoittui vuoteen 2017. Euroalueen kasvun äkillinen hidastuminen vuoden 2018 aikana on yllättänyt eikä merkkejä kasvun nopeutumisesta uudelleen vielä ole. Erityisesti teollisuuden luottamus on heikentynyt nopeasti, ja teollisuustuotanto supistui viime vuoden lopulla. Bruttokansantuotteen kasvun ennakoitaan jäävän tänä vuonna hieman alle sen pitkän ajan tasapainovauhdin. Edelleen epäselvä brexit-tilanne näkyy osaltaan Ison-Britannian taloukskasvun nopeana heikentymisenä ja vaimentaa euroalueen ulkoista kysyntää. Brexit heikentää eniten Ison-Britannian taloutta, mutta joillekin euroalueen maille ja talouden sektoreille vaikutukset voivat olla merkittäviä. Lyhyellä aikavälillä sovun löytyminen sekä kauppaneuvotteluissa että brexitin suhteen hälventäisi epävarmuutta, kun taas pidemmällä aikavälillä keskeistä ovat neuvottelujen lopputulokset.

EU:n ja Yhdysvaltojen väliset kauppaneuvottelut ovat nekin kesken – tullikorotukset autoille ja autonomille ovat edelleen mahdolliset ja osuisivat toteutuessaan kipeästi erityisesti Saksan autoteollisuuteen.

Kevyet rahoitusolot tukevat yhä euroalueen taloukskasvua. Yritysten ja kotitalouksien pankkilainojen korot ovat alhaisia, ja korkojen maakohtaiset erot varsin pieniä. Italiassa poliittinen epävarmuus pitää sen valtionlainakorkoja yhä koholla ja pankkien luottoehdot ovat hieman kiristyneet. Italian rahoitusolojen kiristyminen ei kuitenkaan ole tarttunut muihin euro-maihin. Euroalueen talousnäkyvien yleinen heikkeneminen voi kuitenkin hidastaa julkisen velkaantuneisuuden alentamista sekä pankkisektorin tilan kohonemista useassa maassa.

Heikentyneiden talousnäkyvien seurauksena EKP:n neuvosto muutti maaliskuun kokouksessa korkoja koskevaa ennakkoivaa viestintäänsä. EKP:n neuvosto odottaa nyt ohjaukskorkojen pysyvän nykyisellä tasolla ainakin vuoden 2019 loppuun asti ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että inflaatio palautuu kestävästi lähemmäksi hieman alle kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä. Maaliskuussa EKP:n neuvosto ilmoitti myös uudesta pankeille tarjottavasta pitempiaikaisten neljännesvuosittaisten rahoitusoperaatioiden sarjasta (TLTRO III). Eurojärjestelmä antaa syyskuusta 2019 maaliskuuhun 2021 pankeille mahdollisuuden nostaa kahden vuoden pituisia luottoja, joiden korko on sidottu perusrahoitusoperaatioiden korkoon. Näillä lainoilla ylläpidetään pankkilainojen suotuisaa kehitystä euroalueella.

Työttömyys on vähentynyt euroalueella edelleen vuonna 2018. Työttömyysaste on supistunut tasaisesti vuoden 2013 huipun noin 12 prosentista noin 8 prosenttiin eli alle kriisiä edeltävän euroajan keskimääräisen tason. Euroalueella onkin jo monin paikoin nähtävissä työvoimapulaa. Kilpailu työntekijöistä kiristyy, sillä avointen työpaikkojen osuus on kasvanut. EKP:n arvion mukaan työttömyys laskee lähivuosina edelleen huolimatta suhdannekehityksen heikkenemisestä.

Maailmantaloudessa odotettua heikomman kehityksen riski on siis yhä suuri. Kauppapoliittisten jännitteiden lisääntyminen ja Kiinan taloukskasvun ennakoitua nopeampi hidastuminen voivat heikentää merkittävästi maailmantalouden kasvua. Euroalueen jarruna pidemmällä aikavälillä on yhä vaimea tuottavuuskehitys. Euroalue jää tutkimus- ja tuotekehittelyssä jälkeen Yhdysvalloista, mikä heikentää tulevaisuudennäkymiä. Maakohtaiset erot ovat merkittäviä, ja suurista euromaista vain Saksassa tuottavuus ja panostus tutkimus- ja tuotekehittelyyn vastaavat suunnilleen Yhdysvaltojen tasoa.

¹ Suomen Pankki: Euro & Talous 1/2019. Rahapolitiikka, talouden näkymät. Saantitapa: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/1/nakymat-heikentyneet-nopeasti-korjauttu-tilanne/>. Maaliskuu 2019.

1.3.2. Suomen kansantalouden kehitys

Tilastokeskuksen² viime viikolla julkaisemien alustavien tietojen mukaan Suomen BKT kasvoi viime vuonna 2,3 prosenttia 202,4 miljardiin euroon (36 655 euroa/asukas). Näin ollen Suomen bruttokansantuotteen volyymi ylitti viimein finanssikriisiä edeltävän huippuvuoden 2008 tason. Kasvu jäi kuitenkin odotettua hitaammaksi ja Suomen BKT:n kasvuvauhti hidastui viime vuonna vuosista 2016 ja 2017, jolloin kokonaistuotanto kasvoi 2,8 ja 2,7 prosenttia.

Suomen talouden kasvu syntyi käytännössä kokonaan kotimaisesta kysynnästä eli kulutuksesta ja investoinneista. Yksityiset kulutusmenot kasvoivat viime vuonna 1,4 prosenttia edellisvuodesta, samoin julkiset kulutusmenot. Investoinnit kasvoivat 3,2 %.

Valtiovarainministeriön³ mukaan julkisten kulutusmenojen kasvun odotetaan jatkuvan koko ennustejaksolla. Julkisen kulutuksen hinnan kasvua kiihdyttävät vuosina 2018 ja 2019 mm. palkankorotukset ja kertaluonteinen tuloksellisuuserä. Ansiotason nousu jatkuu nopeana 2019-2021. Vuosina 2019 ja 2020 julkisen kulutuksen hintaa nostaa osaltaan lomarahaleikkauksen päätyminen. Reaalitulojen nousu hidastuu noin 1,5 prosenttiin, mikä hidastaa yksityisen kulutuksen kasvua seuraavina vuosina.

Nettovienti oli edellisvuoteen nähden negatiivisempi vuonna 2018. Tavaroiden ja palveluiden nettovienti heikkeni -1,5 miljardista eurosta -3,8 miljardiin euroon. Tämä johtuu erityisesti siitä, että tuonti kasvoi 4,2 %, mutta vienti vähemmän, 1,5 %. Palveluiden vienti ja tuonti kasvoivat enemmän kuin tavaroiden vienti ja tuonti, mutta sekä absoluuttisesti että suhteellisesti palveluiden tuonti kasvoi palvelujen vieniä enemmän. Tavaroiden ja palveluiden nettovienti on ollut vuodesta 2011 alkaen negatiivinen, mutta yhtä paljon negatiivinen kuin vuonna 2018 se on ollut vain vuonna 2016. Vaihtotaseen alijäämä oli vuonna 2018 4,4 miljardia euroa, kun se vuonna 2017 oli 0,7 miljardia euroa. Vaihtotase on ollut vastaavalla tasolla viimeksi vuonna 2012. Valtiovarainministeriö kuitenkin arvioi, että vaihtotase kohenee tasaisesti ennustejaksolla viennin kasvaessa hieman tuontia nopeammin ja koska ensitulon ulkomailta odotetaan olevan keskimäärin positiivinen maailmantalouden kasvaessa Suomen taloutta nopeammin.

Tilastokeskuksen mukaan työllisyyden kasvu nosti kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja sekä verokertymää. Kotitalouksien oikaistu reaalitulo kasvoi 4,0 prosenttia. Siihen luetaan mukaan myös hyvinvointipalvelut eli julkisyhteisöjen ja järjestöjen kotitalouksien hyväksi tuottamat yksilölliset palvelut kuten koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut. Kotitalouksien saamat palkat ja palkkiot kasvoivat nimellisesti 4,6 prosenttia. Kotitalouksien kulutusmenot olivat 3 prosentin kasvussa ja kotitalouksien säästö kääntyi 0,7 miljardia euroa positiiviseksi (-1,1 miljardia vuonna 2017). Kotitalouksien säästämisaste kääntyi kahden vuoden jälkeen positiiviseksi ja kotitalouksien velkaantumisaste kääntyi laskuun ensimmäistä kertaa vuoden 2013 jälkeen Säästämisaste oli 0,6 prosenttia. Verokertymä (mukaan luettuna pakolliset sosiaaliturvamaksut) kasvoi 2,2 prosenttia vuonna 2018. Veroaste oli 42,4 % vuonna 2018 kun se vuotta aiemmin oli 43,3 %.

Tilastokeskuksen⁴ mukaan vuoden 2018 keskimääräinen inflaatio oli 1,1 prosenttia. Kuluttajahintoja nosti vuoden takaiseen verrattuna eniten savukkeiden, sähkön, polttonesteiden ja omakotitalon peruskorjausten kallistuminen. Kuluttajahintojen nousua vuoden takaisesta hillitsi eniten lasten päivähoiton, matkapuhelinten, käytetyn auton, televisioiden sekä omakotitalokiinteistöjen halpeneminen. Valtiovarainministeriön suhdannekatsauksen mukaan vuonna 2019 inflaatiota kiihdyttävät palvelu-, elintarvike- ja energiahintojen nousu, mutta tavaroiden hintojen vaikutus inflaatioon jää vuoden 2018 tavoin negatiiviseksi. Ansiotason noustessa palveluiden hintojen odotetaan nousevan aiempaa nopeammin. Palkankorotusten ja energiahintojen nousun välillisten vaikutusten tukemana myös elintarvikkeiden hintojen odotetaan jatkavan kasvuaan. Vuosina 2020-2021 inflaatiopaineiden odotetaan kokonaisuutena kasvavan hitaasti. Palveluiden hintojen nousun odotetaan vähitellen nopeutuvan ennustejaksolla palkankorotusten heijastuessa hintoihin. Kulutuskysynnän ja raaka-ainoiden hintojen kasvu on kuitenkin maltillista.

Tilastokeskuksen mukaan julkisyhteisöjen rahoitusasema eli nettoluotonanto oli 1,3 miljardia euroa alijäämäinen. Edellisenä vuonna alijäämä oli 1,8 miljardia euroa eli alijäämä pieneni edelleen. Alijäämä oli 0,6 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionhallinnon alijäämä oli 2,7 miljardia euroa, kun se edellisenä vuonna oli 4,1 miljardia euroa. Alijäämää pienensi erityisesti verotulojen kasvu. Paikallishallinnon (kuntien ja kuntayhtymien ym.) alijäämä kasvoi ennakkotietojen mukaan 1,8 miljardiin euroon. Työeläkelaitosten ylijäämä kasvoi 2,0 miljardista 2,5 miljardiin euroon, vaikka työeläkelaitosten maksamien eläkkeiden määrä jatkoi kasvuaan. Ylijäämään ei lasketa mukaan sijoitusten arvomuutoksia. Muut sosiaaliturvarahastot olivat 0,7 miljardia euroa ylijäämäisiä.

Nimellisesti julkinen talous velkaantui edelleen vuonna 2018. Tilastokeskuksen⁵ mukaan julkisyhteisöjen EDP-velka eli nimellishintainen sulautettu bruttovelka oli vuoden 2018 neljännen neljänneksen lopussa 137,5 miljardia euroa ja kasvoi vuoden takaiseen ajankohtaan verrattuna 0,3 miljardia euroa. Valtionhallinnon velka oli neljänneksen lopussa 115,8 miljardia euroa eli 1,2 miljardia euroa edellisvuotta pienempi. Paikallishallintosektorin velka kasvoi 0,9 miljardia euroa ja oli neljänneksen lopussa 20,6 miljardia euroa. Lyhytaikaisten velkainstrumenttien määrä väheni 0,4 miljardilla ja pitkäaikaisten

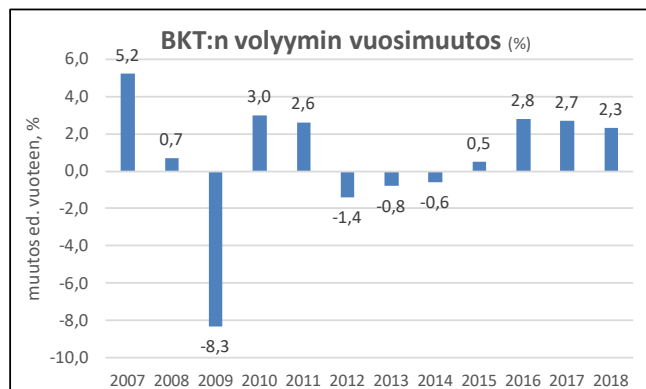
² Suomen virallinen tilasto (SVT): Kansantalouden tilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8881. 2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 16.3.2019]. Saantitapa: http://www.stat.fi/tiil/vtp/2018/vtp_2018_2019-03-15_tie_001_fi.html

³ Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, talvi 2018. Valtiovarainministeriön julkaisu 33a/2018.

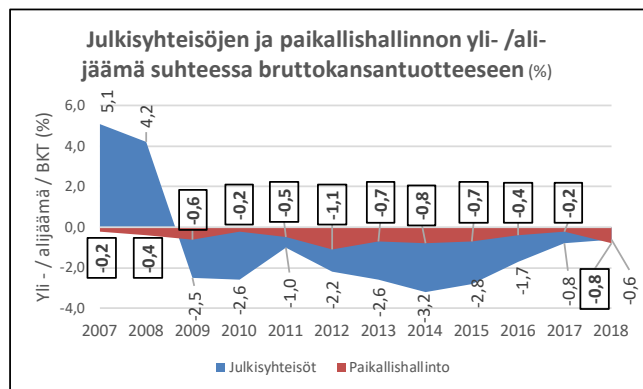
⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuluttajahintaindeksi [verkkojulkaisu]. ISSN=1796-3524. joulukuu 2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 17.3.2019]. Saantitapa: http://www.stat.fi/tiil/khi/2018/12/khi_2018_12_2019-01-14_tie_001_fi.html

⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Julkisyhteisöjen velka neljännesvuosittain [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-8018. 4. vuosineljännes 2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 17.3.2019]. Saantitapa: http://www.stat.fi/tiil/jyev/2018/04/jyev_2018_04_2019-03-15_tie_001_fi.html

lainojen kanta kasvoi 1,3 miljardilla. Sosiaaliturvarahastojen velka laski 0,6 miljardia euroa vuoden 2017 viimeiseen neljännekseen nähden ja oli neljänneksen lopussa 2,2 miljardia euroa. Bruttokansantuotteen kasvun vuoksi EDP-velan suhde bruttokansantuotteeseen laski 61,3 prosentista 58,9 prosenttiin.

Tilastokeskus⁶. Bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutos (%) ja julkisyhteisöjen ja paikallishallinnon (prosenttiluvun ympärillä reunaviivat) yli-/alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen (%).

Suotuisasta suhdannetilanteesta huolimatta julkinen velkasuhde on alentunut hyvin verkkaisesti. Julkisen talouden puskurit ovat edelleen hyvin ohuet kohtaamaan seuraavaa laskusuhdannetta. Esimerkiksi edellisen finanssikriisin jälkeen velkasuhde nousi yli 30 prosenttiyksikköä. Kun valtiovarainministeriön laskelman mukaisesti julkisen talouden rahoitusasemasta puhdistetaan suhdanteen vaikutus, on julkinen talous rakenteellisesti alijäämäinen. Talouden suotuisa suhdannevaihe peittää alleen myös julkisen talouden pidemmän aikavälin rakenteelliset ongelmat. Väestö ikääntyy ja se näkyy erityisesti kasvupaineena hoito- ja hoivamenoissa. Julkisen talouden tulisi olla 2020-luvun alussa huomattavan ylijäämäinen, jotta se olisi kestävällä pohjalla kohtaamaan väestön ikääntymisestä aiheutuvat paineet.

1.3.3. Kuntatalouden kehitys

Tilastokeskuksen⁷ keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntatalous näyttää vuoden 2018 tilinpäätösarvioiden valossa synkältä. Tulos painui vuonna 2018 negatiiviseksi 196:ssa eli peräti noin kahdessa kolmasosassa kunnista, kun vuotta aiemmin miinusmerkkisiä tuloksia oli 55 kunnassa.

Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut olivat 3,3 prosenttia edellistä vuotta suuremmat ja niitä oli yhteensä 36,9 miljardia euroa. Ulkoiset toimintatuotot kasvoivat 4,6 prosenttia 7,5 miljardiin euroon. Toimintakuluja ja -tuottoja kasvattivat osaltaan eräät kirjausmenettelyt kuntien ja kuntayhtymien välisissä palvelujen ostoissa. Toimintakate oli -29,1 miljardia euroa ja se heikkeni 3,4 prosenttia edellisen vuoden tilinpäätöksistä. Tässä tulee kuitenkin huomioida se, että Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymän vaikutus näkyi myös koko maan tiedoissa. Koska Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymän kunnat kirjasiivat bruttoperiaatetta noudattaen myyntituottoa ja palvelujen ostoa kuntayhtymältä, kirjausmenettely kasvatti kuntien ulkoisia toimintatuottoja ja -kuluja, mutta sillä ei ollut nettovaikutusta toimintakatteeseen. Koko Manner-Suomen tasolla menettely aiheutti noin kolmasosan kuntien ulkoisten toimintakulujen kasvusta ja lähes koko toimintatuottojen kasvun. Vaikutus ei ulotu vuotta 2018 edeltävälle ajalle.

Manner-Suomen kuntien verotulot olivat tilinpäätösarvioiden mukaan yhteensä 22,3 miljardia euroa vuonna 2018. Ne vähenivät edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna 0,5 prosenttia. Valtionosuuksia kunnat saivat 8,5 miljardia euroa, ja ne vähenivät 0,6 prosenttia. Verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli asukasta kohden 5 613 euroa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate pieneni edellisestä vuodesta 35,5 prosenttia ja oli 2,1 miljardia euroa. Vuosikate oli tilinpäätösarvioissa negatiivinen 38 kunnalla eli näin moni kunta joutui ottamaan niin sanottua syömävelkaa eli lainaa vuotuisiin toiminnan menoihinsa. Edellisenä vuonna vuosikate oli tilinpäätöstietojen mukaan negatiivinen neljällä kunnalla.

Kuntien arvioiden perusteella niiden yhteenlaskettu lainakanta vuoden 2018 lopussa oli 16,7 miljardia euroa. Asukasta kohden se oli 3 051 euroa. Lainakanta kasvoi vuotta aikaisemmasta ajankohdasta 3,8 prosenttia. Investointimenoja kunnilla oli vuoden aikana 3,6 miljardia euroa. Kasvua edellisvuodesta oli 3,4 prosenttia.

Manner-Suomen kuntayhtymien toimintakulut ilman sisäisiä eriä olivat vuonna 2018 tilinpäätösarvioiden mukaan 14,7 miljardia euroa. Ulkoisia toimintatuottoja oli 15,4 miljardia euroa. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 8,3 prosenttia ja toimintatuotot 7,2 prosenttia. Vuosikate laski 15,1 prosenttia ja oli 0,6 miljardia euroa.

Kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta oli vuotta 2018 koskevissa tilinpäätösarvioissa 3,9 miljardia euroa, joka oli 11,4 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden tilinpäätöstiedoissa. Kuntayhtymien investointimenot kasvoivat 2,1 prosenttia 1,2 miljardiin euroon.

⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kansantalouden tilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8881. 2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 16.3.2019]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/vtp/2018/vtp_2018_2019-03-15_tie_001_fi.html

⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuntatalous neljännesvuosittain [verkkojulkaisu]. ISSN=2343-4112. 4. vuosineljännes 2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 15.3.2019]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/ktan/2018/04/ktan_2018_04_2019-02-13_tie_001_fi.html

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu velka kasvoi viime vuonna miljardilla eurolla. Kuntien velkataakka kasvoi reilut kolme prosenttia, mutta kuntayhtymien velka kiri lukuisten sairaalahankkeiden vuoksi yli 11 prosenttia. Yhteensä kuntatalouden velka on asettumassa noin 19,4 miljardiin euroon, mikä pitää velkaantumisen ennallaan suhteessa bruttokansantuotteeseen.

1.3.4. Hyvinkään kaupungin toimintaympäristön kehitys

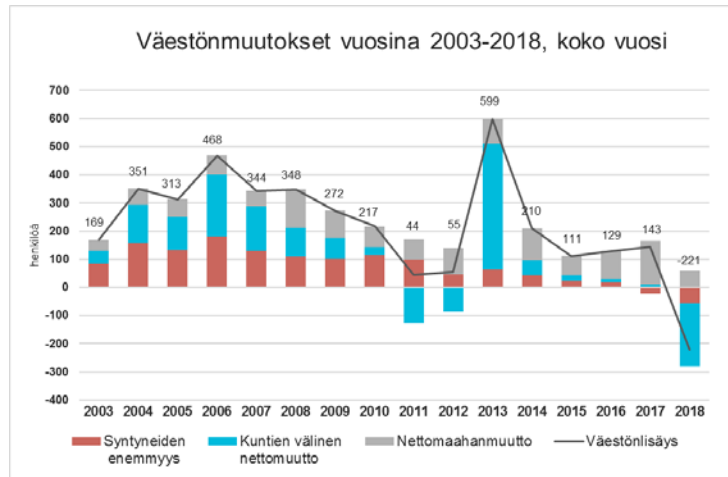
Väestö⁸

Hyvinkään väkiluku vuoden 2018 lopussa oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 46 518 asukasta. Väestön määrä pieneni vuoden aikana 221 asukkaalla. Suhteellinen väestönkasvu oli -0,5 %. Edellisen viiden vuoden aikana väestömäärä kasvoi vuosittain keskimäärin 238 asukkaalla.

Kuntien välinen muuttoliike on eniten vuosittaiseen väestönkasvun vaihteluun vaikuttava tekijä Hyvinkäällä. 2000-luvun aikana se on parhaimmillaan tuonut Hyvinkäälle väestönlisäystä lähes 450 asukkaan verran (vuosi 2013), ja heikoimmillaan vähentänyt asukasmäärää 225 asukkaalla (vuosi 2018).

Hyvinkää on saanut ulkomailta viime vuosina tasaisesti lisäväestöä. Vuonna 2017 maahanmuuton merkitys väestönkasvulle hieman nousi, sillä ulkomailta kertyi muuttovoittoa 154 asukkaan verran.

Vuonna 2018 maahanmuutosta kertyi vähemmän lisäväestöä. Nettomaahanmuutto oli +59 asukasta. Yhteensä Hyvinkään muuttovoitokertymä kotimaasta ja ulkomailta vuonna 2018 oli -166 henkilöä.

Väestönlisäyksen määrää vähensi myös luonnollinen väestönlisäys, joka oli vuonna 2018 negatiivinen. Vuonna 2018 syntyneitä oli 369. Määrä on alhaisin koko 2000-luvulla. Edellisenä vuonna syntyneitä oli 410. Tilastokeskuksen mukaan syntyneisyys on laskenut koko maassa vuoden 2010 jälkeen ja hedelmällisyysluku on laskenut kaikissa naisten koulutusryhmissä.

Vuoden 2018 aikana kuolleiden määrä laski hieman edellisvuodesta. Vuonna 2018 kuoli ennakkotietojen mukaan 424 hyvinkääläistä; vuonna 2017 kuoli 433 asukasta. Yhteensä luonnollinen väestönlisäys oli vuonna 2018 -55 asukasta. Enimmillään luonnollinen väestönlisäys on kasvattanut Hyvinkään asukasmäärää 2000-luvulla vuonna 2002, jolloin syntyneitä oli peräti 186 enemmän kuin kuolleita.

Väestönmuutosten ennakkotiedot 1.1.-31.12.2018						
	Syntyneiden enemmisyys	Kuntien välinen nettomuutto	Nettomaahanmuutto	Väestönlisäys	Kasvu-%	Ennakkoväkiluku 31.12.2018
Järvenpää	115	666	68	849	2,0 %	43 421
Kerava	39	594	92	725	2,0 %	36 279
Nurmijärvi	82	407	29	518	1,2 %	42 677
Sipoo	19	304	10	333	1,6 %	20 643
Vihti	35	83	56	174	0,6 %	29 228
Kirkkonummi	133	-81	53	105	0,3 %	39 275
Tuusula	65	-149	82	-2	0,0 %	38 644
Pornainen	-1	-48	1	-48	-0,9 %	5 073
Hausjärvi	-37	-67	16	-88	-1,0 %	8 416
Mäntsälä	-1	-82	-16	-99	-0,5 %	20 704
Loppi	-46	-113	4	-155	-2,0 %	7 873
Hyvinkää	-55	-225	59	-221	-0,5 %	46 518
Riihimäki	-47	-236	12	-271	-0,9 %	28 750
Helsinki	1161	2535	3065	6 761	1,0 %	650 033
Vantaa	1139	2511	1489	5 139	2,3 %	228 166
Espoo	1550	1304	2046	4 900	1,7 %	283 944

KUUMA-kunnista etenkin Järvenpää ja Kerava kasvoivat voimakkaasti vuonna 2018. Järvenpäällä ja Kirkkonummella on selvästi korkeampi syntyneiden enemmisyys muihin KUUMA-kuntiin verrattuna. Hyvinkään luonnollinen väestönlisäys oli KUUMA-kuntien alhaisin. Väestömäärä väheni useassa KUUMA-kunnassa. Hyvinkään lisäksi Mäntsälä, Pornainen ja Tuusula menettivät asukkaita vuoden aikana. Myös Hyvinkään kantahämäläiset naapurikunnat menettivät väestöä vuonna 2018.

Kokonaisuutena KUUMA-kuntien väestönkasvu pysyi samana suhteessa edeltävään vuoteen. Vuonna 2018 KUUMA-kuntien väkiluku kasvoi ennakkotietojen mukaan yhteensä 2334 asukkaalla. Pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) väestö kasvoi samaan aikaan puolestaan 16 800 henkilöllä. Vuonna 2018 KUUMA-kuntien väestö kasvoi 0,7 % ja pääkaupunkiseudun kuntien väestö 1,5 %.

Tässä esitetyt asukasmääräluvut ovat Tilastokeskuksen tammikuussa julkaisemia ennakkotietoja. Myös toimialojen raportoinnissaan käyttämät asukasluvuun suhteutetut tunnusluvut perustuvat ennakkotietoihin. Maaliskuun lopussa julkaistiin lopulliset väestötiedot vuodelta 2018 ja nämä asukasluvut on päivitetty sekä kaupungin että konsernin tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen tunnuslukulaskentaan.

⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön ennakkotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-8381. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 7.2.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vamuu/tjulk.html>

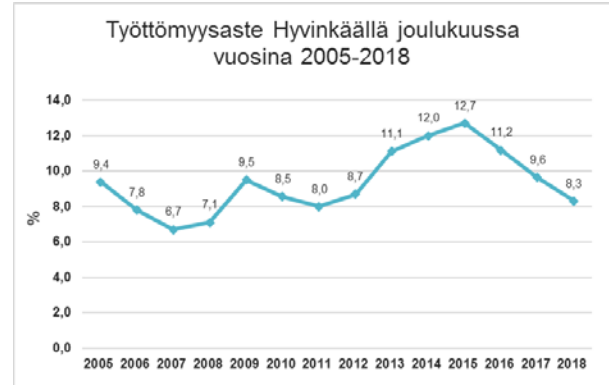
Työllisyys

Vuoden 2018 työllisyystilanne on parantunut edelleen vuodesta 2017. Vuoden 2018 viimeisenä päivänä Hyvinkäällä oli 1891 työtöntä työnhakijaa ja kaupungin työttömyysaste oli 8,3 %. Työttömyysaste oli 1,4 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuoden 2017 lopussa.

Keskimäärin työttömyysaste oli Hyvinkäällä vuoden 2018 aikana 8,3 %. Vuonna 2017 työttömyysaste oli keskimäärin 9,6 %, joten työttömyysaste oli vuoden 2018 aikana 1,3 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuotta aiemmin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 294 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

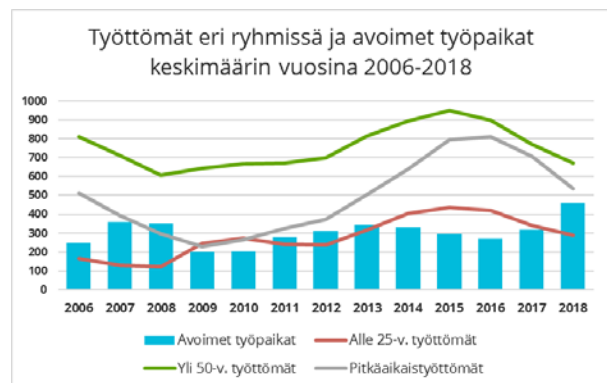
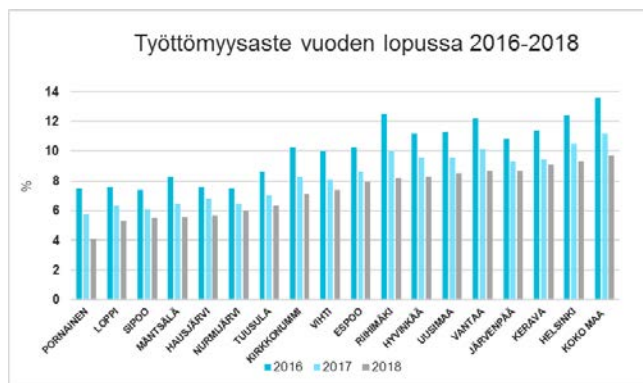
Avoimien työpaikkojen määrä kasvoi selvästi vuonna 2018. Keskimäärin työpaikkoja oli Hyvinkäällä avoinna 461 kappaletta kuukauden viimeisenä päivänä, mikä on noin 141 kpl enemmän kuin vuonna 2017. Vuoden 2018 lopussa Hyvinkäällä oli tarjolla 0,17 avointa työpaikkaa per työtön työnhakija. Koko maassa vastaava suhdeluku oli 0,18.

Työttömien määrä laski vuoden 2018 aikana sekä alle 25-vuotiaiden että yli 50-vuotiaiden keskuudessa. Keskimäärin alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Hyvinkäällä kuukauden viimeisenä päivänä 291, laskua vuoteen 2017 nähden oli 15 %. Vuonna 2018 yli kolmannes (35 %) hyvinkääläisistä työttömistä oli yli 50-vuotiaita. Yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä Hyvinkäällä oli vuonna 2018 keskimäärin 670 henkilöä; laskua vuoteen 2017 nähden oli 13 %.

Pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen vaikuttaa kuntatalouteen mm. työmarkkinatukimaksujen kautta. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden määrä on laskenut vuoden 2018 aikana. Vuoden lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli Hyvinkäällä 468. Määrä on laskenut edellisvuoteen nähden 25 %. Vuoden 2018 viimeisenä päivänä koko Uudellamaalla oli 19 % vähemmän pitkäaikaistyöttömiä kuin vuotta aiemmin. Työllisyystilanteen positiivinen kehitys näkyy myös kaupungin maksaman työmarkkinatuen kuntaosuuden määrässä. Menot pienenevät vuodesta 2017 372 000 euroa (11 %).

Koko maan tilanteeseen nähden Hyvinkään työttömyystilanne on edelleen kohtuullinen. Koko Suomen työttömyysaste 31.12.2018 oli työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen⁹ mukaan 9,7 %, joka on 1,5 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Uudenmaan ELY-keskuksen alueella työttömyysaste oli vuoden lopussa 8,5 %. Tämä on 1,1 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin.

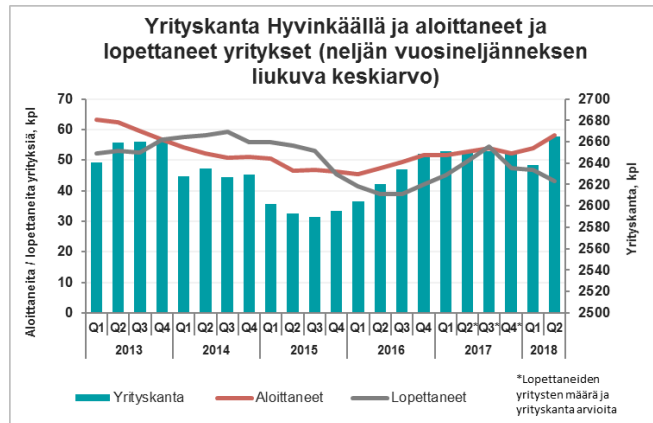
Hyvinkään työpaikkarakenteesta ei ole vielä saatavilla vuosien 2017–2018 tietoja, mutta vuoden 2016 lopussa Hyvinkäällä työskenteli Tilastokeskuksen tietojen mukaan 19 321 henkilöä ja kaupungin työpaikkaomavaraisuusaste oli 95,3 prosenttiin. Työpaikkojen määrä kasvoi 143 työpaikan verran vuoteen 2015 verrattuna. Työpaikat lisääntyivät erityisesti rakentamisen ja hallinto- ja tukipalvelutoiminta-toimialoilla. Työpaikat puolestaan vähenivät eniten teollisuudessa. Vuoden 2016 lopussa 62 % Hyvinkään työpaikoista oli yksityisellä sektorilla.

⁹ Työ- ja elinkeinoministeriö, Työllisyyskatsaus 12/2018

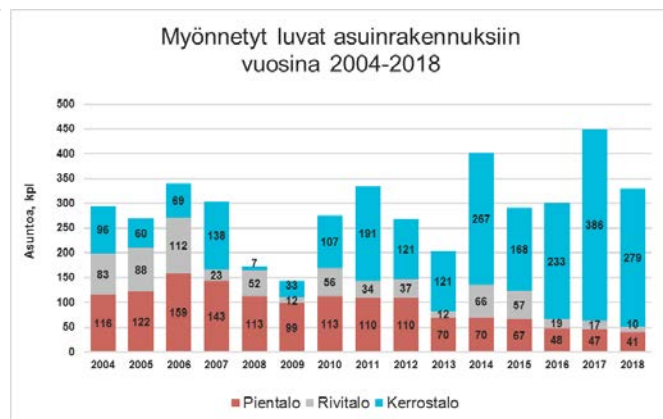
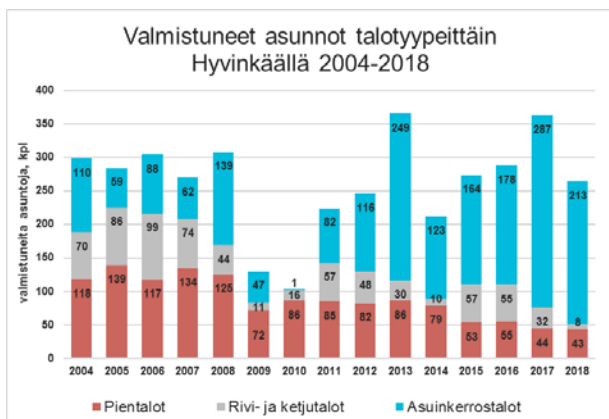
Yritystoiminnasta kertovat tilastot ovat pääosin vuodelta 2017. Uusia yrityksiä perustettiin vuoden 2016 aikana 209, mikä oli 4 yritystä enemmän kuin vuonna 2016¹⁰.

Vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen tietojen perusteella yritysten määrä on hieman kasvanut. Yrityksiä perustettiin tammi-kesäkuussa 2018 Hyvinkäälle hieman enemmän kuin vastaavalla aikavälillä vuonna 2017. Vuoden 2018 kesäkuun lopussa Hyvinkään yrityskanta koostui Tilastokeskuksen Aloittaneet ja lopettaneet yritykset –tilaston mukaan 2665 yrityksestä.

Rakentaminen

Asuntoja valmistui vuonna 2018 100 kpl vähemmän kuin vuonna 2017. Vuonna 2018 valmiiksi saatiin yhteensä 264 asuntoa, joista 80 % on kerrostaloasuntoja. Valmistuneiden pientalojen ja rivi- ja ketjutalojen määrä oli selvästi vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Rakennuslupia myönnettiin vuonna 2018 yhteensä 330 asuntoon. Rakennuslupien määrä laski vuodesta 2017, jolloin myönnettiin lupa 450 asuntoon. Rakennusluvista 85 % on kerrostaloasuntoihin. Kaikkien talotyyppien osalta myönnettyjen lupien määrät ovat laskeneet edellisestä vuodesta.

1.4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Tuloperusteiden muutokset

Hallitus pyrki kompensoimaan kuntien verotulomenetykset ohjelman mukaisesti täysimääräisesti. Valtion talousarvioesitykseen liittyneiden veroperustemuutosten vaikutusten arvioitiin olevan kuntatalouteen yhteensä 15 milj. euroa positiivinen, joka huomioitiin kuntien veroperusteissa. Veroperustemuutoksia olivat ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus (kuntatalousvaikutus -77 milj. euroa), työn verotuksen keventäminen (-105 milj. euroa), asuntolainan korkojen vähennyskelpoisen osuuden pienentämisen jatkaminen (+13 milj. euroa), määräaikaisen lapsivähennyksen voimassaolon päätyminen (+38 milj. euroa), kiinteistöveron korotus hallitusohjelman mukaisesti (+25 milj. euroa) ja varhaiskasvatuksen maksujen alentamisen kompensoimiseksi (+25 milj. euroa), tuulivoimapuistojen kiinteistövero (+5 milj. euroa), varainsiirtoveron poistaminen tietyissä yhtiömuodon muutoksissa (+1 milj. euroa) sekä kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotus varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensointina (+60 milj. euroa). Hallitus kuitenkin perui syksyllä 2017 kiinteistöveron alarajoihin suunnitellut korotukset.

Kaikkien kuntien yhteenlasketut verotulot vähenivät 0,5 % edellisvuoteen verrattuna. Kuntien saamat kunnallisverotilitykset pienenevät 0,8 % ja yhteisöverotilitykset 0,6 %. Kiinteistöverotilitykset kasvoivat 2,2 %.

Kunnallisverotilitysten pieneminen johtuu verovuoden 2017 tilitysten oikaisemisesta, joka johti edelleen kuntaryhmän jako-osuuden korjaukseen vuoden 2018 verotilityksissä. Vuoden 2017 kunnallisverotilitykset ovat olleet liian suuret, koska julkisen sektorin lomarahaleikkauksen sekä työtulovähennyksen vaikutusten arvioitiin liittyi virheitä. Lisäksi verohallinnon henkilöasiakkaiden veronpalautukset olivat vuonna 2018 poikkeuksellisen suuret. Vuodelle 2018 kunnallisveroprosenttia laski kuusi kuntaa ja korotti 53 kuntaa. Korottajia on kuusi enemmän kuin edellisenä vuonna. Yli puolella kunnista veroprosentti oli vähintään 21,00.

¹⁰ Suomen virallinen tilasto (SVT): Aloittaneet ja lopettaneet yritykset [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-0660. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 8.2.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/aly/yht.html>

Kuntien yhteisöverokertymän vähenemistä edellisestä vuodesta selittää se, että vertailuvuoden tilityssummaa nosti kertaluontoisesti merkittävä verovuoteen 2016 liittyvä täydennysmaksu joka tuotti kunnille kertaluontoisesti tilityksiä noin 210 miljoonaa euroa. Jos kertaluonteinen erä eliminoidaan pois vuodelta 2017, yhteisöverotilitykset kasvoivat kunnissa keskimäärin 12,0 prosenttia.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto vahvisti 13.11.2017 veroprosentit vuodelle 2018. Sekä tuloveroprosentti että kiinteistöveroprosentit määriteltiin samoiksi kuin vuonna 2017. Näin ollen veroprosentit olivat vuonna 2018 seuraavat:

Verolaji	Prosentti
Kunnan tulovero	19,75
Vakinainen asuinrakennus	0,45
Muu asuinrakennus	1,05
Yleinen kiinteistövero	1,30
Rakentamaton asuinpaikka	4,30
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00

Valtionavut kunnille ja kuntayhtymille olivat yhteensä 10,59 mrd. euroa vuonna 2018, ja ne lisääntyivät edellisestä vuodesta noin 0,1 prosenttia.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen myönnettiin noin 8 543 milj. euroa, joka on noin 25,8 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuuden vähenemiseen vaikuttavat eniten kilpailukyky sopimukseen liittyvän vähennyksen kasvu 119 milj. eurolla ja valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus, joka vähentää valtionosuutta noin 177 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen kuntien tehtävien vähentämisen arvioitiin alentavan kuntien menoja lähes 182 milj. euroa. Suurin yksittäinen toimenpide oli erikoissairaanhoidon alueellinen keskittäminen. Kuntien tehtäviä vähentävät toimenpiteet vähensivät valtionosuutta noin 46 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen ei tehty vuodelle 2018 indeksikorotusta.

Valtionosuutta lisäsivät eniten vuoden 2017 tasoon verrattuna kuntien verotulojen vähenemisen kompensatio, asukasluvun sekä laskentatekijöiden muutos sekä varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensatio. Hallitusohjelman mukaisina tehtävien lisäyksenä huomioitiin oppilas- ja opiskelijahuollon kehittäminen sekä perhehoidon kehittäminen.

Kuntien valtionosuuksiin tehtiin 4,2 milj. euron vähennys, koska vanhustenhuollon mitoitusperusteiden tarkistamisen vuoksi kuntien arvioitiin säästävän 16,5 milj. eurolla. Lisäksi perhehoidon kehittämiseen lähinnä ikäihmisten hoidossa kohdistettiin 5 milj. euron valtionosuuden lisäys vuonna 2018.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia muutettiin ammatillisen koulutuksen reformiin liittyen. Tähän sisältyen uusien psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämistä varten peruspalvelujen valtionosuuteen lisättiin 5,63 milj. euroa.

Lääkemääräysten voimassaolon pidentämisen vuoksi kuntien kustannusten arvioitiin vähenevän 3 milj. euroa vuodessa, mihin liittyen valtionosuutta vähennettiin 0,76 milj. euroa.

Hyvinkään kaupungin verorahoituksen eli verotulojen ja valtionosuuksien kehitys verolajeittain 2016 - 2018 oli seuraava:

VERORAHOITUS	2018	muutos (%)	2017	muutos (%)	2016	muutos (%)
Verotulot	199 496	0,6	198 343	-0,1	198 503	1,6
<i>Kunnallisvero</i>	<i>174 257</i>	<i>0,4</i>	<i>173 516</i>	<i>-0,2</i>	<i>173 918</i>	<i>3,5</i>
<i>Yhteisövero</i>	<i>11 764</i>	<i>2,6</i>	<i>11 471</i>	<i>2,7</i>	<i>11 167</i>	<i>-21,7</i>
<i>Kiinteistövero</i>	<i>13 476</i>	<i>0,9</i>	<i>13 356</i>	<i>-0,5</i>	<i>13 417</i>	<i>2,0</i>
Valtionosuudet	51 806	1,2	51 169	-4,3	53 470	13,8
<i>Peruspalveluiden valtionosuudet</i>	<i>58 703</i>	<i>0,0</i>	<i>58 682</i>	<i>-5,8</i>	<i>62 265</i>	<i>8,2</i>
<i>Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus</i>	<i>-4 229</i>	<i>-16,9</i>	<i>-5 090</i>	<i>4,3</i>	<i>-4 880</i>	<i>-12,6</i>
<i>Järjestelmämuutoksen tasaus</i>	<i>0</i>	<i>-100,0</i>	<i>-138</i>	<i>-52,8</i>	<i>-291</i>	<i>6,2</i>
<i>Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet</i>	<i>-2 668</i>	<i>16,8</i>	<i>-2 285</i>	<i>-37,0</i>	<i>-3 624</i>	<i>-23,4</i>
Verorahoitus yhteensä	251 303	0,7	249 512	-1,0	251 973	3,9

Hyvinkään kaupungin saama verorahoitus kehittyi varsin hyvin vuonna 2018, jos sitä verrataan kuntien yleiseen kehitykseen. Edellä mainituista syistä vuoden 2017 kunnallisverotulo on merkittävästi ylisuuri ja vuoden 2018 kunnallisverotulotilitys on todellista pienempi. Vertailuvuoden 2018 vähäisen kunnallisverokasvun vuoksi vuodelle 2019 on odotettavissa reaaliatalouden kasvuun nähden suuri kunnallisverokasvu.

Kaupungin tehtävien ja toiminnan muutokset

Kaupungin hallinto-organisaatio uudistettiin 1.6.2017 alkaen. Päätökseen sisältyi ehto, jonka mukaan kaupungin talousrahenne synkronoitiin hallinto-organisaation kanssa 1.1.2018 alkaen.

Merkittävimmät tehtävien ja toiminnan muutoksen liittyivät sosiaali- ja terveystoimeen. Kaupunki päätti keväällä 2018, että sosiaali- ja terveystalot tuottaa Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä. Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula. Tavoite on alueellisen yhteistyön avulla saada aikaan niin toiminnallisia kuin taloudellisia hyötyjä ja palvelujen saatavuuden ja laadun parantamista.

Hyvinkään, Järvenpään, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien yhteinen Keski-Uudenmaan henkilökohtaisen avun keskus aloitti toimintansa 1.1.2018. Hyvinkää toimi isäntäkuntana. Keskus auttaa henkilökohtaisten avustajien työntekijöinä toimivia vammaisia henkilöitä palkanmaksuun ja muihin työnantajavelvoitteisiin liittyvissä asioissa. Työnantajamallissa henkilökohtaisen avun päätöksen saanut henkilö palkkaa itselleen avustajan ja toimii tämän työnantajana. Kunta korvaa avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Sosiaali- ja terveystalot kehittyivät myös olosuhteiden osalta, sillä loppuvuonna 2018 valmistui kaupungin historian suurin investointihanke: kaupungin ja HUS:n omistama kiinteistöosakeyhtiö Hyvinkään Sairaalanmäki toteutti rakennushankkeen, jonka myötä rakentui Hyvinkään sairaalan yhteyteen 63 milj. euron laajennusosa. Hanke oli yksi merkittävä tekijä sille, että kaupunkikonsernin velkamäärä kasvoi tuntuvasti.

Kaupungin kirjanpito ja maksuliikenne päätettiin vuonna 2017 siirtää KuntaPro Oy:n tuottamaksi palveluksi 1.1.2018 alkaen.

Tarpeettomaksi osoittautunut kaupungin kokonaan omistama KOY Päivämartti on edelleen selvitystilassa ja yhtiö lopetetaan. Yhtiön osakkeet on alaskirjattu tilinpäätöksessä.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Koko kaupungin, sisältäen liikelaitoksen, vuoden 2018 aloitettava talousarvio oli 0,4 milj. euroa ylijäämäinen. Toiminnan nettokulut eli toimintakate oli aloitavassa talousarviossa -227,5 milj. euroa. Toiminnan määrärahoissa oli kasvua vuoden 2017 toteutuneeseen nähden 2,8 milj. euroa eli 1,2 %, kun käyttömaksuun myyntivoitot jätetään huomioimatta.

Vuoden 2018 aikana talousarviota muutettiin. Vuoden aikana tehtyjen muutosten myötä talousarvio kääntyi 1,2 milj. euroa alijäämäiseksi. Toiminnan nettomenoarviota eli toimintakatearviota kasvatettiin 3,7 milj. eurolla. Vuosikatearvioon muutokset vaikuttivat vain 1,6 milj. euroa heikentävästi, koska verorahoitusarviota korotettiin 2,1 milj. eurolla.

Talousarvion kääntymisen alijäämäiseksi johtui erityisesti siitä, että kaupunginvaltuusto myönsi toisen osavuositarkastuksen käsittelyn yhteydessä sosiaali- ja terveystalokunnan esityksen mukaisesti 3,4 milj. euron lisämäärärahan sosiaali- ja terveystaloihin. Sosiaali- ja terveystalokunnan toiminnan nettomenoarviota kasvoi tilikauden aikana 3,1 % alkuperäiseen talousarvioon nähden. Lisämääräraha jakautui kaikille toimialan palvelualueille. Kaupunkitasolla lisämäärärahan tarve oli pienempi, sillä sitä pystyttiin kompensoimaan korottamalla pysyvien vastaavien myyntivoittoarviota ja tarkistamaan konsernipalvelujen määräraha- ja varausalaspäin. Lisäksi verorahoitusarviota korotettiin, sillä yhteisöverotuotto kasvoi odotuksia enemmän.

Alkuvuonna talousarvion sisällä tehtiin myös sellaisia määrärahasiirtoja, joilla ei ollut vaikutusta toimintakatearvioon. Kaupunginvaltuusto myönsi kokouksessaan 26.3.18 lisämäärärahaa sosiaali- ja terveystalokunnalle 200 000 euroa, joka katettiin tontinmyyntituloarviota korottamalla vastaavasti. Lisäksi toimialoille myönnettiin 670 000 euron lisämääräraha keväällä palkkatarkistuksen kustannusten kattamiseksi, muutos katettiin kunnallisverotuottoarviota korottamalla. Varhaiseläkeperusteisen maksun kate yht. 677 741 euroa siirrettiin alkuvuonna toimialoille henkilöstöpalveluilta. Lisäksi toimialojen ICT-palveluihin siirrettiin yht. 273 485 euroa tietohallinnon ICT-määrärahoista.

Tekniikan ja ympäristön toimialan talousarviomuutoksissa huomioitiin myönteisenä 1,3 milj. euron maankäyttökorvaus- ja negatiivisena 0,8 milj. euron valtion jätehuoltotyötä koskeva yhteistyösopimus.

Myös talousarvion investointiosaan tehtiin muutoksia tilikauden aikana. Investointiosaan myönnettiin lisämääräraha Kiljan sairaalan pääomasijoituksiin 343 500 euroa.

Investointiosassa tehtiin myös määrärahasiirtoja. Metsäkaltevan koulun investointihankkeen määrärahaa korotettiin 1,4 milj. euroa, joka katettiin Sahanmäen palvelukeskuksen peruskorjauksen määrärahasta 1,0 milj. euroa ja Sairaalanmäen uudisrakentamisen kalustamisen määrärahasta 0,4 milj. euroa. Kohdasta Koneet ja kalusto/sosiaali- ja terveystalokunta/Muu irtaimisto siirrettiin 5 000 euron määräraha sosiaali- ja terveystalokunnan palvelualueen investointiosan kohtaan Aineettomat hyödykkeet/osakkeet ja osuudet. Määräraha tarvittiin Uudenmaan Sairaalanpesula Oy:n osakkeiden merkitsemään, jotta tekstiilivuokraus-, pesu- ja huoltopalvelut voitaisiin tuottaa KOY Sairaalanmäen tiloissa yhteensopivasti Hyvinkään sairaalan kanssa. Lisäksi kohdasta Koneet ja kalusto siirrettiin 100 000 euron määräraha Metsäkaltevan koulun kalustamisesta Kulttuuri- ja hyvinvointitalokunnalle kalusto-, kaluste- ja laitehankintoihin.

Kokonaisuudessaan talousarvion käyttötalousosa toteutui 2,3 milj. euroa alijäämäisenä eli 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota alijäämäisempänä. Alkuperäiseen talousarvioon nähden talous toteutui 2,7 milj. euroa alijäämäisempänä.

Muutettuun talousarvioon nähden merkittävin poikkeama oli Sosiaali- ja terveystalokunnan toimintakateen 4,3 milj. euron ylitys. Toimintakate toteutui muutettua talousarviota heikompana, vaikka vuoden aikana talousarviota muutettiin 4,4 milj. eurolla. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakateen ylitys oli 8,7 milj. euroa eli 6,1 %. Ylitys kohdistui sekä Perhe- ja sosiaalipalveluiden, Terveystalokuntaa ja toimintakykyä edistävien palveluiden että Erikoissairaanhoidon ja tukipalvelu- ja palvelu-alueisiin.

Lisäksi talousarvioon nähden oli kaksi merkittävää poikkeamaa, jotka eivät kuitenkaan vaikuttaneet toimintakatteeseen eli toteuman muutos talousarvioon nähden oli yhtä suuri sekä tuloissa että menoissa. Molemmat liittyvät sosiaali- ja terveyslautakuntaan. Koska Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä oli jo perustettu vuonna 2017 järjestämään alueen sosiaali- ja terveyspalvelut, mutta koska tuotanto tapahtui kunnissa kuntien voimavaroin, kiersivät sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisen kustannukset kirjanpidollisesti kunnilta kuntayhtymään ja kuntayhtymältä takaisin kuntiin. Tästä syystä Hyvinkään kaupungin virallisissa tilinpäätöslaskelmissa on sosiaali- ja terveystoimen tuloissa ja menoissa 83,8 milj. euron kirjaus. Tätä kirjausta ei huomioitu talousarviossa. Tilinpäätöksessä laskelmat esitetään toteuman osalta selkeyden ja vertailtavuuden vuoksi myös ilman tätä kirjausta.

Toinen toimintakatteeseen vaikuttamaton ero on siinä, että vuonna 2018 toimintansa aloitti Hyvinkään, Järvenpään, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien yhteinen Keski-Uudenmaan henkilökohtaisen avun keskus. Keskuksessa isäntäkuntana toimi vuonna 2018 Hyvinkään kaupunki. Keskus auttaa henkilökohtaisten avustajien työntantajina toimivia vammaisia henkilöitä palkanmaksuun ja muihin työnantajavelvoitteisiin liittyvissä asioissa. Työnantajamallissa henkilökohtaisen avun päätöksen saanut henkilö palkkaa itselleen avustajan ja toimii tämän työnantajana. Kunta korvaa avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset. Avustajakeskuksen vammaisten puolesta maksamat palkat näkyvät kaupungin kirjanpidossa avustuksina ja avustajakeskus on veloittanut vastaavan summan järjestelyyn kuuluvilta kunnilta. Veloitus on kirjattu avustajakeskuksen myyntituloksi. Tätä yhtä suurena tulona ja menona toteutunutta 4,2 milj. euron summaa ei ole huomioitu talousarvion avustusmenona tai myyntitulona ja näiltä osin toteuma poikkeaa talousarviosta.

Päätöksenteko –organisaatiokokonaisuuden toimintakate toteutui 1,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Tämä johtui pysyvien vastaavien myyntivoitoista, joita kertyi jopa muutettua talousarviota selvästi enemmän.

Muilla toimielimillä ja -aloilla talousarviopoikkeamat olivat euromääräisesti vähäisempiä. Muutettuun talousarvioon nähden teknisen lautakunnan talousarvioylitys oli 0,2 milj. euroa lähinnä pienten erillistöiden, Kulomäen sorakuopan ja pilaantu-neiden maiden puhdistuskulujen vuoksi, opetuslautakunnan 0,1 milj. euroa, kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan 0,3 milj. euroa. Konsernipalvelut ja -hallinto toimialan toimintakate oli 0,6 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa.

Nettoinvestoinnit toteutuivat 8,9 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä johtuen pääasiassa hankkeiden lykkääntymisestä. Talonrakennushankkeissa sitova taso on hanketaso. Uuden lukio ja opistorakennuksen eli Kipinä -talon hankkeelle kirjautui vuodelle 2018 päätteeksi maksuerä, jonka myötä ko. hankkeen kustannusarvio ylittyi 1,3 milj. eurolla. Myös Metsäkaltevan koulun osalta määräraha ylittyi 0,2 milj. euroa. Talonrakennusinvestoinnit ylittyivät kokonaisuutena 0,6 milj. euroa. Kunnallistekniikan investoinnit toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota pienempinä. Koska sosiaali- ja terveystoimen irtain omaisuus hankittiin leasing-rahoituksella investointien sijaan, irtaimen omaisuuden määräraha alitti kokonaisuutena 2,1 milj. euroa.

Valtion jätetuototyöhön liittyvän yhteistyösopimuksen nojalla tehtiin 575 000 euron varaus tulevia menoja vastaan. Sopimuksesta kuitenkin toteutui 225 000 euron suuruinen osa vuonna 2018 liittyen rakennuksen ja vuokraoikeuden hankintaan. Merkittävät poikkeamat talousarvioon esitetään tarkemmin talousarvion toteumavertailu -osiossa.

1.5. Arvio todennäköisestä kehityksestä

Kaupungin vuoden 2018 talous toteutui alijäämäisenä, vaikka tilikaudella tapahtui myös talousarviossa huomioimattomia tuloja, joiden varaan taloutta ei voida rakentaa jatkossa. Kaupunki joutuneekin tarkistamaan vuoden 2019 talousarviota. Vuoden 2020 suunnittelu joudutaankin aloittamaan varmistamalla, että talouden perusta on tasapainoinen.

Kaupungilla on käynnistynyt ja käynnisteillä tulorahoitukseen nähden suuria investointeja ja konsernitasolla velka on jo varsin mittava. Kaupungin talouden keskeiset haasteet liittyvät tulorahoituspohjan kehityksen ylläpitämiseen haastavassa väestönkehityksessä, erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden menojen hillintään Keusote-ympäristössä sekä tulevien investointien rahoitukseen ja lainakannan kasvun riskien hallintaan. Kaupungin tasapainoisen taloudenhoidossa tasapainoillaankin seuraavina vuosina sen kanssa, syntykö tasapaino missä määrin toiminnan menoja leikkaamalla, vero-rahoitustuloa kasvattamalla, lainamäärää kasvattamalla vai tarpeetonta omaisuutta myymällä.

Keusoten myötä kaupungin sosiaali- ja terveyspalveluiden menojen kehittämisessä ei ole pelkästään riskejä vaan myös mahdollisuuksia. Kaupungin myönteinen kehitys, positiivinen ilmapiiri ja kohtuullinen taloustilanne antavat hyvät edellytykset selvitä tulevista haasteista.

Kaupungin omien toimenpiteiden lisäksi kaupungin talouteen vaikuttaa merkittävästi kunnille annettavien tehtävien ja velvoitteiden kehitys. Valtio on leikannut 2010-luvulla rajusti hyvinvointipalvelujen järjestämiseen tarkoitettua rahoitusta kunnilta, mutta kuntien tehtäviä ja velvoitteita ei ole kuitenkaan vähennetty. Väestön ikääntymisen vuoksi julkisessa taloudessa on kestävyysongelma, jota ei ole vielä saatu ratkaistua. Mikäli kuntien tehtäviä tai velvoitteita edelleen lisätään ilman vastaavaa rahoituslisäystä tai mikäli kuntien peruspalvelujen rahoitusta edelleen leikataan, kaupunki joutuu toteuttamaan tarpeellisia toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi.

1.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kaupungin strategiset riskit liittyvät yleisen talouskasvun jatkumiseen, huoltosuhteen heikkenemiseen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelutarpeen ja sen kustannusten hallintaan sekä kaupungin vetovoiman ja siten riittävän tulopohjan kehittämiseen riittävässä määrin. Strateginen riski on myös se, jos kaupungin Pelikirjan mukaisia hankkeita ei kyetä toteuttamaan.

Kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja kaupungin talouden kannalta on merkityksellistä, miten Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymän käynnissä oleva rakentuminen toteutuu.

Vahinkoriskien osalta kaupunki on vakuuttanut riskejään varsin kattavasti. Kaupungin vakuutusturva on päivitetty vuonna 2015 suoritetun kilpailutuksen myötä ja kaupunki käyttää ammattimaista vakuutusmeklaria. Vakuutusturva kilpailutetaan uudelleen vuoden 2019 aikana.

Rahoitusriskien osalta kaupunki on varsin hyvin suojautunut. Kassa on vahva ja lainasalkun suojausaste on korkea muutamaksi vuodeksi eteenpäin. Rahoitusriskien hallinnan kannalta lainasalkun suojaamisen painopiste onkin vuoden 2023 jälkeisessä ajassa. Jotta uudelleenrahoitusriski ei kasvaisi liian suureksi, kaupungin tulee toimintamenojen kasvua hillitsemällä varmistaa tulo-rahoituksen riittävyys tarpeellisiin ja järkeviin investointeihin. Seuraavien vuosien aikana kaupunki on päättänyt toteuttaa tulo-rahoitukseen nähden suuria hankkeita, joiden myötä velka ja siihen liittyvät riskit kasvavat. Rahoitusriskien osalta riskejä on konsernissa: lainakanta on suuri ja kasvanut nopeasti.

Kasvava sääntely ja työn digitalisoituminen merkitsee osaamisvaatimusten kasvua ja kun ikäluokat pienenevät, osaavan henkilöstön saatavuus ja hinta muodostaa riskin.

ELY on lähettänyt 7.3.2017 päivätyn hallintopakkopäätöksen ympäristövastuusiin liittyen. Kaupunki on valittanut päätöksestä ja Vaasan hallinto-oikeus on hyväksynyt valituksen 5.4.2019, mutta päätös ei ole tilinpäätöshetkellä lainvoimainen. Vastuun suuruusluokka on arviolta noin 3,0 milj. euroa.

Tilinpäätöshetkellä käynnissä olevista yksittäisistä oikeusprosesseista merkittävin on asfalttikartellioikeudenkäynti. Helsingin hovioikeus antoi 20.10.2016 päätökset asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Helsingin käräjäoikeus antoi 28.11.2013 päätöksensä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista, joissa saajana on 40 kuntaa, mukaan lukien Hyvinkään kaupunki. Tämän jälkeen Helsingin hovioikeus antoi 20.10.2016 päätökset asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Asia on korkeimman oikeuden käsittelyssä ja lopulta myös vaikutukset Hyvinkään kaupungille selviävät KKO:n ratkaisun myötä. Hallinto-oikeuden ratkaisun mukaista korvausta (890 043,82 euroa) ei ole näin ollen tuloutettu vuodelle 2018.

Tarpeettomaksi osoittautunut kaupungin kokonaan omistama KOY Päivämartti on edelleen selvitystilassa ja yhtiö on päätetty lopettaa. Purkamisen oli annettu selvitysmiehen tehtäväksi, mutta tehtävään on jouduttu lopulta nimeämään toinen selvitysmies, joka osaltaan tutkii tehtävän aloittaneen selvitysmiehen toimia.

Kaupungin organisaatio muuttui 1.6.2017 alkaen. Talousorganisaatio muuttui kuitenkin vasta 1.12.2018 alkaen. Myös taloushallinnon järjestämistapa muuttui 1.1.2018 alkaen, jolloin kirjanpito ja maksuliikenne siirtyi KuntaPro Oy:n hoidettavaksi. Hallinto-organisaation, kirjaussuunnitelman tai kirjaustavan muutoksen myötä ei ole kuitenkaan tiedossa sellaisia epävarmuustekijöitä tai jatkuvuusriskejä, etteikö vuoden 2018 lukuja voisi pitää vertailukelpoisina vuoteen 2017: toimialaja palvelualuekohtaisissa erittelyissä vuoden 2017 toiminta ja talous on konvertoitu nykyistä organisaatiota vastaaviksi.

Kaupungin sopimuskuppani irtisanoi yksipuolisesti vuonna 2017 sopimukset, joka on turvannut sen asiakkaille talous- ja palkka-aineistojen lakisääteisen arkistoinnin. Asiassa ei ole syntynyt vuonna 2018 ratkaisua, vaikka toimet menetysten minimoimiseksi ovatkin käynnissä. Pahimmillaan lakisääteisen arkistovelvoitteen täyttäminen voi merkitä Hyvinkään kaupungille kustannuksia. Kaupunki tekee asian ratkaisun osalta yhteistyötä Sarastia Oy:ksi 1.5.2019 fuusion myötä muuttuvan KuntaPro Oy:n kanssa.

Riskeihin varautuminen on raportoitu lähemmin sisäisen valvonnan selonteossa ja toimialojen raportoinnissa.

1.7. Ympäristökijät

Ympäristökeskus kokoaa tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyn suppean ympäristötilinpäätöksen, jonka tavoitteena on antaa kokonaiskuva ympäristösuojeluun käytetyistä kuluista, tuotoista ja investoinneista. Euromääräisesti merkittävimmät ympäristökulut, -tuotot ja investoinnit liittyvät jätevesien käsittelyyn. Toiseksi merkittävimmät ovat jätehuollon järjestämisen kulut ja tuotot, jotka on otettu Kiertokapulan tileistä. Kiertokapulan järjestämä jätehuolto on pidetty mukana ympäristötilinpäätöksessä, jotta vertailtavuus aikaisempiin vuosiin säilyisi ja koska jätehuollon järjestäminen on kunnan vastuulla.

Vuonna 2018 ympäristötuotot muodostivat 5,4 % kunnan kaikista toimintatuotoista ja 2,2 % toimintamenoista, kun luvuissa on mukana myös Kiertokapulan hoitama jätehuollon järjestäminen. Suurimmalta osalta jätevesihuoltoon liittyvät ympäristöinvestoinnit muodostivat 17,9 % kaupungin kokonaisinvestoinneista. Vuoden 2018 tilinpäätöslukuihin sisältyy sosiaali- ja terveyspalvelujen myynnin Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymälle 91.737.547,09 euroa ja saman suuruisen oston kuntayhtymältä, joka vaikeuttaa lukujen vertaamista aiempiin vuosiin. Liitteessä esitettyä Hyvinkään lämpövoiman päästökauppaa ei ole mukana varsinaisissa ympäristötilinpäätösluvuissa.

Tilinpäätöksestä erillisenä laaditaan kaupunginvaltuustolle ympäristöraportti, jossa esitellään tarkemmin kaupungin ympäristöasioita. Hyvinkään ympäristöraportissa esitetään laajemman ympäristötilinpäätöksen lisäksi kaupungin eri yksiköissä tehtyjä ympäristötoimenpiteitä sekä energiatehokkuus- ja ilmatoraportointi, joka liittyy kuntien energiatehokkuussopimuksen ja hiilineutraalisuutta tavoittelevien HINKU- kuntien, sekä hiilineutraalisuutta, jätteenohjausta ja globaalisti kestävästä kulutuksesta tavoittelevien FISU-kuntien tavoitteisiin.

Hinku-kuntana Hyvinkään tavoitteena on 80 % ilmastopäästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. FISU-kuntana (Finnish Sustainable Communities) Hyvinkään tavoitteena on olla hiilineutraali, jätteen ja kulutukseltaan kestävä vuonna 2050.

1.8. Korruption ja lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöstä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa ja sillä on erilaisia ilmenemismuotoja.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto on 10.12.2018 (§ 100) hyväksynyt hallintosäännön, jonka luvussa 13 on määritelty periaatteita sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan. Valvontaympäristöön kuuluu myös muita periaatteita ja linjauksia, joita on kuvattu tarkemmin sisäisen valvonnan selonteko –osiossa ja konsernia koskevassa osiossa.

Lahjonnalla tarkoitetaan lahjuksen tai muun perusteettoman edun saamista tai edes sen mahdollisuuden pyytämistä, tarjoamista, antamista, vaatimista tai hyväksymistä joko suoraan tai välillisesti siten, että se vaikuttaa joko kohdehenkilön tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai siihen, miltä hänen toimintansa ulkopuolisista vaikuttaa. Edun taloudellisesta arvosta yksinään ei voi päätellä, onko kyse lahjonnasta tai luottamusta vaarantavasta edusta. Myöskään rikoslaisissa lahjan tai edun luonnetta tai arvoa ei ole määritelty. Kuntaliitto on lähettänyt 21.6.2017 päivätyn yleiskirjeen 17/2017 "Ohje vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista" kuntiin. Hyvinkään kaupunki hyödyntää ohjetta omassa toiminnassaan.

Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia edistetään kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla, joka perustuu tasa-arvolakiin, yhdenvertaisuuslakiin sekä Eurooppalaiseen peruskirjaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta paikallishallinnossa. Henkilöstöjaosto on hyväksynyt suunnitelman 19.12.2016. Kaupunki huomioi omassa toiminnassaan ne YK:n ihmisoikeussopimukset, jotka Suomi on ratifioinut.

2. Hyvinkään kaupunginhallituksen selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 2018

Selonteon valmistelu ja käsittely

Tässä toimintakertomuksen luvussa Hyvinkään kaupunginhallitus antaa Kuntalain (115.1 §) mukaiset tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä annettiin aiemmin tässä luvussa. Konsernivalvontaa koskeva selonteko annetaan erikseen kaupunkikonsernin toimintaa ja taloutta koskevassa luvussa.

Kaupunginhallitus antaa arvionsa

- sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan järjestämisestä
- mahdollisista valvonnassa havaituista puutteista kuluneella tilikaudella
- sekä siitä, miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Tämä selonteko on laadittu virkamiesten tuottamiin lähtötietoihin perustuen. Valmisteluun ovat osallistuneet kaikki toimialat. Sisäinen tarkastaja on käynyt selonteon kohdealueet läpi toimialojen johtoryhmien sekä Konsernipalvelujen ja hallinnon eri asiantuntijoiden kanssa. Selonteon valmisteluprosessia ja sen tuloksia on myös käsitelty talousjohtajan vetämissä talouspäällikköpalaverissa.

Kaupunginhallituksen edellisessä selonteossaan antamien suositusten toteuttamiseksi on tehty seuraavat suunnitelmat ja toimenpiteet:

- sivistystoimen toimintasäännön päivitys on työn alla ja se valmistuu alkuvuodesta 2019
- riskien arviointi: riskien toteutumisen vaikutusten arviointi kaupungin asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja kilpailukykyyn – Kärkihanke-johtoryhmä arvioinut kärkihankkeiden riskit kahdessa työpajassa
- Pelikirjaa täydentävien ohjelmien kokonaisuus on määritelty pelisuunnitelmatyössä, palveluperusteinen johtaminen kehittämisprojektissa
- varautuminen vakuuttamalla: vakuutusten kilpailutus toteutetaan vuoden 2019 aikana
- turvallisuussuunnitelman päivittäminen ponnien mukaisesti, kaupunginvaltuusto on hyväksynyt turvallisuussuunnitelman 2018 tehdyn päivityksen kokouksessaan 4.2.2019
- tietoturva ja tietosuoja: tietosuojan kehittämisestä ja koordinoinnista vastaavat kaupunkitasolla tietosuojavastaava sekä tietosuoja ja –turvayöryhmä, jossa on edustus kaikilta toimialoilta, Hyvinkään kaupungin GDPR-projektia toteutetaan suunnitelman mukaisesti
- asianhallinta: dokumenttienhallintajärjestelmän päivittäminen asianhallintajärjestelmäksi on käynnistetty
- sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan osana Pelikirjan toteuttamista

Kaupunginhallituksen selonteon lisäksi tilintarkastajat antavat tarkastuskertomuksessa lausuntonsa siitä, onko sisäinen valvonta ja riskienhallinta asianmukaisesti järjestetty.

Kaupunginhallituksen arvio valvontaympäristöstä

Kaupunginhallitus ei ole havainnut olennaisia puutteita säännösten, viranomaisohjeiden ja toimielinten päätösten noudattamisessa. Johtamisjärjestelmä sääntöineen ja ohjeineen muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

Kaupunginhallitus suosittelee kaupunkia ja kuntayhtymää yhdessä kehittämään raportoinnin ja seurannan toimintatapoja, joilla kaupunki Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän omistajana saa oikea-aikaista tietoa kuntayhtymän toiminnasta ja sen talousvaikutuksista sekä kuntayhtymän kyvystä toteuttaa omistajan tavoitteita.

Valvontaympäristön elementit: johtamisjärjestelmä, hallinto- ja toimintasäännöt sekä sisäinen tarkastus

Hyvinkään kaupungin luottamus- ja viranhaltijaorganisaatio yhdessä muodostavat johtamisjärjestelmän perusrakenteen, jonka mukaisesti valvontaympäristö kuvataan hallintosäännössä (päivitykset KV 23.10.2017, § 106, voimaatulo 1.1.2018 ja KV 10.12.2018, § 100, voimaantulo 1.1.2019). Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta, vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Hallintosääntöä täydentävät toimialojen toimintasäännöt. Hallintosäännön päivitys, joka tehtiin sosiaali- ja terveystoimen tuotannon siirtyessä vuoden 2019 alussa Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymään (Keusote), ei aiheuttanut muutoksia toimialojen toimintasääntöihin. Sivistystoimen toimintasäännön päivitystyö valmistuu vuoden 2019 alkupuoliskolla.

Kaupunkiorganisaation päätöksentekoprosessit noudattavat hallintosäännössä määriteltyjä toimivalta- ja vastuujakoa. Päätösten perusteena olevan tiedon riittävyys ja luotettavuus on varmennettu. Toimialoista Tekniikan ja ympäristön toimiala on 2018 käynnistänyt kehittämistyön prosessiensa ja rakenteidensa edelleen kehittämiseksi. Toimintamallin ja johtamisjärjestelmän kehitystyötä jatketaan vuoden 2019 aikana.

Sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta ei voida pitää riittävänä Tekniikan ja ympäristön toimialan alueurakoinnin sopimuksenhallinnassa ja –valvonnassa. Sisäisen valvonnan puutteita selvitetään ja toimintatapoja parannetaan, erityistä huomiota kiinnitetään lisätöihin liittyvien prosessien hallintaan. Muilta osin kaupungin sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valvontaympäristön läpinäkyvyyttä on edelleen kehitetty julkaisemalla sellaiset viranhaltijapäätökset, joihin kuntalaisella on muutoksenhakuoikeus, kaupungin www-sivuilla. Ostolaskut tullaan julkaisemaan helmikuussa 2019. Talous- ja henkilöstöraportoinnissa on otettu käyttöön uusia välineitä 2018 ja niiden soveltamista ja käyttöä laajennetaan vuoden 2019 aikana.

Valvontaympäristöön kuuluu myös sisäinen tarkastus, joka Hyvinkään kaupungissa on järjestetty omana työnä. Kaupungin palveluksessa on yksi sisäinen tarkastaja. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaa kaupunginhallituksen hyväksymä sisäisen tarkastuksen toimintaohje.

Kaupunginhallituksen arvio riskienarvioinnista (riskien tunnistus, analysointi, hallinta ja dokumentointi)

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan riskienhallinnan kehittämistyö on systemaattista ja jatkuvaa. Riskienhallinta on hyväksyttävällä tasolla.

Kaupunginhallitus suosittelee ottamaan Pelikirjan kärkihankkeiden riskienarvioinnin jatkuvaksi toimintatavaksi.

Riskienhallinnan perusteet ja keskeiset elementit

Arvioidessaan riskienhallintaa osana sisäistä valvontaa kaupunginhallitus antaa arvionsa siitä, miten luotettavasti saadaan kohtuullinen varmuus kaupungin tavoitteiden saavuttamisesta, toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Kaupunginhallitus arvioi niiden menettelyjen järjestelmällisyyttä, joiden avulla kaupungin toimintaan liittyviä riskejä, niiden merkitystä ja toteutumisen todennäköisyyttä arvioidaan sekä toimintatapoja, joilla riskejä hallitaan, valvotaan ja raportoidaan säännönmukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan perusteet. Riskienhallinta on määritelty osaksi johtamisjärjestelmää päämäärineen, tavoitteineen, periaatteineen ja vastuineen. Perusteet on liitetty osaksi talousarviota. Kaupunki kehittää kokonaisarkkitehtuuriaan uuden järjestelmä avulla, ICT-kokonaisarkkitehtuurityön lisäksi järjestelmää tullaan hyödyntämään operatiivisten riskien hallinnan tietojärjestelmänä.

Strategisten riskien hallinta

Pelikirjaa laadittaessa tunnistettiin strategiatyötä ohjaavat tekijät (kuntalaki, toimintaympäristön muutokset, reformit, kunnan uusi rooli, digitalisaation vaikutukset, väestön ja ikärakenteen kehitys sekä kaupunkien välinen kilpailu houkuttelevuudessa). Muutosvoimien ja nykytilan tunnistamisessa käytettiin apuna tilastotietoja väestöstä ja kaupungin sijainnista kasvukäytävällä. Kärkihankkeiden johtoryhmä on tunnistanut, kuvannut ja analysoinut pelikirjan riskit, valinnut keinoja riskien ennaltaehkäisyyn ja hallintaan sekä määritellyt seurannan vastuutahot.

Kaupunki on rekrytoinut riskienhallinta- ja turvallisuuskoordinaattorin, jonka tehtäviin liitettiin myös valmiuspäällikön tehtävät aiemmin valmiuspäällikkönä toimineen viestintäpäällikön siirtyessä pois kaupungin palveluksesta. Riskienhallinta- ja turvallisuuskoordinaattori on käynnistänyt operatiivisten riskien hallintaan liittyen kehittämistyön. Vuoden 2018 aikana karotettiin riskienhallinnan ja turvallisuusjohtamisen puutteita ja tätä työtä jatketaan vuonna 2019.

Keusoteen siirtyvät sopimukset kaikkien sopimuslajien osalta koottiin yhteen tiedostoon sote-tuotannon siirtyessä kuntayhtymään. Kaupunki ja Keusote tekevät tiivistä yhteistyötä niin siirtyvän henkilöstön kuin siirtyvien sopimuksienkin osalta.

Turvallisuus

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjan (KV 13.11.2017, § 115) mukaisesti kaupungin turvallisuussuunnitelma on päivitetty riskienhallinta- ja turvallisuuskoordinaattorin tukemana. Kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn turvallisuussuunnitelman kokouksessaan 4.2.2019.

Toimialat ovat tehneet työpaikan riskien arviointia. Aluehallintovirasto on tehnyt 14 päiväkodin ja varhaiskasvatuksen johdon tarkastuksen sekä viiden koulun tarkastuksen sekä kahden koulun osalta kemiallisten vaaratekijöiden tarkastuksen.

Taloudellisten riskien hallinta

Hyvinkään kaupungin taloudellisten riskien hallinnan edelleen kehittämiseksi on otettu käyttöön uusi, entistä paremmin lainasalkun hallintaa tukeva järjestelmä, joka palvelee rahoituksen hallintaa ja talouden suunnittelua päätöksenteon tukena. Kaupunkikonsernin taloudellisten riskienhallintaa tarkastellaan vielä konsernivalvonnan selonteossa jäljempänä.

Riskienhallinta hankinnoissa ja sopimustenhallinta

Kaupungin Hankintapalvelut ohjaavat, tukevat, koordinoivat ja kehittävät kaupungin hankintoja ja tukevat kaupungin hankinta- ja sopimusosaamisen ylläpitoa ja jatkuvaa kehittämistä. Vuoden 2018 aikana rekrytoitiin hankintapäällikkö ja yksi hankinta-asiantuntija. Näin aiemmin resurssivajeesta kärsinyt yksikkö kykenee jatkossa palvelemaan toimialoja entistä paremmin.

Kaupungin hankintajohtoryhmässä on kaikkien toimialojen edustus. Siinä käsitellään hankintoihin ja sopimuksiin liittyviä asioita. Kaupungin viran- ja toimenhaltijoita sitovaa, ajantasaisista hankinta- ja sopimusohjetta noudatetaan kaikilla toimialoilla. Hankintapalvelujen ylläpitämä hankintaprosesseihin liittyvä ohjeistus mallipohjineen on koottuna intraan. Hankinta- ja sopimusprosessien sujuvan hallinnan ja seurannan tukena on käytössä järjestelmä, jonka käytettävyyttä kaikkiin eri hankinta- ja sopimuslajeihin kehitetään jatkuvasti tavoitteena saada kaikki hankinnat (ml. pienhankinnat, kansalliset kilpailutukset lukuun ottamatta Tekniikan ja ympäristön toimialana urakkakilpailutuksia) toteutettavaksi sähköisesti järjestelmässä. Järjestelmän kehittämistyötä ja linkitystä asianhallintaan tukee kaupungissa käynnistetty asianhallintajärjestelmän ja sähköisen asioinnin kehitystyö.

Sisäinen tarkastaja on tarkastanut sopimuksenhallintaa ja sisäistä valvontaa toimialoilla. Tarkastuksissa esiin nostettuja kehittämiskohteita on lähdetty toteuttamaan vahvistamalla toimintatapoja ja niiden soveltamisen varmistamista.

Vakuutusturva

Vakuutusturvan kattavuutta tullaan arvioimaan, kun vakuutukset kilpailutetaan vuoden 2019 aikana.

Kaupunginhallituksen arvio valvontatoimenpiteistä (kontrollit, suojaukset, sopimuksenhallinta, omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen)

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan kaupungin valvontatoimenpiteet ovat hyväksyttävällä tasolla.

Edellisen vuoden tapaan kaupunginhallitus suosittelee edelleen kaikkien valvontatoimenpiteiden osalta niiden dokumentaation vahvistamista.

Valvonnan vastuut

Luottamushenkilöt ja virkamiehet sitoutuvat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiseen. Johdon tehtävänä on vastata sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaympäristöstä, organisaatorakenteesta, tehtäväjaon suunnittelusta ja toteuttamisesta. Kaikilla henkilöstöön kuuluvilla on omalta osaltaan vastuu tukea hyvää sisäistä toimintaympäristöä, tuntea ja toteuttaa omaan työhön liittyviä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapoja.

Omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen

Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset laadittiin ja hyväksyttiin 2018. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään omistajaohjauksen periaatteiden lisäksi, mitä kaupunki omistaa ja millaiset kehittämistavoitteet nykyisille omistuksille asetetaan ja miten omistajapolitiikan toteutumista seurataan. Omistuksesta luovuttaessa tai uusia omistuksia hankittaessa ei arvioida pelkästään luovutuksen tai hankinnan taloudellista arvoa, vaan arvioinnissa otetaan huomioon strategisen omistamisen kriteerit.

Esimiesten osaaminen

Esimiesten roolin ja osaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi Henkilöstöpalvelut järjestää esimiesvalmennusta. Vuonna 2018 valmennusten teemat liittyivät talousosaamiseen, hyvän hallinnon periaatteisiin, työkykyyn, työn sujuvuuteen ja työhyvinvointiin sekä ihmisten johtamiseen. Lakimiehen pitämien koulutusten teemana oli palvelusuhteen päättäminen henkilöstöön liittyvillä perusteilla.

Sopimuksenhallinnan toimintatapojen kehittäminen kuvattiin edellä kohdassa riskienarviointi.

Kaupunginhallituksen arvio tiedosta ja tiedonvälityksestä (raportointi merkittävimmistä riskeistä)

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan tietoon ja tiedonvälitykseen liittyvien riskien tunnistus ja niiden hallinnan jatkuva kehittäminen ovat hyväksyttävällä tasolla

Kaupunginhallitus suosittelee kehittämään ja ylläpitämään henkilöstön osaamista uudistuvan asianhallintajärjestelmän hyödyntäjinä. Lisäksi kaupunginhallitus suosittelee, että arkistonmuodostussuunnitelma ja tiedonohjaussuunnitelmat laaditaan tavalla, joka mahdollistaa jatkossa sähköisen arkistoinnin ja asioinnin.

Toiminnan ja talouden raportointi

Pelikirjassa ja sitä täydentämään valituissa ohjelmissa ja kehittämissuunnitelmissa on määritelty strateginen suunta, Pelikirjan pohjalle rakennetut vuositavoitteet. Pelikirjasta johdetut tavoitteet kirjataan osaksi talousarvioita ja näin keskeisimmät kaupunkitason tavoitteet tulevat kaupunginvaltuuston arvioitavaksi talousarvion käsittelyn yhteydessä. Hyvinkään toiminnan ja talouden vuosikelloon on määritelty toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmän keskeiset elementit ja vuosirytmii (TA/TS, osavuosi-katsaukset, TP/toimintakertomus). Vuosikello rytmittää virkamiesten valmistelua ja poliittisten toimielinten päätöksentekoa.

Tietoturva ja tietosuoja

Hyvinkään kaupungilla on tietosuojavastaava sekä tietosuoja ja -turvayöryhmä. Tietosuojan toteuttamisesta päivittäisessä työskentelyssä vastaavat esimiehet ja henkilöstö. Tietosuojavastaava seuraa tietosuojalainsäädännön noudattamista ja nostaa esiin havaitut puutteet, antaa tietoja ja neuvoja henkilötietoja käsittelevälle henkilöstölle, toimii rekisteröityjen yhdysheikön henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa, auttaa riskiarviointien ja vaikutustenarviointien tekemisessä, toimii tietosuojavaltuutetun toimiston yhteysheikönä. Lisäksi tietosuojavastaava koordinoi kaupungin GDPR-projektin toteuttamista.

Projektissa on laadittu tietosuojaselosteet ja informointikäytännöt sekä seloste käsittelytoimista. Lisäksi projektissa on kuvattu tietosuojan vaikutustenarviointit, laadittu koulutussuunnitelma, koulutettu toimijoita, mallinnettu tietopyyntöprosessi ja tietoturvaloukkausprosessi sekä hankintaprosessi palveluntarjoajien ja DPA-sopimusten osalta. Projektissa laaditaan tietosuojapolitiikka periaatteineen ja rooleineen ja tuodaan se hyväksyttäväksi päivitetyn tietoturvapoliittikan kanssa samaan aikaan keväällä 2019. Projektissa laaditaan ja pidetään yllä henkilöstön tietoturvaohjeistusta ja laaditaan tietosuojan vuosikello. Jatkossa myös kehitetään edelleen tietosuojariskien arviointia ja tietotilinpäätöksen laadintaa.

Asianhallinta

Toimielinpäätösten valmistelussa, esityslistojen ja pöytäkirjojen laatimisessa ja kirjaamisessa käytössä olevasta sovelluksesta luovutaan. Nykyisin dokumenttien hallintaan käytössä oleva järjestelmä päivitetään ja sen käyttöä laajennetaan mm.

toimielinten päätösten valmisteluun sekä asioiden rekisteröintiin. Päivitys- ja laajennustyö on projektoitu ja perustettu projektiryhmä. Osana päivitystä nykyisin käytössä oleva tehtäväluokitus muutetaan vastaamaan kuntien yhteistä tehtäväluokitusta.

Kaupunginhallituksen arvio seurannasta ja arvioinnista

Kaupunginhallituksen arvion mukaan seuranta ja ohjaus ovat kaupunkiorganisaatiossa hyväksyttävällä tasolla.

Kaupunginhallitus suosittelee palveluperusteisen johtamismallin systemaattista käyttöönottoa ja jatkuvaa kehittämistä.

Seurannan vastuut

Kaupunkiorganisaation johto vastaa ohjaus-/johtamisjärjestelmän kehittämisestä, toimeenpanosta, seurannasta ja jatkuvasta parantamisesta. Johdon tehtävänä on tuloksellisuus- ja vaikuttavuusstrategisten tavoitteiden asettaminen ja niiden toteuttaminen tarkoituksenmukaisella organisaatorakenteella ja johtamisjärjestelmällä.

Seurannan ja arvioinnin kehittäminen palveluperustaisessa johtamismallissa

Vuoden 2018 kaupunki on toteuttanut kehittämisprojektin johtamisjärjestelmänsä palveluperustaisuuden vahvistamiseksi. Kaupungin johdettavat palvelutuotteet on määritelty, jotta ne voidaan jatkossa entistä systemaattisemmin analysoida palvelurakenteesta tehtävien ratkaisujen perustaksi. Uusitut raportoinnin välineet tukevat osaltaan ohjauksen ja seurannan jatkuvaa kehittämistä.

Pelisuunnitelma ohjauksen tukena

Hyvinkään pelisuunnitelma pitää jatkossa sisällään palvelujen järjestämisen suunnittelun. Lisäksi palveluperusteista johtamismallia kehitettäessä on määritelty malliin sopeutettavat, samoin kuin mallin käyttöönoton myötä luovuttavat suunnitelmat ja ohjelmat. Pelisuunnitelman laadinta pelikaudelle 2020 käynnistää uuden suunnittelusyklin toukokuussa 2019. Talousarvio tullaan jatkossa laatimaan pelisuunnitelman ja sitä tukevan raportointimallin avulla, joilla palvellaan johdon tiedon tarpeita eri tasoilla ja tuotetaan tietoa suunnittelun ja päätöksenteon tueksi.

Arvioimalla Pelikirjan pohjalta johdettujen tavoitteiden saavuttamista vuosittain, johto pystyy seuraamaan, onko toimittu Pelikirjan viitoittaman vision suuntaisesti. Lisäksi johto pystyy reagoimaan, mikäli toimintaympäristö muuttuu niin merkittävästi, että se edellyttää muutoksia Pelikirjan sisältöön ja johtamisjärjestelmän rakenteisiin.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tuloslaskelma sisältää vain ulkoiset kulut ja tuotot. Kunnallisena liikelaitoksena toimivan Hyvinkään Veden luvut sisältyvät tuloslaskelmaan. Konsernitaseista tuloksen muodostumista käsitellään erikseen.

Tuloslaskelma	2018	2017	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	142 290	56 111	52 470
<i>Myyntituotot</i>	118 867	22 366	21 107
<i>Maksutuotot</i>	6 888	15 288	15 436
<i>Tuet ja avustukset</i>	2 384	3 384	4 321
<i>Muut tuotot</i>	14 151	15 074	11 606
Valmistus omaan käyttöön	3 082	6 458	7 261
Toimintakulut	-378 992	-284 253	-281 798
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-95 888	-92 487	-92 080
<i>Eläkkeet</i>	-21 767	-21 756	-23 774
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-3 539	-4 490	-5 804
<i>Asiakaspalvelujen ostot</i>	-183 439	-88 733	-83 247
<i>Muiden palvelujen ostot</i>	-34 777	-40 648	-34 940
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-13 028	-13 877	-13 737
<i>Avustukset</i>	-16 783	-14 385	-20 433
<i>Muut kulut</i>	-9 770	-7 876	-7 782
Toimintakate	-233 620	-221 684	-222 068
Verotulot	199 496	198 343	198 503
<i>Kunnallisvero</i>	174 257	173 516	173 918
<i>Yhteisövero</i>	11 764	11 471	11 167
<i>Kiinteistövero</i>	13 476	13 356	13 417
Valtionosuudet	51 806	51 169	53 470
Rahoitustuotot ja -kulut	-774	-1 083	-1 145
<i>Korkotuotot</i>	65	69	68
<i>Muut rahoitustuotot</i>	1 105	1 001	915
<i>Korkokulut</i>	-1 834	-2 016	-2 078
<i>Muut rahoituskulut</i>	-110	-137	-49
Vuosikate	16 909	26 746	28 760
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 197	-19 221	-20 178
Arvonalentuminen	-2	0	0
Tilikauden tulos	-2 290	7 524	8 583
Poistoeron lisäys(-)/vähennys (+)	0	0	0
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)	0	-5 000	-6 000
Rahastojen lisäys (-)/vähennys (+)	0	-250	-250
Tilikauden alijäämä / ylijäämä	-2 290	2 274	2 333

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017	2016	Koko maa	Uusimaa
				2017	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut %	37,9	20,2	19,1	19,9	23,1
Vuosikate/Poistot, %	88,1	139,1	142,5	149	184
Vuosikate, euroa/asukas	364	572	617	596	901
Asukasmäärä	46 504	46 739	46 596		
Tuloveroprosentti	19,75	19,75	19,75	19,90	18,85*

* vuoden 2017 tuloveroprosentit, painotettu keskiarvo

3.1.1. Tuloslaskelman analysointi

Tilikauden tulos

Kahden ylijäämäisen vuoden jälkeen kaupungin käyttötalous palasi alijäämäiseksi. Tilikauden alijäämä on 2,3 milj. euroa. Ilman Hyvinkään Vesi -liikelaitosta tulos olisi ollut alijäämäinen 2,6 milj. eurolla. Summaa voi verrata esimerkiksi siihen, että 0,25 % muutos tuloveroprosenttiin vastaa noin 2,5 milj. euroa. Aloittava talousarvio laadittiin 0,4 milj. euroa ylijäämäiseksi, mutta se painui vuoden varrella tehtyjen talousarviomuutosten myötä 1,2 milj. euroa alijäämäiseksi. Tilikausi toteutui siis 2,7 milj. euroa alkuperäistä talousarviota alijäämäisempänä.

Huomattavaa on, että tilikausi oli alijäämäinen, vaikka käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot olivat alkuperäistä talousarviota 2,4 milj. euroa (52,3 %) suuremmat ja tilikaudelle kirjautui 1,3 milj. euron budjetoimaton maankäyttösopimuskorvaus. Toisaalta menoina kirjattiin budjetoimaton 0,8 milj. euron meno sopimusta valtion jätehuoltotyötä vastaan. Nettona näiden kirjausten vaikutus on parantanut vuoden 2018 tulosta 2,9 milj. euroa talousarvioituun nähden. Jos nämä erät jätetään huomiotta, tilikausi toteutui 5,6 milj. euroa alijäämäisempänä kuin alkuperäinen talousarvio.

Toisessa osavuositarkastuksessa annettiin valtuustolle ennuste, joka päättyi 2,8 milj. euron alijäämään. Ennusteeseen sisältyi epävarmuustekijöitä ja toimialoilla oli näkemys toimista, joilla kulujen kasvua voitaisiin hillitä loppuvuonna, joten tässä vaiheessa tehty talousarviomuutos oli näiden tavoitteiden toteutumisen tukemiseksi hieman ennustetta pienempi.

Talouden kääntyminen negatiiviseksi kahden ylijäämäisen vuoden jälkeen johtui toiminnan nettomenojen eli toimintakateen kasvusta. Toiminnan nettomenot kasvoivat 11,9 milj. euroa eli 5,4 % edelliseen vuoteen nähden. Alkuperäisessä talousarviossa kasvuksi oli arvioitu 5,8 milj. euroa eli 2,6 %. Mikäli toiminnan nettomenojen toteutumisesta poistetaan käyttöomaisuuden myyntivoittojen vaikutus, toiminnan nettomenot kasvoivat 11,5 milj. euroa eli 5,0 %. Pysyvien vastaavien myyntivoitoja kirjautui vuodelle 2018 7,0 milj. euroa ja myyntitappioita 0,2 milj. euroa. Myyntivoitot pienenevät 0,5 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna, mutta olivat kuitenkin varsin hyvät aiempien vuosien keskiarvoon verrattuna.

Nettomenojen kasvu johtui pääosin sosiaali- ja terveystoimen nettomenojen kasvusta. Sosiaali- ja terveystoimen nettomenot kasvoivat 8,8 milj. euroa eli 6,2 % vuonna 2018. Jos tarkastellaan pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon ulkoisia nettokuluja eli jätetään tarkastelusta pois kirjaukset kaupungin omien yksiköiden välillä, kasvoivat sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot 9,7 milj. euroa eli 7,2 %. Sivistystoimen, konsernipalveluiden ja päätöksenteon organisaatiokokonaisuuksien nettokulut kasvoivat myös noin 1,2 milj. eurolla kullakin. Kasvut aiheutuivat sivistystoimessa varhaiskasvatustaksujen alentamisella, henkilöstökulujen kasvulla sekä ICT-kulujen kasvulla. Muilta osin kasvut liittyivät pysyvien vastaavien myyntitulojen vähentymiseen, valtion kanssa tehdyn jätehuoltosopimukseen liittyvän hallirakennuksen, maanvuokrasopimuksen ja kiinteistön määrälän siirtoon sekä erilaisiin palveluiden ostoihin kirjautuviin eriin.

Tuottojen ja kulujen analysointi erikseen sekä tili- ja tiliryhmäkohtainen tarkastelu on vaikeaa useiden muutosten vuoksi. Muutokset johtuvat pääosin toiminnallisista syistä (Keusote, avustajakeskus, palvelusetelikoelu), mutta joiltakin osin myös kirjaussuunnitelman muutoksesta tai suosittelun paremmasta soveltamisesta kirjaamisessa.

Käyttötalouden tuloja ja menoja sekä käyttötalouden tunnuslukuja analysoitaessa on erityisesti syytä huomata Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän vaikutus vuoden 2018 kirjanpitoon. Koska Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä oli jo perustettu vuonna 2017 järjestämään alueen sosiaali- ja terveyspalvelut, mutta koska tuotanto tapahtui kunnissa kuntien voimavaroin, kiersivät sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisen kustannukset kirjanpidollisesti kunnilta kuntayhtymään ja kuntayhtymältä takaisin kuntiin. Tästä syystä Hyvinkään kaupungin virallisissa tilinpäätöslaskelmissä on sosiaali- ja terveystoimen tuloissa ja menoissa 83,8 milj. euron kirjaus. Kirjaus on hyvin lähellä Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän tilinpäätöksessään esittämää summaa Hyvinkään sosiaali- ja terveyspalveluiden osuudesta. Summassa on laskennallisuutta ja se ei vastaa Hyvinkään kaupungin osalta kuntayhtymän järjestämävastuulle siirtyneen toiminnan kustannusta. Tilinpäätöksessä laskelmat esitetään toteuman osalta selkeyden ja vertailtavuuden vuoksi myös ilman "Keusote-kirjausta".

Toimintatuotot

Yhteenlasketut **ulkoiset toimintatuotot** kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 86 179 000 euroa. Jos toimintatuotoista eliminoidaan edellä mainitut Keusotekirjaukset, alueellisen avustajakeskuksen vaikutus sekä käyttöomaisuuden myyntivoittojen vaikutus, toimintatuotot pienenevät 498 000 euroa (0,9 %). Muutoksia edelliseen vuoteen on esitetty alla tiliryhmittäin.

Myyntituloissa on kasvua 96 500 000 euroa. Tästä summasta 83 800 000 euroa liittyy edellä mainittuun sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusten kirjanpidolliseen kierrättämiseen kuntayhtymän kautta. Lisäksi kuntayhtymälle kirjattujen

maksutuottojen kirjaaminen pois kaupungin maksutuotoista on netotettu kirjaamalla 9 300 000 euroa lisää myyntituottoihin. Niin sanotun "sotekulu-ulkoilutuksen" vaikutus myyntituottoihin on yhteensä näin ollen 93 099 000 euroa. Lisäksi alueellisen avustajakeskuksen perustaminen vuoden 2018 alusta lisäsi myyntituottoja 3 340 000 eurolla.

Maksutuotot pienenevät 8 400 000 eurolla. Pääosa muutoksesta johtuu siitä, että järjestämissopimuksen mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon maksutuotot kirjattiin maksutuottoina vain kuntayhtymälle. Tämä vähensi kaupungin maksutuottoja 9 300 000 eurolla. Vanhusten asumispalveluiden toiminnallisten muutosten vuoksi maksutuotot vähenivät 755 000 eurolla. Lisäksi varhaiskasvatuksen maksutuotot pienenevät erityisesti lakimuutoksen johdosta. Varhaiskasvatuksen hoitopäivämaksutuotot pienenevät 422 000 euroa.

Maksutuottojen muutosta selittää myös maankäyttö- ja kehittämiskorvausten kasvu 1 453 000 eurolla erityisesti Hangonsillan alueen rakentumiseen liittyen. Myös Sveitsin Uimalan ja Hyvinkääsalin maksutuotot kehittyivät suotuisasti.

Tuet ja avustukset toteutuivat 1 000 000 euroa pienempinä kuin edellisenä vuonna. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelikokeilun tuotot pienenevät edellisvuoteen nähden 775 000 euroa. Tukiin ja avustuksiin kirjattiin 757 000 euroa vähemmän ja muihin toimintatuottoihin 166 000 euroa vähemmän, mutta maksutuottoihin 149 000 euroa enemmän. Vuonna 2017 kaupunki sai vielä lähes 100 000 euroa tukea valtiolta perustoimeentulotuen kustannuksiin, vaikka pääosin perustoimeentulotuen käsittely siirtyikin KELAn vastuulle 1.1.2017 alkaen.

Vaikka käyttöomaisuuden myyntivoittoa kertyikin varsin hyvin, myyntivoitot pienenevät edelliseen vuoteen nähden 499 000 euroa. Tämä näkyy **muiden toimintatuottojen** vähenemisenä, kuten myös asuntojen vuokratuottojen pientyminen 285 000 eurolla sekä edellä mainittu palvelusetelikokeilun tuottojen vähentyminen ja kirjaustavan muutos.

Valmistus omaan käyttöön

Valmistus omaan käyttöön merkitsee sitä, että kaupungin omaan käyttöön valmistettavan ja investointihankkeeseen aktivoitavan hyödykkeen valmistuksen arvo esitetään tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen omana nimikkeenä. Valmistus omaan käyttöön on lukuna 3 376 000 euroa pienempi kuin edellisenä vuonna. Tämä johtuu kuitenkin käytännössä kokonaan kirjaustavan muutoksella: investointihankkeille kohdistuvat menot kirjattiin vuonna 2018 enenevässä määrin suoraan investointihankkeelle.

Toimintakulut

Henkilöstökulut kasvoivat edelliseen vuoteen nähden noin 2,5 milj. eurolla (2,1 %). Henkilöstökustannusten kasvu johtui palkkojen ja palkkioiden kasvusta, sillä ne kasvoivat 3,3 milj. eurolla eli 3,6 % edelliseen vuoteen nähden. Palkat ja palkkiot kasvoivat työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten myötä, mutta tämä selittää kasvusta vain osan, arviolta noin 1,2 milj. euroa. Lisäksi palkat ja palkkiot kasvoivat erityisesti terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden palvelualueella muiden kuin sairaus-, äitiys- tai vuosilomasijaisten palkkamenojen ja työaikakorvausmenojen kasvun vuoksi. Muita kasvun syitä ovat muun muassa osan vuoden 2017 menojaämäpalkoista kirjautuminen vuodelle 2018, aiheettomien epäpätevyyssalennusten maksatuksen oikaiseminen ja Keusoteen siirtyvän henkilöstön työaikakorvausten maksaminen.

Vastaavasti henkilöstökulut pienenevät, kun toimintoja siirtyi ostopalveluiksi. Esimerkiksi kirjanpidon ja maksuliikenteen tehtävät siirtyivät 1.1.2018 alkaen KuntaPro Oy:n tuottamiksi ja näin ollen kahdeksan henkilön henkilöstökulu vaihtui asiantuntijapalvelun ostoksi.

Eläkekulut pienenevät hieman. Kuntatyönantajan palkkaperusteinen maksu pieneni, mutta samaan aikaan valtion eläkelain mukaiset eläkemaksut kasvoivat lähes vastaavasti. Myös varhaiseläkemaksut pienenevät hieman (noin 18 000 euroa) eli työkyvyttömyysperusteiset eläkkeet pysyivät merkittävästi alemmalla tasolla kuin ennen vuotta 2017.

Muut henkilösivukulut pienenevät merkittävästi erityisesti siksi, että työttömyysvakuutusmaksut pienenevät 0,8 milj. euroa.

Palveluiden ostot kasvoivat 88 835 000 euroa. Palveluiden ostojen kasvu liittyy erityisesti kirjanpidollisiin muutoksiin, mutta myös sosiaali- ja terveyspalveluiden ostojen kasvusta.

Asiakaspalveluiden ostot kasvoivat 94 706 000 euroa. Merkittävin syy on edellä mainittu puhtaasti kirjanpidollinen Keusotekirjaus, jonka myötä sekä toimintatuotot että -kulut kasvoivat 83 800 000 eurolla. Toiseksi merkittävin syy on se, että alueellisen perhehoitoyksikkö Pihlajan perhehoitajien palkkiot kirjattiin muiden palvelujen ryhmästä asiakaspalveluiden ostoihin, jotka lisääntyivät näin ollen 4 007 000 euroa. Kun tarkastellaan palvelujen ostoja kokonaisuutena, Pihlajan palveluiden ostot kasvoivat 274 000 euroa eli 4,1 %.

Varsinaisesti palvelujen käyttöön liittyvistä syistä kasvua syntyi siitä, että erikoissairaanhoidon kustannus kasvoi 1 622 000 eurolla eli 3,1 %. Toinen merkittävä kasvun lähde on lastensuojelu. Lastensuojelun kustannukset kaupungille näkyvät siinä, että sijaishuollon kulut kasvoivat 1 309 000 euroa eli 26,2 %. Lisäksi asiakaspalveluiden ostoihin valtion lastensuojelulaitoksilta kasvoivat 121 000 ja muille perusopetuksen järjestäjille maksettavat maksut kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 360 000 eurolla.

Muiden palveluiden ostot vähenivät, mutta vähennys johtuu pääosin asiakaspalveluiden ostoihin siirtyneillä kirjauksilla. Merkittävin lisäys syntyi asiantuntijapalveluiden ostoissa, sillä kaupungin aiemmin omana työnä tuotetut kirjanpidon ja maksuliikenteen palvelut siirtyivät järjestelmäkustannuksineen asiantuntijapalveluostoksi 1.1.2018 lukien.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat erän kulut pienenivät. Vähemmän johtuu pääasiassa teknisen toimen työainekustannusten kirjaautumisesta suoraan investointihankkeille.

Avustukset kasvoivat 2 400 000 eurolla. Taustalla on erityisesti alueellisen avustajakeskuksen avustuksiin kirjatut työnantajamalliset maksut. Toisaalta avustukset pienenivät 514 000 eurolla, kun perustoimeentulotuen kustannukset poistui-
vat. Nykyään perustoimeentulotuen kustannukset vähentävät kaupungin valtionosuutta, mutta eivät näy toimintakuluissa.

Muut toimintakulut erän kasvua selittävät erityisesti 800 000 euron kulukirjaus valtion jätehuoltosopimuksen nojalla sekä uuden sairaalarakennuksen vuokrat.

Käyttötalouden rahoituserät ja vuosikate

Toiminnan nettomenot rahoitetaan verorahoituksella. Verorahoituksen kasvu ei vastannut toiminnan nettomenojen kasvua, sillä verorahoitus kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 1,8 milj. euroa eli 0,7 %. Heikon kasvun taustalla on pääosin se, että kunnallisverotulojen tilittämisessä oli virheitä vuonna 2017 ja nämä virheet johtivat siihen, että kunnille tilitettiin liikaa verotuloja vuonna 2017. Tämä selittää kuntien – myös Hyvinkään – hyvän tilinpäätöksen vuodelta 2017. Hyvinkään verotulot kasvoivat kuitenkin enemmän kuin maassa keskimäärin.

Verorahoitus eli verotulojen ja valtionosuuksien summa toteutui 0,2 milj. euroa eli 0,1 % talousarviota parempana. Kun lisäksi rahoituksen käyttötalousmenot ja poistot toteutuivat arvioitua pienempinä, korostuu se, että alijäämän taustalla on nimenomaan toiminnan nettomenojen kasvu.

Tärkeä kunnan talouden mittari on vuosikate, joka osoittaa sen tulo- ja rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2018 kertyi vuosikatetta 16,9 milj. euroa. Tämä on 2,0 milj. euroa vähemmän kuin muutetussa talousarviossa ja 3,6 milj. euroa vähemmän kuin aloitta-vassa talousarviossa. Vuosikate heikkeni edelliseen vuoteen nähden jopa 9,8 milj. euroa. Heikkenemistä selittää toiminnan nettomenojen ja verorahoituksen epätahtisen kasvun lisäksi se, että vuoden 2017 vuosikate oli muun muassa edellä mainitusta verotulojen ylisuurista tilityksistä johtuen poikkeuksellisen hyvä.

Alla on esitetty tilikauden tuloksen muodostuminen ilman Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä aiheuttavia muutoksia. Järjestämistä vuoksi kaupungin tuloissa ja menoissa on 83 835 721,07 euron kirjaukset johtuen palveluiden tuottamisesta ja myymisestä kuntayhtymälle sekä maksutuottojen toteuma on 9 263 511,84 euroa pienempi ja vastaavasti myyntituotot isommat.

Tuloslaskelma	2018	2017	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	58 455	56 111	52 470
<i>Myyntituotot</i>	25 768	22 366	21 107
<i>Maksutuotot</i>	16 151	15 288	15 436
<i>Tuet ja avustukset</i>	2 384	3 384	4 321
<i>Muut tuotot</i>	14 151	15 074	11 606
Valmistus omaan käyttöön	3 082	6 458	7 261
Toimintakulut	-295 157	-284 253	-281 798
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-95 888	-92 487	-92 080
<i>Eläkkeet</i>	-21 767	-21 756	-23 774
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-3 539	-4 490	-5 804
<i>Asiakaspalvelujen ostot</i>	-99 604	-88 733	-83 247
<i>Muiden palvelujen ostot</i>	-34 777	-40 648	-34 940
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-13 028	-13 877	-13 737
<i>Avustukset</i>	-16 783	-14 385	-20 433
<i>Muut kulut</i>	-9 770	-7 876	-7 782
Toimintakate	-233 620	-221 684	-222 068
Verotulot	199 496	198 343	198 503
<i>Kunnallisvero</i>	174 257	173 516	173 918
<i>Yhteisövero</i>	11 764	11 471	11 167
<i>Kiinteistövero</i>	13 476	13 356	13 417
Valtionosuudet	51 806	51 169	53 470
Rahoitustuotot ja -kulut	-774	-1 083	-1 145
<i>Korkotuotot</i>	65	69	68
<i>Muut rahoitustuotot</i>	1 105	1 001	915
<i>Korkokulut</i>	-1 834	-2 016	-2 078
<i>Muut rahoituskulut</i>	-110	-137	-49
Vuosikate	16 909	26 746	28 760
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 197	-19 221	-20 178
Arvon alentuminen	-2	0	0
Tilikauden tulos	-2 290	7 524	8 583
Poistoeron lisäys(-)/vähennys (+)	0	0	0
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)	0	-5 000	-6 000
Rahastojen lisäys (-)/vähennys (+)	0	-250	-250
Tilikauden alijäämä / ylijäämä	-2 290	2 274	2 333

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017	2016	Koko maa	Uusimaa
				2017	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut %	20,0	20,2	19,1	19,9	23,1
Vuosikate/Poistot, %	88,1	139,1	142,5	149	184
Vuosikate, euroa/asukas	364	572	617	596	901
Asukasmäärä	46 504	46 739	46 596		
Tuloveroprosentti	19,75	19,75	19,75	19,90	18,85*

* vuoden 2017 tuloveroprosentit, painotettu keskiarvo

Seuraavassa on lyhyesti analysoitu toimintakatteen muutosta toimielimittain.

Toimintakatteen toteutumisen toimielimittain	TA 2018	Toteutunut 2018	TA-ero, abs.	TA-ero%	Muutos (2017), €	Muutos (2017), %
Tarkastuslautakunta	-150,0	-136,3	13,7	90,9	2,0	-1,5
Keskusvaalilautakunta	0,0	15,7	15,7	0,0	95,3	607,3
Kaupunginhallitus	-6 541,0	-4 297,4	2 243,6	65,7	-2 262,2	52,6
Sosiaali- ja terveystoimialueen lautakunta	-146 929,0	-151 184,8	-4 255,8	102,9	-8 808,7	5,8
Opetuslautakunta	-75 830,0	-75 932,2	-102,2	100,1	-5 818,5	7,7
Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunta	-10 838,0	-11 141,7	-303,7	102,8	-1 103,1	9,9
Tekninen lautakunta	4 720,0	4 490,8	-229,2	95,1	6 179,5	137,6
Ympäristö- ja tekninen lautakunta	-960,0	-991,2	-31,2	103,2	-53,6	5,4
YHTEENSÄ	-236 528,0	-239 177,1	-2 649,1	101,1	-11 769,3	4,9

Toimintakulujen kehitys ja toisaalta tulokseen sisältyvien tuloerien kehitys on ollut viime vuosina seuraava (1000 euroa):

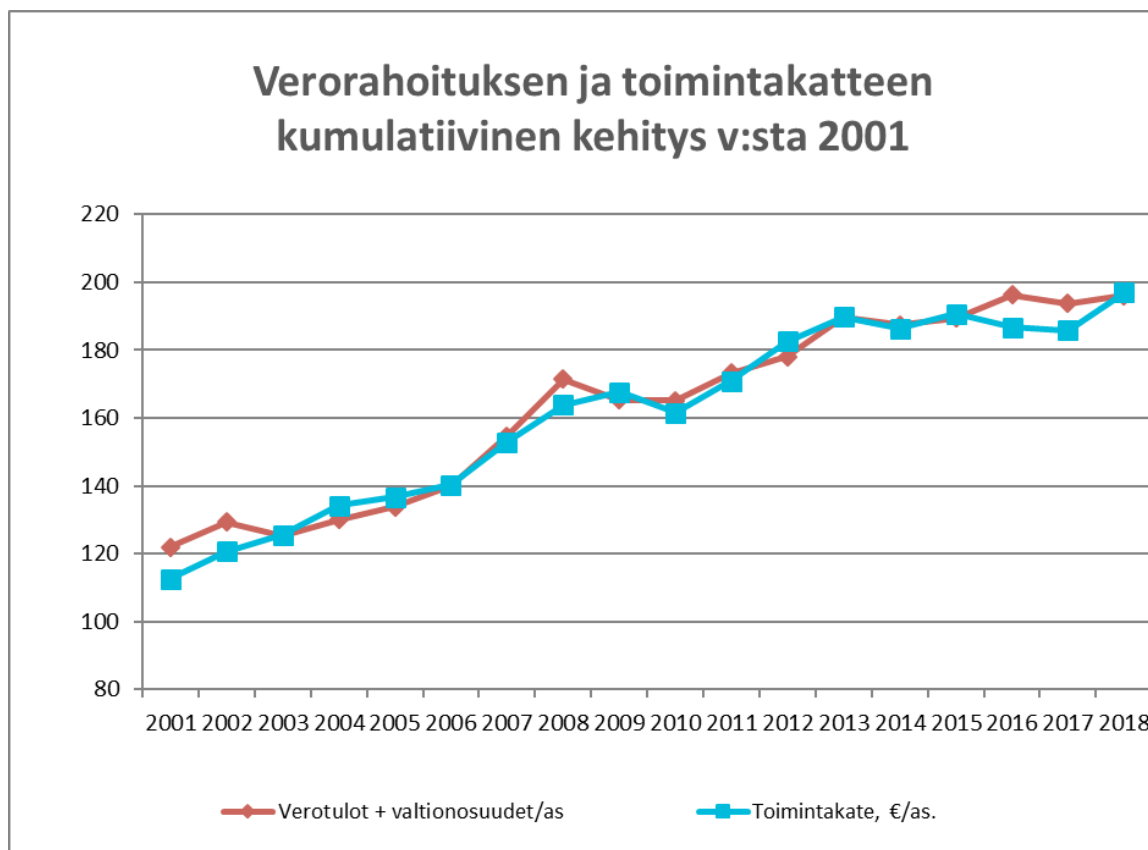
	2014	2015	2016	2017	2018
Toimintatuotot	51 238	43 127	48 592	48 577	135 255
Myyntivoitot	7 942	4 097	3 878	7 534	7 035
Verotulot	191 546	195 453	198 503	198 343	199 496
Valtionosuudet	48 012	46 981	53 470	51 169	51 806
Rahoitustuotot	828	1 003	983	1 070	1 171
Yhteensä	299 566	290 661	305 426	306 693	394 764
Muutos%	1,9	-3,0	5,1	0,4	28,7
Muutos 1000 euroa	5 444	-8 905	14 765	1 268	88 070
	2014	2015	2016	2017	2018
Toimintakulut	279 896	277 153	277 804	277 811	376 092
Myyntitappiot	0	-8	-9	-16	-182
Rahoituskulut	2 376	2 256	2 127	2 153	1 944
Yhteensä	282 272	279 401	279 922	279 948	377 855
Muutos%	1,5	-1,0	0,2	0,0	35,0
Muutos 1000 euroa	4 246	-2 871	521	25	97 907

Toimintakulujen kehitys ja toisaalta tulokseen sisältyvien tuloerien kehitys on ollut viime vuosina seuraava (1000 euroa): alla oleva laskelma on ilman Keusotea, jonka vaikutus sekä tuloissa ja menoissa on 83,8 milj.euroa.

	2014	2015	2016	2017	2018	
Toimintatuotot	51 238	43 127	48 592	48 577	51 420	
Myyntivoitot	7 942	4 097	3 878	7 534	7 035	
Verotulot	191 546	195 453	198 503	198 343	199 496	
Valtionosuudet	48 012	46 981	53 470	51 169	51 806	
Rahoitustuotot	828	1 003	983	1 070	1 171	
Yhteensä	299 566	290 661	305 426	306 693	310 928	
	Muutos%	1,9	-3,0	5,1	0,4	1,4
	Muutos 1000 euroa	5 444	-8 905	14 765	1 268	4 235

	2014	2015	2016	2017	2018	
Toimintakulut	279 896	277 153	277 804	277 811	292 256	
Myyntitappiot	0	-8	-9	-16	-182	
Rahoituskulut	2 376	2 256	2 127	2 153	1 944	
Yhteensä	282 272	279 401	279 922	279 948	294 019	
	Muutos%	1,5	-1,0	0,2	0,0	5,0
	Muutos 1000 euroa	4 246	-2 871	521	25	14 071

3.2. Toiminnan rahoitus

Rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Hyvinkään Veden luvut sisältyvät rahoituslaskelmaan.

Rahoituslaskelman välitulokset toiminnan ja investointien rahavirta on itsessään tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavarajoja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

RAHOITUSLASKELMA	2018	2017	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	16 909	26 746	28 760
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-6 280	-7 463	-3 860
Tulorahoitus	10 629	19 282	24 900
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-19 129	-21 296	-19 620
Rahoitusosuudet investointimenoihin	403	715	1 222
Pys. vastaavien hyödykkeiden luov.tulot	9 868	9 589	4 535
Investoinnit	-8 859	-10 992	-13 863
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 770	8 290	11 037
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-63		
Antolainasaamisten vähennykset	76	54	
<i>Antolainauksen muutokset</i>	13	54	0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	10 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 231	-8 755	-10 985
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 534	0	0
<i>Lainakannan muutokset</i>	-8 697	-8 755	-985
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	6 205	1 769	6 995
Rahoituksen rahavirta	-2 479	-6 933	6 010
Rahavarojen muutos	-709	1 357	17 047
Rahavarat 31.12. (sis.koko konsernitiilin)	45 388	46 097	44 741
Rahavarat 1.1. (sis.koko konsernitiilin)	46 097	44 741	27 694
€/asukas	976	986	960
Rahavarat 31.12. (vain kaupungin rahat)	28 116	30 360	30 117
Rahavarat 1.1. (vain kaupungin rahat)	30 360	30 117	22 972
€/asukas	605	650	646

3.2.1. Rahoituslaskelman analysointi

Vuonna 2018 toiminnan ja investointien rahavirta oli 1,8 milj. euroa. Rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta säilyi positiivisena, ollen 20,6 milj. euroa. Tämä tarkoittaa, että vuosikate on riittänyt investointien toteuttamiseen, eikä niitä varten ole jouduttu ottamaan lisää lainaa.

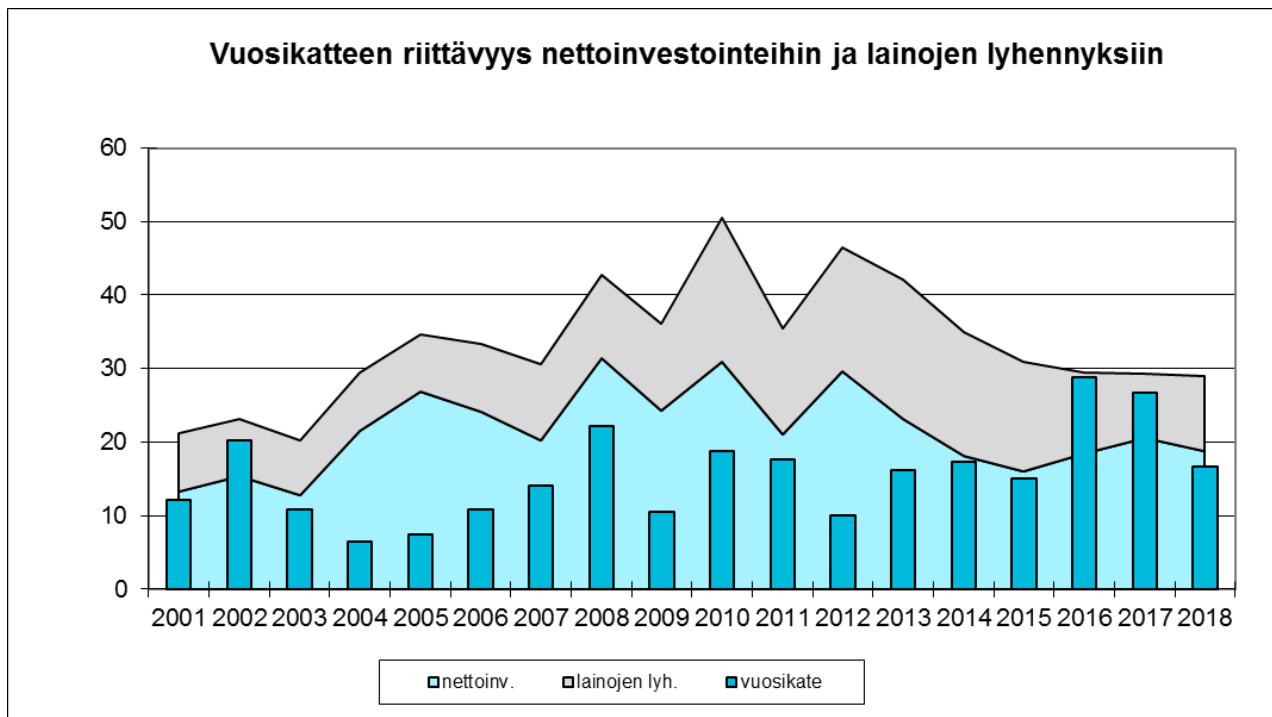
Kaupungin maksuvalmius heikkeni hieman edellisvuodesta, säilyen silti hyvänä. Rahavaroihin on laskettu konsernitilin varat ja tytäryhteisöjen osuus varojen muutoksesta sisältyy muihin maksuvalmiuden muutoksiin. Kassavarat laskivat 0,7 milj. euroa 45,4 milj. euroon ja kassan riittävyys tilinpäätöshetkellä oli 40,7 päivää. Ilman konsernitiliä pelkät emokaupungin kassavarat olivat tilinpäätöshetkellä 28,1 milj. euroa ja kassan riittävyys 25,2 päivää.

Investointimenojen tulorahoituksen riittävyys -tunnusluku oli hyvä. Siihen vaikutti investointitason säilyminen maltillisena.

Lainanhoitokate kuvaa tulorahoituksen riittävyttä pelkästään lainojen hoitokuluihin, korkoihin ja lyhennyksiin. Lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluku on yli 2, mikäli se on 1 - 2, lainanhoitokyky on tyydyttävä ja heikko, jos se jää alle 1. Hyvinkään lainanhoitokate on ollut vuosia 1,0: n tuntumassa, eli tyydyttävä tilanteessa, jossa korkotaso on poikkeuksellisen matala. Kahtena edellisvuonna lainanhoitokate kipusi hyväksi, johtuen tulorahoituskasvun ja velkaantumiskehityksen hetkellisestä pysähtymisestä. Viime vuonna lainanhoitokateen tunnusluku tippui jälleen tyydyttäväksi, johtuen tulorahoituksen 8,7 milj. euron heikkenemisestä.

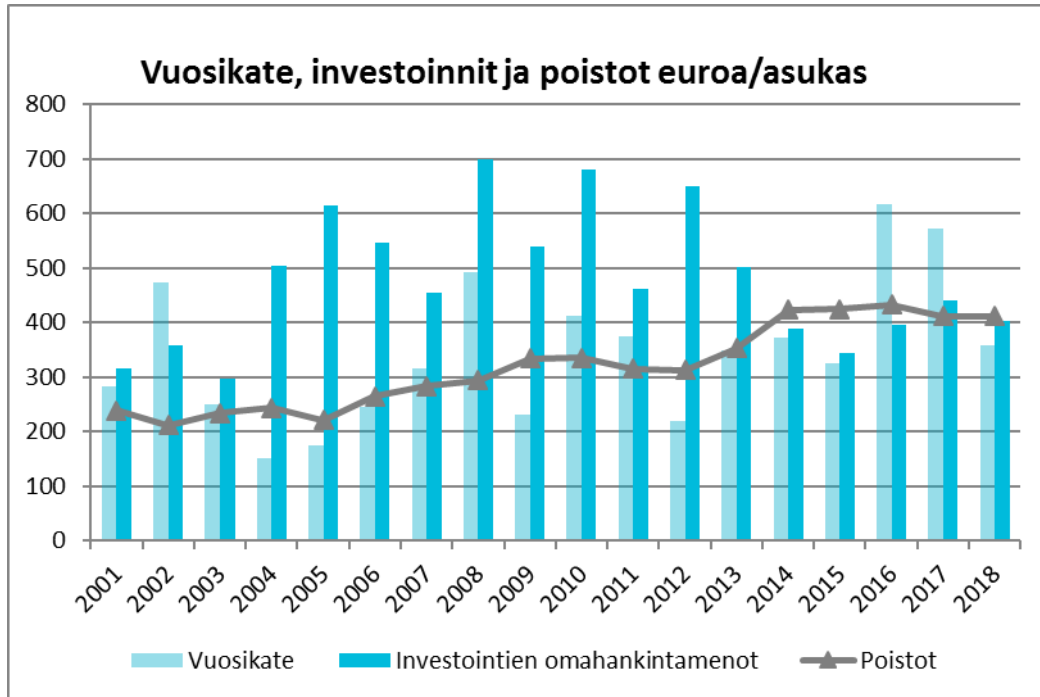
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	20 576	12 586	-14 711
Investointien tulorahoitus, %	90,3	130,0	156,3
Lainanhoitokate	1,6	2,7	2,4
Kassan riittävyys, pv (sis.koko konsernitilin)	40,7	54,3	53,1
Kassan riittävyys, pv (kaupungin omat rahat)	25,2	35,7	35,8
Asukasmäärä	46 504	46 739	46 596
Investointien tulorahoitus, %= 100*vuosikate/investointien omahankintameno			
Lainanhoitokate= (vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+lainanlyhennykset)			
Kassan riittävyys, pv =365*Rahavarat 31.12/Kassasta maksut tilikaudella			

Seuraavassa kuvassa pääomamenojen tulorahoitus on jaettu komponentteihin vuodesta 2001 lukien.

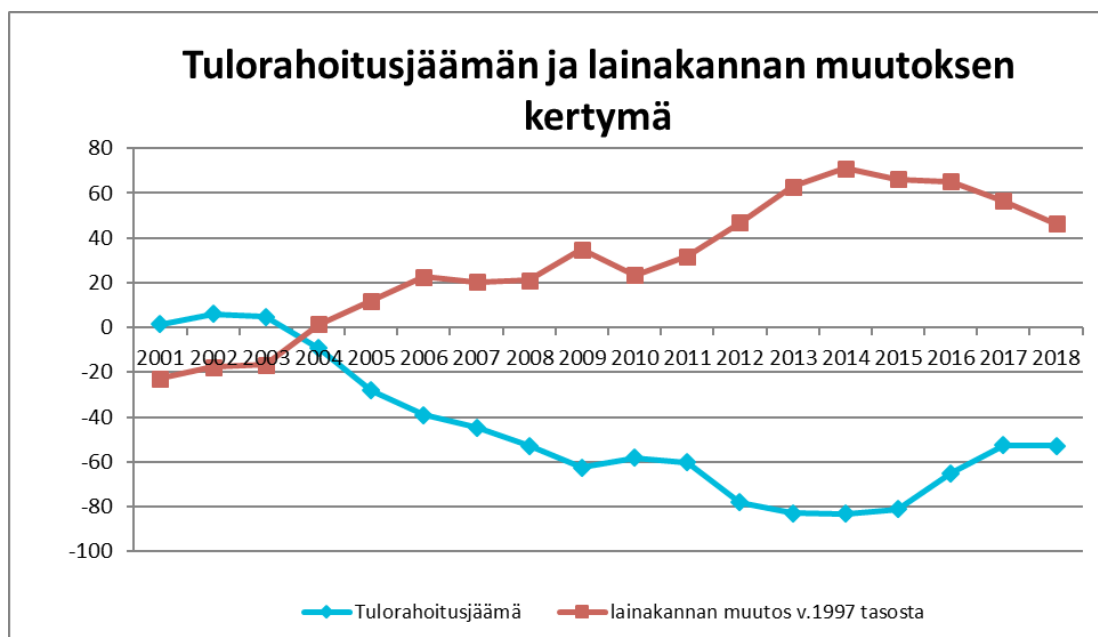

Seuraavassa investointitasoa on tarkasteltu suhteessa vuosikatteeseen ja poistoihin. Investointien omahankintamenot ovat 2000 -luvulla vuotta 2002 lukuun ottamatta ylittäneet jokaisena vuotena vuosikatteen vuoteen 2015 saakka. Tästä syntyneitä rahoitusvajetta on katettu lainalla sekä omaisuutta myymällä.

Vuosina 2014-2015 poistojen taso on noussut yli investointien määrän. Tämä johtuu sekä poistosuunnitelman tarkistamisen myötä kasvaneesta poistosummasta, että varsin matalasta investointitasosta. Vuosina 2016-2017 on saatu katettua investointien omahankintamenot vuosikatteella ja vuonna 2018 investointien omahankintamenot kääntyivät jälleen vuosikatetta suuremmaksi.

Seuraavassa kuvassa on tarkasteltu kumulatiivisesti vuosikatteen riittävyttä poistonalaisten investointien omahankintamenon kattamiseen. Vuodesta 2001 lähtien tulo-rahoitusvaje on kasvanut, kunnes kasvu on pysähtynyt vuonna 2015. Kuvasta näkyy, että tulo-rahoitusjäämää on alkanut kertyä vuodesta 2004 lukien, jolloin keskimääräistä investointitasoa on nostettu pysyvästi aikaisemmasta. Vuonna 2014 investointitaso läheni vuosituhannen vaihteen investointitasoa, joka osaltaan vähensi tulo-rahoitusjäämää. Lainakanta on vastaavana aikana kasvanut kuutta poikkeusvuotta lukuun ottamatta.

4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase sisältää Hyvinkään Veden luvut.

VASTAAVAA	2018	2017	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	1 618	2 025	2 178
Aineettomat oikeudet	1 305	1 623	1 792
Muut pitkävaikutteiset menot	312	402	386
Aineelliset hyödykkeet	228 578	231 587	231 637
Maa- ja vesialueet	41 854	41 199	40 267
Rakennukset	101 656	108 768	109 714
Kiinteät rakenteet ja laitteet	72 314	74 487	70 641
Koneet ja kalusto	1 912	2 250	2 686
Muut aineelliset hyödykkeet	514	514	514
Enn.maksut ja keskener.hankinnat	10 329	4 369	7 814
Sijoitukset	57 863	57 943	58 733
Osakkeet ja osuudet	53 745	53 812	54 549
Muut lainasaamiset	3 227	3 280	3 334
Muut saamiset	891	850	850
* Pysyvät vastaavat	288 058	291 555	292 547
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus		34	40
Aineet ja tarvikkeet		34	40
Saamiset	16 610	18 263	18 330
Pitkäaikaiset saamiset	2 840	3 802	4 367
Lainasaamiset	2 468	2 659	2 852
Muut saamiset	371	743	1 114
Siirtosaamiset		400	400
Lyhytaikaiset saamiset	13 770	14 461	13 963
Myntisaamiset	5 072	4 922	4 076
Lainasaamiset	702	603	598
Muut saamiset	3 858	3 477	4 315
Siirtosaamiset	4 137	5 459	4 974
Rahat ja pankkisaamiset	45 388	46 097	44 741
Rahat ja pankkisaamiset	45 388	46 097	44 741
* Vaihtuvat vastaavat	61 998	64 394	63 110
VASTAAVAA	350 056	355 949	355 657

VASTATTAVAA	2018 1 000 €	2017 1 000 €	2016 1 000 €
Oma pääoma			
Peruspääoma	151 019	151 019	151 019
Muut omat rahastot	3 862	3 862	3 612
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	30 160	27 886	25 553
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)	-2 290	2 274	2 332
* Oma pääoma	182 751	185 042	182 518
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset			
Vapaaehtoiset varaukset			
* Investointivaraukset	11 000	11 000	6 000
Pakolliset varaukset			
Eläkevaraukset	14	15	20
Muut pakolliset varaukset	922	347	287
* Pakolliset varaukset	936	362	307
Toimeksiantojen pääomat			
Lahjoitusrahastojen pääomat	447	679	961
Muut toimeksiantojen pääomat	176	275	41
* Toimeksiantojen pääomat	623	954	1 003
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen	94 548	102 561	111 298
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	86 827	95 510	104 741
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	7 722	7 047	6 555
Siirtovelat		4	2
Lyhytaikainen	60 198	56 031	54 532
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	7 683	9 231	8 755
Lainat muilta luotonantajilta	17 272		
Saadut ennakot	998	977	972
Ostovelat	13 585	12 391	12 114
Muut velat	2 001	17 611	16 671
Siirtovelat	18 659	15 821	16 020
* Vieras pääoma	154 746	158 592	165 830
VASTATTAVAA	350 056	355 949	355 657

4.1. Taseen analysointi

Hyvinkään kaupungin rahoitusasema parani viime vuoden tasolla taseen tunnusluvuilla mitaten. Takana on vuosia, jolloin rahoitusasema on selvästi heikennyt.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Hyvänä tavoitetasona pidetään kunnissa 70 %:n omavaraisuutta. Hyvinkään omavaraisuusaste oli 55,4 % ja parani hivenen edellisvuodesta. 50 %:n tai sitä pienempi omavaraisuus merkitsee kuntataloudessa jo merkittävän suurta velkarasitetta ja on yksi nykyisistä kriisikuntakriteereistä.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuusprosentti on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Aiemmin kriisikuntakriteerinä oli vähintään 50 %:n suhteellinen velkaantuneisuus. Hyvinkään suhteellinen velkaantuminen putosi vuonna 2018 juuri ja juuri alle tämän rajan, vaikka tunnusluvussa huomioitaisiinkin Keusoten tulojen poikkeuksellisen kirjauksen eliminointi vuodelta 2018. Tällöin tunnusluku saa arvon 49,6.

Velat ja vastuut suhteessa käyttötuloihin on uusi tunnusluku, joka kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluku ottaa siis huomioon myös sellaiset erilaisilla malleilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa. Myös tähän tunnuslukuun vaikuttaa Keusoten johdosta tehty tulokirjaus. Kun Keusoten kirjauksen vaikutus eliminoidaan, tunnusluku saa arvon 50,6. Vertailukelpoinen tunnusluku on siis parantunut edelliseen vuoteen nähden.

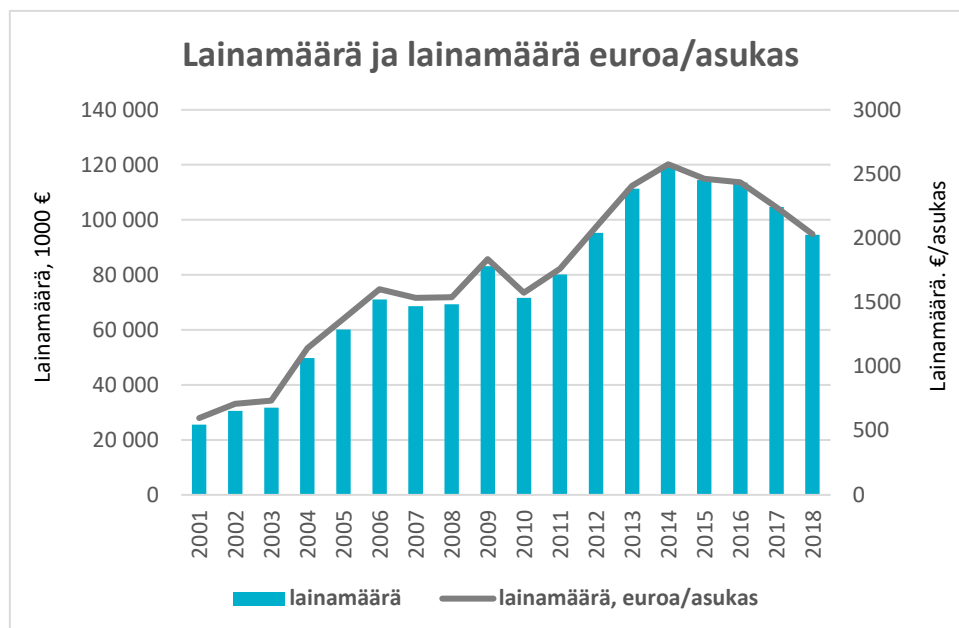
Lainakanta pieneni 94,5 milj. euroon ja oli tilinpäätöshetkellä 2 032 euroa/asukas.

TASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017	2016
Omavaraisuusaste %	55,5	55,2	53,2
Suhteellinen velkaantuneisuus -%	39,1	51,6	54,2
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	39,8	52,5	55,2
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 032	2 241	2 436
Lainakanta 31.12., 1000 €	94 510	104 741	113 496
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	3 227	3 280	3 334
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	27 870	30 160	27 886
Kertynyt yli/alijäämä /asukas, €	599	645	598
Asukasmäärä	46 504	46 739	46 596

Omavaraisuusaste% =100* (Oma pääoma+Kertynyt poistoero+Vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma-Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus % =100* (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % = 100*(Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

5. Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulo- ja -menolaskelma on koottu vuoden 2018 tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Tulot ja menot ovat ulkoisia. Kokonaistulo- ja menokäsitteet kattavat varsinaisen toiminnan ja investointienmenot ja tulot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja rahankäytön.

TULOT	2018		2017		2016	
	1000 €	%	1000 €	%	1000 €	%
Varsinainen toiminta						
Toimintatuotot	142 290	35,6	56 111	18,1	52 470	16,5
Verotulot	199 496	49,9	198 343	64,1	198 503	62,6
Valtionosuudet	51 806	13,0	51 169	16,5	53 470	16,9
Korkotuotot	65	0,0	69	0,0	68	0,0
Muut rahoitustuotot	1 105	0,3	1 001	0,3	915	0,3
Tulorahoituksen korjauserät						
- käyttöomaisuuden myyntivoitot	-7 036	-1,8	-7 534	-2,4	-3 878	-1,2
Investoinnit						
Rahoitusosuudet investointeihin	403	0,1	715	0,2	1 222	0,4
Käyttöomaisuuden myyntitulot	9 868	2,5	9 589	3,1	4 535	1,4
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen vähennykset	76	0,0	54	0,0	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	0	0,0	10 000	3,2
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 534	0,4		0,0		0,0
Kokonaistulot	399 609	100,0	309 516	100,0	317 304	100,0
Muutos %	29,1		-2,5		3,6	
MENOT						
Varsinainen toiminta						
Toimintakulut	378 992	93,2	284 253	91,7	281 798	91,7
- valmistus omaan käyttöön	-3 082	-0,8	-6 458	-2,1	-7 261	-2,4
Korkokulut	1 834	0,5	2 016	0,7	2 078	0,7
Muut rahoituskulut	110	0,0	137	0,0	49	0,0
Tulorahoituksen korjauserät						
- pakollisten varausten muutos	-575	-0,1	-55	0,0	-9	0,0
- käyttöomaisuuden myyntitappiot	-182	0,0	-16	0,0	-9	0,0
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	19 129	4,7	21 296	6,9	19 620	6,4
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen lisäykset	63	0,0	0	0,0	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	10 231	2,5	8 755	2,8	10 985	3,6
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oman pääoman vähennys						
Kokonaismenot	406 522	100,0	309 928	100,0	307 252	100,0
Muutos %	31,2		0,9		-1,4	

Kokonaistulo- ja -menolaskelma on koottu vuoden 2018 tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Alla oleva laskelma on ilman Keusoten tuloja ja menoja, joiden vaikutus on 83,8 milj. euroa.

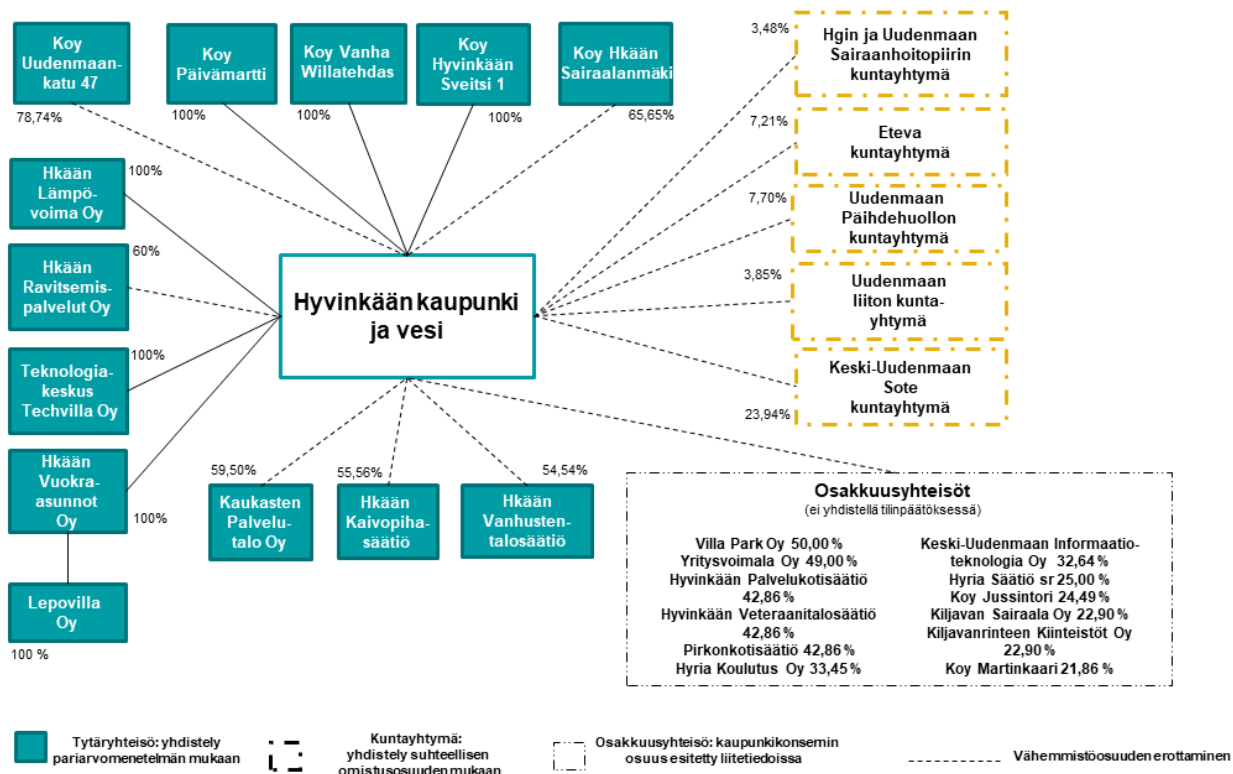
TULOT	2018		2017		2016	
	1000 €	%	1000 €	%	1000 €	%
Varsinainen toiminta						
Toimintatuotot	58 455	18,5	56 111	18,1	52 470	16,5
Verotulot	199 496	63,2	198 343	64,1	198 503	62,6
Valtionosuudet	51 806	16,4	51 169	16,5	53 470	16,9
Korkotuotot	65	0,0	69	0,0	68	0,0
Muut rahoitustuotot	1 105	0,4	1 001	0,3	915	0,3
Tulorahoituksen korjauserät						
- käyttöomaisuuden myyntivoitot	-7 036	-2,2	-7 534	-2,4	-3 878	-1,2
Investoinnit						
Rahoitusosuudet investointeihin	403	0,1	715	0,2	1 222	0,4
Käyttöomaisuuden myyntitulot	9 868	3,1	9 589	3,1	4 535	1,4
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen vähennykset	76	0,0	54	0,0	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	0	0,0	10 000	3,2
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 534	0,5		0,0		0,0
Kokonaistulot	315 773	100,0	309 516	100,0	317 304	100,0
	Muutos %	2,0		-2,5		3,6
MENOT						
Varsinainen toiminta						
Toimintakulut	295 157	91,5	284 253	91,7	281 798	91,7
- valmistus omaan käyttöön	-3 082	-1,0	-6 458	-2,1	-7 261	-2,4
Korkokulut	1 834	0,6	2 016	0,7	2 078	0,7
Muut rahoituskulut	110	0,0	137	0,0	49	0,0
Tulorahoituksen korjauserät						
- pakollisten varausten muutos	-575	-0,2	-55	0,0	-9	0,0
- käyttöomaisuuden myyntitappiot	-182	-0,1	-16	0,0	-9	0,0
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	19 129	5,9	21 296	6,9	19 620	6,4
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen lisäykset	63	0,0	0	0,0	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	10 231	3,2	8 755	2,8	10 985	3,6
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oman pääoman vähennys						
Kokonaismenot	322 686	100,0	309 928	100,0	307 252	100,0
	Muutos %	4,1		0,9		-1,4

6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

	Konsernitilinpäätösyhdistely	
	Yhdistelty	Ei-yhdistelty
Tytäryhteisöt	12	1
Kuntayhtymät	5	
Yhteisomistus- ja osakkuusyhtiöt	7	

Hyvinkään kaupunkikonsernin rakenne 2018

Yllä esitetyn kaavion rakenne on tehty siten, että kiinteistöyhtiöt on pyritty esittämään kuvion yläreunassa, toiminnalliset (liiketoimintaa harjoittavat) yhtiöt vasemmalla, ikääntyvien palveluja tarjoavat yhteisöt alhaalla ja kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisöt oikealla. Omistussuutta kuvaavina yhdysviivoina käytetään kiinteää viivaa (100%:n omistus) tai katkoviivaa (alle 100%:n omistus). Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen, lukuunottamatta säätiöitä ja Villa Park Oy:tä, joita ei ole yhdistelty lainkaan.

Tilikaudella tapahtui joitakin muutoksia konsernirakenteeseen. Vanha Kiljavan Sairaala Oy jakautui samannimiseksi operatiiviseksi yhtiöksi, sekä maomaisuutta hallinnoivaksi Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy:ksi. Kahdessa konserniin kuuluvassa säätiössä, Kaivopiha-säätiössä ja Vanhustentalosäätiössä, määräysvallassa tapahtui pienehkö muutos kaupungin nimeäminen hallituksen jäsenten suhteellisen määrän muututtua sääntömuutoksen seurauksena. Kaupungin määräysvalta molemmissa säätiöissä säilyi yli 50 %:ssa.

Konsernirakenteessa on odotettavissa joitain muutoksia seuraavalla tilikaudella. Kiinteistöosakeyhtiö Hyvinkään Päivämartin selvitystilalla on jatkunut ja yhtiön lopullinen purku tapahtunee vuoden 2019 aikana. Kaukasten Palvelutalo Oy:n toiminta on päättynyt ja yhtiön omistuksessa oleva kiinteistö on myytävänä. Yhtiö tullaan purkamaan kiinteistökaupan toteutumisen jälkeen.

6.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Hallintosäännön (päivitetty KV 10.12.2018, voimaatulo 1.1.2019 alkaen) mukaan kaupungin konsernijohto muodostavat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen kehittämisjaosto, kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja liiketoimintajohtaja. Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuuden ja tulokselisuuden valvonnasta (konsernivalvonta).

Kehittämisjaosto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnasta siltä osin, kun ne koskevat omistajaohjausta seuraavissa yhtiöissä:

- Teknologiakeskus Techvilla Oy
- Hyvinkään Lämpövoima Oy
- Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy
- Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas
- Hyvinkään Ravitsemuspalvelut Oy
- Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

Kaupunkikonsernin omistajaohjaukseen liittyvä Omistajapoliittiset linjaukset –asiakirja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.10.2018. Asiakirja määrittelee omistajan tahtotilan kaupunkikonsernin merkittävälle omaisuuserille, kuten maaomaisuudelle, rakennusomaisuudelle, kiinteille rakenteille ja laitteille sekä sijoituksille. Lisäksi siinä määritellään toiminta kaupungin tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden, kuntayhtymien sekä säätiöiden kautta hallittavaan omaisuuteen.

Lisäksi konsernin toiminnan ohjausta tapahtuu voimassa oleva konserniohjeen (1.1.2015 alkaen) mukaisesti sekä Hyvä johtamis- ja hallintotapa kaupunkikonsernissa -ohjeen mukaisesti. Omistajapoliittisten linjausten valmistuttua, konserniohjeen uusiminen tulee tarpeelliseksi. Ohjeen mukaisia keskitettyjä konsernitoimintoja ovat viestintä, rahoitus, riskienhallinta ja vakuutukset, henkilöstöpolitiikka sekä hankinnat.

Kaupungin konsernijohto tapaa tytäryhteisöjen toimitusjohtajia säännöllisesti toimintavuoden aikana. Yhtiöiden ajankohtaisten asioiden lisäksi omistajapoliittisten linjausten valmistelutyö sekä yhtiöiden työ riskianalyyseissä teossa oli tavanomaista useammin esillä. Myös Hyvinkään Pelikirjassa kuvattujen kärkihankkeiden yhdistäminen tytäryhtiön vuotuisiin tavoitteisiin oli aihe, johon tapaamisissa vuoden aikana kiinnitettiin huomiota.

6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Keski-Uudenmaan Sote -kuntayhtymän toiminnan varsinaista aloittamista 1.1.2019 valmisteltiin läpi vuoden. Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisen ja Tuusulan perustaman kuntayhtymän päämääränä on ollut kehittää alueellinen sote-malli, joka voidaan myöhemmin liittää Uudenmaan maakuntaan. Maakuntaudistukseen liittyvä epävarmuus on osaltaan tuonut haasteita sote-kuntayhtymän käynnistymisessä ja sen tulevaa toimintaa suunniteltaessa. Käynnistymisvaihe voikin aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia siltä osin, kun toimintojen siirtyminen kuntayhtymälle, on jäänyt epätarkasti määriteltä, tai mikäli siirtyvät toiminnot ovat muuten riittämättömästi eritelty.

Kaupungin keskeiset tytäryhtiöt saivat riskikartoitustyönsä valmiiksi vuoden loppuun mennessä. Arviointi on tehty konsernijohto ohjeistamana ja yhtenäisellä arviointipohjalla. Tarkoituksena on, että yhtenäiset riskikartoitukset tytäryhtiöissä palvelevat koko konserniin riskienhallintaa entistä paremmin.

Sairaalanmäen uudisrakennushanke saatiin päätökseen tilikauden aikana. H-sairaala nimeä kantava osa valmistui 26.9.2018 ja se otettiin käyttöön suunnitellussa aikataulussa vuoden loppuun mennessä. Rakennuksen vihkiäiset pidettiin 12.12.2018. Hanke pysyi sille laaditussa kokonaisbudjetissa. Rakennushankkeen vaikutuksesta KOy Hyvinkään Sairaalanmäen velkaosuus on lisääntynyt merkittävästi, ollen nyt tytäryhtiöistä suurin. Tätä kautta myös kaupungin konsernivelka on kasvanut.

Selvitystilassa olevan KOy Päivämartin purkuun liittyvät valmistelut jatkuivat vuoden 2018 aikana. Toimenpiteet ovat edenneet loppuvaiheeseen ja lopputilityksen odotetaan tapahtuvan vuoden 2019 alkupuolella. Yhtiön osakkeiden kirjanpitoarvo kirjattiin alas jo vuoden 2017 aikana.

Eteva kuntayhtymä on onnistunut tasapainottamaan taloutensa siten, että aiempien vuosien alijäämä on saatu katetuksi. Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymällä oli vuoden 2018 tilinpäätöshetkellä taseeseen kertynyttä alijäämää. Tämän osalta ei ole tehty pakollista varauksia tilinpäätökseen. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä on toiminut vasta yhden täyden toimintavuoden (2018) ja Hyvinkään osuus alijäämästä on vähäinen.

6.4. Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen sekä suunniteltuun maakuntauudistukseen liittyvä epävarmuus on jatkunut vuoden 2018 ajan. Vaikka maakuntauudistus ei tällä erää toteutunut, on edelleen ratkaisematta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistavat tulevaisuudessa. Tästä syystä myös Hyvinkään kaupunkikonsernin tulevaisuuteen liittyy epävarmuuksia. Kaupunkikonsernin osuudet HUS kuntayhtymän ja KOy Hyvinkään Sairaalanmäen vieraasta pääomasta ovat merkittävät, joten kaupungin vahva intressi on seurata ja pyrkiä vaikuttamaan tuleviin ratkaisuihin.

Eteva kuntayhtymä onnistui tilikauden aikana ja tekemänsä tasapainottamisohjelman avulla kattamaan taseeseen kertyneet alijäämänsä. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toiminta ensimmäisenä täytenä toimintavuonna jäi tappiolliseksi, vaikka tilikauden aikana tuloksen ennakoitiin olevan positiivinen. Alijäämä on kuitenkin määrältään vähäinen ja sen odotetaan tulevan katetuksi vuoden 2019 aikana.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä (KV 28.5.2018 § 43) Hyvinkään kaupungin ja Kiljavan Sairaala Oy:n välistä palvelusopimusta päätettiin jatkaa määräaikaisena 31.12.2020 saakka. Kiljavan Sairaala Oy:n arvonlisäveron vähennysoikeutta koskeva kysymys on ratkaistu verohallinnossa yhtiön vahingoksi. Ratkaisu lisää yhtiön vuosikuluja n. 250 000 euroa ja se, johtaako kulujen lisääntyminen kaupungin yhtiölle maksamien maksujen kasvuun, riippuu yhtiön tuloksesta. Hyvinkään osuus mahdollisista kustannuksista olisi vähäinen. Yhtiö on valittanut asiasta hovioikeuteen, eikä ole huomionnut mahdollista arvonlisäveron palautusvastuuta omassa tilinpäätöksessään.

Konsernin velkaantuneisuus jatkaa kasvuaan, johtuen erityisesti korkeasta investointien määrästä tulevina vuosina. Velan kasvu jatkossa painottunee emokaupungille mm. palveluverkkoinvestointeihin liittyen. Konsernin velkamäärän kovin nousu lienee taittunut KOy Sairaalanmäen rakennushankkeen valmistuttua, mutta lainamäärän kasvu jatkunee silti. Tilikaudella 2018 vuosikate laski alle poistojen määrän (94,8 % poistoista) ja alle puoleen (48,1 %) investoinneista. Koska jatkossakaan toiminnan rahavirran ei realistisesti voida odottaa vastaavan investointeja, lainamäärän kasvu vaikuttaa tästäkin näkökulmasta väistämättömältä. Tämän vaikutuksesta konsernin rahoitusriskien hyvä hallinta on jatkossa entistä tärkeämpää.

Konsernin kokonaislainamäärä kasvoi edellisvuodesta 23,2 milj. eurolla (n. 9,6 %) yhteensä 264,5 milj. euroon, joka tarkoittaa 5 688 euron asukaskohtaista konsernivelkaa. Myös konsernin omavaraisuusaste jatkoi laskuaan, ollen päättyneenä vuonna 37,8 %:a (40,0%). Konsernin vakavaraisuutta ja alijäämänsietokykyä voitaneen luokitella heikohkoiksi.

Konsernin suhteellista velkaantuneisuutta kuvaava tunnusluku ei Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän vaikutuksesta ole tilinpäätöksessä suoraan vertailukelpoinen. Kun kuntayhtymän vaikutus (83 835 721,07 euroa) eliminoidaan, tunnusluvuksi vuonna 2018 saadaan 70,4 %:a, edellisvuonna luku oli 73,3 %. Näin arvioituna tunnusluku on kehittynyt vuonna 2018 myönteiseen suuntaan. Huolimatta näennäisesti tyydyttävästä tunnusluvun tasosta, konsernissa voidaan havaita kohonneita taloudellisia riskejä. Tarkan taloudenpidon noudattaminen on edelleen olennaista kaikissa konserniin liitetyissä yhteisöissä.

Emokaupungin ja tytäryhteisöjen välillä on jatkettu positiivista ja toimivaa vuoropuhelua, jota on tarkoitus kehittää konsernitasoisen lainasalkun seurannan sekä yhtenäisemmän riskienhallinnan avulla. Kaupungin omistajapolitiittisten linjausten valmistumisen myötä pyritään löytämään myös muita konsernin sisäisiä synergiaetuja, esimerkiksi vakuutusten ja hankintojen osalta. Tytäryhtiöiden hallitusten toimintaa kehitetään edelleen mm. hallitustyön säännöllisellä arvioinnilla sekä koulutusta järjestämällä.

Pelikirjassa kuvattujen kärkihankkeiden mukaisia elinvoimaa ja kaupungin vetovoimaa lisääviä toimenpiteitä pyritään jatkossa toteuttamaan entistä paremmin koko konsernin näkökulmasta. Konsernijohdon, yhteisökummien ja tytäryhtiöiden edustajien vuoropuhelua pyritään tehostamaan mm. vuositavoitteiden asettamisessa siten, että yhtiökohtaiset tavoitteet ovat yhteneviä kaupunkikonsernin kanssa. Kaupunkistrategian mukainen kaupungin elinvoimaisuuden ja taloudellisen toimeliaisuuden lisääminen säilyy yhtenä tärkeimmistä tavoitteista tulevina vuosina.

6.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan järjestäminen Hyvinkään kaupunkikonsernissa ja sen kehittäminen

Kaupunginhallitus selonteossaan konsernivalvonnan järjestämisestä antaa arvionsa siitä, miten konsernivalvonta on kaupunkikonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella sekä miten valvontaa on konsernivalvonnan kohdealueilla tarkoitettu kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia.

Hyvinkään kaupunkikonsernin ohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat:

- kaupunginhallitus
- kaupunginhallituksen kehittämisjaosto
- kaupunginjohtaja
- talousjohtaja
- liiketoimintajohtaja

Elinvoiman palvelualueen talouspäällikkö omistajaohjaukseen liittyen valmistelee konsernijohdolle konserniyhteisöjen toiminnan ja talouden tavoitteita sekä riskienhallintaa ja toimii asiantuntijana konsernirakenteen kehittämisessä.

Kehittämisjaosto seuraa jäsenyys- ja konserniyhteisöjensä toimintaa, vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja valvonnasta seuraavissa kaupunkikonserniin kuuluvissa yhteisöissä: Teknologiakeskus Techvill Oy, Hyvinkään Lämpövoima Oy, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy, Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas, Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy, Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki. Lisäksi kehittämisjaosto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja valvonnasta muissa konserniyhtiöissä, jos kaupunginhallitus niin päättää.

Vuonna 2018

- kaupunkiorganisaation vahvistaminen, konsernivalvonnan tueksi rekrytoitu talouspäällikkö Elinvoiman palvelualueelle Konsernipalvelut ja hallinto toimialalle
- omistajapoliittiset linjaukset laadittu ja hyväksytty KV 15.10.2018, § 79
- hallintosääntö päivitetty, KV 23.10.2017, § 106, voimaatulo 1.1.2018 ja KV 10.12.2018, voimaatulo 1.1.2019
- kaupunginjohtajan koollekutsumat tytäryhteisöjen toimitusjohtajien ja konsernijohdon yhteiset palaverit (2-3 kertaa vuodessa)

Kaupunginhallituksen arvio konsernivalvonnan kohdealueista

1. Toimivallan ja vastuujako konserniohjauksessa, ohjeistuksen riittävyys

Hyvinkään kaupungilla on kattava ohjeiden kokonaisuus konserniohjauksen toimivallan ja vastuunjakoon.

- Konserniohje (KV 10.11.2014, voimaatulo 1.1.2015) päivitetään omistajapoliittisten linjausten ja hallintosäännön pohjalta vuoden 2019 aikana
- Hyvä johtamis- ja hallintotapa (KV 10.11.2014, 104 §) päivitetään omistajapoliittisten linjausten ja hallintosäännön pohjalta vuoden 2019

Edellä mainituissa ohjeissa kuvataan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen, ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä sekä keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö.

Konserniohjauksen edelleen kehittämiseksi konsernijohto määrittelee vuoden 2019 aikana vastuuhenkilöt tytäryhteisöjen konsernivalvontaan sekä kummit omistajapoliittisissa linjauksissa määriteltyihin yhteisöihin.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan ohjeiden kokonaisuus on tarkoituksenmukainen. Edellä on kuvattu kehittämistoimenpiteet, ohjeiden päivitys ja ajantasalla pitäminen sekä joiltakin osin niiden tarkentaminen.

2. Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä ja ohjeiden riittävyys

Ohjeidenannon toimintatavat on kuvattu edellä mainituissa omistajapoliittisissa linjauksissa, konserniohjeessa sekä Hyvä johtamis- ja hallintotapaohjeessa.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan toimintatavat ja niiden dokumentointi koskien ohjeiden antoa kunnan edustajille tytäryhteisöissä on riittävää ja tarkoituksenmukaista. Kehittämistoimenpiteet ohjeistuksen ajan tasalla pitämiseen kuvattiin edellä.

3. Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Tytäryhteisöjen tavoitteet vuodelle 2018 on kirjattu talousarvioon. Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto seuraavat niiden toteutumista osavuosisikatsausraportoinnin sekä tilinpäätös/toimintakertomusraportoinnin avulla.

Kaupunginjohtaja kutsuu tytäryhteisöjen toimitusjohtajat yhdessä konsernijohtajan edustajien kanssa 2 – 3 kertaa vuodessa järjestettäviin palaveriin, joissa käsitellään omistajan ja tyttärien ajankohtaisia asioita. Liiketoiminta-johtaja valmistelee omistajan asialistan. Tytäryhteisöt valmistelevat omat ajankohtaiset asiansa näihin tapaamisiin. Vuonna 2018 palaveri järjestettiin yhteensä neljä kertaa. Toimintatavalla vahvistetaan vuoropuhelua ja yhteisen näkemyksen muodostamista.

Lisäksi konsernijohto järjestää erilaisia tilaisuuksia kunnan edustajille tytäryhteisöissä, esimerkiksi yhteisökummeille.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan konsernitavoitteiden asettamista ja toteuttamista koskeva arviointi on tarkoituksenmukaista ja riittävää. Kehittämiskohteenä on yhteydenpidon ja vuoropuhelun tiivistäminen tytäryhteisöjen ja konsernijohtajan välillä.

4. Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja tuloksistaan edellä kuvatun vuosikellorytmin (osavuositarkastukset, konsernitilinpäätös) mukaisesti konsernijohtajalle.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta on tarkoituksenmukaista ja riittävää mukaan lukien vakuuksien, takauksien ja korkoriskien hallinta. Kehittämiskohteenä on tytäryhteisöjen taloudellisen aseman seurannan vahvistaminen ottamalla käyttöön uusi työkalu lainasalkun hallintaan.

5. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi

Liiketoiminta-johtajan vuonna 2017 antaman ohjeistuksen mukaan tytäryhteisöt ovat laatineet yhteisökohtaiset riskienhallintasuunnitelmansa. Elinvoiman palvelualueen talouspäällikkö on laatinut yhteenvedon tytäryhteisöjen suunnitelmissaan esittämistä riskeistä ja ne on käsitelty kaupunginjohtajan koollekutsumassa tytäryhteisöjen toimitusjohtajien ja konsernijohtajan yhteisessä palaverissa. Tavoitteena on, että tytäryhteisöjen riskienhallintasuunnitelmat päivitetään ja käsitellään yhdessä vuosittain.

Kaupunginhallituksen arvion mukaan tytäryhteisöjen raportointi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, mukaan lukien riskienhallintasuunnitelmista on riittävällä tasolla. Kehittämiskohteenä riskienhallintasuunnitelmien ylläpidon ja toteutuksen tueksi tytäryhteisöjen on seurattava aktiivisesti toimintaympäristön muutoksia.

6. Keskitettyjen konsernitoimintojen ja –palvelujen käyttö

Konserniohjeessa on kuvattu näiden palvelujen käyttö.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan ohjeistus on ajantasainen ja riittävää. Kehittämiskohteenä on saada synergiaetuja keskitetyistä konsernitoiminnoista ja –palveluista.

7. Tiedonkulku ja sen toimivuus

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan tiedonkulku konsernijohtajan ja tytäryhteisöjen välillä on toimivaa. Kehittämiskohteenä, vuoropuhelun edelleen kehittämiseksi toimintatapoja, yhteisiä palaverieja ja tapahtumia kuvattiin edellä.

8. Kunnan ja tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Hallitusten kokoonpano ja nimittäminen on kuvattu konserniohjeessa sekä Hyvä johtamis- ja hallintotapaohjeessa.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan toimintatavat ovat tarkoituksenmukaisia ja niitä noudatetaan. Kehittämiskohteet, ohjeiden päivittäminen ja tarkentaminen kuvattiin edellä.

6.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma (1000 euroa)	2018	2017
Toimintatuotot	315 013	177 245
Toimintakulut	-533 029	-383 035
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-71	236
Toimintakate	-218 087	-205 554
Verotulot	198 798	197 736
Valtionosuudet	51 806	51 169
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 012	-3 104
Korkotuotot	40	43
Muut rahoitustuotot	497	637
Korkokulut	-3 017	-3 266
Muut rahoituskulut	-531	-518
Vuosikate	29 506	40 248
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 129	-30 538
Omistuksen eliminointierot	-67	
Arvon alentumiset	-10	0
Satunnaiset erät	0	238
Tilikauden tulos	-1 699	9 948
Tilinpäätössierrot	-20	-237
Tilikauden verot	-216	-200
Laskennalliset verot	-65	-572
Vähemmistöosuudet	-62	-82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 062	8 856
Toimintatuotot/toimintakulut %	59,1	46,3
Vuosikate/poistot %	94,8	131,8
Vuosikate, euroa/asukas	634	861
Asukasmäärä	46 504	46 739

Konsernituloslaskelma ilman Keusotea, jonka vaikutus sekä tuloissa ja menoissa on 83,8 milj.euroa

Konsernituloslaskelma (1000 euroa)	2018	2017
Toimintatuotot	231 177	177 245
Toimintakulut	-449 193	-383 035
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-71	236
Toimintakate	-218 087	-205 554
Verotulot	198 798	197 736
Valtionosuudet	51 806	51 169
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 012	-3 104
Korkotuotot	40	43
Muut rahoitustuotot	497	637
Korkokulut	-3 017	-3 266
Muut rahoituskulut	-531	-518
Vuosikate	29 506	40 248
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 129	-30 538
Omistuksen eliminointierot	-67	
Arvonalentumiset	-10	0
Satunnaiset erät	0	238
Tilikauden tulos	-1 699	9 948
Tilinpäätössierrot	-20	-237
Tilikauden verot	-216	-200
Laskennalliset verot	-65	-572
Vähemmistöosuudet	-62	-82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 062	8 856
Toimintatuotot/toimintakulut %	51,5	46,3
Vuosikate/poistot %	94,8	131,8
Vuosikate, euroa/asukas	634	861
Asukasmäärä	46 504	46 739

Konsernituloslaskelman analysointi

Konsernin tuloslaskelmassa näkyy erityisesti emokaupungin tuloksen heikkeneminen ja painuminen alijäämäiseksi. Koko konsernin alijäämä on pienempi kuin emokaupungin tilikauden alijäämä, joten tuloslaskelmatarkastelussa kaupungilla itsellään on eniten tehtävää konsernin tuloksen kääntämisessä takaisin ylijäämäiseksi.

Konsernin rahoituslaskelma (1000 euroa)	2 018	2 017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	29 506	40 248
Satunnaiset erät	0	238
Tilikauden verot	-216	-200
Tulorahoituksen korjauserät	-7 650	-7 803
	21 640	32 483
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-61 876	-55 528
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 043	787
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	11 922	9 706
	-48 910	-45 035
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-27 269	-12 552
Rahoituksen rahavirta		
<i>Antolainauksen muutokset</i>	78	-11
Antolainasaamisten lisäykset	0	-13
Antolainasaamisten vähennykset	78	2
<i>Lainakannan muutokset</i>	23 101	11 255
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 302	26 636
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-15 567	-15 381
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 634	0
Oman pääoman muutokset	-14	-548
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	4 351	3 344
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-332	-48
Vaihto-omaisuuden muutos	-260	-88
Saamisten muutokset	963	-2 299
Korottomien velkojen muutokset	3 980	5 779
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	27 516	14 041
Rahavarojen muutos	246	1 489
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	51 751	51 504
Rahavarat 1.1.	-51 504	-50 015
	246	1 489
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	-54 740	-29 827
Investointien tulorahoitus %	48,5	73,5
Lainanhoitokate	1,8	2,3
Kassan riittävyys (pv)	30,8	41,1

Konsernirahoituslaskelman analysointi

Konsernin rahoituslaskelmasta käy ilmi, että vaikka emokaupungin investointitaso olikin varsin vaatimattomalla tasolla, muualla konsernissa investointitaso nousi merkittävästi. Näin ollen konsernitasolla tulorahoitus ei riittänyt investointien rahoittamiseen vaan ne jouduttiin rahoittamaan pitkäaikaisten lainojen lainakannan kasvulla. Konsernitasolla maksuvalmius oli edelleen varsin hyvällä tasolla.

Konsernitase	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	4 337	3 471
Aineettomat oikeudet	1 443	2 758
Muut pitkävaikutteiset menot	2 891	713
Ennakkomaksut	2	0
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	449 567	424 594
Maa- ja vesialueet	48 096	47 369
Rakennukset	279 558	222 330
Kiinteät rakenteet ja laitteet	73 604	75 855
Koneet ja kalusto	15 261	15 053
Muut aineelliset hyödykkeet	14 597	13 837
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	18 451	50 149
<i>Sijoitukset</i>	25 374	25 405
Tytäryhtiöosakkeet	0	0
Osakkuusyhtiöosakkeet ja -osuudet	19 020	18 755
Muut osakkeet ja osuudet	4 000	4 262
Muut lainasaamiset	1 974	2 006
Muut saamiset	381	382
* Pysyvät vastaavat	479 278	453 470
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	197	158
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	189	
Muut toimeksiantojen varat	130	335
*Toimeksiantojen varat	516	493
Vaihtuvat vastaavat		
<i>Vaihto-omaisuus</i>	2 377	2 117
Aineet tarvikkeet ja tavarat	2 377	1 270
Muu vaihto-omaisuus	0	847
<i>Saamiset</i>	23 488	24 450
Pitkäaikaiset saamiset	548	1 172
Lainasaamiset	38	29
Siirtosaamiset	0	400
Muut saamiset	511	743
Lyhytaikaiset saamiset	22 940	23 278
Myyntisaamiset	10 800	9 829
Lainasaamiset	761	404
Siirtosaamiset	5 165	6 647
Muut saamiset	6 214	6 399
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	0	0
Osakkeet ja osuudet	0	0
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0	0
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>		
Rahat ja pankkisaamiset	51 750	51 504
*Vaihtuvat vastaavat	77 615	78 071
VASTAAVAA	557 408	532 034

VASTATTAVAA	2 018	2 017
	1 000 €	1 000 €
Oma pääoma		
Peruspääoma	151 019	151 019
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma	219	251
Yiikurssirahasto	182	
Muut omat rahastot	4 048	4 237
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	56 478	47 670
Tilikauden yli- / alijäämä	-2 062	8 856
* Oma pääoma	209 885	212 034
Vähemmistöosuus		
Vähemmistöosuus	2 060	1 905
Varaukset		
Eläkevaraukset	49	50
Pakolliset varaukset	2 716	2 184
* Varaukset	2 765	2 234
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot	197	158
Lahjoitusrahastojen pääomat	636	872
Muut toimeksiantojen pääomat	306	417
*Toimeksiantojen pääomat	1 139	1 447
Vieras pääoma		
<i>Pitkäaikainen</i>	<i>265 011</i>	<i>242 406</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	242 403	220 690
Lainat julkisyhteisöiltä	14	18
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	17 680	16 844
Siirtovelat	0	4
Laskennalliset verovelat	4 914	4 849
<i>Lyhytaikainen</i>	<i>76 549</i>	<i>72 008</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 169	15 777
Lainat julkisyhteisöiltä	4	4
Saadut ennakot	2 184	2 113
Ostovelat	22 723	23 666
Siirtovelat	29 707	25 825
Muut lyhytaikaiset velat	4 762	4 622
*Vieras pääoma	341 560	314 414
VASTATTAVAA	557 408	532 034
TASEEN TUNNUSLUVUT	2 018	2 017
<i>Konsernin omavaraisuusaste %</i>	<i>37,8</i>	<i>40,0</i>
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus %</i>	<i>60,0</i>	<i>73,3</i>
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus %, ilman Keusotea</i>	<i>70,4</i>	
<i>Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %</i>	<i>61,1</i>	<i>77,9</i>
<i>Kertynyt ylijäämä, 1000 €</i>	<i>54 416</i>	<i>56 527</i>
<i>Kertynyt ylijäämä €/asukas</i>	<i>1 170</i>	<i>1 209</i>
<i>Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €</i>	<i>264 504</i>	<i>241 343</i>
<i>Konsernin lainat €/asukas</i>	<i>5 688</i>	<i>5 164</i>
<i>Lainasaamiset 31.12. 1000 €</i>	<i>1 974</i>	<i>2 006</i>
<i>Kunnan asukasmäärä</i>	<i>46 504</i>	<i>46 739</i>

Konsernitaseen analysointi

Myös konsernitaseesta ja sen tunnusluvuista käy rahoituslaskelman tapaa ilmi konsernin velkaantuminen. Lainakanta nousi jo 5 688 euroon/asukas. Emokaupungin jo päätetyt suuret investointihankeet tulevat edelleen nostamaan konsernivelan määrä seuraavina vuosina.

TYTÄRYHTIÖIDEN SITOVAT TAVOITTEET 2018

Hyvinkään Lämpövoima Oy

Toiminta-ajatus

Hyvinkään Lämpövoima Oy tuottaa luotettavia energiapalveluita kilpailukykyisesti ja ympäristön ehdoilla.

Keskeiset tehtävät

Luotettava ja häiriötön lämmön toimittaminen, lämmön hinnan pitäminen kilpailukykyisenä, lämmön hankinnan ja oman tuotannon kustannustehokkuus, hyvän taloudellisen tuloksen saavuttaminen, ympäristökuormituksen minimointi (ilmaston muutoksen torjuminen), hyvä asiakaspalvelu ja asiakastyytyväisyys, energian loppukäytön tehostaminen.

KÄRKIHANKETAVOITTEET

KÄRKIHANKE	VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHLÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Kestävä kehitys	TAVOITE: Kaukolämmön hiilidioksidipäästöt pidetään mahdollisimman pienenä. TOIMENPIDE: Yhteistyöllä Fortum Oyj:n ja Myllyn Paras Oy:n kanssa varmistetaan, että kaikki saa-tavissa oleva Ekolämpö ja biolämpö saadaan asiakkaiden käyttöön. Valvotaan, että bio-kaasun pumppaus ja siirto Kiertokapula Oy:n kaatopaikalta toimii jatkuvasti. Minimoidaan omien laitosten maakaasun ja öljyn käyttö ja maksimoidaan pelletin käyttö.	Vuonna 2018 Ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuus koko energiantuotannosta on 87 %. Vuonna 2018 omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus on 41 % (pelletti ja biokaasu).	Toimitusjohtaja	Vuonna 2018 Ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuus koko energiantuotannosta oli 88,7 %. Tavoite saavutettiin. Vuonna 2018 omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus oli 45 %. Tavoite saavutettiin.
Hangonsilta	TAVOITE: Kaukolämpöverkko Hangonsillan alueelle. TOIMENPIDE: Kaukolämpöä tarjotaan kaikille alueen kiinteistöille. Verkkoa ja liittymiä rakennetaan koko alueen rakentumisen puitteissa.	Kaikki vuonna 2018 alueelle valmistuneet lämmitettävät kiinteistöt ovat valinneet kaukolämmön.	Toimitusjohtaja	Kaikki vuonna 2018 Hangonsillan alueella valmistuneet lämmitettävät kiinteistöt ovat valinneet kaukolämmön. Tavoite saavutettiin.

MUUT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHLÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
	TAVOITE: Kaukolämmön hinta pidetään enintään Energiateollisuus ry:n keskihinnassa. TOIMENPIDE: Fortumilta ja muilta kumppaneilta hankittava energiamäärä maksimoidaan tiiviillä yhteistyöllä. Maakaasu, pelletti ja öljy hankitaan edullisesti. Yhtiön toiminta pidetään kustannustehokkaana.	HLV:n hinta on pienempi kuin keskihinta. Seuranta Energiateollisuus ry:n tilastoista 1.1. ja 1.7.	Toimitusjohtaja	Hinta on keskihinnan alapuolella tilastoissa. Hinnat toteutuivat seuraavasti: Omakotitalo HLV 78,82 vs koko maa 94,38. Rivitalo/pienkerrostalo HLV 70,76 vs koko maa 84,54. Kerrostalo HLV 68,11 vs koko maa 80,28.
	TAVOITE: Sopimuksen mukaisen maankäyttövuokran lisäksi yhtiö jakaa omistajalleen osinkoa 600 000 € tilikaudelta 2018. TOIMENPIDE: Tehokas toiminta ja nopea reagointi mahdollisiin ennakoimattomiin energian hinnan muutoksiin. Tuloskehityksen jatkuva seuranta.	Toteutunut tuloutus omistajalle on 600 000 € Käyttökate on yli 10 % liikevaihdosta.	Toimitusjohtaja	Tilikauden tulos ja edellisten tilikausien voittovarot mahdollistavat osingon maksun. Osinkotavoite saavutettiin. Käyttökate oli 13,3%. Käyttökate tavoite saavutettiin.
	TAVOITE: Päivitetään DNV:n (Det Norske Veritas) myöntämät laatu- ja ympäristöjärjestelmien sertifikaatit (ISO 9001:2015 ja ISO 14001:2015) uusien standardien mukaisiksi. TOIMENPIDE: Huolehditaan siitä, että yhtiössä toimitaan voimassaolevien sertifikaattien vaatimusten mukaisesti.	DNV:n arvioija hyväksyy pitämässään auditointikatselmuksessa uusien sertifikaattien voimassaolon.	Toimitusjohtaja	DNV GL:n auditointi pidettiin 5.-6.6.2018 painopistealueena Uudet ISO standardiversiot. Auditoinnin laati auditraportin ja siirtyminen uusiin ISO 9001:2015 ja ISO 14001:2015 onnistui. Tavoite saavutettiin.
	TAVOITE: Henkilöstön tietoturvaosaamisen lisääminen. TOIMENPIDE: Järjestetään aihepiiriin liittyvää koulutusta.	Koulutus on toteutettu.	Toimitusjohtaja	Henkilökunnalle järjestettiin tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää koulutusta vuoden aikana. Henkilökunta osallistui lähi- ja ryhmäkoulutuksiin. Tavoite saavutettiin.

Tilannekatsaus (Olellaiset tapahtumat)

HLV:n uuden valvomopalvelun yhteistyösopimus kaupunkikonsernin yksiköiden kanssa allekirjoitettiin ja valvomon käytännön toteutus aloitettiin. DNV myönsi HLV:lle uusien standardien mukaiset laatu- ja ympäristöjärjestelmien sertifiikatit. Henkilöstölle järjestettiin koulutusta uudesta GDPR- asetuksesta ja sen edellyttämät toimintamallit otettiin käyttöön. Fortumin, Kiertokapulan, Gasumin ja Riihimäen Kaukolämmön kanssa toteutettiin iskulauseen ”kaukolämpöä kiertotaloudesta” ympärille rakennettu mediakampanja.

Vaikuttajatahojen kanssa käynnistettiin keskustelu kuntakohtaisten hiilidioksidipäästöjen laskentasääntöjen uudistamistarpeesta. Nykyiset säännöt eivät kannusta kiertotalouteen ja vähennä yhdyskuntajätteen syntymistä, koska jätteiden käsittelyn yhteydessä syntyvän hukkalämmön päästöjä ei kohdenneta jätteiden tuottajalle eli syntypaikalle. Sahanmäen aurinkokeräimien teho kaksinkertaistettiin. Kokonaisteho on nyt 63 kW. Hangonsillan alueen kaukolämpötyöt etenivät suunnitelmien mukaisesti. Kaikki alueella rakentamisen käynnistäneet toimijat ovat valinneet lämmitystavakseen kaukolämmön.

Henkilöstö

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	25	25	0	24	26
vakinaiset	25	24	-1	23	26
määräaikaiset	0	1	0	1	

Toiminnan tunnusluvut

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Lämmön myynti GWh	322,9	322,8	-0,1	317,9	319,3
Kaasun myynti GWh	10,8	11	0,2	10,4	11,0
Asiakkaiden määrä		1913		1902	1887
Koko maan kaukolämmön keskihinta (1.7.) €/MWh(perusmaksu+ energiamaksu)					
omakotitalo		94,38		95,01	
rivitalo/pienkerrostalo		84,54		85,12	
kerrostalo		80,28		80,87	
HLV kaukolämmön keskihinta (1.7.) €/MWh (perusmaksu+ energiamaksu)					
omakotitalo		78,82		78,82	
rivitalo/pienkerrostalo		70,76		70,76	
kerrostalo		68,11		68,11	
*Kaukolämpöjohtoja, km		163,6		162,9	166,5
*Saneerattavat kl-johdot, €		688,3		338,7	423,5
Asunnot, jotka ovat lämmöntoimituksen piirissä, kpl		16153		15894	15696
Hyvinkään asukkaat, jotka asuvat kaukolämmitetyssä talossa, %		34500		34000	

Talous 1000 €

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	19 800	20 292	492	19603	19721
Liiketulos	968	1083	115	1745	1741
Tilikauden tulos	600	827	227	781	578
Lainat	3780	3780	0	4200	4620
Lainat emolta	0	0	0		
*Nettovelkaantumisaste		14,6		15,6	18,0
*Oman pääoman tuotto, %		3,3		6,2	6,6
*Sijoitetun pääoman tuotto, %		3,8		6,2	6,3
Maksuvalmius (Quick ratio)		1,7		1,7	1,7
*Omavaraisuusaste, %		76,3		73,9	73,5

*-merkityt ilmoitetaan vuoden viimeisessä raportissa
erotus = tote miinus tavoite

Uudet intressitapahtumat

Ei raportoitavia tapahtumia.

Oikeustapaukset

Ei toimintaan tai talouteen vaikuttavia oikeustapauksia.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Toiminta-ajatus ja tehtävä

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n tehtävänä on tarjota edullisia ja monipuolisia vuokra-asuntoja hyvinkääläisille sekä toteuttaa osaltaan kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita.

KÄRKIHANKETAVOITTEET

KÄRKIHANKE	VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHLÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Hangonsilta	Uustuotannon jatkaminen. Tehokas yhteistyö rakennuttajakonsultin kanssa. Onnistunut suunnittelunohjaus.	Yhtiö rakennuttaa Hangonsillan alueelle vuokrakerrostalon. Uudisrakennus valmis vuoden 2018 aikana.	Toimitusjohtaja	Hangonsillan kerrostalon rakentaminen eteni aikataulussa. Talo valmistui marraskuun lopussa. Tavoite saavutettiin.

MUUT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHLÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Asiakasvaikuttavuus	Asiakastyytyväisyyden vakiinnuttaminen. Asiakaspalvelun hyvä toimivuus ja motivaatio. Huollon laatutason ylläpito.	Palvelun hyvä saatavuus. Huollon valvonnan systemaattinen seuranta. Asiakastyytyväisyyden keskiarvo vähintään 3,6.	Toimitusjohtaja	Asiakastyytyväisyys kysely on suoritettu. Keskiarvo oli 3,72. Tavoite saavutettiin.
Yhtiön talous ja resurssit Kannattavuuden ja kiinteistöjen arvojen ylläpito.	Hoitokate. Asuntojen aktiivinen vuokraustoiminta. Jatketaan työtä energiatehokkuuden parantamiseksi. Tehokas vuokrien perintä.	Mahdollisimman korkea käyttöaste huolimatta meneillään olevista peruskorjauksista. Rakennusten energiatehokkuus. Hoitokate vähintään 51,5 %.	Toimitusjohtaja	Yhtiön lopullinen hoitokate oli 53,3 %. Energiansäästötoimenpiteet tehtiin suunnitellusti. Tavoite saavutettiin.
Prosessit ja rakenteet Kiinteistästrategian mukainen kiinteistöjen kehittäminen	Yksi merkittävä saneerauskohde suunnittelussa tai toteuksessa. Aktiivinen yhteistyö kaavoittajan kanssa. Ammattitaitoiset yhteistyökumppanit.	Prosessin ohjauksen onnistuminen luo edellytykset tavoitteen saavuttamiselle. Karsikkotie 1 kiinteistö suunnittelussa tai Kapulantie 12-14 kohteen saneeraus toteutuksessa.	Toimitusjohtaja	Kapulantie 12-14 kerrostalojen saneeraus ja lisärakentaminen alkoi loppuvuonna 2018. Tavoite saavutettiin.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (Olennaiset tapahtumat)

Hangonsillan asuinalueelle os. Astreankatu 15 valmistui marraskuussa 2018 yhtiön rakennuttama ARA rahoitteinen kerrostalo (56 asuntoa). Asuntojen keskikoko on 43 neliötä. Kohde tuo helpotusta pienten kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen kysyntään Hyvinkään keskustassa. Kohteen urakoitsijana oli Varte Lahti Oy.

Jussilankatu 16 kiinteistön (3 kerrostaloa/85 asuntoa) peruskorjaus on saatu päätökseen. Viimeisen C-talon peruskorjaus valmistui elokuussa 2018. Kohteen urakoitsijana toimi Rakennus Omera Oy.

Kapulantie 12-14 kiinteistöllä alkoi peruskorjaus syyskuussa 2018. Kiinteistöllä on kaksi kerrostaloa yhteensä 49 asuntoa. Peruskorjaus etenee talo kerrallaan ja valmista on marraskuussa 2019. Peruskorjaus käsittää linjasaneerauksen, keittiöt ja kylpyhuoneet kalusteineen uusitaan, kaikkien huoneistojen pintamateriaalit uusitaan, sähkö/datayhteydet uusitaan ja rakennetaan kolme uutta jälkiasennushissiä. Peruskorjauksessa rakennetaan kiinteistölle myös kolme uutta asuntoa pienentämällä ylisuuria 4h + k asuntoja kaksioiksi. Kohteen urakoitsijana toimii Saneerauskolmio Oy.

Henkilöstö

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	13	13	0	13	15
vakinaiset	12	12	0	12	13
määräaikaiset	1	1	0	1	2

Toiminnan tunnusluvut

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Asuntojen määrä	2304	2304		2248	2194
Kiinteistöjen määrä	61	61		61	61
Vuokrattavat neliöt	123561	123561		119403	117230
Sähkön kulutus MWh		2730		3162	2763
Lämmön kulutus MWh (norm.)		21515		22403	22059
Veden kulutus m ³		162550		175410	178875
Taloudellinen käyttöaste, %		95,1		96,7	97,4
Vuokrausaste, %		97,5		98,1	
Keskivuokra €/m ² /kk		10,40		10,54	10,36

Talous 1000 €

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	15968	15678	-290	15451	15287
Muut kulut	7296	7329	33	7182	7421
Hoitokate I	8672	8349	-323	8269	7866
Vuosikorjaukset	3226	4419	1193	2965	3144
Hoitokate II	5446	3930	-1516	5304	4722
Liiketulos		988		2739	2388
Tulos ennen veroja ja vapaaehtoisia varauksia		324		2094	1746
Luottotappiot		89		94	136
Vuokrasaavat	120	119		135	169
Lainat yhteensä		56332		45163	45690
Lainat emolta		66		88	110
Oman pääoman tuotto, %		0,4		3,1	3,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %		1,3		4,2	3,2
Maksuvalmius (Quick ratio)		1,1		0,3	0,2
Omavaraisuusaste, %		9,2		10,7	11,0

Uudet intressitapahtumat ja Oikeustapaukset

Ei raportoitavia tapahtumia.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Toiminta-ajatus ja tehtävä

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehtaan tehtävä on peruskorjata ja vuokrata entisiä teollisuusrakennuksia liiketoiminnan, kaupungin, taiteen, kulttuurin ja liikunnan tarpeisiin. Tehtävänä on nostaa kiinteistön sekä miljöönsä arvoa ja vetovoimaa. Yhtiön toiminta-ajatus on yhdistää joukko toimijoita ja toimintoja, jotka tukevat Villatehtaan dynaamista kehittymistä sekä toistensa toimintaa.

KÄRKIHANKETAVOITTEET

KÄRKIHANKE	VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Kehittyvä kaupunkikeskusta	TAVOITE: Enemmän julkista toimintaa ja integraatio osaksi elävää keskustaa. Pihakatu-hanke (Kutomokatu). Sisäpihan viihtyisyyden lisääminen. TOIMENPIDE: Aktiivinen osallistuminen kaupunkiyhdistyksen toimintaan ja tätä kautta kehittää paikallista yhteistyötä eri toimijoiden ja Villatehtaan välillä.	Suunnitelmat ovat valmiit Kutomokadun puolen julkisivun käyttöönottamisesta osaksi keskustaa. Edellyttää nykyisen liikennejärjestelyn muuttamista, joka aiheuttaa puoli kilometriä kuollutta julkisivua keskustaan/Villatehtaalle.	Toimitusjohtaja ja hallitus	Kutomokadun muuttaminen pihakaduksi ei ole liikennemäärän johdosta mahdollista. Tavoite ei toteutunut. Villatehtaan sisäpiha muutettiin autottomaksi vuoden 2018 aikana.
Aktiivinen tapahtumakaupunki	TAVOITE: Ulkotapahtumien määrän kasvattaminen, sekä Studio Donnerin ohjelmiston aktiivinen suunnittelu yhteistyössä Hyvinkääsalin kanssa. TOIMENPIDE: Tapahtumatilojen (sisä- ja ulko) markkinoiminen kohdennetusti alan toimijoille ja ohjelmatuotanto Studio Donneriin.	Touko-syyskuussa 8 ulkotapahtumaa ja Studio Donnerissa ohjelmistotuotantoa läpi vuoden tilavuokrauksen ohella.	Toimitusjohtaja	Touko-syyskuussa oli 7 ulkotapahtumaa. Tavoite ei tältä osin toteutunut. Studio Donnerissa on ohjelmistotuotantoa.
Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki	TAVOITE: Wanhan Areenan perusparannuksen ja tulevan käytön konseptointi, jossa on huomioitava monikäyttöisyys. Lisäksi ulkoalueilla vapaasti käytössä olevia liikuntalaitteita osana peruskalustusta. TOIMENPIDE: Tarpeiden kartoittaminen ja yhteistyö KUHLA:n kanssa	Hankesuunnitelma valmiina Wanhan Areenan osalta keväällä 2018. Villatehdas on useampien genre-tapahtumien (esim. Hypecon) kotipaikka. Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen uudemmille erityislajeille, kuten freerun, parkour ja rullalautailu.	Toimitusjohtaja ja hallitus	Wanhan Areenan hankesuunnittelu ei edennyt vuoden lopulla. Tavoite ei toteutunut. Areenan käytettävyyttä kuitenkin parannettiin uusimalla hätäpoistumistiet, joka mahdollistaa henkilömäärältään suurempien tapahtumien järjestämisen.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (Olellaiset tapahtumat)

Tekniikan ja ympäristön toimialalle tarkoitettujen, Villatehtaan sisäpihan itäpäädyssä olevien tilojen rakennusurakka jatkui vuoden loppuun. Varsinainen tilojen luovutus tapahtui 22.2.2019. Lisä- ja muutostöistä aiheutuvat lisäkustannukset ovat alustavan tiedon mukaan n. 15 % urakkahinnasta. Kustannuksia syntyi mm. pilaantuneen maaperän poistamisesta.

Yhtiön talous noudatti lähtökohtaisesti budjetoitua, vaikka lopullinen tulos poikkesikin tehdystä talousarviosta. Tämä johtui tilikauden kuluessa tehdystä päätöksestä kirjata tulosvaikutteisesti suurempi osa vesikaton remonttikuluja yhtiön kirjanpitoon. Kirjauksen seurauksena tilikauden tulos muodostui tappiolliseksi, kuten yhtiö OVK II yhteydessä ennusti.

Yhtiö on käynyt alustavia keskusteluja Wanhan Areenan jatkokäytöstä, sekä ko. tilojen kunnostustarpeesta sopimuskauden lähestyessä päätöstään vuonna 2020. Selkeää suunnitelmaa jatkokäytöstä ei tilikauden 2018 päättyessä vielä ole.

Henkilöstö

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	8	7	1	7	6
vakinaiset	6	5		6	
määräaikaiset	2	2		1	

Toiminnan tunnusluvut

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Kokonaispinta-ala	35257	35257		35257	35257
Vuokrausaste, %	83%	77,3%	-5,7%	82,2	81,8
Vuokrat €/m ²	11,60	11,60		11,28	
Hoitokustannukset €/m ²	3,25	3,25		3,56	2,87
Vuokrasopimusten lkm	126	128	2	123	
*josta yrityksiä	80	82	2	78	
Villatehtaan tapahtumien lkm	5	7	2		56

Talous 1000 €

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	3492	3415	-77	3308	3270
Liiketulos	967	85	-882	756	1037
Tilikauden tulos	578	-198	-776	289	246
Luottotappiot	0	51	-51	0	0
Lainat yhteensä	23077	23776	700	21550	22275
Lainat emolta	2914	3502	588	3613	3725
Oman pääoman tuotto, %					
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Maksuvalmius (Quick ratio)					
Omavaraisuusaste, %					

Uudet intressitahotapahtumat

Ei raportoitavia tapahtumia.

Oikeustapaukset

Yhtiön velkomuskanteeseen (vuokrasaattava 91.000 euroa) saatiin Hyvinkään käräjäoikeuden päätös, jonka perusteella velalliselle on tehty lyhennysohjelma vuodelle 2019. Yhtiö odottaa saatavan tulevan kuitatuksi elokuuhun 2019 mennessä.

Yhtiöllä on jälkiperinnässä 51.000 euron vuokrasaattavat, jonka yhtiö kirjasi luottotappioksi tilikaudella 2018.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

KÄRKIHANKETAVOITTEET

KÄRKIHANKE	VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHLÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi	Uudissairaalan rakentaminen	Luovutus käyttäjille 8/2018 ja kustannusarviossa, 63,9 M€, pysyminen.	Toimitusjohtaja	Tavoite toteutui osittain. Hanke pysyi kustannusarviossa, mutta luovutus käyttäjille tapahtui asetetun määräajan jälkeen 26.9.2018

MUUT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHLÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Vanhan terveyskeskussairalan ylläpito	Sairaالاتاسoisen kiinteistöylläpidon johtaminen	Asiakastyytyväisyyssmittaukset. Asiakastyytyväisyys vähintään samalla tasolla kuin vastaavissa vertailukohteissa.	Toimitusjohtaja	Asiakastyytyväisyyden yleisarvosana oli 4,07 (4,01 vuonna 2017) ja vastausprosentti 42 (41 % vuonna 2017). (*) Vastaaviin kohteisiin tapahtuvaa vertailua ei tehty.
Talousarvion seuranta	Annetussa talousarviossa pyyminen	Talousarviovertailu - koko yhtiön kiinteistötalous vähintään samalla tasolla kuin vastaavissa vertailukohteissa - koko yhtiön kiinteistötalous toteutuu enintään talousarvion mukaisesti - uudishankkeen jälkivalvonta toteutetaan suunnitelmallisesti	Toimitusjohtaja	Hoitokatteen osalta yhtiö pysyi talousarviossa, liikeluksen (sis. Poistot) TA ei toteutunut. Vertailua vastaaviin kohteisiin ei tehty. Jälkivalvontaa on toteutettu suunnitelmallisesti, olennaisista vioista / puutteista ei ole raportoitu.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

Kaupungin omistusosuus 65,65 %

Tilannekatsaus (Olennaiset tapahtumat)

H-sairaala valmistui 26.9.2018 ja se otettiin käyttöön suunnitellussa aikataulussa vuoden loppuun mennessä. Rakennuksen vihkiäiset pidettiin 12.12.2018. Hanke pysyi kokonaisbudjetissa.

Tiloihin muutti Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän, HUS:n ja HYKS:n toimintoja. Muuttaneita osastoja olivat mm. lasten vuodeosasto, päiväsairaala ja poliklinikat, kotisairaanhoido, kuntoutus- ja arviointiosasto, psykiatrian osasto, infektio- ja keuhkosairauksien osasto, tehostetun avohoidon yksikkö ja palliatiivinen osasto.

B-rakennuksen ensimmäisessä kerrokseen sijoittuvan päivystysosaston saneeraushanke saatiin myös valmiiksi tilikauden aikana.

Toiminnan tunnusluvut

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Uudisrakennuksen aikataulu 8/2018	31.8.	26.9	26 pv		
Uudisrakennushankkeen kassavirta	+19000	-25606	-6606	-956	12293
Hoitokustannukset €/m2/kk*	4,50	4,27	-0,23	4,54	5,54
Lämmönkulutus kWh/m2**	218	225	+ 7	150,1	142,4
Sähkönkulutus kWh/m2***	125	144	+19	104,8	96,6
Vedenkulutus m3****	13500	6719	-6781	6825	6597

*Uudisrakennukset kulut huomioitu 26.9.2018 alkaen

**Kulutus ei ole vertailukelpoinen edellisvuosiin

***Kulutus ei ole vertailukelpoinen edellisvuosiin

****Uudisrakennuksen vesitasauslasku puuttuu

Talous 1000 €

	2018			Tp 2017	Tp 2016
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	992	999	7	581	477
Vuosikorjaukset	30	0	30	10	31
Liiketulos*	11	-1 570	-1 559	-567	-358
Lainat yhteensä	67232	67232	0	47414	27415
Oman pääoman tuotto, %					
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Maksuvalmius (Quick ratio)					
Omavaraisuusaste, %					

* Alkuperäinen talousarvio ei sisältänyt poistoja. Kun tilinpäätöksen "liiketulos" -kohdassa poistot ovat mukana, luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Tilinpäätöksen poistot olivat 1,93 M€, joka selittää liiketuloksen painumisen negatiiviseksi. Mikäli lukuja tarkastellaan ilman poistoja, tulos olisi 360 t€ positiivinen, joka osoittaa talousarviossa pysymiseen.

Uudet intressitahotapahtumat

Ei raportoitavia tapahtumia.

Oikeustapaukset

Ei toimintaan tai talouteen vaikuttavia oikeustapauksia.

7. Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Kirjaimellisesti tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämä -tilille. Osana toimintakertomusta ja tilinpäätöksestä päättäessään hallitus ottaa esityksessään kantaa kaikkiin tilikauden tuloksen jälkeen esittäviin eriin, myös varauksen tai rahaston vähennykseen. Pääsääntönä tällöin on, että esityksessä varaus- ja rahastosiirrot yksilöidään ja esitetään bruttomääräisinä.

Tilikauden 2018 alijäämä on 2 290 230,19. Se sisältää Hyvinkään Vesi –liikelaitoksen ylijäämän 345 117,72 euroa. Kaupungin taseeseen kertynyt ylijäämä on tällöin 27,9 milj. euroa. Tästä liikelaitoksen ylijäämä on 18,6 milj. euroa ja muun kaupungin osuus 9,3 milj. euroa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Kaupungin tilikauden alijäämä 2 290 230,19 euroa ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.

II. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

8.1. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja käyttötalouden toteutuminen toimialoittain

Kaupunginvaltuusto asettaa ja seuraa strategisten / keskeisimpien kaupunkitasoisten tavoitteiden toteutumista. Kaupunki-strategia on valtuuston hyväksymä asiakirja ja keskeinen johtamisen ja toiminnan ohjauksen väline. Hyvinkäällä kaupunkistrategia on nimetty Hyvinkään Pelikirjaksi, ja se hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2016.

Hyvinkäällä on päätetty panostaa pitkäjänteisesti kaupungin houkuttelevuuden lisäämiseen, yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä yhteisöllisyyden ja Hyvinkää-hengen kehittämiseen (Minä, me ja Hyvinkää). Pelikirja tähtää Hyvinkään tunnettuuden lisääntymiseen, kaupungin kasvamiseen ja kotikaupunkiylpeyden vahvistumiseen.

Koko kaupunkiorganisaation osalta talousarviotavoitteiden suunnittelu pohjautui Pelikirjaan ensimmäisen kerran vuoden 2018 talousarviossa. Pelikirjan toimeenpano tapahtuu valittujen kärkihankkeiden, lakisääteisten perustehtävien ja muun kaupungin palvelutuotannon sekä päätöksenteon avulla.

Kärkihankkeita on valittu seitsemän ja kunkin hankkeen keskeiset päämäärät on määritelty Pelikirjassa tarkemmin:

- Hangonsilta
- Hyvinkään Sveitsi
- Kehittyvä kaupunkikeskusta
- Aktiivinen tapahtumakaupunki
- Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki
- Kaupunki ja monimuotoiset kylät
- Osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi.

Strategisten kärkien, kärkihankkeiden ja laadukkaasti hoidettujen perustehtävien toteuttamista tukevat Pelikirjan kuusi tuki-alue: demokratia ja osallisuus, talous, henkilöstö, turvallisuus, kestävä kehitys ja sähköiset palvelut. Yhteinen arvopohja / yhteiset toimintaperiaatteet on puolestaan Pelikirjassa nimetty Hyvinkään pelitavaksi. Pelitavan mukaisesti

- Toimimme asiakkaidemme parhaaksi
- Teemme työtämme sata lasissa; tehokkaasti, innokkaasti ja sitoutuneesti
- Kokeilemme ja uudistumme ja
- Pelaamme yhdessä reilua peliä siten, että meidän kanssamme on mukava tehdä yhteistyötä.

Pelikirjassa määritellään strategiakauden keskeiset päämäärät ja lähivuosien kehittämisen painopistealueet. Linjauksia täsmennetään ohjelmien ja kehittämissuunnitelmien sekä talousarvioon kirjattavien tavoitteiden avulla. Talousarviotavoitteiden laatiminen on keskeisin väline Pelikirjan toimeenpanon varmistamiseksi sekä toiminnan kehittämiseen liittyvien muutosten ja korjausliikkeiden toteuttamiseksi.

Seuraaville sivuille on koottu kaupungin strategian päämääristä johdettujen valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisen raportointi vuodelta 2018. Tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu sanallisten kuvausten lisäksi seuraavilla symboleilla:

- Valmis
- Ei toteutunut / tavoite poistettu

Suoraan Pelikirjan eli kaupunkistrategian kärkihankkeista johdetuista 15 toiminnallisesta tavoitteesta 7 jäi kokonaan tai osittain saavuttamatta vuonna 2018. Muista valtuustoon nähden sitovista 10 tavoitteesta 5 jäi kokonaan tai osittain toteutumatta. Lähtökohta tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa on ollut, että tavoitetta ei ole merkitty toteutuneeksi, jos se ei ole kaikilta osin toteutunut mittarin mukaisesti: jos esimerkiksi mittarin mukaan toimenpiteen olisi tullut valmistua tiettyyn päivämäärään mennessä, myöhässä toteutunut toimenpide on kirjattu ei-toteutuneeksi.

Käyttötaloulososassa määrärahojen sitovuustaso valtuustoon nähden on palvelualueen toimintakate.

KAUPUNGINVALTUUSTO

KÄRKIHANKKEET			
VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHENKILÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
HANGONSILTA			
* Keskeisin keskustan asuinrakentamisen alue seuraavan 10 vuoden aikana kumppanuuskaavoituksen, tonttien luovutuksen ja kunnallistekniikan rakentamisen avulla. * Alueen ytimeen rakentuu uusi lukio ja monitoimitalo.			
HANGONSILTA 1 (alueen suunnittelu ja asuntorakentaminen)		Tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja	
Ensimmäisten asuintalojen valmistuminen.	Ensimmäisten asuintalojen käyttöönotto vuoden 2018 aikana.	Kaupungeingeodeetti	Ensimmäiset asuintalot ovat valmistuneet ja otettu käyttöön. ✓
HANGONSILTA 2 (uusi lukio osana monitoimitaloa)		Sivistystoimenjohtaja	
Aluetta koskevan asemakaavan laatiminen.	Asemakaava hyväksytty vuonna 2018.	Kaavoituspäällikkö	Asemakaava hyväksytty 11.12.2018. ✓
Rakennushankkeita koskevien suunnitelmien laatiminen. Pitkän aikavälin tavoitteena lukion käyttöönotto vuonna 2020.	Hankesuunnittelu valmistuu toukokuun loppuun mennessä 2018. Rakentamista koskeva toteutussuunnitelma valmis vuoden loppuun mennessä.	Tilapalvelupäällikkö	Hankesuunnitelma on valmis ja toteutussuunnittelu ei valmistunut 2018, mutta etenee suunnitteluaikataulun mukaan aikataulussa. ▼
Monitoimitalon toiminnallisen suunnitelman laatiminen ja taloon tulevien toimijoiden selvittäminen.	Hangonsillan monitoimitalon toiminnallinen suunnitelma on laadittu vuoden loppuun mennessä lukion ja Hyvinkään Opiston osalta.	Sivistystoimenjohtaja	Tavoite etenee aikataulussa. Toimijoiden yhteiskokoukset on aloitettu ja toiminnalliset tilatarpeet kartoitettu. Musiikkiopisto on ollut keväästä alkaen mukana suunnittelussa. Toiminnallisen suunnitelman ensimmäinen vaihe valmistui vuoden loppuun mennessä. Sisustussuunnittelu on alkanut. ✓

KAUPUNGINVALTUUSTO

KÄRKIHANKKEET			
VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHENKILÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
HYVINKÄÄN SVEITSI		Kaupunginjohtaja	
<ul style="list-style-type: none"> * Hyvinkään Sveitsin tunnettuuden edistäminen * Monimuotoisten harrastus- ja virkistysmahdollisuuksien kehittäminen * Asuntotuotanto, uuden asuinalueen rakentaminen, uusien asukkaiden houkuttelevuus Hyvinkäälle * Matkailun edistäminen, modernit hyvinvointi-, kokous- ja majoituspalvelut * Yhteistoimintasopimuksen toteuttaminen osahankkeiden kautta (asuntorakentaminen, hotelli- ja uimalakonsepti, yleiset alueet ja luontomatkailu, markkinointi ja luontomatkailu) 			
Osayleiskaavan hyväksyminen.	Osayleiskaava on hyväksytty viimeistään 31.3.2018.	Kaavoituspäällikkö	Osayleiskaavan hyväksymiskäsittely ei toteutunut asetetussa aikataulussa. Hyväksytty kv 28.5.2018. Kaavasta on valitettu. ▼
Asemakaavan hyväksyminen.	Asemakaava on hyväksytty kesäkuun 2018 loppuun mennessä.	Kaavoituspäällikkö	Asemakaavan laatiminen myöhässä, onnistumisen mittarin mukaista asetettua aikataulutavoitetta ei tulla saavuttamaan. Asemakaavan hyväksymiskäsittely odottaa Helsingin hallinto-oikeuden päätöstä osayleiskaavasta tehdyistä valituksista. ▼
Uimalan rakennustöiden aloittaminen.	Uimalan rakennustyöt aloitettu 31.5.2018 mennessä suunnitelmien mukaisesti.	Tilapalvelupäällikkö	Saadut tarjoukset ylittivät talousarvion. Sisältöä muutettiin ja uudelleen suunnittelu ja kilpailutus kevät 2019. ▼

KAUPUNGINVALTUUSTO

KÄRKIHANKKEET			
VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHENKILÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
KEHITTYVÄ KAUPUNKIKESKUSTA		Liiketoimintajohtaja	
* Elävä kaupunkikeskusta, tärkeä vetovoimatekijä ja Hyvinkään käyntikortti. * Monipuolinen työ- ja asumistarjonta. Sujuva ja turvallinen liikkuminen. * Houkutteleva investointikohde.			
Kaupunkikeskustan projektisuunnitelman hyväksyminen.	Keskustan kehittämisen projektisuunnitelma on hyväksytty helmikuun 2018 loppuun mennessä.	Liiketoimintajohtaja	Projektisuunnitelma hyväksyttiin 23.4. KV:ssä. Näin ollen tavoite ei toteutunut asetetun mittarin mukaisesti. ▼
Keskustaliikenteen yleissuunnitelman laatiminen, mukaan lukien liityntäpysäköinti ja linja-autoterminaalit.	Yleissuunnitelma (Koritsooni, asema, Hangonsilta ja Hämeensilta) valmistuu hyväksyttäväksi vuonna 2018.	Tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja	Yleissuunnitelma edennyt, mutta laajuudesta johtuen ei valmistunut 2018. Valmistuu kevät 2019. ▼
Keskustan täydennysrakentamisen periaatteiden laatiminen ja edellytysten arviointi.	Keskustan täydennysrakentamisen periaatteet on laadittu ja edellytykset arvioitu vuoden 2018 aikana.	Liiketoimintajohtaja	Kaavatarkastelu vielä käynnissä, ei valmistunut aikataulussa. ▼
AKTIIVINEN TAPAHTUMAKAUPUNKI		Sivistystoimenjohtaja	
*Tapahtumien sujuvan järjestämisen mahdollistaminen ja koordinointi Hyvinkäällä. *Pitkäaikaisen yhteistyön kehittäminen tapahtumajärjestäjien kanssa. *Hyvinkään imagon vahvistaminen ja tunnetuksi tekeminen.			
Suurten valtakunnallisten tapahtumien vakiinnuttaminen Hyvinkäälle.	Vuonna 2018 järjestetty Red Carpet Film Festival, IskelmäKesä Hyvinkää ja Kansainväliset Suurmarkkinat.	Sivistystoimenjohtaja	Tapahtumat ovat toteutuneet onnistuneesti. ✓
Hyvinkään tunnettuuden nousu tapahtumien kautta.	Kaupungin tunnettuus on noussut vuonna 2014 toteutettuun tutkimukseen verrattuna. (Tutkimustulokset analysoidaan vuoden 2018 aikana.)	Viestintäpäällikkö	Vuoden 2018 tutkimuksen mukaan Hyvinkään tunnettuus on noussut verrattuna vuoden 2014 tilanteeseen. ✓

KAUPUNGINVALTUUSTO

KÄRKIHANKKEET			
VUOSITAVOITE JA TOIMENPIDE 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI 2018	VASTUUHENKILÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
OMALEIMAINEN KULTTUURI- JA LIIKUNTAKAUPUNKI		Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja	
<ul style="list-style-type: none"> *Viihtyisän, turvallisen ja kiinnostavan liikunta- ja kulttuuriympäristön rakentaminen sekä ylläpitäminen . *Monipuolisten ja ajanmukaisten liikunta- ja kulttuuripalvelujen tuottaminen. Osaava ja luotettava yhteistyökumppani liikunta- ja kulttuuritapahtumien järjestäjille. *Kaupungin vetovoimaisuuden ja paikallisidentiteetin vahvistaminen. *Palvelujen kehittäminen yhteistyössä asiakkaiden kanssa, kuntalaisten aktivoiminen kulttuuri- ja liikuntapalvelujen käyttämiseen. 			
Kulttuuriohjelman laatiminen valtuustokaudelle.	Ohjelma valmistuu vuoden 2018 loppuun mennessä.	Kulttuuri- ja tapahtumapäällikkö	Kulttuuriohjelma hyväksytty marraskuussa. ✓
KAUPUNKI JA MONIMUOTOISET KYLÄT		Yleiskaavasuunnittelija	
<ul style="list-style-type: none"> * Kylien vahvuuksien tunnistaminen (elinvoimaisuus, palvelut, liikenne, rakentaminen, elinkeinot, elinympäristön laatu, kylien markkinointi ja viestintä) * Yhteistyökäytäntöjen kehittäminen kyläläisten ja kyläasiain neuvottelukunnan kanssa 			
Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman hyväksyminen.	Suunnitelma valmistuu hyväksyttäväksi syyskuun 2018 loppuun mennessä.	Yleiskaavasuunnittelija	Toimintasuunnitelma valmistui syyskuussa, ja se hyväksyttiin KV:ssa 15.10. ✓
KUNTALAISTEN OSALLISUUS, YHTEISÖLLISYYS JA HYVINVOINTI		Kehittämispäällikkö	
<ul style="list-style-type: none"> * Kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen, uusien yhteistyön ja osallistumisen käytäntöjen luominen. * Lasten ja nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseen panostaminen. * Sote- ja maakuntauudistuksen muutosvaihe, osallistuminen kunnan tulevien hyvinvointitoimintojen kehittämiseen. 			
Osallisuussuunnitelman laatiminen.	Osallisuussuunnitelma on laadittu vuoden 2018 loppuun mennessä.	Kehittämispäällikkö	Osallisuussuunnitelma valmistui kesäkuussa. Suunnitelman valmistelua varten järjestettiin osallistumistilaisuudet kuntalaisille, henkilöstölle sekä valtuutetuille. Valmistelua ohjasi kehittämisjaosto ja suunnitelman käyttöönosta päätettiin 11.6. kehittämisjaoston kokouksessa. ✓

KAUPUNGINVALTUUSTO - MUUT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

PALVELUKOKONAISUUS, SUUNNITELMA TAI OHJELMA	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Hyvinvointi	Pitkäaikaistyöttömien määrän vähentäminen	300 päivää työmarkkinatukea saaneiden määrän pienentyminen vuoden 2017 seurantatietoihin verrattuna.	Sosiaali- ja terveysjohtaja	Tammi-joulukuussa 2018 yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden määrä oli keskimäärin 629/kk. Vuonna 2017 vastaavana ajankohtana määrä oli keskimäärin 694/kk. ✓
Hyvinvointi	Nuorisotyöttömyyden vähentäminen	Alle 25-vuotiaiden työttömien määrän pienentyminen vuoden 2017 seurantatietoihin verrattuna.	Sosiaali- ja terveysjohtaja	31.12.2018 alle 25-vuotiaiden työttömien määrä oli 277 henkilöä. 31.12.2017 määrä oli 360 henkilöä. ✓
Hyvinvointi	Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy ohjelman laatiminen	Ohjelma on valmis vuoden 2018 aikana.	Sosiaali- ja terveysjohtaja Sivistystoimenjohtaja	Edelleen selvittelyssä, laaditaanko KeU-soten yhteinen ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön sekä lähisuhdeväkivallan toimintaohjelma. Myös ehkäisevät työn toimintojen rakenteet ja rajapinnat ovat vielä avoimia kysymyksiä. Tavoite ei toteutunut. ▼
Turvallisuus	Toimintatavan (turvallisuuskävelyt) käyttöönotto ja vakiinnuttaminen osaksi arjen turvallisuustyötä.	Toimintatapa käytössä sivistystoimessa.	Sivistystoimenjohtaja	Turvallisuuskävelyt ja erilaiset turvallisuuteen liittyvät harjoitukset kuuluvat normaaliin toimintaan sivistystoimen yksiköissä. ✓
Henkilöstö	VÄYLÄ-mallin tehokas käyttö. (VÄYLÄ=varhaisen välittämisen malli, joka sisältää henkilöstön työhyvinvointi- ja työkykyjohtamisen)	1) Sairauspoissaolot ovat enintään 14 pv/hlö vuodessa. 2) Varhe-kustannukset 100 000 € pienemmät kuin vuonna 2017. (VARHE-maksut= työnantajalle tulevat ennakaiset kuntoutustuki- ja työkyvyttömyyseläkemaksut)	Toimialajohtajat Henkilöstöjohtaja Toimialajohtajat Henkilöstöjohtaja	Sairauspoissaolot ovat nousseet 1-12/2018 ollen 14,9 pv/hlö (14,4 pv 2017) Tavoite ei toteutunut. ▼ 2) Varhe-kustannukset (KEVA) v.2018 laskivat ollen 675 962 euroa (v.2017 694 292€). Tavoitteeksi asetettua tasoa ei kuitenkaan saavutettu. ▼
Henkilöstö	Tulospalkkiomallin selvittäminen Kulttuuri- ja liikuntasetelien käyttöönotto henkilöstölle vuonna 2018.	1) Selvitys tehty. 2) Kulttuuri- ja liikuntasetelit on otettu käyttöön.	Henkilöstöjohtaja	1) Tulospalkkiomallin toteutusta päätettiin muuttaa ja suunnata palkitsemista henkilökohtaiseen palkitsemiseen. (KVTES:n uudet sopimusmuutokset ohjaavat siihen suuntaan) 2) Liikunta- ja kulttuurisetelit jaossa henkilöstölle 8/2018 alkaen. ✓
Työllisyys- ja elinkeino-ohjelma	Elinkeino- ja työllisyysohjelman laatiminen	Valmis 2018	Sosiaali- ja terveysjohtaja, Liiketoimintajohtaja	Alkuvuoden maakunta- ja soteuudistuksen vaikutusten selvittäminen asiaan liittyen viivästytti työn käynnistämistä. Uudistuksen siirryttyä vuodella, työryhmän työ on käynnistetty alkusyksyn aikana ja valmistuu kevään 2019 aikana. ▼

KAUPUNGINVALTUUSTO - MUUT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

PALVELUKOKONAISUUS, SUUNNITELMA TAI OHJELMA	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Konserniohje	Konserniohjeen uusiminen	Valmis 2018	Liiketoimintajohtaja	Konserniohjeen päivittäminen on aloitettu osana laajempaa omistajaohjaustyötä. Omistajapolitiittiset linjaukset -asiakirja hyväksyttiin KV:ssa 15.10. ja hallintosääntö KV:ssa 10.12. Varsinaisen Konserniohje -asiakirjan päivitystä jatketaan vuonna 2019. ▼
Sivistystoimen palveluverkko	Suunnitelman valmistuminen	Valtuusto on hyväksynyt suunnitelman vuoden 2018 aikana.	Sivistystoimenjohtaja	Palveluverkkosuunnitelma hyväksyttiin lautakunnissa huhtikuussa ja käsittely jatkui kaupunginhallituksessa ja valtuustossa toukokuussa. ✓
Maankäyttö ja MAL-aiesopimus	Maankäytön toteuttamisohjelma on laadittu ja ohjelman vuositavoitteet toteutuvat	Asuntoja valmistuu 360 kpl. Tontteja luovutetaan 57 kpl (omakotitontteja 50 kpl, kerros- ja rivitalotontteja 4 kpl, yritystontteja 3 kpl)	Kaupungeodeetti	Maankäytön toteuttamisohjelma hyväksyttiin KH:ssa 12.2.2018. Asuntoja valmistui 264 kpl. Tontteja luovutettiin : OKT-tontit 29 kpl, Kt- ja rt-tontit 7 kpl, yritystontit 2 kpl. ▼

Kaupunginvaltuusto
Tarkastuslautakunta
Keskusvaalilautakunta
Kaupunginhallitus
Kaupungin johto
Demokratia ja johdon tuki
Omaisuu den luovutustulot ja -menot

Kaupunginvaltuusto

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	0	45	0	0		0	0
Toimintakulut	-145 834	-151 870	-156 623	-200 794	0	-200 794	44 171
Toimintakate	-145 834	-151 825	-156 623	-200 794	0	-200 794	44 171

Olennaiset tapahtumat

Vuoden 2018 aikana valtuusto kokoontui 9 kertaa. Lisäksi valtuustoseminaareja järjestettiin kaksi, kesän seminaari 30.-31.5. käsitteli vuoden 2019 talousarvion laadinnan lähtökohtia sekä kärkihankkeita, ja syksyn seminaari 11.10. käsitteli yksityiskohtaisemmin toimialojen esityksiä talousarvioksi. Syksyn seminaarin ohjelmaan kuului myös liikennetyöpaja sekä katsaus valmistuneeseen Omistajapolitiisiin linjauksiin.

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	3	3	3	4

Tarkastuslautakunta

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	7 298	8 026	12 832	12 670		12 670	162
Toimintakulut	-144 963	-146 332	-149 132	-161 848	-345	-162 193	13 061
Toimintakate	-137 665	-138 306	-136 300	-149 178	-345	-149 523	13 223

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Oleellisimmat kulujen alitukset budjetoituaan verrattuna olivat tilintarkastuspalvelujen ostoissa ja koulutuspalveluissa.

Olennaiset tapahtumat

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset lautakunta esittää kaupunginvaltuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Lisäksi lautakunnan on valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saatettava ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta allekirjoitti 14.5.2018 vuotta 2017 koskevan arviointikertomuksensa, jonka kaupunginvaltuusto käsiteli kokouksessaan 28.5.2018. Kaupunginhallitus antoi valtuuston pyynnöstä lausunnot arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin ja huomioihin sekä saattoi ne valtuustolle tiedoksi.

Lautakunta antoi lokakuussa väliarvioinnin vuoden 2018 talouden ja valtuustotason tavoitteiden toteutumatilanteesta. Valtuusto merkitsi väliarvioinnin tiedoksi kokouksessaan 15.10.2018.

Tarkastuslautakunta seurasi säännöllisesti sidonnaisuusrekisterin tilannetta kokouksissaan läpi vuoden. Sidonnaisuusilmoitukset annettiin valtuustolle tiedoksi joulukuussa. Ilmoitusvelvollisten ilmoittamat muutokset on päivitetty sidonnaisuusrekisteriin.

Tilintarkastajana toimi BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajanaan Minna Ainasvuori (JHT, HT). Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle suorittamistaan tarkastuksista ja niissä esille tulleista havainnoista kolme kertaa vuoden 2018 aikana. Hyvinkään kaupungin lakisääteistä tilintarkastusta varten ostetaan hankintasopimuksen mukaisesti 90 tarkastuspäivää vuodessa. Sopimus päättyy, kun vuoden 2018 tilinpäätös on tarkastettu ja hyväksytty. Syys-lokakuussa tarkastuslautakunta valmisteli tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamista tilivuosille 2019 - 2022.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	1,0	1,0	1,0	1,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	1,0	1,0	1,0	1,0
Työpanos	0,8	0,9	0,8	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	3	3	3	3

Keskusvaalilautakunta

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	79 880	133 000		133 000	-53 120
Toimintakulut	0	-79 591	-64 192	-132 875	0	-132 875	68 683
Toimintakate	0	-79 591	15 688	125	0	125	15 563

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Vaalien määrän (äänestyskertojen) toteuduttua ennakoitua vähäisempinä oli tällä vaikutusta budjetoituihin lukuihin. Niin tuottojen kuin kulujen toteuma jäi alle budjetoidun. Myös toimintakate toteutui budjetoitua parempana.

Olellaiset tapahtumat

Vuoden 2018 alussa järjestettiin presidentinvaalit, tavanomaisesta poiketen vaaleissa oli vain yksi äänestyskierrös. Maakuntavaltuustovaaleja ei järjestetty vuoden 2018 aikana vaan ne siirtyivät myöhempään ajankohtaan.

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	0	2	1	3

Kaupunginhallitus

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	10 090	13	148	0		0	148
Toimintakulut	-962 829	-922 215	-866 355	-857 675	0	-857 675	-8 680
Toimintakate	-952 739	-922 202	-866 207	-857 675	0	-857 675	-8 532

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kaupunginhallituksen määrärahat ylittyivät hieman, kuitenkin kokonaisuudessaan Päätöksenteon eri yksiköt toteutuivat alle budjetoidun.

Olellaiset tapahtumat

Vuoden 2018 aikana kaupunginhallitus kokoontui yhteisesti 27 kertaa. Kaupunginhallitus jakautuu tämän lisäksi kahteen jaostoon, jotka kokoontuivat henkilöstöjaoston kokouksiin (10 kertaa) sekä kehittämisjaoston kokouksiin (16 kertaa). Kaupunginhallitus osallistui omien kokoustensa ulkopuolella Omistajapolitiittisten linjausten valmistelutyöhön.

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	21	20	18	18

Kaupungin johto

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	0	404	404	0		0	404
Toimintakulut	-179 937	-197 933	-450 884	-504 135	-1 050	-505 185	54 301
Toimintakate	-179 937	-197 529	-450 481	-504 135	-1 050	-505 185	54 704

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kaupungin johdon alaisuuteen on vuodesta 2018 alkaen sisällytetty myös 300 000 euron määräraha Hyvinkään pelikirjan kärkihankkeiden toteuttamiseen. Tämä selittää toimintakuluissa vuosien 2017 ja 2018 välillä näkyvän huomattavan kasvun. Toimintakulujen toteuma tilikaudella jäi n. 54 000 euroa (10,7 %) budjetoitua pienemmäksi, johtuen joidenkin kärkihankkeiden toteutusaikataulun siirtymisestä osittain vuodenvaihteen yli.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	2,0	1,0	1,0	1,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	2,0	1,0	1,0	1,0
Työpanos	1,7	1,2	0,9	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	4	4	10	11

Demokratia ja johdon tuki

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	55 709	62 553	82 009	77 449		77 449	4 560
Toimintakulut	-1 254 775	-1 389 104	-1 388 193	-1 488 159	-28 446	-1 516 605	128 412
Toimintakate	-1 199 066	-1 326 551	-1 306 184	-1 410 710	-28 446	-1 439 156	132 972

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Palvelualueen toimintakulut toteutuivat n. 128 000 euroa (8,5 %) budjetoitua pienempinä. Tähän oli syynä arvioitua pienempinä toteutuneet palvelujen sekä tarvikkeiden ja tavaroiden ostot. Määrärahamuutos liittyy siihen, että määrärahoja muutettiin vastaamaan KUUMA-ICT:n muuttunutta laskutustapaa, jossa kulut kohdistuvat tarkemmin eri toimialoille.

Olennaiset tapahtumat

Hyvinkään kaupungin talous- ja velkaneuvonta siirtyi 1.1.2019 lukien oikeusapu- ja edunvalvontapiireille, joissa sitä tuottavat oikeusaputoimistot. Muutos perustuu lakiin talous- ja velkaneuvonnasta (813/2017), joka tuli voimaan 1.1.2019, joten myös kaupunki järjesteli siirtoa omalta osaltaan vuonna 2018. Talous- ja velkaneuvonnan tehtävä ja sisältö säilyvät ennallaan. Palvelu on edelleen maksutonta asiakkaalle.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	14,0	14,0	13,0	14,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	1,0	0,0
Yhteensä	14,0	14,0	14,0	14,0
Työpanos	11,1	11,1	11,7	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	27	30	30	32

Omaisuuuden luovutustulot ja –menot

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	3 877 957	7 534 467	6 568 728	4 500 000	600 000	5 100 000	1 468 728
Toimintakulut	-8 567	-16 107	-80 699	0	0	0	-80 699
Toimintakate	3 869 390	7 518 360	6 488 029	4 500 000	600 000	5 100 000	1 388 029

Olellaiset tapahtumat

Omaisuuuden luovutustuloista valtaosa on syntynyt Hangonsillan alueen maa-alueiden (seitsemän kerrostalotonttia) myynnistä. Näiden lisäksi luovutusvoittoihin sisältyy OKT-tonttien luovutuksista syntyneitä voittoja (29 luovutettua omakotitonttia). Toimintakuluissa näkyy maa-alueen lunastuksesta aiheutunut lunastuskulut ja vahingonkorvaus liittyen Hangonsillan alueeseen.

Määrärahaa korotettiin vuoden aikana. Lopulta omaisuusluovutusten nettotulot toteutuivat korjattuakin arviota parempina. Vaikka nettotulot laskivatkin edelliseen vuoteen verrattuna, ne toteutuivat pidemmän aikavälin tarkastelussa varsin hyvinä.

Konsernipalvelut ja -hallinto

Elinvoima

Henkilöstö

Talous

Konsernipalvelut ja -hallinto

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu	
						TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	2 988 974	3 024 002	3 040 632	2 756 867	0	2 756 867	283 765
Myyntituotot	553 848	483 091	482 642	476 467	0	476 467	6 175
Maksutuotot	190 600	241 885	257 567	180 000	0	180 000	77 567
Tuet ja avustukset	609 888	674 071	618 235	595 000	0	595 000	23 235
Muut toimintatuotot	1 634 638	1 624 955	1 682 187	1 505 400	0	1 505 400	176 787
Valmistus omaan käyttöön	4 918	1 058	155				155
Toimintakulut	-10 372 392	-9 980 484	-11 046 690	-12 521 489	1 126 015	-11 395 474	348 784
Henkilöstökulut	-4 235 352	-3 789 930	-3 849 965	-4 793 445	798 130	-3 995 315	145 350
Palkat ja palkkiot	-3 088 619	-2 971 345	-2 987 537	-3 078 237	67 489	-3 010 748	23 211
Henkilösivukulut	-1 146 733	-818 585	-862 428	-1 715 208	730 641	-984 567	122 139
Eläkekulut	-945 720	-694 859	-745 728	-1 598 452	728 100	-870 352	124 624
Muut henkilösivukulut	-201 013	-123 726	-116 700	-116 756	2 541	-114 215	-2 485
Palvelujen ostot	-5 138 953	-5 237 294	-6 198 473	-6 928 607	327 885	-6 600 722	402 249
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-57 904	-43 641	-82 413	-91 270	0	-91 270	8 857
Avustukset	-18 300	-38 275	-24 713	-20 000	0	-20 000	-4 713
Muut toimintakulut	-921 883	-871 344	-891 126	-688 167	0	-688 167	-202 959
Toimintakate	-7 378 500	-6 955 424	-8 005 903	-9 764 622	1 126 015	-8 638 607	632 704

Olellaiset tapahtumat

Toimialan olellaisina tapahtumina nousevat esiin vuonna 2017 tapahtuneen organisaatiomuutoksen mukaisen toiminnan vakiinnuttaminen, valmistelutyö sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannon siirtämisestä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle, talouden seurantaan tarkoitetun uuden toimintamallin käyttöönotto sekä kärkihanketyöskentely mm. Hangonsillan alueen ja kaupunkikeskustan kehittämiseen liittyen.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutuotannon siirto Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymälle on muutos, jonka valmisteluun toimialan henkilöstö on osallistunut monin tavoin ja monella tasolla. Muutoksen seurauksena myös toimialan henkilöstöä siirtyi joko kuntayhtymän henkilöstöksi tai muun työnantajan palvelukseen. Tuotantotoiminnan siirtyminen kuntayhtymälle on lisännyt tarvetta henkilöstön ja työnantajan väliselle yhteistoiminnalle, joka on sitonut henkilöstöpalveluiden resursseja. Yhteistoiminnan lisäksi tarkastelukaudella on panostettu esimieskoulutuksiin ja uuden perehdytysmallin käyttöönottoon.

Tietosuojasetuksen voimaantulo on vaatinut ja vaatii edelleen työpanosta, jotta asetuksen edellytysten mukaiset toimintamallit saadaan kaupungissa osaksi normaalia toimintaa. Uuteen KUUMA-ICT:n hallinnoimaan toimintaympäristöön siirtyminen eli migraatio on vaikuttanut kaupungin tietotekniikan käyttäjiin.

Edellä mainituista tapahtumista on kerrottu tarkemmin asianosaisen palvelualueen kohdalla.

Uudet intressitahotapahtumat

Tarkastelukaudella on valmisteltu ja päätetty kolme lainatakausjärjestelyä intressitahojen kanssa. Intressitaholla tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on kaupungin kanssa määräysvaltasuhteessa tai osakkuusyhteyssuhteessa. Tehdyt lainatakausjärjestelyt koskivat kaupungin tytäryhteisöjä:

- Kv 23.4.2018 / § 33: Kaupungin 80 % lainatakaus 4,5 milj. € lainaan Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:lle. Takauspäätös on valtioneuvoston päätöksen mukainen ja toteutettu siten tavanomaisin kaupallisin ehdoin.
- Kv 26.3.2018 / § 16: Kaupungin 80 % lainatakaus 3,132 milj. € lainaan KOY Wanhalle Villatehtaalle. Takauspäätös on valtioneuvoston päätöksen mukainen ja toteutettu siten tavanomaisin kaupallisin ehdoin.
- Kv 5.2.2018 / § 8: Kaupungin 80 % lainatakaus 0,7 milj. € lainaan Kaivopihasaatiölle. Takauspäätös on valtioneuvoston päätöksen mukainen ja toteutettu siten tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit

- Hidas tai negatiivinen talouskasvu ja julkisen talouden alijäämäisyys
  - Merkittävyys: keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä kohtalainen
  - Vaikutukset: negatiiviset vaikutukset toiminnan rahoituspohjaan ja siten lopulta toimintaan ja/tai kaupunkilaisten ostovoimaan ja kaupungin vetovoimaan kasvattaa palvelutarvetta toiminnan nettomenoja
  - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupungissa on suunnitelmallista elinvoimatemistä ja palveluja ja niiden kustannuksia yhteensovitetaan vastaamaan käytettävissä olevaa rahoitusta.

Strategiset riskit

- Sosiaali- ja terveystalouden uudelleenorganisointi
  - Merkittävyys: Merkittävä
  - Vaikutukset: Kaupungin keskeisten palveluiden laadun heikkeneminen tai kaupungin talouden kääntymisen rakenteellisesti alijäämäiseksi. Päälekkäisten toimintojen muodostuminen eri organisaatioihin.
  - Havaittu riski: Keski-Uudenmaan Sote –kuntayhtymän aloitus 1.1.2019 alkaen muuttaa kaupungin kannalta suurimman ja nopeimmin kasvavan palvelusektorin ohjaustapaa. Uuden järjestämismallin myötä riskinä on rajapintojen toimivuus kaupungin muiden palveluiden kanssa sekä rahoituksen ja mahdollisen nettomenojen kasvun epätasapainoisuus. Järjestely voi myös alkuvaiheessa aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia siltä osin, kun toimintojen siirtyminen kuntayhtymälle on jäänyt epätarkasti määriteltyä, tai mikäli siirtyvät toiminnot ovat muuten riittämättömästi eriteltyt.
  - Toimet, riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupunki osallistuu aktiivisesti Keusoten toimintamallien ja rajapintojen kehittämiseen omalta osaltaan. Talouden suunnittelu- ja ohjausmallit luodaan yhteistyössä kuntayhtymän kanssa siten, että rahoitustarpeet vastaavat rahoitusmahdollisuuksia. Kaupunki kehittyi niin, että palvelujen rahoituspohja vahvistuu ja taloudellinen liikkumavara pysyy riittävänä.
- Poliittiset riskit
  - Merkittävyys: Merkittävä
  - Vaikutukset: Kuntalaisten hyvinvointia edistävän toiminnan siirtyminen muun organisaation hoidettavaksi tai kuntalaisten päätösvalan kaventuminen.
  - Havaittu riski: Eduskuntavaalien jälkeen muodostuva hallitus määrittelee hallitusohjelmansa, jolla voi olla vaikutuksia siihen, missä ja miten hyvinkääläisten palveluista päätetään.
  - Toimet, riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupunki seuraa hallitusohjelman muodostumista ja tuo omien verkostojensa ja edunvalvontatoimijoidensa kautta aktiivisesti esiin hyvinkääläisiä parhaiten palvelevia ratkaisuja.

Vahinkoriskit

- Hankinnan, kilpailutusten ja sopimusten hallinnan huono laatu
  - Merkittävyys: merkittävä
  - Vaikutukset
    - Kaupungin palvelutuotannossa tarvitsemat voimavarat eivät vastaa tarkoitustaan ja tuloksena on resurssihukkaa, huonoa laatua ja kalliita palveluita
    - sopimuksista tulee jäykkiä ja palvelurakenteiden uudistumista hidastavia
  - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Asiaan on varauduttu rekrytoinnin ja sopimushallinnan järjestelmähankinnan ja käyttöönoton myötä sekä koulutuksella ja ohjauksella. Käynnissä olevassa asianhallintajärjestelmän uudistamistyössä on huomioitu myös liityntä sopimushallintaan. Toiminnan kehittäminen on erityisesti hankinta-palvelujen toimesta jatkuvaa.
- Työtaturmat ja toiminnan vastuut
  - Merkittävyys: merkittävä
  - Vaikutukset
    - Työtaturmien osalta kaupungin menetetyt työn kustannukset kasvavat ja lisäksi kaupunki saatetaan tuomita korvausvelvolliseksi
    - Kaupunki joutuu osapuoleksi oikeustapauksiin ja joutuu näin ollen sitomaan voimavarojaan hallinnollisiin käsittelyihin ja saattaa joutua myös korvausvelvolliseksi
  - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Asiaan varaudutaan kaupungissa tekemällä ennakkoivaa työturvallisuustyötä ja koulutuksen avulla erityisesti suuririskisissä toiminnoissa. Turvallisuus- ja riskienhallintatyötä tukemaan on aiempaa toimintaa tukemaan palkattu uusi turvallisuus- ja riskienhallintakoordinaattori. Lisäksi kaupunki on siirtänyt osan riskistä vakuutusyhtiöille.

Operatiiviset riskit

- o Merkittävyys: Kohtalainen
- o Vaikutukset: Kohtalainen
- o Havaitut riskit:
  - Kuntien toimintaympäristöihin kohdistuu jatkuvasti enemmän tietoturvahkia
  - Keski-Uudenmaan Sote –kuntayhtymän toiminnan käynnistyminen 1.1.2019 alkaen voi vaatia arvioitua suurempaa työpanosta siihen saakka, kunnes toiminnot vakiintuvat kaupungin ja kuntayhtymän välillä. Lisäksi kuntayhtymän ICT-ympäristö on vasta muotoutumassa. Koska kyseessä on yhteinen Kuuma-ICT:n hallinnoima ympäristö kaikille Kuuma-ICT -kunnille, on tehävillä päätöksillä vaikutusta yksittäisiin kuntiin.
- o Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu:
  - Tietoturvahkia on pyritty hallitsemaan teknillisillä ja toiminnallisilla tavoilla, kouluttamalla sekä viestimällä.
  - Kaupunki omalta osaltaan on aktiivinen ja myötämielinen yhteistyöhön ympäristön muiden toimijoiden kanssa ja uudet ratkaisut ja tulevaisuuden kehittämislinjaukset voitaisiin tehdä yhteisen harkinnan perusteella.

Elinvoima

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	1 863 437	1 951 270	1 924 967	1 685 000		1 685 000	239 967
Toimintakulut	-2 130 757	-2 089 623	-2 567 302	-2 540 172	87 285	-2 452 887	-114 415
Toimintakate	-267 320	-138 353	-642 335	-855 172	87 285	-767 887	125 552

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kokonaisuutena palvelualueen talous toteutui muutettua talousarviota n. 126 000 euroa parempana.

Palvelualueen toimintatuotot ylittyivät lähes 240 000 eurolla (+14,2 %), toimintakuluissa ylitystä oli n. 114 000 euroa (+4,7 %). Toimintatuottojen ylitys selittyi pääosin maanvuokratulojen arvioitua paremmasta kertymästä, mutta myös ennakoitua suuremmista suunnittelu- ja mittaus-toiminnan maksutuotoista.

Toimintakulujen ylitys selittyy 225 000 euron suuruisella kertaerällä koskien Nopon pohjavesialueella tehtävää järjestelyä valtion ja Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa (KV 15.10.2018, § 82). Kyseistä menoa ei ollut alun perin huomioitu talousarviossa vuonna 2018. Lisäksi palvelualueen määrärahaa pienennettiin 100 000 eurolla toisen osavuositarkastuksen yhteydessä (KV 15.10.2018, § 84).

Olennaiset tapahtumat

Kaupunkikonsernin omistajaohjaukseen liittyvä Omistajapolitiittiset linjaukset –asiakirja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.10.2018. Asiakirja toimii kaupungin johtamisen ja tavoitteiden saavuttamisen apuvälineenä.

Sveitsi – Härkävehmaan osayleiskaava hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 28. toukokuuta, mutta kaavasta valitettiin, eikä valitusta ole ennen vuoden päättymistä vielä käsitelty. Asemakaavan laatimisessa ei tästä syystä ole voitu edetä.

Kaavailtojen käytäntö vakiintui, vuoden 2018 aikana niitä toteutettiin neljä.

Hangonsillan alueelta luovutettiin vuoden 2018 aikana rakentajille yhteensä 7 kerrostalotonttia. Omakotitontteja luovutettiin rakentajille vuoden 2018 aikana yhteensä 29 kappaletta. Raakamaata kaupungille hankittiin yhteensä noin 56 hehtaaria.

Hangonsilta II –kaavahanketta (Hangonsiltatalo ja Rentton alue) valmisteltiin samanaikaisesti Hangonsiltatalon rakentamisen hankesuunnittelun kanssa. Hangonsilta II asemakaava hyväksyttiin valtuustossa marraskuussa 2018 ja Rentto Oy:n kanssa allekirjoitettiin Rentton aluetta koskevat maankäyttö- ja kiinteistöluovutus sopimukset. Tärkeimmille kohdeyrityksille suunnattu Hangonsillan alueen markkinointikampanja toteutettiin toukokuussa.

Loka-joulukuun aikana toteutettiin yhteistyössä Firstbeat Oy:n kanssa terveystieteiden tutkimus, johon osallistui 66 kaupungin työntekijää. Tutkimuksella haluttiin selvittää, onko ohjatuilla luontoa hyödyntävillä hyvinvointipalveluilla laajempia terveysvaikutuksia verrattuna oma-toimiseen luonnossa liikkumiseen ja sen tuottamiin terveyshyötyihin.

Kertomusvuonna osallistuttiin Matka-, Kevät- ja Omakotimessuille sekä Expo Real –messuille Münchenissä. Messuja varuten laadittiin erilaista markkinamateriaalia. Lokakuussa tehtiin lisäksi matka ystävyyskaupunki Kunshaniin, Kiinaan. Yksi

vierailun painopisteistä oli koulutus, ja matkan aikana jatkettiin keskusteluja Hyvinkäälle suuntautuvista leirikouluvierailuista.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	21,0	20,0	22,0	22,0
Määräaikaiset	2,0	1,5	1,0	1,0
Yhteensä	23,0	21,5	23,0	23,0
Työpanos	21,6	19,2	21,6	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	46	45	55	54
Kaavoitus				
Hyv. asemakaavat, kpl	9	4	9	10
Hyv. asemakaavat, ha	41	54	25	50
Tontit hyv. as.kaavat, kpl	76	166	19	100
Tonttipalvelut				
Tonttien luovutus, kpl	41	32	38	57

Henkilöstö

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	732 840	785 126	776 372	754 365		754 365	22 007
Toimintakulut	-4 279 361	-4 232 588	-4 410 466	-5 540 719	862 257	-4 678 462	267 996
Toimintakate	-3 546 521	-3 447 462	-3 634 093	-4 786 354	862 257	-3 924 097	290 004

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Palvelualueen talous toteutui talousarviota parempana: toimintakate toteutui määrärahamuutoksen jälkeen n. 290 000 euroa budjetoitua paremmin.

Palvelualueen toimintatuotot toteutuivat suunnitellusti, ylittäen hieman talousarvion (+2,9 %). Toimintakulut sen sijaan jäivät talousarviomuutos huomioiden n. 268 000 euroa arvioitua pienemmiksi (-5,7 %). Toimintakulujen alitus on lähinnä muodostunut arvioitua hieman pienemmistä palvelujen ostoista.

Palvelualueen n. 862 000 euron TA-muutosta selittävät palvelualueelle kuuluvat varaukset VARHE-maksuihin (n. 678 000 euroa) sekä kesätyöllistämiseen (n. 104 000 euroa).

Olennaiset tapahtumat

Vuoden viimeisellä kolmanneksella järjestettiin neljä LIIDERI –koulutusta esimiehille. Koulutuksissa on käsitelty seuraavia aihepiirejä: työkyvyn tehostettu tukeminen, palvelussuhteen päättäminen henkilöön liittyvällä perusteella, esimiehen talousosaaminen sekä hyvä hallinto – kaikkien etu. Lisäksi koko syksyn on pyörinyt kaikille esimiehille suunnattu valmennuskokonaisuus Esimies ihmisten johtajana, joka koostuu viidestä koulutusmoduulista. Koulutusten avulla halutaan varustaa esimiehiä arjen johtamistyöhön sekä tarjota vertaistukea esimiesasemassa toimivien kesken.

Keskeisimpiä yhteistoimintamenettelyjä ovat olleet sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön siirto liikkeenluovutuksella Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymään sekä työterveyshuollon uudelleen organisointi.

Työterveyshuollon organisoitumisvaihtoehtojen selvittely käynnistettiin ennen kesälomia. Työterveyshuollon uudelleen organisointia koskevat yhteistoimintaneuvottelut käynnistettiin elokuussa. Joulukuussa valtuusto päätti työterveyshuollon ulkoistuksesta ja aloitettiin kilpailutuksen valmistelu.

Liikunta- ja kulttuurisetelit olivat jaossa loppusyksystä.

Henkilöstöjohtaja ja palvelussuhdepäällikkö ovat osallistuneet Keski-Uudenmaan alueellisen sotemallin henkilöstöryhmään, jossa on valmisteltu henkilöstön siirtymistä kuntayhtymään. Henkilöstöryhmässä on laadittu mm. henkilöstön siirron

periaatteet -asiakirja, kuntayhtymän henkilöstösuunnitelma, henkilöstöpolitiikkaa ja kartoitettu työterveyshuollon organisoitua. Lisäksi työstettiin sijaisvälityksen ja palkanlaskennan projekteja yhteistyössä Seuren ja KuntaPron kanssa.

Aulapalveluiden siirtyessä henkilöstöpalveluille, käynnistettiin työryhmä, jonka tarkoituksena on pohtia keskitettyä aulapalvelukokonaisuutta huomioiden kuntalaisten palvelutarpeet. Tähän mennessä on laadittu palvelukuvaus ja kartoitettu edelleen eri toimialoilta aulapalvelutarpeita ja aulapalvelukokonaisuuden resursointia sekä suunniteltu uudet tilaratkaisut.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	37,0	33,0	33,0	41,0
Määräaikaiset	1,0	1,0	1,0	0,0
Yhteensä	38,0	34,0	34,0	41,0
Työpanos	27,8	29,4	24,9	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	92	91	94	100
Palkanlaskentapalvelut				
Henkilöstömäärä	2 756	2 793	2 769	2 828
Palkansaajia/palkkasiht.	276	279	277	283
Palkkalaskelmat, kpl	66 024	67 201	68 412	34 900

Talous

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	397 615	288 664	339 448	317 502		317 502	21 946
Toimintakulut	-3 962 277	-3 658 274	-4 068 922	-4 440 598	176 474	-4 264 124	195 202
Toimintakate	-3 564 662	-3 369 610	-3 729 475	-4 123 096	176 474	-3 946 622	217 147

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Myös Talous –palvelualueen talous toteutui talousarviot parempana: määrärahamuutoksen jälkeen toteuma oli n. 217 000 euroa budjetoitua parempi.

Palvelualueen toimintatuotot toteutuivat hieman suunniteltua paremmin (+6,9 %). Toimintakulut toteutuivat talousarvio muutoksen jälkeen n. 195 000 euroa arvioitua pienempinä (-4,6 %). Toimintakulujen alitus on seurausta arvioitua pienemmistä palvelujen ostoista ja henkilöstökuluista. Vuoden alkaessa avoimina olleisiin hankintapalveluiden tehtäviin saatiin rekrytoitua korvaajat vasta syyskaudella.

TA-muutos selittyy tietohallinnon ICT-määrärahoista toimialoilte tehdyllä määrärahasiirrolla. Siirron taustalla oli Kuuma ICT:n uusiutunut, käyttäjittäin kohdennettu laskutus käytäntö, jossa entistä suurempi osuus laskutuksesta kohdistettiin suoraan toimialoilte.

Olellaiset tapahtumat

Talouspalvelut

Vuoden 2018 alusta taloushallinnon järjestämistapa muuttui siten, että kirjanpito ja maksuliikenteen hoito siirtyi KuntaPro Oy:lle. Tämä tarkoitti myös kahdeksan henkilön siirtymistä kaupungin palveluksesta KuntaPro Oy:lle. Vuoden 2018 tavoitteena oli vakiinnuttaa uusi toimintamalli ja sovittaa kaupungin talousprosessit uuteen toimintamalliin. Uuden toimintamallin myötä pyritään kehittämään talouden seurannan ajantasaisuutta ja tehostaa taloustiedon hyväksikäyttöä. Järjestämistavan muutos helpotti olennaisesti talousprosessien mukauttamista sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtoon pois kaupunkiorganisaatiosta 1.1.2019 alkaen.

Ensimmäisellä osavuosikatsauskaudella 1.1.-30.4. talouspalveluiden työssä korostuu tilinpäätös ja talousarvio valmistelun pohjatyöt. Toisella osavuosikatsauskaudella 1.5.-31.8. korostuvat ensimmäisen osavuosikatsauksen koordinointi ja ohjeistaminen sekä talousarvion laadinnan ohjaus ja koordinointi. Viimeisen vuosikolmanneksen alussa talouspalveluiden päähuomio oli vuoden 2019 talousarvion päätöksenteon tuessa ja vuosikolmanneksen lopussa vuoden 2018 tilinpäätöksen valmistelutöissä. Vuoden lopussa tekeminen kohdistui myös ostolaskujen julkistamiseen ja uuden johtamisjärjestelmän määrittelyyn.

Toisella osavuosikatsauskaudella talouspalvelut on ollut keskeinen toimija uuden johtamisjärjestelmän määrittelytyöissä. Uusi johtamisjärjestelmä perustuu tuotteistettuihin palveluihin ja se on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2019 aikana ja

erityisesti vuosien 2020-2022 suunnittelussa. Tuotteistus koskee kaikkia kaupungin palveluita, pois lukien sosiaali- ja terveyspalveluita, jotka siirtyivät 1.1.2019 alkaen Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymälle.

Loppuvuonna 2018 pääasialliset tapahtumat liittyivät kaupungin talousarvion hyväksymiseen liittyviin tehtäviin. Lisäksi talouspalveluissa valmisteltiin ostolaskudatan julkistamista, joka lopulta tapahtui helmikuussa 2019.

Hankintapalvelut

Hankintapalveluissa merkittävin muutos liittyy henkilöstöön: hankintapalveluesimies ja toinen hankinta-asiantuntija siirtyvät toisen työnantajan palvelukseen tammikuussa. Hankintapalveluesimiehen asemesta kaupunki rekrytoi hankintapäällikön, joka aloitti tehtävässään 20.8.2018. Hankinta-asiantuntijan rekrytointi ajoittui loppuvuoteen 2018. Henkilöstöressin puitteissa hankintapalveluissa on tehty tai koordinoitu hankintakalenterin mukaisia hankintoja. Edellä mainitusta henkilöstöressivajeesta johtuen kilpailutuksia vietiin vuonna 2018 läpi edellisiä vuosia vähemmän. Sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta julkaistiin 26 tarjouskilpailua, joista 21 oli EU- ja kansalliset kynnysarvot ylittäviä hankintoja. Tämän lisäksi pienhankintoja tehtiin järjestelmän kautta 5 kappaletta.

Hankinnat tullaan saamaan hankintakalenterin mukaiseen aikatauluun vuoden 2019 aikana. Tietosuoja-asetuksen edellytysten ja soveltamisen kehittymistä seurataan aktiivisesti ja hankintapalvelut tulee huomioidaan tämän tarjouspyyntö ja sopimusperusteissa. Hankintapalvelut on osaltaan huomioinut myös sen, että EU-hankintaratat täyttävät kilpailutukset tulee viimeistään 18.10.2018 lähtien hoitaa sähköisesti. Myös uusi liikesalaisuuslaki on astunut voimaan 15.8.2018.

Aluehallintovirasto kohdisti kaupunkiin toisella osavuositarkastuskautella tilaajavastuutarkastuksen, jossa ei ilmennyt mitään huomautettavaa. Osana tarkastusta AVI järjesti tilaajavastuufon, johon osallistui tekniikan ja ympäristön, Hyvinkään Vesi -liikelaitoksen ja hankintapalveluiden henkilöstöä.

Tietohallintopalvelut

Myös tietohallintopalveluissa tapahtui henkilöstömuutoksia, sillä uusi tietohallintopäällikkö astui virkaan maaliskuussa. Tietohallinto on osallistunut kaupungin kehityshankkeisiin omalta osaltaan. Tarkastelujaksolla on muun muassa valmisteltu asiakaspalautejärjestelmää, asianhallintajärjestelmän uudistusta, viestinnän intranet -uudistusta sekä uuteen KUUMA-ICT:n hallinnoimaan toimintaympäristöön siirtymistä.

Tietohallintopalvelut on myös osallistunut keskeisenä toimijana tietosuoja-asetuksen voimaantuloon varautumiseen. EU:n tietosuoja-asetus -projektin tavoite oli saada osoitettua, että Hyvinkään kaupunki täyttää asetuksen vaatimukset. Projektin kuluessa kehitettiin sisäisiä prosesseja sekä hankittiin tietosuojavastaava ulkoisena palveluna. Samalla perustettiin Hyvinkään kaupungin tietosuoja ja tietoturvyöryhmä. Hyvinkään kaupunki on myös mukana muiden KUUMA-kuntien yhteisessä tietosuojaryhmässä.

Perustietotekniikkapalveluiden siirto KUUMA-ICT:lle jatkui Hyvinkään kaupungin käyttäjien ja palveluiden siirrolla uuteen KUUMA-ICT:n toimintaympäristöön. Tämä migraatioprojekti saatiin tehtyä lukuun ottamatta joitakin yksittäisiä palveluita, jotka siirtyvät vuoden 2019 alussa.

Keski-Uudenmaan soten osalta tehtiin valmistelevia toimenpiteitä. Kuntayhtymän synty ja sen keskeneräisyys vaikuttavat tuntuvasti myös kaupungin tietohallintoon.

Tietohallintopalvelut tuki kaupungin palveluiden kehittämistä. Palautejärjestelmä uudistettiin ja samalla otettiin käyttöön tulevaisuuden kuntalaisten sähköinen asiointialusta (D365). Kuntalaiselle näkyvä palvelu löytyy osoitteesta ehyvinkaa.fi. Samalla tutustuttiin Suomi.fi palveluihin ja päätettiin edistää niiden käyttöönottoa vuoden 2019 aikana osana sähköisen asioinnin kehittämistä. Palvelutietovaranto (PTV) saatiin ajan tasalle.

Asianhallintajärjestelmä (Tweb) päätettiin päivittää ja tietohallinto osallistuu kehittämishankkeeseen omalla panoksellaan.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	17,0	18,0	11,0	10,0
Määräaikaiset	3,0	2,0	0,0	1,0
Yhteensä	20,0	20,0	11,0	11,0
Työpanos	17,8	9,5	8,7	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	85	78	87	91

Sosiaali- ja terveystoimi
Sosiaali- ja terveyslautakunta
Hallinto- ja kehittäminen
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut
Erikoissairaanhoidon ja tukipalvelut

Sosiaali- ja terveystoimi Sosiaali- ja terveyslautakunta

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	27 358 266	26 951 590	113 275 883	25 976 053	0	25 976 053	87 299 830
Myyntituotot	12 388 428	13 623 418	101 681 642	14 088 953	0	14 088 953	87 592 689
Maksutuotot	9 989 966	9 897 073	9 452 694	9 784 300	0	9 784 300	-331 606
Tuet ja avustukset	2 693 063	1 442 337	601 624	410 700	0	410 700	190 924
Muut toimintatuotot	2 286 809	1 988 762	1 539 923	1 692 100	0	1 692 100	-152 177
Toimintakulut	-167 045 636	-169 327 639	-264 460 671	-168 465 822	-4 438 858	-172 904 681	-91 555 990
Henkilöstökulut	-45 798 736	-44 773 030	-46 973 901	-45 296 522	-552 658	-45 849 181	-1 124 720
Palkat ja palkkiot	-33 176 571	-33 699 999	-36 030 908	-34 757 526	-244 820	-35 002 346	-1 028 562
Henkilösivukulut	-12 622 165	-11 073 031	-10 942 993	-10 538 996	-307 838	-10 846 835	-96 158
Eläkekulut	-10 517 789	-9 422 855	-9 581 645	-9 213 059	-298 621	-9 511 680	-69 965
Muut henkilösivukulut	-2 104 376	-1 650 176	-1 361 348	-1 325 937	-9 217	-1 335 154	-26 193
Palvelujen ostot	-100 132 363	-107 808 521	-196 122 886	-105 472 878	-3 507 000	-108 979 878	-87 143 008
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 856 058	-3 014 604	-3 290 096	-2 982 400	-209 200	-3 191 600	-98 496
Avustukset	-12 762 099	-8 064 754	-11 621 230	-8 046 800	0	-8 046 800	-3 574 430
Muut toimintakulut	-5 496 380	-5 666 730	-6 452 559	-6 667 222	-170 000	-6 837 222	384 663
Toimintakate	-139 687 370	-142 376 049	-151 184 788	-142 489 769	-4 438 858	-146 928 628	-4 256 159

Olennaiset tapahtumat

Hyvinkään kaupunginvaltuusto päätti 29.5.2017 § 56 Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän perustamisesta 1.1.2018 alkaen sekä päätti siirtää sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun kuntayhtymälle 1.1.2018 lukien, lukuun ottamatta ympäristöterveydenhuoltoa, eläinlääkintähuoltoa, työterveyshuoltoa ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tehtäväksi annettuja erikoissairaanhoidon palveluja sekä Eteva kuntayhtymän tehtäväksi annettuja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisia palveluja. Vastaavanlaisen päätöksen tekivät myös muut kuntayhtymässä olevat kunnat: Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula. Järjestämisvastuun siirtyminen merkitsi myös sitä, että palvelutuotannon kustannuksia vastaava euromäärä kirjattiin kaupungilla sekä palveluiden myynniksi että ostoiksi.

Yksilöasiat (oikaisuvaatimukset), jotka käsiteltiin aiemmin sosiaali- ja terveyslautakunnassa, on vuoden 2018 alusta käsitelty KU-Sote yhtymähallituksen jaostossa.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto hyväksyi 23.4.2018 § 32, että kuntayhtymä tuottaa 1.1.2019 alkaen yhtymän järjestämisvastuulla olevat palvelut kunnan asukkaille jäsenkunnista siirtyvän tuotanto-organisaation avulla ja sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstön sekä osan muusta kunnan hallinto- ja tukitehtäviä toteuttavan henkilöstö siirtymisestä kuntayhtymän palvelukseen 1.1.2019 lukien. Muut viisi kuntayhtymän kuntaa ovat tehneet vastaavat päätökset kesään 2018 mennessä. Tuotannon siirtoon liittyvät toimenpiteet ovat valmisteltavina kaikissa kunnissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi vuoden 2016 marraskuussa Keski-Uudenmaan kuntien palvelusetelikokeiluun vuosille 2016-2018 valtionavustusta 2,0 milj. euroa. Ministeriön ”Palvelut asiakaslähtöisiksi” -kärkihanketta toteutettiin Hyvinkään kaupungin hallinnoimana kuuden Keski-Uudenmaan kuntayhtymän kunnan muodostaman konsortion toimesta vuoden 2017 loppuun asti. Hankkeen painopistealueina ovat asiakkaiden valinnanvapauden kokeilemisen lisäksi palveluntuottajien korvausmalliin sisältyvän bonus-sanktio-elementin käyttö ja asiakkaiden henkilökohtaisen budjetin käyttö jatko- palveluissa. Valinnanvapauskokeilun ensimmäinen vaihe, vastaanottojen valinnanvapaus, käynnistyi toukokuussa 2017. Hankkeen toinen vaihe henkilökohtaisen budjetin osalta käynnistyi syksyllä 2017, samoin hankkeen kolmas vaihe (1,1 miljoonan euron lisärahoitus) suun terveydenhuollon osalta käynnistyi myös vuoden 2017 syksyllä. Valtionavustusta hankkeisiin on myönnetty vuoden 2018 loppuun asti. Hankkeen hallinnointi siirtyi Hyvinkään kaupungilta kuntayhtymälle 1.1.2018 alkaen.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto on 26.3.2018 § 17 myöntänyt 200.000 euron erillisrahoituksen ikääntyneiden kotiapu-kokeiluun vuodelle 2018. Kotiapu-kokeilun avulla on tarkoitus tukea ikääntyneiden kotihoidon asiakkaiden arjessa selviytymistä nopeasti saatavalla ei-hoidollisella kotiavulla, mm. siivous-, asiointi-, pyykki-, ym. palveluilla, jotka on nyt pääosin keskitetty erityisryhmille, kuten veteraaneille.

Lean- arvopohjaisten, asiakaslähtöisten toimintamallien toteuttamista jatkettiin ja prosesseja valmisteltiin suunnitelman mukaan. Työtä jatketaan edelleen, ja se on osa sosiaali- ja terveystoimen toimintatapaa, jonka avulla palveluita kehitetään yhä asiakaslähtöisemmiksi ja tuottavimmiksi. Laajennetussa johtoryhmässä esimiesten Lean osaamista vahvistettiin kevään 2018 aikana. Toimialan yhtenä toiminnallisena tavoitteena vuodelle 2018 on Lean-työskentelyn vahvistaminen ja sen sisäisen prosessimallin laatiminen vuoden 2018 aikana.

Toimiala liittyi vuoden 2018 alusta ilmaiseen valtiovaraministeriön ylläpitämään julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin mallinnuspalveluun. Palvelun toimittaa QPR. Toimintamallin taustalla ovat lait, laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta (634/2011) ja laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (571/2016), jotka edellyttävät julkista hallintoa kehittämään toimintaansa. Käytännössä viranomaisten tulee entistä paremmin suunnitella ja kuvata organisaation prosessit sekä kokonaisarkkitehtuuri. Mallinnuspalvelun käyttöön on järjestetty koulutusta.

Toimialan toiminnan ja tavoitteiden strategiaan perustuvaa kiteytystä ns. soten nelikenttää työstettiin alkuvuoden 2018 aikana laajennetussa johtoryhmässä.

Sosiaali- ja terveystoimen tavoitteena on tiivistää palveluverkkoaan siten, että tulevaisuudessa palvelut ovat pääosin kolmessa eri toimipisteessä: Sairaalanmäen, Hyvinkään perhekeskuksen (Rentto) ja pääterveysaseman tiloissa.

Sairaalanmäen uudisrakennushanke eteni suunnitelmien mukaisesti ja uudisrakennus valmistui syyskuussa 2018. Uuteen rakennukseen muuttivat marraskuussa 2018 terveyskeskussairaalan osastot 1 ja 11, mielenterveys- ja päihdepalvelut, matalan kynnyksen palvelut sekä kuntoutuspalvelut. Sairaalanmäellä tuotetaan jatkossa sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon palveluja yhdessä.

Kaupunginhallitus päätti 2.7.2018 § 191 hyväksyä HUS-Apteekin kanssa sopimuksen lääkehuollon ja kliinisen farmasian palveluiden ostamisesta Hyvinkään kaupungille 1.9.2018 lukien sekä lääkekeskuksen palvelun ja edellä mainitun henkilöstön siirtymisen liikkeenluovutuksen periaattein HUS-apteekin palvelukseen 1.9.2018 lukien.

Kaupunginhallitus hyväksyi 2.7.2018 § 190 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) kanssa sopimuksen osastosihteeri palveluiden ostamisesta Hyvinkään kaupungille 1.10.2018 lukien terveyskeskussairaalan osastoille sekä osastosihteerien siirtymisen liikkeenluovutuksen periaattein Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) palvelukseen 1.10.2018 lukien

Hyvinkään perhekeskuksen ensimmäinen ja toinen kerros valmistuivat vuoden 2017 aikana toimintakuntoon. Tiloihin muutaneita yksiköitä ovat: perheneuvola, perhetyön yksikkö, Nopsa, varhaisen tuen palveluohjaus, erityistyöntekijät/puheterapeutit, aikuissosiaalityön yksikkö, työllisyyspalvelut, Urakankadun ja Martinkadun (Kenttädun) neuvolat, perheoikeudellinen yksikkö sekä nuorisosasema. Talon yhteisten uusien työmuotojen kehittämistä jatkettiin alkuvuoden 2018 aikana samoin kuin tilojen uudiskalustamista. Talon 3-4 kerrosten suunnittelu aloitettiin.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden, työllisyyden hoidon sekä aikuisten sosiaalipalveluiden yhdistäminen alkuvuoden 2018 aikana toteutettiin suunnitelmien mukaisesti.

Hyvin-töihin hanke päättyi 31.3.2018 ja toiminnan vakiinnuttaminen omaksi toiminnaksi aloitettiin. Hankkeen tarkoituksena on auttaa hyvinkääläisiä työttömiä työllistymään avoimille työmarkkinoille.

Keski-Uudenmaan avustajakeskus on aloittanut toimintansa 1.1.2018. Keskuksen vastuukuntana toimi Hyvinkää. Avustajakeskuksen vammaisten puolesta maksamat palkat näkyvät kaupungin kirjanpidossa avustuksina ja avustajakeskus on veloittanut vastaavan summan järjestelyyn kuuluville kunnilta. Veloitus on kirjattu avustajakeskuksen myyntituloksi. Tätä yhtä suurena tulona ja menona toteutunutta 4,2 milj. euron summaa ei ole huomioitu talousarvion avustusmenona tai myyntitulona ja näiltä osin toteuma poikkeaa talousarviosta ja ilmenee tulojen ja menojen kasvuna edelliseen vuoteen nähden.

Kaupunginvaltuusto myönsi sosiaali- ja terveystoimelle lisämäärärahan 15.10.2018 § 84 lautakunnan esittämin perustein 3 393 800 euroa seuraavasti:

- o 187300 Hallinto ja kehittäminen 275 400 euroa
- o 187310 Perhe- ja sosiaalipalvelut 1 322 500 euroa.
- o 187330 Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut 696 900 euroa.
- o 187350 Erikoissairaanhoido ja tukipalvelut 1 099 000 euroa.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

- **Pandemiat, isot epidemiat**
  - Merkittävyys: merkittävä
  - Realisoituessa vaikutus toimintaan: lisähoitopaikkojen tarve, lisähenkilökunnan tarve, lääkkeiden ja tarvikkeiden huomattava lisätarve
  - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: riskienhallinnan toimintasuunnitelma

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

- **Asiakaskäyttäytyminen / palvelukysynnän lisääntyvä kasvu esim. ikääntyminen, taloudellisten riskien vaikutus**
  - Merkittävyys: merkittävä
  - Realisoituessa vaikutus toimintaan: kysynnän kasvaessa palvelujen tarjonnan tulisi kasvaa
  - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: pyritään ennustamaan palveluiden kysyntää, tuottavuuden kehittäminen, kehitetään uusia palvelumuotoja ja lisätään nykyisten palveluiden tulokselisuutta

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset)

- **Ostetut palvelut esim. keskeisen palveluntuottajan toiminnan loppuminen yksikössä josta palveluita ostetaan**
  - Merkittävyys: melko merkittävä
  - Realisoituessa vaikutus toimintaan: kunnan hoidettava palvelut tai palvelut on hankittava nopealla aikavälillä toiselta palveluntuottajalta
  - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: riskienhallinnan toimintasuunnitelma, väistösuunnitelmat, jatkuva laadun tarkkailu sekä yhteyden pito palveluntuottajiin
- **Potilas/asiakastietojärjestelmien toimimattomuus**
  - Merkittävyys: melko merkittävä
  - Realisoituessa vaikutus toimintaan: potilas/asiakastietoja ei saada ja riskit hoidon suhteen kasvavat, etuudet ja palvelut myöhästyvät
  - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Pyritään turvaamaan tiedostojen tallennukset ja ohjelmien käyttö mahdollisuuksien mukaan toisissa työpisteissä.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

- Merkittävyys: Merkittävä
  - Potilastietojärjestelmien kaatuminen, vahingoittuminen, toimimattomuus, järjestelmien muutosten yhteydessä työntekijöiden perehdyttäminen ei onnistu suunnitellulla tavalla, tieto ei siirry järjestelmästä toiseen:
  - Ei huomioida tai ei ole mahdollista huomioida teknologisia valintoja tehdessä olemassa olevaa järjestelmäarkkitehtuuria, jolloin uudet ratkaisut eivät ehkä tue kehitystä. Kokonaisuuden ja yksittäisten ratkaisujen elinkaari lyhenee ja investoinnit tulevat kalliiksi.
    - Realisoituessa vaikutus toimintaan: Väestö ei saa palveluja, potilastietojärjestelmän käytön osaaminen ja kirjaamisen taidot vaikuttavat asiakkaiden saamaan palveluun/potilaiden hoitoon ja potilasturvallisuus heikkenee päällekkäisten/rinnakkaisten järjestelmien käytön vuoksi, koska tieto ei siirry.
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: kouluttaminen potilastietojärjestelmien käyttöön riittävän pitkä ja tehokas, ei useita päällekkäisiä potilastietojärjestelmiä

Hallinto- ja kehittäminen

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	369 953	1 709 891	84 288 817	166 300		166 300	84 122 517
Toimintakulut	-5 679 978	-6 594 424	-90 006 307	-5 559 649	-654 516	-6 214 165	-83 792 142
Toimintakate	-5 310 025	-4 884 533	-5 717 490	-5 393 349	-654 516	-6 047 865	330 375

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kaupunginvaltuusto myönsi päätöksellään 275 400 euroa vuodelle 2018 lisämäärärahan, jolla katettiin Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän rahoitusosuuden ylitys.

Koska Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä oli jo perustettu vuonna 2017 järjestämään alueen sosiaali- ja terveystaloudet, mutta koska tuotanto tapahtui kunnissa kuntien voimavaroin, kiersivät sosiaali- ja terveystalouksien tuottamisen kustannukset kirjanpidollisesti kunnilta kuntayhtymään ja kuntayhtymältä takaisin kuntiin. Tästä syystä Hyvinkään kaupungin vuoden 2018 kirjanpidossa on sosiaali- ja terveystalouden tuloissa ja menoissa 83,8 milj. euron kirjaus. Tätä kirjausta ei ole huomioitu talousarviossa. Kirjaus on toimintakate neutraali eli sekä tuloissa ja menoissa samansuuruinen.

Palvelualueen talousarvioehdotuksessa oli 300.000 euron määräraha varaus Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystalouksien kuntayhtymän hallinnon Hyvinkään rahoitusosuuteen.

Olelliset tapahtumat

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanon toteuttamiseksi jatkettiin Kansa-koulu-hanketta, joka tukee sosiaalialan organisaatioiden valmiutta liittyä valtakunnalliseen sosiaalihuollon asiakastiedonarkistoon. Hankkeen tarkoituksena on tukea kansallisten luokitusten ja asiakirjarakenteiden toimeenpanoa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotanto-organisaatioiden asiakastietojärjestelmiin niin, että ne noudattavat sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain vaatimuksia.

Vuoden 2018 aikana tehtiin suunnitelma sosiaalipalveluiden Kanta-sovellukseen liittymisestä. Tavoitteena on yksilö- ja perhehuollon Effica-ohjelman vanhojen ja uusien tiedostojen sähköinen arkistointi Kanta-palveluun.

Vuonna 2018 toteutettiin soten terveydenhuollon tietojen vienti kansallisen palveluarkkitehtuurin viestintäkanavaan, eSuomi.fi.

Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymä on työllistänyt paljon hallintoyksikön henkilöstöä, ja hallintohenkilöstön sekä johtajien ja päälliköiden työpanosten kohdentaminen kuntayhtymään kasvaa entisestään palvelujen tuotannon siirron valmistelusta johtuen loppuvuotta 2018 kohden, koska kuntayhtymällä ei ole varsinaista hallintohenkilöstöä.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	25,5	25,5	23,5	27,0
Määräaikaiset	1,0	1,0	6,0	5,5
Yhteensä	26,5	26,5	29,5	32,5
Työpanos	21,2	26,1	25,2	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	122	141	1 920	133
Hallintoteht.kust./toimialan br.kust.(%)	3,4	3,9	3,8*)	3,3

Uudet intressitahotapahtumat

Vuoden 2018 aikana ei ollut raportoitavia intressitahotapahtumia.

Oikeustapaukset

Ei oikeustapauksia

Perhe- ja sosiaalipalvelut

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	13 950 857	10 253 324	14 321 591	10 706 603		10 706 603	3 614 988
Toimintakulut	-47 371 847	-36 614 688	-43 535 351	-36 914 104	-1 491 063	-38 405 167	-5 130 183
Toimintakate	-33 420 990	-26 361 364	-29 213 760	-26 207 501	-1 491 063	-27 698 564	-1 515 195

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kaupunginvaltuusto myönsi sosiaali- ja terveystoimelle lisämäärärahan 15.10.2018 § 84 lautakunnan esittämin perustein 3 393 800 euroa seuraavasti:

- o 187310 Perhe- ja sosiaalipalvelut 1 322 500 euroa.

Lisämääräraha kohdentui lastensuojelun laitoshoidon kulujen kattamiseen. Ylitys johtuu vuoden 2017 kesästä alkaen jatkuneesta tilanteesta, jolloin nuorten päihteidenkäyttö on johtanut kiireellisten sijoitusten kautta sijaishuoltoon. Nuoria ei ole voitu oman oireilunsa vuoksi sijoittaa perhehoitoon vaan hoitoon on tarvittu kallista laitoshoidoa ja erityishuoltoyksiköitä. Loppuvuodesta 2018 kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen määrä kasvoi edelleen suhteessa alkuvuoteen. Lastensuojelun sijoituksia ehkäisevänä palveluna jouduttiin koko perheen sijoituksia käyttämään koko loppu vuoden ajan.

Lastensuojeluilmoituksia, ennakkollisia lastensuojeluilmoituksia ja yhteydenottoja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioimiseksi tehtiin 2073 kpl. Vuonna 2017 vastaava luku oli 1799 ja vuonna 2016 määrä oli 1658. Vaikka ilmoituksia onkin kannustettu tekemään yhä matalammalla kynnyksellä, kertoo määrän kasvu osaltaan merkittävästä palvelutarpeen kasvusta lasten, nuorten ja perheiden haastavissa tilanteissa. Vuoden 2018 aikana tehtyjen ilmoitusten taustalla olevien syiden aiheet ovat moninaisia, mutta määrällisesti eniten on ollut lapsen tai vanhemman päihteiden käyttöä, koulunkäyntiin liittyviä ongelmia ja uupumusta ja kuormittuneisuutta lapsiperheessä. Lapsiperheiden kuormittuneisuuteen pyritään vaikuttamaan jo vauvaperheitä tukemalla.

Lisämäärärahan jälkeen määräraha ylittyi vielä 1 506 754 euroa. Ylitys johtuu pääasiassa lastensuojelun sijaishoidon kasvaneista kustannuksista sekä vammaispalvelujen ennakoitua suuremmista kustannuksista vuoden 2018 jälkipuoliskolla. Lastensuojelussa kustannukset kasvoivat erityisesti laitoshoidon osalta (kasvu n. 600 000 euroa) ja alueellisen sosiaalipäivystyksen osalta (kasvu n. 200 000 euroa). Vammaispalveluissa kasvu kohdentui erityisesti henkilökohtaisen apuun (kasvu n. 500 000 euroa) ja kehitysvammaisten päivätoiminnan ostopalveluihin (kasvu n. 200 000 euroa).

Keski-Uudenmaan avustajakeskus on aloittanut toimintansa 1.1.2018. Keskuksen vastuukuntana toimi Hyvinkää. Avustajakeskuksen vammaisten puolesta maksamat palkat näkyvät kaupungin kirjanpidossa avustuksina ja avustajakeskus on veloittanut vastaavan summan järjestelyyn kuuluvilta kunnilta. Veloitus on kirjattu avustajakeskuksen myyntituloksi. Tätä yhtä suurena tulona ja menona toteutunutta 4,2 milj. euron summaa ei ole huomioitu talousarvion avustusmenona tai myyntitulona ja näiltä osin toteuma poikkeaa talousarviosta ja ilmenee tulojen ja menojen kasvuna edelliseen vuoteen nähden.

Olellaiset tapahtumat

Perhepalvelut

Perhepalveluiden esimiehet osallistuivat aktiivisesti LAPE-hankkeen alaisiin työryhmiin Uudellamaalla. Hyvinkäällä LAPE-hankkeen keskeisin kehittämiskohde on ollut perhekeskustoimintamallin kehittäminen yhteistyössä Hyvinkään sivistystoimen kanssa. Hyvinkään perhekeskuksessa laajennettiin vastaanottoaikoja toukokuusta 2018 alkaen maanantaisin klo 18:00 asti. Tavoitteena on tarjota palveluita yhä asiakaslähtöisemmin. Perhepalveluissa on tehostettu some-viestintää mm. perhepalveluiden Facebook sivun välityksellä sekä nuorisoaseman ja jälkihuollon Instagramin välityksellä.

Neuvolassa vastaanottokäynnit jäivät alle käyttösuunnitelman 2018 tavoitteen, koska syntyviä lapsia oli selvästi edellisvuotta vähemmän. Neuvolassa on aloitettu aktiivisesti toiminnan kehittäminen ja palveluvalikoiman laajentaminen syksyllä 2018. Neuvolassa käynnistettiin avoneuvolapalvelu, jolloin ilman ajanvarausta voi hoitaa tiettyjä asioita. Chat palvelun käynnistämällä tavoitellaan yhä matalamman kynnyksen

Hyvinkään perhekeskuksessa toteutettiin perhepalveluissa ja aikuisten sosiaalipalveluissa asiakassegmentointi ensiasiakkailla kevään 2018 aikana. Segmentointi toteutui sekä asiakas- että työntekijäkyselyn avulla. Kyselyn perusteella voidaan

todeta, että suurella osalla (48 % kyselyyn vastanneista) palveluntarve on tilapäinen. Tulosten perusteella palveluohjauksen kehittäminen ja palvelujen segmentointi kunkin asiakasryhmän tarpeisiin sopivammiksi on tärkeä tulevaisuuden palveluohjauksen kehittämiskohde.

Toukokuussa 2018 toteutettiin työajanseurantakysely henkilöstölle. Kyselyssä seurattiin välittömän ja välillisen asiakastyön määrää ja suhdetta. Todettiin, että kysely toteutetaan jatkossa kahdesti vuodessa, ja sen tulokset huomioidaan palvelujen prosessikuvauksia tehtäessä Lean-mallin mukaisiksi.

Seudullisessa perheoikeudellisessa yksikössä lastenvalvojien käynnit jäivät alle käyttösuunnitelman 2018 tavoitteen johdettua yksikön henkilöstövaihdoksista. Perheoikeudellisessa yksikössä valmisteltiin yksikön yhdistymistä Järvenpään perheoikeudellisen yksikön kanssa, joka tapahtui vuodenvaihteessa 2019. Yhdistymistyöskentelyssä ovat olleet mukana molempien kaupunkien yksiköiden henkilöstö. Yhdistyminen mahdollistaa alueen asukkaille tasalaatuiset palvelut perheoikeudellisissa asioissa.

Vammaispalvelut

Hyvinkään, Järvenpään, Nurmijärven ja Tuusulan henkilökohtaisen avun työnantajamallin sijaispalkanmaksun on vuoden 2018 alusta hoitanut Hyvinkään kaupungin alaisuudessa vastuukuntamallilla toimiva henkilökohtaisen avun keskus. Keskuksen kautta maksetaan noin 500 henkilökohtaisen avustajan palkat kaksi kertaa kuukaudessa.

Lepovillan palvelukeskuksessa käynnistettiin elokuussa 2018 omana toimintana kehitysvammaisten päivätoiminta. Asiakkaina on 7 iäkästä kehitysvammaista, jotka asuvat joko omissa kodeissaan tai palveluasumisyksiköissä.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	170,0	186,5	163,0	154,8
Määräaikaiset	15,0	15,0	6,0	1,0
Yhteensä	185,0	201,5	169,0	155,8
Työpanos	155,4	163,5	144,2	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Perhepalvelut				
Lapsiperh.kotipalvelu, perheitä	137	119	134	140
Perheneuvola, asiakaskäynti	2 154	1 764	1 726	2 500
Perheneuvola, perheitä/vuosi	312	347	398	340
Nuorisoasema, asiakaskäynti	1 941	2 174	2 380	2 300
Nevola, koulu- ja opiskelija-terveydenhuolto, käynnit	39 586	38 591	36 363	41 900
Lasten kuntoutuspalvelut		1 119	883	1 600
Lastensuojelun avohuollon lapsiasiakkaita	258	289	269	300
Sijaishuollon hoitovrk yht.	52 936	53 682	57 953	53 100
Perhehoidon hoitovrk	31 997	31 310	59 903	33 000
Laitoshoidon hoitovrk	13 271	15 968	19 216	13 100
Amm.perhekotien hoitovrk	7 688	6 404	7 817	7 000
Perhehoidon osuus, %	60	58	53	62
Kotirinne (sis. edelliseen) Sijaishuollon hoitovrk keskim. yks.hinta, €	2 062	2 521	2 314	2 300
Kodin ulkopuolelle sij. lapsia (0-17v)	180	186	218	168
Alueellinen perhehoito-yksikkö Pihlaja, perhehoidon vrk	96 486	95 096	93 010	104 660
Lastenvalvoja, käynnit	2 359	1 714	1 782	2 650
Vammaispalvelut				
Kuljetuspalvelut, asiakkaita €/asiakas/vuosi	687	690	676	720
Henkilökohtainen apu, asiakkaita €/asiakas/vuosi	982	948	1 294	1 104
Vaikeavammaisten palveluasumisen hoitovrk €/asiakas/vrk	85	90	109	85
Kehitysvamm.asumis-palv.hoitovrk €/asiakas/vrk	14 426	15 109	15 609	14 147
Omaishoidontuen saajat, alle 65v €/saaja/vuosi	6 219	6 426	6 293	6 500
	133	130	128	139
	40 071	41 267	37 502	42 600
	129	125	147	123
	93	99	98	97
	5 173	5 014	3 755	6 261

Uudet intressitahotapahtumat

Vuoden 2018 aikana ei ollut raportoitavia intressitahotapahtumia.

Oikeustapaukset

Ei oikeustapauksia

ISÄNTÄKUNTAMALLIN MUKAISET YKSIKÖT 2018

SEUDULLINEN PERHEOIKEUDELLINEN YKSIKKÖ

	TP 2018	TP 2017
Toimintatuotot	460 881	501 884
Toimintakulut	-716 477	-630 408
Toimintakate	-255 596	-128 523

Toiminnan sisältö

Seudullinen perheoikeudellinen yksikkö on vastannut Hyvinkään, Nurmijärven, Riihimäen, Hausjärven ja Lopen kunnan lastenvalvojapalveluista ja tuomioistuimelle laadittavista selvityksistä sekä valvotuista tapaamisista. Hyvinkää toimii yksikön isäntäkuntana.

Henkilöstö

Perheoikeudellisten asioiden esimies, 6 lastenvalvojaa, 1 sosiaalityöntekijä, 2 sosiaaliohjaajaa ja asiakassihteeri.

Vuonna 2018 lastenvalvojien asiakaskäyntejä oli 1782.

Kunnat	Maksuosuudet	
	TP 2018	TP 2017
Hyvinkää	168 175	277 004
Nurmijärvi	113 751	189 132
Riihimäki	102 783	140 488
Hausjärvi	28 125	43 616
Loppi	21 936	33 330

ALUEELLINEN PERHEHOIDON ERITYISYKSIKKÖ PIHLAJA

Perhehoitoyksikkö Pihlaja	TP 2018	TP 2017
Toimintatuotot	700 652	711 497
Toimintakulut	-622 475	-664 899
Toimintakate	78 177	46 598

Alueelliset perhehoitopalkkiot	TP 2018	TP 2017
Toimintatuotot	6 567 110	6 666 880
Toimintakulut	-6 653 725	-6 678 694
Toimintakate	-86 615	-11 814

Alueelliset tukiperhepalkkiot	TP 2018	TP 2017
Toimintatuotot	956 264	818 390
Toimintakulut	-967 696	-821 138
Toimintakate	-11 432	-2 748

Toiminnan sisältö

Pihlaja on vastannut 12 Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnan lastensuojelun tuki- ja sijaisperheiden rekrytoinnista, valmennuksesta, arvioinnista ja välityksestä sekä sijoituksen aikaisesta tuesta. Pihlaja on vastannut myös perhehoitajien toimeksiantosopimuksista ja palkkioiden maksatuksesta sekä muusta perhehoitajiin liittyvästä maksuliikenteestä. Hyvinkää toimii yksikön isäntäkuntana.

Henkilöstö

Perhehoidon esimies, 2 sosiaalityöntekijää, 5 sosiaaliohjaajaa ja 2,5 asiakassihteeriä.

Alueellisen perhehoidon kulut yhteensä kunnittain

	TP 2018	TP 2017
Hyvinkää	2 199 885	2 297 907
Järvenpää	1 022 058	959 360
Kerava	949 467	981 655
Mäntsälä	238 455	296 825
Nurmijärvi	841 030	667 660
Pornainen	133 763	145 029
Tuusula	679 926	631 057
Karviainen	623 734	615 188
Inkoo	38 697	65 398
Lohja	1 500 321	1 485 855
Siuntio	16 558	17 306
Yhteensä	8 243 896	8 163 241

KESKI-UUDENMAAN HENKILÖKOHTAISEN AVUN KESKUS

TP 2018

Toimintatuotot	4 266 268
Toimintakulut	-4 261 632
Toimintakate	4 636

Toiminnan sisältö

Keski-Uudenmaan henkilökohtaisen avun keskus on huolehtinut Hyvinkään, Nurmijärven, Järvenpään ja Tuusulan henkilökohtaisen avun työnantajamallin sijaispalkanmaksusta. Lisäksi yksikkö on antanut ohjausta ja neuvontaa henkilökohtaisen avun työnantajamallin työntekijöille sekä työnantajille (vaikeavammaiset henkilöt). Hyvinkää on toiminut yksikön isäntäkuntana.

Henkilöstö

Yksikkö on toiminut Hyvinkään vammaispalvelujen alla. Henkilöstöön on kuulunut 1 tiimin vastaava/asiakassihteeri, 2 vakituista asiakassihteeriä ja 1 määräaikaisessa työsuhteessa ollut asiakassihteeri toukokuusta eteenpäin.

Kunnilta on veloitettu maksuosuudet sijaispalkanmaksukulujen mukaan sekä hallinnolliset kulut erillisen yhteistoimintasuopimuksessa määritellyn laskukaavan mukaan.

Sijaispalkanmaksukulujen maksuosuudet:

Kunnat	Maksuosuudet
Hyvinkää	1 038 181
Nurmijärvi	477 437
Tuusula	1 022 087
Järvenpää	1 728 563

Hallinnollisten kulujen maksuosuudet:

Kunnat	Maksuosuudet
Hyvinkää	39 384
Nurmijärvi	22 383
Tuusula	45 545
Järvenpää	50 962

Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	12 661 462	14 566 119	14 231 917	14 724 950		14 724 950	-493 034
Toimintakulut	-60 269 221	-68 194 285	-71 325 528	-69 431 513	-1 179 421	-70 610 934	-714 594
Toimintakate	-47 607 759	-53 628 166	-57 093 611	-54 706 563	-1 179 421	-55 885 984	-1 207 627

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kaupunginvaltuusto myönsi sosiaali- ja terveystoimelle lisämäärärahan 15.10.2018 § 84 lautakunnan esittämin perustein 3 393 800 euroa seuraavasti:

- o 187330 Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut 696 900 euroa.

Lisämäärärahan jälkeen määräraha ylittyi vielä 1 271 294 euroa. Ylitys johtuu pääasiassa kotihoidon kasvaneista kustannuksista (953 000 €, josta kotisairaala 255 000 €) sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumispalveluiden ostojen ennakoitua suuremmista kustannuksista (343 000 €) vuoden 2018 jälkipuoliskolla.

Olellaiset tapahtumat

Koti-, asumis- ja sairaalapalvelut

Ikääntyneen asiakkaan palvelupolun sujuvoittaminen Lean-menetelmällä jatkui eri sidosryhmien kanssa. Palvelupolku liittyy eri tuottajien palvelut eheäksi kokonaisuudeksi. Tuetaan ikääntyneen kuntoutumista, karsitaan hoitojen päällekkäisyydet ja päivystyskäynnit. Edistetään kuntouttavan työteen toimintakulttuuria, lisätään asiakkaiden selviytymistä kevyempien tukitoimien avulla. Sujuvoittaminen vaatii monialaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, ja palvelupolun eri prosesseja on hiottu yhdessä muiden toimijoiden, kuten HUSin erikoissairaanhoidon, 3-sektorin toimijat, Hyvinkään seurakunnan, koulujen ja alueen yritysten kanssa, painopistealueina mm. kotiutusten sujuvoittaminen, keskitetty palveluohjaus ja kuntoutuspalvelut.

Ikääntyneiden palveluohjausta kehitettiin vuoden 2018 aikana yhtenäisemmäksi, sujuvammaksi ja asiakaslähtöisemmäksi. Palveluohjaukseen luotiin KEU- sotea kattavat yhtenäiset palvelutarpeen arvioinnin ja palveluohjauksen kriteerit ja toimintamallit, joita kunnissa pilotoitiin. Lisäksi aloitettiin kotiutuskoordinaattoritoiminta osana sujuvaa ja hallittua kotiutumista sekä akuuttia palvelutarpeen arviointia, jotta kotona pärjääminen mahdollistuu parhaalla mahdollisella tavalla. Uusista sähköisistä palveluista tehtiin pilottimalli, jossa asiakas pystyy tekemään sähköisesti halutessaan itsearviointia Pauli- itsearvioinnin avulla. Lisäksi osana virtuaalisairaalahanke kehitettiin ja avattiin Ikätalo, joka sisältää kaikille avoimet verkkosivustot sekä tulevaisuudessa tunnisteisen digipolun ja ammattilaisten sähköisen osion. Tavoitteena on lisätä ikäihmisten palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja tuottavuutta mahdollistamalla asiakkaan oma tekeminen ja tarjoamalla työkaluja potilaiden hoitoon sekä potilaille että ammattilaisille. Ikätalo sisältää tietoa, omahoito-ohjelmia, oppaita ja palveluhakua valtakunnallisesti.

Kotihoidon asiakasmäärä on noin 400-410 asiakasta kuukausitasolla. Tuntimäärä noussut 01/17-12/18 n 8 500 h, eli kuukaudessa noin 708 h. Kotihoidossa kehittämisen kärkenä oli ikääntyneiden kotikuntoutushankkeen pilotti (Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymän kunnat) ja kotiutustiimissä lisättiin kuntoutus- ja arviointiosaamista. Kotikuntoutushanke on Uudenmaan alueen kuntien sekä HUSin Hyvinkään, Lohjan, Porvoon ja Länsi-Uusimaan sairaanhoitoalueiden yhteinen ikääntyneiden alueellisen kotikuntoutuksen kehittämishanke, joka on samalla osa hallituksen ”Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa” -kärkihanketta. Lisäksi alueellinen kehittäminen on osa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kärkihankkeita.

Ikääntyneiden alueellisen kotikuntoutuksen painopisteenä on tukea ikääntyneen toimintakykyistä arkea omassa kodissa. Kotikuntoutuksen keskiössä ovat asiakkaan oma motivaatio, hänen näkemyksensä tulevaisuudestaan sekä roolinsa kuntoutuksen toteuttajana. Kotikuntoutuksen tulokset olivat vaikuttavia ja Asiakkaiden toimintakyvyn muutokset näkyvät osalla asiakkaista palvelutarpeen vähenemisenä, joka näkyi tuloksissa siten, että ilman säännöllisiä palveluja pärjäävien määrä kasvoi lähes 50% ja kotihoidon palvelujen tarve väheni 55%. Akuutti, vuodeosastohoitoa tai tehostettua palveluasumista tarvitsi vain kaksi pilottiin asiakasta jakson jälkeen. Pilotin asiakkaiden määrän ollessa vielä vähäinen, tarkkoja taloudellisia vaikutuksia on tämän aineiston pohjalta vaikeaa tehdä.

Uudet kotihoidon asiakkaat (10 asiakasta) ja omaishoidon tuen asiakkaat (10 asiakasta) voivat osallistua valinnanvapauskokeilun. Lisäksi vuoden 2018 sosiaali- ja terveystoimen talousarvioon kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.3.2018 § 17 yli-

määräisen määrärahan, 200.000 euroa, kotiapukokeiluun kohdistuen ei hoidollisiin palveluihin. Kotiapukokeilu on osoittautunut erittäin suosituksi asiakkaiden keskuudessa ja vuoden 2018 lopussa kotiapukokeilussa oli mukana jo yhteensä 82 asiakasta. Kotiapukokeilu on koettu erinomaiseksi tukikeinoksi kotona pärjäämiseen kevyillä tukitoimilla.

Sahanmäen palvelukeskuksen palveluasumisen toiminta muutti tammikuussa 2018 uusiin tiloihin Kultakehrään Iltatuu- lentielle. Kaupunki tuottaa Kultakehrässä ikääntyneiden tehostettua ja tuettua asumispalvelua yhteensä 64 asukaspaikkaa. Toiminta tapahtuu Attendo Oy:ltä vuokratuissa tiloissa. **Sahanmäen päiväkeskuksen toiminta** siirtyi tammikuussa 2018 Ranssunkaareen entiseen Tallimiehen päiväkotiin, jossa toimintaa jatketaan kuntouttavana päivätoimintana. Jokaiselle asiakkaalle laaditaan oma kuntoutumissuunnitelma.

Ikääntyneiden asumispalveluissa hankittiin marraskuussa 10 uutta tehostetun asumispalvelun paikkaa. Tehostetun asumispalvelun ostopalvelupaikkojen kokonaismäärä on 197 (tässä luvussa on mukana myös ns. kotikuntalaiset eli Hyvinkäältä toiseen kuntaan muuttaneet, joiden palvelun Hyvinkää maksaa sekä palveluseteliasiakkaat).

Sairaalalan uusi H-sairaala on valmistunut ja muutot toteutettu aikataulussa loka- ja marraskuun välisenä aikana. Tällöin H-sairaalassa aloitti toiminnan kuntoutus- ja arviointiosasto, infektio-osasto B, akuutti osasto A, akuutti osasto B ja palliatiivinen osasto, kotisairaala, palveluohjaus, kotiin vietävät palvelut (mielenterveyspalvelut) ja mielenterveys- ja päihdeyksikön matala-kynnyks.

HUSin kanssa on työstetty koko vuoden 2018 yhteisiä osastojen toimintamalleja ja käytäntöjä, jotka on otettu käyttöön osastojen avauduttua. Psykogeriatrinen osasto aloittaa toiminnan 2.1.2019. Potilasmäärä kasvoi 102 potilaspaikasta 13 potilaalla 115 potilaspaikkaan 2.1.2019, kun myös psykogeriatrinen osasto avattiin.

Kotisairaala järjestää sairaalatasoista hoitoa potilaan kotiin. Kotisairaalassa hoidetaan muun muassa suonensisäistä lääkehoitoa, saattohoitoa sekä palliatiivista hoitoa tarvitsevia potilaita. Kotisairaala on vaihtoehto osastohoidolle, ja siihen tarvitaan lääkärin lähete. Kotisairaalassa on jatkettu pilotoinnin jälkeistä kehittämistä ja aloitettu alueellinen jatkopilotti kuntayhtymien kuntien kesken lokakuussa 2018. Alueellista toimintaa koordinoivat Hyvinkään kotiutuskoordinaattorit, kunnes alueellinen malli koordinoitiin valmistuu. Infektiopotilaiden hoidon laadun varmistamiseksi kotisairaala siirtyi toimimaan kokeiluluontoisesti vuoden 2018 toukokuussa 24/7 aiemman 7.00–22.00 sijaan.

Kaupunginhallitus on päättänyt 2.7.2018 § 190 hyväksyä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) kanssa sopimuksen osastosihteeripalveluiden ostamisesta Hyvinkään kaupungin terveyskeskussairaalaan 1.10.2018 lukien sekä ja edellä mainitun henkilöstön siirtymisen liikkeenluovutuksen periaattein Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) palvelukseen

Avopalvelut

Suun terveydenhuollossa valmistauduttiin entisen vuodeosasto 11A:n tiloihin rakennetun sairaalanmäen kahden vastaanottoyksikön hammashoitolan avaamisen. Teknisten ongelmien vuoksi tämä siirtyi kuitenkin vuodelle 2019. Keski-Uudenmaan sote-järjestämiskuntayhtymän päätöksen mukaisesti siellä on tarkoitus aloittaa päivystyksellinen yhteistyö HUS:n ja Hyvinkään kaupungin yhteispäivystyksen kanssa sekä virka-aikana että virka-ajan ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin. Alueellinen suun terveydenhuollon toiminnan organisoinnin suunnittelu ja harmonisointi KU-SOTE –kuntien alueella aloitettiin syksyllä 2018.

Valinnanvapauskokeiluun on suun terveydenhuollon osalta osallistunut vuoden 2018 loppuun mennessä 1130 hyvinkääläistä. Suurin ja vuoden lopussa ainoa palveluntuottaja kokeilussa oli Hammas-Mehiläinen Hyvinkäällä. Valinnanvapauskokeilu jatkuu edelleen vuonna 2019.

Myös Uudenmaan suun terveydenhuollon sote-työryhmän toimintaan ja Uudenmaan valinnanvapauspilotin hakemuksen laatimiseen otettiin osaa. Hyvinkään sairaalan leikkaussaliremontin yhteydessä rakennettiin yhteen saliin liittymät hammashoitokoneelle mahdollisia yleisanestesiahoitoja varten. HUS päätti kuitenkin keskittää yleisanestesiahammashoidon toistaiseksi Meilahteen.

Kiireettömään hammashoittoon pääsi vuonna 2018 keskimäärin 1-2 kuukaudessa. Päivystykseen pääsi vuorokauden sisällä ja lohkeamapoliklinikalle parin viikon sisällä. Iltaisin vastaanottoaikoja tarjottiin maanantaista torstaihin klo 19:sta asti. Virka-ajan ulkopuolinen päivystys ostettiin Helsingistä Attendon toimipisteestä kilpailutuksen perusteella.

Vastaanottopalveluiden suoritteet jäivät pienemmiksi kuin edellisvuonna, koska koko vuoden ajan on puuttunut yhteensä noin yhden lääkärin työpanos. Hyvinkään sairaanhoitoalueen yhteispäivystyksen käyttö samoin kuin palvelusetelien käyttö vähentyi merkittävästi johtuen valinnanvapauskokeilun piiriin siirtyneistä asiakkaista. Hyvinkään sairaanhoitoalueen yhteispäivystyksen käyttö pysyi jokseenkin ennallaan vuoteen 2017 nähden. Valinnanvapauskokeiluun lääkäripalvelujen osalta on ilmoittautunut vuoden 2018 loppuun mennessä 3640 hyvinkääläistä.

Yhteydenaanti puhelimitse terveysasemalle parantui vuoden jälkimmäisellä puoliskolla verrattuna alkuvuoteen ja myös edelliseen vuoteen. Merkittäviä poikkeavia aiheutui lähinnä tietojärjestelmien tai puhelinooperaattorin toimintahäiriöistä johtuen tai äkillisen ja odottamattoman henkilöstövajeen vuoksi.

Vuoden 2018 aikana varattavista lääkärin ajoista 50 % ja kaikki sairaanhoitajan ajat ovat olleet varattavissa sähköisen ajanvarauksen kautta.

Syksyn 2018 aikana vastaanottopalveluissa valmistauduttiin erityisesti Keski-Uudenmaan kuntayhtymään liittymiseen ja vastaanottojen keskittämiseen pääterveysasemalle, mikä mahdollistaa uusia synergiaetuja ja toiminnan parempaa hallintaa vastaanottopalveluissa. Paavolan terveysasema ja eteläisen ja Hakala-Hyvinkään piirin vastaanottopalvelut siirtyvät pääterveysaseman A-rakennukseen vuonna 2019.

Influenssarokotukset toteutettiin ajanvarauksella, mistä saatiin hyvää palautetta. Takaisinsoittojärjestelmään perustettiin rokotusajanvarausta varten oma linja palvelun nopeuttamiseksi.

Vuoden 2018 aikana kehitettiin lääkärin ja sairaanhoitajan työnjakoa koskien kansansairauksia, ja vastaanotot osallistuivat työterveyshuollon kanssa VESOTE-hankkeeseen (= vaikuttavan elintapahoidon ohjaus) uni- ja ravitsemusosioiden osalta. Fysioterapeutin suoravastaanotto toiminta käynnistettiin joulukuussa 2018.

Viikonlopun haavahoidot ostettiin lokakuusta alkaen Palveluneliö Oy:ltä, kun Hyvinkään kaupungin kotihoito ei pystynyt enää palvelua tuottamaan.

Työterveyshuollon painopiste on ollut ennaltaehkäiseivissä ja työkykyä tukevilla palveluilla. Keskeisenä tavoitteena on kaupungin Väylä-mallin prosessien tehostaminen yhteistyössä kaupungin henkilöstökeskuksen ja esimiesten kanssa, jotta kaupungin varhaiseläkemenoperusteiset eläkemaksut eli niin sanotut varhe-maksut saataisiin hallintaan. Väylä-mallin koulutusta esimiehille toteutettiin yhdessä työhyvinvointikoordinaattorin kanssa. Työterveysneuvotteluissa etsittiin työntekijöille mahdollisuuksia jatkaa työuraa. Työterveyshuollon uutta tietojärjestelmää ei saatu koko vuoden aikana käyttökuntoon kolmannen tahon (HUS) liittymärakentamisen ongelmien vuoksi. Työterveyshuollon yksityisille yrityksille myytävä sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon yhtiöittämisvelvollisuus tuli voimaan vuoden 2019 alussa. Kaupunginvaltuusto päätti 10.12.2018 hankkia työterveyshuollon palvelut jatkossa kilpailutuksen perusteella. Uuden potilastietojärjestelmän rakentaminen irtisanottiin sen jälkeen.

Työterveyshuollon epäselvä tulevaisuus vuoden 2018 aikana aiheutti henkilöstön irtisanoutumisia. Vakituksista toimista saatiin täytettyä määräaikailla työsopimuksilla fysioterapeutin ja työterveyshoitajan toimet. Lääkäreiden kahta virkaa ei saatu täytettyä, ja lääkäriresurssi pieneni puoleen lokakuusta lähtien.

Työterveyshuollon henkilöstö osallistui Hus-alueen Vesote-hankkeeseen (Vaikuttavaa elintapa ohjausta). Hanke sisälsi osiot Uni-terveydestä, liikunnasta ja ravitsemuksesta. Hankkeesta saatiin tämän hetkiset tiedot päivitettyä elintapoihin ja suosituksiin liittyen. Samoin päivitimme omia ohjausprosessejamme. Mallien saaminen alueen muilta toimijoilta oli myös tärkeää.

Työterveyshuolto ei siirry Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään, joten irtaantuminen yhteisistä sote-foorumeista ja siirtyminen henkilöstökeskuksen alle 1.1.2019 lisäsi loppuvuonna selvittävien asioiden määrää mm. omien sopimusten osalta.

Mielenterveys ja päihdepalvelut sekä aikuisten sosiaalipalvelut

Mielenterveys- ja päihdepalvelut integroituivat vuoden 2018 alussa yhdeksi palveluyksiköksi. Uudistus on toteutunut hyvin, eikä siitä aiheutunut häiriötä palvelutuotantoon. Alkuvuoden 2018 aikana palveluyksikön palveluita ja toimintoja lähennettiin toisiinsa ja esimiehiä perehdytettiin toimintoihin.

Toimintaa kehitettiin eri osa-alueiden osaamista ja yhteistyötä hyödyntäen, josta on syntynyt uusia toimintatapoja sekä aikuisten palveluissa, että koko terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden kokonaisuudessa. Alkuvuoden 2018 aikana käynnistettiin myös yksikkö- ja organisaatorajat ylittävät kotiin vietävien palveluiden kehittäminen yhdessä HUSin psykiatrian kanssa. Tähän kehittämistyöhön on yhdistetty myös tukiasuntotoiminnan kehittäminen asumispalveluiden kustannustehokkuuden parantamiseksi.

Päihdepalveluissa käytiin asiakkuudet, niiden pituudet ja hoitosuunnitelmat läpi toiminnan kehittämisen pohjaksi. Lisäksi sairaalan uudisrakennuksen toimintaa ja yhteistyötä muiden rakennukseen tulevien toimijoiden kanssa suunniteltiin laaja-alaisesti mielenterveys- ja päihdepalveluiden osalta alkuvuoden 2018 aikana. Runsaasti kasvanut mielenterveys- ja päihdeasumispalvelujen kysyntä (ostettiin 10 tuetun asumispalvelun ja 4 tehostetun asumispalvelun paikkaa käyttösuunnitelmassa 2018 arvioitua enemmän) kasvatti ostopalvelukustannuksia vuositasona noin 600 000 euroa.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	498,5	500,0	556,0	527,9
Määräaikaiset	13,0	25,0	15,5	5,0
Yhteensä	511,5	525,0	571,5	532,9
Työpanos	465,7	476,3	512,9	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Avopalvelut				
Avohuollon käynnit	58 650	62 877	61 423	60 000
€/asiakas	106	98	98	104
Puhelut ja sähköinen asiointi	45 834	52 308	46 903	50 000
Päivystyskäynnit	19 161	18 624	18 216	21 000
€/asiakas	173	174	181	160
Työterveyshuolto erikseen				
Käynnit yhteensä	11 170	10 472	10 665	9 550
Aikaveloitteiset työtunnit	2 355	2 207	2 185	4 250
Puhelut ja sähköinen asiointi	5 195	5 831	8 658	5700

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Suun terveydenhuollon käynnit yhteensä	46 792	47 234	45 048	46 000
€/käynti	56	52	46	57
Asiakkaat		17 384	16 851	17 000
€/asiakas		140	124	153
Puhelut	328	782	ei saatavilla	350
Koti-, asumis- ja sairaalapalvelut				
Omaishoidontuen saajat	129	116	122	130
€/saaja/vuosi	5 291	6 096	5 299	6 685
Uusien hakemusten määrä	ei vert.	ei vert.	79	80
Terveystarkastusten määrä	ei vert.	ei vert.	7	130
Palvelutori				
Asiakaskäynti palvelutorilla	ei vert.	ei vert.	0	200
Kotihoito				
Asiakkaat / omat / kuukausi	395	387	407	385
Omat käynnit	200 474	220 703	256 118	212 000
€/käynti	21	20	20	20
Omat asiakastyötunnit	72 907	82 726	92 898	80 000
€/asiakastyötunti	59	53	56	52
Kotihoidon välitön työaika/oma lähihoitajat	58 %	58 %	60 %	60-65 %
Kotihoidon välitön työaika/oma sairaanhoitajat		45 %	50 %	40 %
Kotitehon kotiutustiimin asiakkaat, kk *)	178/kk	237/kk	232/kk	
Kotitehon kotihoidon käynnit	25 577	30 839	29 152	25 000
€/käynti	48	37	45	43
Kotitehon kotihoidon asiakastyötunnit	11 458	14 055	12 996	13 200
€/tunti	106	81	102	81
Kotisairaala				
Sairaanhoitajan käynnit			7 495	15 000
Omat hoitopäivät/ Tk-sairaala	39 049	39 038	37 438	37 900
€/hoitopäivä	171	170	196	184
Paikat	102	102	102	102
Ostetut hoitopäivät/Kiljava	4 345	4 382	4 457	4 380
€/hoitopäivä	151	156	151	149
Paikat	12	13	12	12
Omat asumispalvelut **)				
Paikat yhteensä	176	179	186	145
Hoitopäivät yhteensä	62 112	62 936	67 979	49 650
Erittely				
Tuettu asumispalvelu	6 771	3 231	2 130	3 650
€/hoitopäivä	43	78	153	73

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Tehostettu asumispalvelu	45 357	49 476	65 849	46 000
€/hoitopäivä	106	98	106	114
josta lyhytaik.hoitopäivät	4 100	5 874	6 038	3 700
Ostetut asumispalvelut **)				
Paikat yhteensä	231	250	209	216
Hoitopäivät yhteensä	84 484	91 105	76 136	78 850
Erittely				
Tuettu asumispalvelu	7 301	7 747	7 526	8 200
€/hoitopäivä	77	83	53	67
Tehostettu asumispalvelu	62 092	65 152	68 610	70 650
€/hoitopäivä	99	99	99	90
Perhehoito, asiakkaat/vuosi	72	26	22	65
Perhehoidon pitkäaik.asiakkaat		14	11	20
Perhehoidon hoitopäivät	1 843	2 801	3 285	6 000
Laitoshoito/vanhainkodit				
Paikat yhteensä	60	60	18	60
Hoitopäivät yhteensä	22 922	22 879	7 087	21 900
€/hoitopäivä	111	97	101	109
Mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä aikuisten sosiaalipalvelut				
Mielenterveystyön käynnit	12 481	7 339	6 435	5 000
€/käynnit	105	82		
Puhelut ja sähköinen asiointi	1 282	1 161	784	2 000
Päihdehuollon käynnit	9 571	8 802	10 914	10 000
€/käynti	44	43		
Puhelut ja sähköinen asiointi	348	695	873	500
Oma asumispalvelu				
Tuettu psykiatrinen	9 984	10 229	11 031	11 600
€/hoitopäivä	64	90	85	81
Ostetut asumispalvelut				
Tuettu psykiatrinen	3 235	4 828	8 025	4 400
€/hoitopäivä	79	77	74	57
Tehostettu psykiatrinen	11 856	13 378	14 956	13 500
€/hoitopäivä	87	88	90	70
Matalan kynnyksen ja sosiaali-ohjauksen ja- työn käynnit			1 317	800
Kuntouttavan työtoiminnan pv	54 009	54 327	61 382	55 000
Työtoimintaan osallistuneita	760	713	796	860
Tukityöllistetyt, työpäiviä	7 978	6 792	8 507	7 200
Henkilötyövuosina (1 htv = 220 pv)	37	34	39	33
Työllistettyjä	73	74	74	74

Uudet intressitahotapahtumat

Vuoden 2018 aikana ei ollut raportoitavia intressitahotapahtumia.

Oikeustapaukset

Ei oikeustapauksia

Erikoissairaanhoido ja tukipalvelut

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	375 993	422 254	433 559	378 200		378 200	55 359
Toimintakulut	-53 724 589	-57 924 243	-59 593 485	-56 560 557	-1 113 858	-57 674 415	-1 919 070
Toimintakate	-53 348 596	-57 501 989	-59 159 927	-56 182 357	-1 113 858	-57 296 215	-1 863 712

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kaupunginvaltuusto myönsi sosiaali- ja terveystoimelle lisämäärärahan 15.10.2018 § 84 lautakunnan esittämin perustein 3 393 800 euroa seuraavasti:

- o 187350 Erikoissairaanhoido ja tukipalvelut 1 099 000 euroa.

Erikoissairaanhoidon osalta HUS:n lopullinen lasku saatiin 31.12.2018 ja sen mukaan Hyvinkää sai tulokseen perustuvaa palautusta 1 595 632 sekä kalliin hoidon tasaukseen perustuvaa palautusta 247 855 euroa ja palvelutasausten jälkeen HUS:n palveluiden ostojen HUS:n määräraha ylittyi 1 320 550 euroa. Lisäksi muu erikoissairaanhoido ylittyi n. 150 000 euroa (Kiljavan sairaala), lääkäripalvelut n. 300 000 euroa sekä kuntoutuspalvelut n. 100 000 euroa.

Olennaiset tapahtumat

Lääkekeskuksen osalta kaupunginhallitus päätti 2.7.2018 § 191 hyväksyä HUS-Apteekin kanssa sopimuksen- lääkehuollon ja kliinisen farmasian palveluiden ostamisesta Hyvinkään kaupungille 1.9.2018 lukien sekä lääkekeskuksen palvelun ja edellä mainitun henkilöstön siirtymisen liikkeenluovutuksen periaattein HUS-apteekin palvelukseen 1.9.2018 lukien.

Kuntoutuspalveluiden muuttoa uuteen sairaalaan valmisteltiin kevään ja kesän aikana. Kuntoutuspalvelut muuttivat marraskuussa 2018 uuteen rakennukseen.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	28,0	29,5	26,5	35,5
Määräaikaiset	4,0	4,0	2,0	0,0
Yhteensä	32,0	33,5	28,5	35,5
Työpanos	27,4	29,0	27,4	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
NordDRG-tuotteet, HUS	23 317	24 406	24 308	24 000
Hoitopäivät, HUS	6 956	6 796	6 598	9 000
Avokäynnit, HUS	65 153	75 029	76 771	60 000
Lääkärikäynnit, yksityiset	6 024	2 296	2 344	6 000
Lääkärikäynnit, endoskopia		297	384	700
Kiljava, hoitopäivät	3 729	3 511	3 143	3 000
Poliklinikkakäynnit, Rinnekoti	311	217	173	300
Asiantuntija- ja tukikeskuskäynnit, Eteva	0	0	0	10

Uudet intressitahotapahtumat

Vuoden 2018 aikana ei ollut raportoitavia intressitahotapahtumia.

Oikeustapaukset

Ei oikeustapauksia

Sivistystoimi
Opetuslautakunta
Hallinto- ja kehittäminen
Perusopetus
Yleissivistävä koulutus ja työpajatoiminta
Varhaiskasvatus
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta
Kulttuuri- ja vapaa-aikakeskus

Sivistystoimi

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	7 660 793	7 849 046	7 547 921	6 977 210	0	6 977 210	570 711
Myyntituotot	1 642 708	1 665 155	1 536 529	1 461 210	0	1 461 210	75 319
Maksutuotot	4 310 853	4 411 651	4 188 056	4 217 700	0	4 217 700	-29 644
Tuet ja avustukset	924 165	971 169	985 599	615 000	0	615 000	370 599
Muut toimintatuotot	783 067	801 071	837 737	683 300	0	683 300	154 437
Valmistus omaan käyttöön	0	150					
Toimintakulut	-87 290 770	-88 001 622	-94 621 902	-93 008 778	-637 077	-93 645 855	-976 047
Henkilöstökulut	-50 893 445	-50 181 327	-51 149 418	-50 075 677	-513 892	-50 589 569	-559 849
Palkat ja palkkiot	-40 113 358	-40 353 441	-41 749 732	-40 903 715	-262 463	-41 166 178	-583 554
Henkilösivukulut	-10 780 087	-9 827 886	-9 399 686	-9 171 962	-251 429	-9 423 391	23 705
Eläkekulut	-8 234 036	-7 880 159	-7 858 295	-7 610 124	-241 547	-7 851 671	-6 624
Muut henkilösivukulut	-2 546 051	-1 947 727	-1 541 391	-1 561 838	-9 882	-1 571 720	30 329
Palvelujen ostot	-15 814 101	-16 739 820	-16 889 358	-16 599 127	-123 185	-16 722 312	-167 046
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 072 585	-2 362 824	-2 081 941	-2 310 923	0	-2 310 923	228 982
Avustukset	-6 177 226	-6 151 535	-5 970 417	-6 027 713	0	-6 027 713	57 296
Muut toimintakulut	-12 333 413	-12 566 116	-18 530 768	-17 995 338	0	-17 995 338	-535 430
Toimintakate	-79 629 977	-80 152 426	-87 073 981	-86 031 568	-637 077	-86 668 645	-405 336

Olennaiset tapahtumat

Perusopetuksen johtaja jäi vuosilomalle ja eläkkeelle 30.4.2018. Opetuslautakunta valitsi uuden perusopetuksen johtajan, joka aloitti työnsä tammikuussa 2018.

Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman viranhaltijaesitys valmistui huhtikuussa 2018. Metsäkaltevan koulun rakentamispäätös hyväksyttiin valtuuston kokouksessa maaliskuussa 2018. Kulttuuri- ja tapahtumapäällikön toimi vakinaistettiin tammikuussa 2018.

Sahanmäen vastaanottokeskus lopetti toimintansa 31.3.2018. Maahanmuuttajapalvelut keskitettiin vuoden alusta Hyvinkään Perhekeskuksen yhteyteen Suutarinkadulle.

Hyvinkään kaupungin kieliohjelma sai ansaittua kansallista huomiota ja Vuoden kieliteko -palkinnon. Hyvinkääsalin talousprosesseissa on ilmennyt epäselvyyksiä, jotka ovat olleet tilinpäätöshetkellä selvityksessä. Näitä selvityksiä jatketaan edelleen.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuun kokouksessa Hangonsiltatalon hankesuunnitelman ja hankkeelle myönnettiin määrärahaa 28.1 miljoonaa euroa.

Kesän 2018 suur tapahtumat toivat Hyvinkäälle valtaisa näkyvyyttä ja noin 100 000 osallistujaa. Suurin tapahtumista oli Rockfest, johon lippuja myytiin noin 60 000 kappaletta.

Lukuvuoden alussa elokuussa 2018 käynnistettiin Hyvinkään yhteiskoulun lukion yhteydessä uutena toimintana aikuisten perusopetus. Tähän saakka aikuisten perusopetusta on annettu Riihimäellä. Hyvinkään Opisto puolestaan aloitti maahanmuuttajille suunnatun luku- ja kirjoitustaidon opetuksen. Näissä molemmissa uusissa toiminnoissa pohjana on ministeriön päätökset. Molempiin uusiin palveluihin on ollut runsaasti tulijoita ja opiskelijamäärä on kehittynyt ennako-odotuksia paremmin.

Sivistystoimen talouspäällikkö irtisanoutui tehtävästä kesällä 2018. Uuden talouspäällikön rekrytointiprosessi saatiin päätökseen syksyllä.

Metsäkaltevan koulun ja Hangonsiltatalon suunnittelutyö jatkui tiiviinä koko vuoden ja työtä jatketaan edelleen vuonna 2019.

Talous

Talouden osalta sivistystoimi ylitti vuoden 2018 budjetin niukasti. Jo vuoden toisessa osavuositarkastuksessa tuotiin esille ylityspaineita, jotka loppuvuoden aikana realisoituivat. Lopulta toimintakate ylitti valtuuston myöntämät määrärahat n. 0,47 milj. eurolla (0,5 prosentilla), josta n. 0,15 milj. euroa kohdistui opetuslautakuntaan ja n. 0,3 milj. euroa kulttuuri- hyvinvointilautakuntaan. Palvelualueista talousarvion ylittivät kulttuuri- ja vapaa-ajan, perusopetuksen sekä yleissivistävän koulutuksen palvelualueet, mutta toisaalta varhaiskasvatus ja sivistystoimen hallinto päätyivät budjetoitua parempaan toimintakatteeseen.

Opetuslautakunnan osalta sekä tuotot että kulut toteutuivat kutakuinkin budjetin mukaisina. Toimintatuotoissa varhaiskasvatuksen maksutuottojen laskua paikkasi valtiolta saatujen avustusten budjetoitua suurempi toteuma varhaiskasvatuspalveluissa sekä yleissivistävässä koulutuksessa. Kokonaisuutena toimintatuottojen määrä kuitenkin väheni 6,1 prosenttia vuodesta 2017. Toimintakulut kasvoivat 7,3 prosenttia, mutta tämä selittyy valtaosin sisäisten vuokrien kasvulla.

Opetuslautakunnan toimintakulujen ylitys kohdistui erityisesti sisäisiin tilavuokriin, joissa ylitystä budjettiin nähden oli 0,35 miljoonaa euroa. Ylitys selittyy tilavuokrien määräytymisperusteiden muutokseen liittyvällä laskutuksen tarkistamisella, eikä siihen liity esimerkiksi budjetoimattomien lisätilojen käyttöönottoa. Lisäksi henkilöstökulut ylittivät budjetin 0,2 milj. eurolla, mikä johtuu edellisvuotta 0,5 milj. euroa suuremmista sijaiskuluista. Budjettipainetta lisäsi myös muihin kuntiin sijoitettujen oppilaiden kustannusten kasvu 66 prosentilla sekä arvioitua suuremmat ict-palvelut ja leasing-kustannukset. Sisäisten ravitsemuspalveluiden budjetoitua pienemmän toteuman sekä maltillisten tarvikekulujen avulla opetuslautakunnan budjettilyitys pystyttiin kuitenkin pitämään kohtuullisena.

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan talouden toteumassa huomionarvoista oli budjetoitua suuremmat tuotot ja kulut. Toimintatuotot ylittivät budjetin n. 0,6 milj. eurolla muun muassa budjetoimattomien avustusten vuoksi, mutta toisaalta kulut toteutuivat 0,8 milj. euroa talousarviota suurempina. Kulujen kasvua selittää mm. hankkeiden tuomat kustannukset. Lisäksi sisäisten tilavuokrien ylitys selittää kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan budjettilyityksestä noin puolet (0,16 milj. euroa). Yhteensä sisäiset tilavuokrakulut ylittivät toimialalla noin 0,5 milj. eurolla.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

- Sopimuskumppaneiden valinta (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Kilpailuttaminen (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Asiakasmaksujen ja valtionosuusrahoituksen kehitys

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

- Lainsäädäntö (lisää normiohjausta, riski suuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Ydinprosessien hallinta (osaamista ei pystytä hyödyntämään tai se lähtee organisaatiosta)
- Lapsimäärän ja ikärakenteen muutos (rahoituksen ja palvelujärjestelmän mukautuminen muuttuvaan lapsimäärään ja ikärakenteeseen)
- Pätevän henkilöstön rekrytointi (sisältäen toimiva sijaisväilytys)

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset)

- Työtaturmat: (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Tapaturmariski kouluissa, päiväkodeissa ja muissa sivistystoimen palveluissa (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

- Määräykset / säännökset (sen lisäksi että tehdään oikeita asioita, tehdään asiat oikein normien mukaan)
- Organisaatorakenne / Kuntiin jäävän hyvinvointityön nivoutuminen sivistystoimen toimintaan ja yhteistoiminta Keusoten kanssa

Kaikki edellä mainitut riskit hankaloittavat ja hidastavat toteutuessaan opetuslautakunnan alaista toimintaa. Riskien/epävarmuustekijöiden merkittävyys on kaikkien riskien kohdalla keskisuuri. Riskeihin on varauduttu muun muassa huolehtimalla henkilöstön ajanmukaisesta kouluttamisesta. Sopimuskumppaneiden valinnassa on muun muassa tilaajavastuulakia ja hankintalakia noudattamalla hallittu riskejä.

Uudet intressitahotapahtumat

Ei raportoitavia intressitahotapahtumia.

Oikeustapaukset

Vuonna 2018 ei ratkennut tai pantu vireille merkittäviä oikeustapauksia.

Opetuslautakunta

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	5 926 053	5 834 366	5 482 676	5 436 410	0	5 436 410	46 266
Myyntituotot	1 472 725	1 495 686	1 486 702	1 438 710	0	1 438 710	47 992
Maksutuotot	3 814 745	3 703 486	3 249 033	3 363 400	0	3 363 400	-114 367
Tuet ja avustukset	611 190	598 237	724 848	615 000	0	615 000	109 848
Muut toimintatuotot	27 393	36 957	22 094	19 300	0	19 300	2 794
Valmistus omaan käyttöön	0	0					
Toimintakulut	-76 104 810	-75 948 122	-81 414 912	-80 710 960	-555 811	-81 266 771	-148 141
Henkilöstökulut	-47 341 408	-46 608 798	-47 346 267	-46 728 855	-432 626	-47 161 481	-184 786
Palkat ja palkkiot	-37 433 910	-37 623 369	-38 761 328	-38 264 327	-240 794	-38 505 121	-256 207
Henkilösivukulut	-9 907 498	-8 985 429	-8 584 940	-8 464 528	-191 832	-8 656 360	71 420
Eläkekulut	-7 531 495	-7 164 393	-7 153 402	-7 002 952	-182 766	-7 185 718	32 316
Muut henkilösivukulut	-2 376 003	-1 821 036	-1 431 538	-1 461 576	-9 066	-1 470 642	39 104
Palvelujen ostot	-12 994 945	-13 360 393	-13 916 915	-13 786 749	-123 185	-13 909 934	-6 981
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 322 460	-1 580 667	-1 268 019	-1 719 022	0	-1 719 022	451 003
Avustukset	-5 427 297	-5 400 732	-5 230 131	-5 252 413	0	-5 252 413	22 282
Muut toimintakulut	-9 018 700	-8 997 532	-13 653 581	-13 223 921	0	-13 223 921	-429 660
Toimintakate	-70 178 757	-70 113 756	-75 932 236	-75 274 550	-555 811	-75 830 361	-101 875

Olellaiset tapahtumat

Valtuusto päätti maaliskuun kokouksessaan Metsäkaltevan koulun rakentamisen aloittamisesta.

Hangonsiltatalon suunnittelutyö jatkui ja yhteistyötä Renton monitoimitalon suunnitteluprosessiin tiivistettiin. Hangonsiltatalon (lukiot ja Hyvinkään Opisto) henkilöstösuunnitelmaa ja johtamisjärjestelmää alettiin valmistella lopulliseen muotoonsa.

Sähköiset ylioppilaskirjoitukset toteutettiin onnistuneesti kevään 2018 ylioppilaskirjoituksissa.

Sivistystoimen palveluverkkopäätös saatiin lopultakin toukokuussa 2018. Vaihtoehto B, jossa Aseman koulu säilyi, sai valtuuston vahvistuksen. palveluverkkotyön käytännön toteuttamissuunnitelma aloitettiin välittömästi.

Oppilasmäärä ei perusopetuksessa vielä tänä lukuvuonna oleellisesti laskenut. Uusi lukuvuosi alkoi ennusteita hieman isommalla oppilasmäärällä.

Lukiot saivat aloituspaikat täyteen ja kaikille perusopetuksen päättötodistuksen saaneille oli tarjolla aloituspaikka Hyvinkään lukioissa tai Hyria koulutuksen koulutusaloilla.

Toisen asteen yhteistyösopimus päivitettiin Hyria Oy:n kanssa. Opetuslautakuntaan se tulee maaliskuussa 2019.

Hallinto- ja kehittäminen

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	435	9 014	2 702	0		0	2 702
Toimintakulut	-939 938	-913 694	-799 908	-888 325	-3 382	-891 707	91 799
Toimintakate	-939 503	-904 680	-797 206	-888 325	-3 382	-891 707	94 501

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Toimialahallinnon talous toteutui selvästi talousarviota paremmin. Poikkeama selittyy lähes kokonaisuudessaan budjetoitu vähäisemmillä palvelujen ostoilla.

Olellaiset tapahtumat

Toimialan talouspäällikkö irtisanoutui tehtävästään. Uusi talouspäällikkö aloitti virassa lokakuun alussa.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	13,0	9,0	9,0	10,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	13,0	9,0	9,0	10,0
Työpanos	9,3	9,5	6,8	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	20	20	17	19
Hallintoteht.kust./toimialan br.kust.(%)	1,2	1,2	1,0	1,1
Opetuslautakunnan kokous	10	11	12	10

Perusopetus

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	2 304 888	2 207 272	2 319 660	2 406 210		2 406 210	-86 550
Toimintakulut	-40 320 311	-40 467 608	-44 114 866	-43 666 942	-298 183	-43 965 125	-149 741
Toimintakate	-38 015 423	-38 260 336	-41 795 206	-41 260 732	-298 183	-41 558 915	-236 291

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Asiakaspalvelujen ostot kunnilta

- Verrattuna vuoden 2017 tilinpäätökseen asiakaspalvelujen ostoihin muilta kunnilta oli budjetoitu yli 47 000€ enemmän vuodelle 2018. Huolimatta kasvaneesta budjetoinnista maksut muille kunnille toteutuivat 120 000€ budjetoitua suurempina. Asiakaspalvelujen ostojen suuruutta muilta kunnilta on mahdotonta ennakoita, koska ne ovat riippuvaisia lastensuojelun tekemistä sijoituspäätöksistä. Lisäksi nämä kustannukset tulevat maksuun vasta aivan loppuvuodesta tai seuraavan vuoden alussa juuri ennen kirjanpidon sulkeutumista, mikä tekee maksujen suuruusluokan arvioimisen kesken vuotta erittäin vaikeaksi. Vastaavasti myyntituotot kunnilta toteutuivat hieman budjetoitua suurempina mutta noin 113 000€ pienempinä kuin tilinpäätöksessä 2017.

Muut tuet ja avustukset valtiolta:

- Harkinnan varaiset tuet ja avustukset jäivät 129 000 budjetoidusta. Vuonna 2018 saadut erityisavustukset on jaksotettu käyttöajan mukaisesti, mikä tarkoittaa, että vuodelle 2019 saakka kestävästä avustuksesta vuodelle 2018 on budjetoitu vain vuonna 2018 käytettävä määrä ja jäljelle jäävä osuus on budjetoitu vuodelle 2019.

ICT-palvelut ja –leasingmaksut:

- Langattomien verkkojen kustannukset sisältyvät ICT-palveluiden kustannuksiin. Laitemäärän lisääminen (suhdeluku 1 laite / 3 oppilasta) vuonna 2017 on tärkein syy kustannusten selvään nousuun. Kustannusten pysyväisluonteisuus aiheutti paineita perusopetuksen talousarvioon vuonna 2018. Uuden opetussuunnitelman asettamat veloitteet lasten ja nuorten TVT-taitojen kehittämiseksi tekevät omalta osaltaan nämä kustannukset perustelluiksi opetuksen järjestämisen kannalta. Perusopetuksen opetussuunnitelma 2016 nosti digitaalisuuden ja TVT:n pedagogisen opetuskäytön esille uudella tavalla ja aikaisempaa korostetummin. Se on opettajille velvoite luokkasteesta ja oppiaineesta riippumatta, mutta ennen kaikkea se on mahdollisuus löytää uudenlaisia toimintatapoja ja näkökulmia opettamiseen, oppimiseen ja oppimisen ohjaamiseen.

Tietohallinnosta siirrettiin perusopetuksen budjettiin 118 385 euroa, koska nämä kustannukset toteutuvat perusopetuksessa, mutta resurssi oli tietohallinnossa. Määrärahasiirrosta huolimatta kohonneet kustannukset aiempaan vuoteen verrattuna ylittivät budjetoidut resurssit noin 319 000€

ICT- kuluissa oleva ylitys pystyttiin kattamaan pitkälti perusopetuksen budjetin sisältä.

Tilavuokrat ja muut sisäiset veloitukset:

- Sisäiset vuokrat ylittyivät perusopetuksessa 289 000 euroa. Ylitys selittyi kokonaisuudessaan sisäisten tilavuokrien määrätymisperusteiden muuttumisen aiheuttamilla vuokratarkistuksilla, eikä sen takana ole esimerkiksi lisääntynyt tilojen käyttö perusopetuksessa. Vuokratulujen ylityksen vastapainoksi muiden sisäisten palveluiden osto jäi 278 000 euroa budjetoitua vähäisemmäksi.

Olellaiset tapahtumat

Perusopetuksen johtaja jäi vuosilomalle ja eläkkeelle 30.4.2018. Opetuslautakunta valitsi uuden perusopetuksen johtajan, joka aloitti työnsä tammikuussa 2018.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.3.2018 Metsäkaltevan koulun tarveselvityksen ja hankesuunnittelun aloittamisen. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi Metsäkaltevan koulun lisämäärärahan 15.10.2018. Metsäkaltevan koulun pitäisi valmistua lukuvuoden 2020-21 alkuun mennessä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi sivistystoimen palveluverkkopäätöksen 28.5.2018. Vaihtoehto B, jossa Aseman koulu säilyi, sai valtuuston vahvistuksen. Palveluverkkotyön käytännön toteuttamissuunnitelma aloitettiin välittömästi.

Perusopetuksen osalta Pikku-Tapiksen (Torikatu 18) vuokrasopimus päättyi 30.6.2018. Tapainlinnan koulun alkuopetuksen ryhmät ovat toimineet lukuvuoden 2018-19 alusta alkaen kahden ryhmän osalta Martin koulun tiloissa ja yhden ryhmän osalta Tapainlinnassa.

Hakalantalon koulu aloitti virallisesti toimintansa 1.8.2018. Hakalantalon koulua johtaa yksi rehtori. Hakalantalon kouluun yhdistyivät entiset Hakalan ja Hakalnpolun koulut.

Perusopetuksen uuden opetussuunnitelman käyttöönotto on jatkunut kahdeksansien luokkien osalta.

Perusopetus on pääsääntöisesti pysynyt sitovissa tavoitteissa määriteltyjen ryhmäkokojen sisällä. Joillakin luokkatasoilla on ollut paineita ylittää tavoiteryhmäkoon ylärajaa. Toisaalta koulujen erilaiset sarjaisuudet tuottavat myös tilanteita, joissa ryhmäkoko voi jäädä selvästi alle tavoitetason. Oppilaaksihajaajuuksella pyritään jatkossa tasoittamaan koulujen välisiä eroja.

Aluehallintovirasto suoritti työsuojelutarkastuksia viidessä peruskoulussa ja perusopetuksen hallinnossa maaliskuussa 2018. Lisäksi AVI teki kaksi kemian varastojen tarkastusta etänä. Koulujen tarkastuskertomuksissa ei ilmennyt isoja puutteita. Lisäksi suullinen palaute tarkastuskäynneillä oli pääasiassa positiivista. Psykososiaalinen kuormitus nousi esille yhdessä koulussa muita selvemmin. Siihen on reagoitu lisäämällä koulun resursseja. Perusopetuksen hallinnon suhteen saimme AVI:ta toimintaohjeen rehtoreiden työajan seurannan järjestämiseksi ja työajan suunnittelulle. Työajan seuranta ja työajan suunnittelu on otettu käyttöön rehtoreilla.

Kouluilla tehtävä kansainvälinen yhteistyö oli vuoden 2018 aikana vireää. Esimerkiksi Puolimatkan koulussa on ollut kaksi opettajaksi valmistuvaa harjoittelijaa Ranskan Bretagnesta sekä yksi jo valmistunut ranskalainen opettaja. Vierailut ovat kestäneet 3–4 viikkoa Tapainlinnan kouluissa on ollut opettajiksi opiskelevia harjoittelijoita Montpellierin yliopistosta edellisenä vuonna solmitun yhteistyösopimuksen mukaisesti. Vehkojan koulun jääkiekkjoukkue teki matkan ystävyyskouluun USA:n Cardiganiin helmikuussa. Vehkojan koulun oppilas lähtee jälleen ensi vuonna vaihto-oppilaaksi vuodeksi Cardiganiin. Perinne jatkunut jo yli 40 vuoden ajan. Härkävehmaan koulun oppilaita ja opettajia on taas ollut mukana Leva i Norden -Nordplus-projektissa. Myös yhteistyö Kiinaan ystävyyskaupunkiimme alkoi vuoden 2018 aikana.

TVT-tutortoimintaa on jatkettu. Siihen kuuluu sekä pedagogista että teknistä suunnittelutyötä ja lisäksi olennaisena osana kouluille jalkautuvien tutoropettajien työ, missä he opastavat opettajia ja oppilaita erilaisissa TVT-osaamiseen liittymiseen asioissa. Toimintaa on saatu aiemmin OPH:n hankerahaa. Hankerahoitusta on haettu myös vuodelle 2019.

Koulujen erikoisluokkauhauissa tilanne oli seuraava:

- Aseman koulu: Musiikkiluokalle haki 43, joista 23 valittiin. Englanninkieliselle luokalle haki 24, joista 16 valittiin (+ 2 varalle)
- Härkävehmaan koulu: Luonnontiedeluokalle haki 15, joista ryhmään valittiin
- Tapainlinnan koulu: Matematiikkaluokalle haki 60, joista 25 valittiin.
- Vehkojan koulu: Urheiluluokalle haki 50, joista 24 valittiin.

Oppilashuollossa asiakastapaamisten lukumäärä 2018 oli 4705. Kuraattori-asiakkuuden tulostyistä tunne-elämään liittyviä oli noin 43% ja koulunkäyntiin liittyviä noin 30%. Koulupsykologiasiakkuuden tulostyistä tunne-elämään liittyviä oli noin 39% ja koulunkäyntiin liittyviä noin 54%. Psykologien tekemiä tutkimuksia oli 161. Tehtyjen tutkimusten määrä on vähentynyt aiempiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2018 ryhdyttiin vetämään kaupunkitasoisia ryhmiä oppilashuollon toimesta, mikä on havaittu tarpeelliseksi ja hyödylliseksi toiminnaksi.

Ylen julkaisemassa (15.5.2018) koulukonevertailussa Hyvinkään panostus perusopetukseen oli keskiarvoa. Muun muassa ryhmäkokoasiassa ja pätevien opettajien määrässä Hyvinkää pärjasi hyvin mutta oppimateriaaleihin käytetyt resurssit ovat mediaania pienemmät.

EU:n tietosuojasetuksen (GDPR) voimaantulon vuoksi on perusopetuksen käytössä olevien ohjelmistojen toimittajien kanssa selvitetty asetusten mukaisten sopimusten sisältöä. Pääosin toimittajien kanssa tehtävät sopimukset on allekirjoitettu. Henkilöstöä on tiedotettu tietosuojasetuksesta ja annettu ohjeistuksia yksiköiden henkilötietojen käsittelyyn.

Hankerahoitukset:

- Opetushallitus päätti 30.5.2018 myöntää Hyvinkään kaupungille tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 348 116 euroa. Avustuksen käyttöaika päättyi 31.12.2019.
- Opetushallitus päätti 5.6.2018 olla myöntämättä Hyvinkään kaupungille avustusta innovatiivisten oppimisympäristöjen edistämiseen. Hakemuksen suuruus oli 81 900 euroa.
- Opetushallitus päätti 11.6.2018 olla myöntämättä Hyvinkään kaupungille avustusta perusopetuksen innovatiivisiin kokeiluihin ja kehittämiseen. Hakemuksen suuruus oli 178 110 euroa.
- Opetushallitus päätti 11.12.2018 myöntää Hyvinkään kaupungille esi- ja perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen sekä siihen liittyviin kokeiluihin vuosille 2019-2020 150 000 euroa, mistä perusopetuksen osuus on 100 000 euroa ja varhaiskasvatuksen osuus 50 000 euroa. Avustuksen käyttöaika päättyi 31.7.2020.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	398,0	391,0	386,0	392,0
Määräaikaiset	54,0	59,0	71,0	58,0
Yhteensä	452,0	450,0	457,0	450,0
Työpanos	447,5	446,0	454,5	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Perusopetus				
Oppilasmäärä	4 805	4 787	4 811 	4 854
Opetustuntien määrä	341 445	342 459	342 459 	342 459
€/oppilasmäärä, netto	7 524	7 618	8 302	8 120
Opetustunnit/oppilas	71,10	71,50	71,18	70,60
Aamu- ja iltapäivätoiminta				
Ohjaustunnit	43 281	45 360	47 616	44 744
€/tunti, netto	16,80	14,40	14,95	14,82
Taiteen perusopetus				
Oppilasmäärä	308	308	310	341
Opetustuntien määrä	3 481	3 693	3 793	3 600
€/oppilasmäärä, netto	3 676	3 489	3 714	3 364
Opetustunnit/oppilas	11,30	11,30	12,24	10,56

Yleissivistävä koulutus ja työpajatoiminta

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	502 406	548 406	513 026	340 000		340 000	173 026
Toimintakulut	-7 542 986	-7 841 973	-8 628 785	-8 298 392	-31 581	-8 329 973	-298 812
Toimintakate	-7 040 580	-7 293 567	-8 115 759	-7 958 392	-31 581	-7 989 973	-125 786

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Palvelualueen määrärahat ylittivät 133 000 eurolla. Ylitys kohdistui pääosin lukio-opetukseen, jossa toimintakate oli 245 000 euroa budjetoitua suurempi. Määrärahat ylittivät erityisesti henkilöstökulujen ja ict-palveluiden osalta. Henkilöstökulujen kasvua selittää mm. sairauspoissaolot sekä kansainvälinen toiminta. Lukio-opetuksen ylitystä paikkasi Hyvinkään Opiston hyvä talouden toteuma. Budjetoitua paremman maksutuottokertymän myötä Opiston toimintakate toteutui 143 000 euroa talousarviota parempana.

Olellaiset tapahtumat

Hangonsiltatalon hankesuunnitelma valmistui ja meni valtuuston päätettäväksi kesäkuussa 2018. Hangonsiltatalon henkilöstösuunnitelmaa ja johtamisjärjestelmän valmistelu jatkui vuoden 2018 ajan ja se valmistuu keväällä 2019.

Hyria koulutus Oy ehdotti kaupungille muutoksia vastuista opiskelijahuollon osalta. Oppilashuollon kokonaisvastuu siirtyi 31.12.2018 Hyvinkään kaupungille. Henkilöstölisäykset yksi kuraattori ja 50% psykologi siirtyvät Hyvinkään kaupungin työntekijöiksi. Asia käsiteltiin budjettikäsittelyn yhteydessä syksyllä 2018.

Hyvinkään yhteiskoulu aloitti 100-vuotisjuhluvuoden näyttävällä yhteiskonsertilla ystävyyskaupunkimme Bad Hersfeldin ystävyyskoulujen kanssa. Samalla koulut allekirjoittivat yhteistyösopimuksen. Hyria koulutus Oy:n kanssa on valmisteltu uutta yhteistyösopimusta.

Lukioiden aloituspaikat täytyivät hyvin ja opiskelijamäärä elokuussa oli ennakoidun mukainen.

Syksyn ylioppilaskirjoitukset toteutettiin kokonaisuudessaan sähköisesti ja niiden tekninen toteutus onnistui hyvin.

Aikuisten perusopetus (Aipe) käynnistyi elokuussa 2018. Hyvinkään Opisto aloitti maahanmuuttajille suunnatun lukemisen ja kirjoitustaidon opetuksen.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	60,0	60,0	60,5	60,5
Määräaikaiset	39,0	35,0	45,5	11,5
Yhteensä	99,0	95,0	106,0	72,0
Työpanos	129,1	129,0	130,0	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Lukio-opetus				
Oppilasmäärä	959	977	974	998
€/oppilas, netto	5 824	5 834	6 655	6 086
Hyvinkään Opisto				
Opetustunnit	12 312	12 900	13 309	12 600
Menot, €/opetustunti	91,50	87,40	89,44	95,81
Tulot, €/opetustunti	33,50	32,00	30,34	22,22

Varhaiskasvatus

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	3 118 324	3 069 673	2 647 288	2 690 200		2 690 200	-42 912
Toimintakulut	-27 301 575	-26 724 847	-27 871 353	-27 857 300	-222 665	-28 079 965	208 612
Toimintakate	-24 183 251	-23 655 174	-25 224 065	-25 167 100	-222 665	-25 389 765	165 700

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Monet viime vuosien muutokset / uudistukset ovat tuoneet merkittäviä kustannuspaineita varhaiskasvatukselle. Näiden muutosten kustannusvaikutuksia oli ja on hyvin vaikea arvioida ja ennustaa (esim. varhaiskasvatuksen 1.1.2018 voimaan astunut asiakasmaksulaki). Asiakasmaksulaki muodostui haasteeksi myös yksityisen varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Lakimuutoksen yhteydessä ei uusittu lakia lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, eikä korotettu yksityisen hoidon tuen hoitorahaa tai hoitolisää. Asiakasmaksulain tuomaa sisaralennusta ei käytännössä kohdennettu lainkaan yksityisen varhaiskasvatuksen asiakkaisiin.

1.4.2018 alkaen opetuslautakunta hyväksyi määräaikaisen yksityisen varhaiskasvatuksen sisaruslisän (145 euroa/kk) kompensoimaan kunnallisten asiakasmaksujen alentamista. Yksityisen varhaiskasvatuksen sisaruslisää käytettiin 2018 yhteensä 55 830 euroa. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta avustukset toteutuivat yli budjetin, mutta kotihoidontuen osalta budjetti alittui. Kokonaisuudessaan avustusten osuus toteutui alle budjetin.

Varhaiskasvatuspalveluja käyttävien lasten määrässä tapahtuvat vaihtelut ja muutokset suuntaan ja toiseen aiheuttavat haasteita. Vaikka varhaiskasvatuksen lapsimäärä onkin yleisesti hiukan pudonnut kuluvana vuonna, nimenomaan esiopetusikäisten lasten osalta, niin kuitenkin 1–5-vuotiaiden osuus on kasvanut päiväkodeissa, mikä tietenkin lisää henkilöstökustannuksia. Muutokset lasten varhaiskasvatukseen osallistumiseen vaikuttavat myös kustannuksiin. 0–6-vuotiaiden ikäryhmästä vuonna 2017 osallistui 72 %:ia ja 2018 keskimäärin 71 %:ia varhaiskasvatuspalveluihin. Varhaiskasvatukseen kohdistuviin kustannuksiin vaikuttavat myös huoltajien työstä johtuvat (ilta- ja vuoroahoito) sekä lasten yksilölliset kasvun ja oppimisen tuen tarpeet. Perinteisesti lapsia on eniten varhaiskasvatuksessa keväisin, jolloin tarvitaan henkilöstöä lisää. Kesällä ja alku syksyllä lasten määrä puolestaan on alhaisimmillaan. Loppuvuodesta kaikki paikat taas täytyvät.

Uusi 2018–2019 KVTES sisälsi suorien palkankorotusten lisäksi myös sisällöllisiä muutoksia, jotka käytännössä liittyivät varhaiskasvatuksen opettajan lapsiryhmän ulkopuolisiin tehtäviin. Myös 1.9.2018 voimaan tullut uusi varhaiskasvatuslaki sisälsi lisäkustannuksia. Laki vahvisti varhaiskasvatuksen laatua nostamalla mm. henkilöstön koulutustasoa.

Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalvelut maksoivat Tevella Oy:lle hyvitysmaksun ja oikeudenkäyntikulut yhteissummaltaan 13 500 euroa (MAO:205/18) hävittyään Markkinaoikeudessa Tevella Oy:n tekemän oikaisuvaatimuksen Kenttäkadun päiväkodin kalustehankintapäätöksestä.

Edellä esitettyjen asioiden ja tuloslaskelmien perusteella vielä toisessa osavuositarkastuksessa budjetin arvioitiin ylittyvän, mutta loppupelissä tulos toteutui kuitenkin kokonaisuudessaan hyvin. Mm. toimintatuotot toteutuvat arvioitua ennustetta paremmin, koska myyntituotot kunnilta olivat budjettia suuremmat.

Olellaiset tapahtumat

Varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikat pystyttiin järjestämään kaikille hakijoille lain edellyttämällä tavalla.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaismäärät ovat pudonneet 83 lapsella vuodesta 2017 (2301) vuoteen 2018 (2218). Otantapäivän 31.12. mukaan pudotusta on tapahtunut lähinnä kerhojen ja avoimien päiväkotien lapsimäärissä. Tarkempia tilastoja tunnusluvut -taulukossa.

Varhaiskasvatuksen haku- ja aloitusprosessista kysyttiin huoltajien mielipiteitä Webropol-kyselyllä. Vuoden aikana kyseeseen vastasi 49 huoltajaa, joiden lapsi aloitti varhaiskasvatuksen vuoden 2018 aikana. Vastaajista 92 % koki lapsen varhaiskasvatuksen aloituksen sujuneen hyvin tai erittäin hyvin, 8 % ei osannut sanoa mielipidettään.

Nopon koululla aloitti varhaiskasvatuspalveluiden tuottama esiopetusryhmä. Tämä mahdollisti myös muutamien varhaiskasvatuspaikkojen lisäyksen Nopon päiväkodilla. Kytäjällä aloitti yksityinen perhepäivähoitaja syyskuussa. Ridasjärven ja Kytäjän esiopetuksen integroiminen perusopetuksen yhteyteen mahdollisti ko. palvelujen säilyttämisen kylillä. Kerhotalo Pikku-Tapis aloitti yhteistyössä Hyvinkään Opiston kanssa suomen kielen kurssin kotona oleville maahanmuuttajataustaisille äideille. Talvisiltatalon (päiväkoti ja koulu) remontin valmistuttua vanhasta Talvisillan päiväkodista luovuttiin.

Lasten haasteisiin ja tuen tarpeisiin vastaamaan perustettiin 1.8.2018 alkaen Paavolan päiväkotiin uusi integroitu erityisryhmä, jossa työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Lisäksi elokuussa 2018 aloitti yksi uusi konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

1.8.2017 hyväksytyn paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman jalkautuminen jatkui yksiköissä. Painopistealueina toimintavuonna 2018-2019 on vuorovaikutus, osallisuus ja toiminnallisuus. Uudistettu Lapsen Varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2018. Kansallinen arviointikeskus (Karvi) julkaisi varhaiskasvatuksen laadun perusteet ja suositukset lokakuussa 2018, joiden perusteella paikallista laadunarviointia kehitetään. Täsmennetty varhaiskasvatustilalaki astui voimaan 1.9.2018, jossa korostettiin lapsen edun ensisijaisuutta sekä kiusaamisen ehkäisemistä.

Aluehallintovirasto suoritti keväällä työsuojelutarkastuksia 13 päiväkodissa ja varhaiskasvatuksen hallinnossa. Kokonaisuudessaan AVI:n palaute oli hyvin myönteistä. Toimintaohjeita ja toimenpide-ehdotuksia tuli lähinnä tilapalveluille, mutta muutamia myös varhaiskasvatuksen toimintakäytänteisiin esim. fyysiseen kuormitukseen, nostoihin, meluun ja perehdyttämiseen liittyen.

EU:n tietosuojasetuksen johdosta tehtiin henkilötietojen käsittelyn kartoitus ja dokumentointi sekä riskien kartoitus sekä ohjeistuksia mm. yksiköiden henkilötietojen käsittelyyn liittyen. Myös henkilöstöä tiedotettiin tietosuojasetuksesta. Lisäksi henkilöstölle suunniteltiin koulutusta, joka toteutetaan 2019.

Kesäkuussa henkilöstöhallinto kävi yhdessä ay-luottamushenkilöiden kanssa läpi henkilöstön epäpätevyysalennuksen perusteet ja periaatteet ja teki niihin tarkennuksia. Asian noustua julkisuuteen myös Hyvinkään varhaiskasvatuspalveluihin tulleet tapaukset selvitettiin ja niistä tehtiin ohjeistuksen mukaiset päätökset.

Suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvien lasten varhaiskasvatuksen ostopalvelusopimukset kilpailutettiin yhteistyössä hankintapalveluiden kanssa.

Opetuslautakunta päätti (21.8.2018 §65), että varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönoton valmistelua ei jatkettu Hyvinkäällä.

Touhula Varhaiskasvatus Oy osti päiväkotit Satumaa Hyvinkään toiminnan 1.11.2018 alkaen.

Tilapalvelut suorittivat Päiväpirtissä, Hakalan talossa, Hangonsillan, Hiidenkiukaan, Martintalon ja Anttilan päiväkodeissa kiinteistön kuntoa parantavia ja ylläpitäviä isompia ja pieniä peruskorjauksia.

Hankkeet

- Varhaiskasvatuksen FairKit Erasmus+ ”Small children’s media education and the prevention of bullying” -hankekokous toteutettiin Hyvinkäällä 15. - 18.5.2018. Hanke päättyi 31.8.2018.
- Valtakunnalliseen Lape-hankkeeseen liittyen varhaiskasvatuspalvelut osallistuivat mm. perhekeskustoimintamallin mukaisten kohtaamispaikkojen kehittämistyöhön. Lape-hanke päättyi vuoden 2018 lopussa.
- Monikulttuurisuuden tukeminen varhaiskasvatuksessa-hanke päättyi kesäkuussa. Avustusta palautettiin Opetushallitukselle 14 800 euroa.
- Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin saatiin Opetushallitukselta erityisavustusta. Esiopetuksen osuudella palkattiin yksi osa-aikainen avustaja Aseman koulun esiopetusryhmään. Hanke päättyi 31.12.2018.
- Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen varhaiskasvatuksessa hankkeelle myönnettiin valtionavustusta 40 800 euroa (kokonaismenot yhteensä 51 000 euroa, hankeaika 1.9.2018–30.6.2020).
- Opetushallitus myönsi valtionavustusta Kiekuva – kieli ja kulttuuritietoisuus varhaiskasvatuksessa yhteistyöhankkeelle Hyrian kanssa yhteensä 55 800 euroa (kokonaisnettomenot yhteensä 62 000 euroa, hankeaika 1.1.2019–30.6.2020).
- Hyvinkään kaupungin perusopetus ja varhaiskasvatus saivat valtionavustusta koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen ja siihen liittyviin kokeiluihin yhteensä 150 000 euroa (kokonaismenot yhteensä 157 895 euroa, omarahoitusosuus 5 %, hankeaika 1.1.2019–31.7.2020).
- Varhaiskasvatuksen sähköisten päätösten käyttöönottamiseksi perustettiin yhteistyöhanke, jonka toiminta käynnistyy alkuvuodesta 2019.

Henkilöstö

- Kevääksi palkattiin yhdeksän määräaikaista lisäkasvattajaa, jotta varhaiskasvatustilalain mukainen paikka pystyttiin tarjoamaan kaikille hakijoille. Lisäkasvattajien työsuhteet olivat 2–7 kuukautta. Toimintavuonna 2018 palkattiin lasten yksilöllisen kehityksen ja oppimisen tuen tarpeisiin määräaikaista avustajia kevääksi 4 ja syksyksi 3. Elokuun alusta kaikkia vakansseja ei täytetty, koska lasten määrä putosi kevästä. Loppuvuodesta lasten määrä lisääntyi, joten vakanssit täytettiin.
- Varhaiskasvatuksen hallinnossa (päiväkodinjohtajat ja varajohtajat) toteutettiin työterveyshuollon toimesta psykososiaalisen kuormituksen selvitys.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvointihanke ”Vaka polku” käynnistettiin syksyllä, koska sairauspoissaolot lisääntyivät. Hankkeen tavoitteena on edistää henkilöstön työhyvinvointiin, terveyteen ja työkykyyn liittyviä toimia, vähentää sairauspoissaoloja ja jalkauttaa varhaisen välittämisen ja mukautetun työn toimintamalleja.
- Rekrytoinnin haasteet: Varhaiskasvatuksen uusi TVA-järjestelmä (työnvaativuuden arviointijärjestelmä) hyväksyttiin henkilöstöjoakassa heinäkuussa ja otettiin käyttöön 1.8.2018. Uudella palkkausjärjestelmällä pyrittiin vastaa-

maan lastentarhanopettajien rekrytoinnin haasteisiin. Valitettavasti varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien rekrytoinnissa oli ja on edelleen haasteita. Kaikkiin vakansseihin ja sijaistuksiin ei ole saatu kelpoisuusehdot täyttäviä työntekijöitä.

Varhaiskasvatuslain (36/1973) 27 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Vuonna 2018 toteutuneita koulutuspäiviä oli 1,8 päivää/työntekijä.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	396,5	397,0	386,0	420,4
Määräaikaiset	7,0	4,0	9,5	0,0
Yhteensä	403,5	401,0	395,5	420,4
Työpanos	337,8	336,8	342,3	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Varhaiskasvatus ja esiopetus				
Varhaiskasvatus hoitopäivät	353 433	352 106	351 918	353 433
-joista avoimen päiväkodin ja				
parkin hoitopäivät	7 193	6 672	6 166	7 193
Esiopetus läsnäolopäivät	87 331	84 634	81 166	87 331
Varhaiskasvatuslapset**	2 388	2 301	2 218	2 313
Kunnallinen	2 049	1 945	1 848	1 961
Päiväkoti	1 658	1 632	1 621	1 630
Perhepäivähoito	62	60	53	60
Kerho	201	141	90	143
Avoin päiväkotiki ja parkki	128	112	84	128
Ostopalvelu	31	47	60	39
Yksityinen	308	309	310	313
Päiväkoti	287	295	293	294
Perhepäivähoito	21	14	17	19
Esiopetus	490	509	463	503
Vaka 20h/kk**	96	102	86	114
Varhaiseryityiskasvatus*	157	161	167	157
Toimintakate/hoitopäivä	48,80	48,40	53,01	51,80
Toimintakate/hoitopaikka	9 005	9 194	10 351	9 873
Lastenhoidon tuet				
Lasten kotihoidon tuki				
Tuensaajia/perheitä, k.a.	574	564	534	578
Tuensaajia/lapsia, k.a.	803	777	709	811
€/koti.h.tuen saaja/kk	366	366	360	364
Yksityisen hoidon tuki				
Lapsia, k.a. (korj. TA2018 luku & €)	289	303	308	313
€/yks.hoidontuen saaja/kk	422	510	511	458

Päiväkodeissa olevien lasten määrä sisältää koko- ja osapäivähoidossa, esiopetuksessa sekä esiopetuksen täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevat lapset.

** sisältää kunnallisen, ostopalvelun ja yksityisen varhaiskasvatuksen
*sisältää erityisen tuen päätökset, tehostetun tuen ja seurannan lapset

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	1 734 740	2 014 680	2 065 245	1 540 800	0	1 540 800	497 118
Myyntituotot	169 983	169 469	49 828	22 500	0	22 500	0
Maksutuotot	496 108	708 165	939 024	854 300	0	854 300	84 724
Tuet ja avustukset	312 975	372 932	260 751	0	0	0	260 751
Muut toimintatuotot	755 674	764 114	815 643	664 000	0	664 000	151 643
Valmistus omaan käyttöön	0	150					
Toimintakulut	-11 185 960	-12 053 500	-13 206 989	-12 297 818	-81 266	-12 379 084	-827 905
Henkilöstökulut	-3 552 037	-3 572 529	-3 803 151	-3 346 822	-81 266	-3 428 088	-375 063
Palkat ja palkkiot	-2 679 448	-2 730 072	-2 988 404	-2 639 388	-21 669	-2 661 057	-327 347
Henkilösivukulut	-872 589	-842 457	-814 747	-707 434	-59 597	-767 031	-47 716
Eläkekulut	-702 541	-715 766	-704 894	-607 172	-58 781	-665 953	-38 941
Muut henkilösivukulut	-170 048	-126 691	-109 853	-100 262	-816	-101 078	-8 775
Palvelujen ostot	-2 819 156	-3 379 427	-2 972 443	-2 812 378	0	-2 812 378	-160 065
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-750 125	-782 157	-813 922	-591 901	0	-591 901	-222 021
Avustukset	-749 929	-750 803	-740 286	-775 300	0	-775 300	35 014
Muut toimintakulut	-3 314 713	-3 568 584	-4 877 187	-4 771 417	0	-4 771 417	-105 770
Toimintakate	-9 451 220	-10 038 670	-11 141 744	-10 757 018	-81 266	-10 838 284	-330 788

Olellaiset tapahtumat

Rockfest-tapahtuma järjestettiin Hyvinkään lentokentällä ensimmäistä kertaa 6.–9.6.2018. Tapahtuma on toistaiseksi yleisömäärältään suurimpia tapahtumia kaupungin historiassa. Tapahtuma jatkuu myös vuonna 2019 ja sen merkitys paikalliselle elinkeinoelämälle sekä kaupungin imagolle ja vetovoimalle on merkittävä. Rockfestin järjestelyitä kaupungin puolelta koordinoi kulttuuri- ja tapahtumapäällikkö. Muita suuria tapahtumia ovat esimerkiksi Steelfest, IskelmäKesä sekä Red Carpet -elokuva festivaali. Yleisen kulttuuritoimen järjestämät tapahtumat tavoittavat vuonna 2018 arviolta noin 60 000 ja tuetut suur tapahtumat noin 160 000 ihmistä.

Hyvinkään kulttuurin toimintamalli käynnissä olevalle strategiakaudelle valmistui. Toimintamallia työstettiin työpajoissa paikallisten kulttuuritoimijoiden sekä kaupungin omien yksiköiden kesken.

Kauppakeskus Willa, Visit Hyvinkää, yleinen kulttuuritoimi ja Hyvinkääsali avasivat yhteistyössä matkailu-, info- ja lipunmyyntipisteen kauppakeskukseen toukokuussa 2018. Visit Hyvinkää -palvelupiste palveli kaupunkilaisia ja matkailijoita pilottiaikana tiistaista lauantaihin kuusi tuntia päivässä. Toimintaa arvioitiin vuoden päätteeksi ja todettiin, ettei tavoitettu asiakasmäärä vastaa henkilötyötuntipanostusta. Tämän myötä lipunmyynti Willassa päätettiin lopettaa ja siirtää Hyvinkääsaliin. Visit Hyvinkää -pisteestä Willassa saa jatkossakin kaupungin esitteitä ja siellä voidaan toteuttaa erilaisia kampanjoita ja tempauksia.

Sveitsin uimalan laajennuksen ja peruskorjauksen toisen vaiheen suunnittelu tehtiin ja järjestettiin tarjouskilpailu. Kaikki tarjoukset kuitenkin hylättiin, koska urakan kokonaishinta ylitti reilusti budjettivaruksen. Suunnittelu käynnistettiin uudelleen ja suunnitelmista lausuttiin osa. Työ jatkuu vuonna 2019. Jäähallissa uusittiin putkistot ja kaukalo. Sveitsin hiihtokeskuksen hissilinjat uusittiin vastaamaan nykypäivää. Pertulan liikuntapuistoon tilattiin suunnitelma Ramboll Oy:ltä tulevaisuutta varten. Alueelle on toivottu tekojäärataa ja tässä suunnitelmassa saimme sille kustannusarvion. Lähiliikuntapaikkoja, kenttiä ja olemassa olevia ulkoilureittejä peruskorjattiin. Aurinkoisen kesän ansiosta Sveitsin uimalan lipputulot ylittyivät ennustetusta.

Terveysliikunnan liikuntaryhmiin osallistui ennätysmäärä kuntalaisia, vuonna 2018 saavutettiin 57 700 kohtaamista. Terveysliikunnan hankkeet Perheliikunta 2018, Liikkuva koulu, Liikkeelle 2018 ja LipaNupa XI –hankkeen Fiilinkiä-toiminta liikkivat perheitä, maahanmuuttajainaisia, lapsia ja nuoria. Osallistujia kirjattiin kaikissa Aluehallintoviraston avustettavissa hankkeissa yhteensä 22 600 käyntikertaa.

Perttulan ensilumen latu saatiin käyttöön poikkeuksellisen aikaisessa vaiheessa syksyllä 2018 ja se on saavuttanut kunta-laisten suuren suosion.

Hyvinkääsalin toimintamalli hyväksyttiin joulukuun kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnassa ja otetaan käyttöön vuoden 2019 aikana. Uuden tuotantopäällikön ensimmäisen toimintavuoden aikana sali on nostanut profiiliaan ja ottanut paikkansa Suomen konsertti- ja tapahtumatalojen joukossa.

Vuonna 2018 Hyvinkääsalissa järjestettiin 165 tilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 37 000 kävijää. Hyvinkään kirjastoissa järjestettiin monia tapahtumia vuoden 2018 aikana. Luku-Ukuli –lukemiskilpailu järjestettiin jo seitsemännen kerran ja siihen osallistui 1427 oppilasta. Kirjastossa käynnistettiin myös Lukukoira-toiminta vuoden 2018 aikana. Raimo ja Ilmo Valjakan suunnittelema pääkirjastorakennus täytti 50 vuotta. Pääkirjaston 50-vuotisjuhlat aloitettiin jo kesällä kirjaston historiasta kertovalla näyttelyllä. Varsinaista juhlaviikkoa vietettiin syksyllä (vko 39). Marraskuussa kirjastossa järjestettiin Norja-Viikot (5.-17.11.2018). Syksyllä valmistui pääkirjaston tiloja ja palveluita esittelevä virtuaalikirjasto. Virtuaalikirjasto toteutettiin yhteistyössä Hyrian kanssa. Hakalan lähikirjastossa panostettiin vuonna 2018 erityisesti päiväkotikäynteihin.

Kirjaston henkilökunta perehtyi uuden (käyttöönotto loppuvuonna 2017) kirjastojärjestelmän ja verkkokirjaston tarjoamiin mahdollisuuksiin ja asiakkaille järjestettiin tietoiskuja uudesta verkkokirjastosta. Pääkirjaston itsepalvelunouto otettiin asiakkaiden keskuudessa hyvin vastaan.

Suurimmat nuorille tarjotut palvelut ovat nuortentila Spotti kauppakeskus Willassa ja Pelitalo nuorisotalo Sillassa. Spottia pidettiin auki 1168 tuntia, yhteensä 19496 käyntikertaa. Pelitalo oli avoinna 366,5 tuntia, yhteensä 2480 käyntikertaa. Anime-, manga- ja pelitapahtuma Hypecon järjestettiin 16.6.2018. Tapahtuma onnistui erinomaisesti ja siihen osallistui 3250 kävijää ympäri Suomen.

Sun Dance Day -musiikkitapahtuma järjestettiin 18.8.2018 vuonna osana Bck 2 Schl -kokonaisuutta, joka toteutettiin yhdessä kauppakeskus Willan ja Tivoli Sariolan kanssa. Tapahtuma kokosi paikalle arviolta 1000 kävijää. Erityisnuorisotyöntekijät saivat uudet toimitilat kauppakeskus Willasta. Tila sai nimekseen Koppi, ja sitä käytetään sekä toimisto- että asiakastilana yksilöasiakkaille ja nuorten pienryhmille. Koulunuorisotyötä laajennettiin ja aloitettiin kattavan koulunuorisotyön toimintamallin luominen. Toimintamalli valmistuu vuonna 2019. Kauppakeskusnuorisotyön valtakunnallinen hanke käynnistyi. Hyvinkäällä pidettiin verkostokokous, johon osallistui kymmenien kuntien ja kaupunkien nuorisotyöntekijöitä jakamaan kokemuksiaan aiheesta.

Aluehallintoviraston hankerahoituksella toteutuneet vihapuheenvastainen Älä ragee -hanke ja Nuorille otetta elämään (NOTE) -hanke päättyivät vuonna 2018. Lisää (so)mediaa II -jatko-hanke sai AVI:n rahoituksen ajalle 06/2018–06/2019. Hyvinkään taidemuseossa järjestettiin vuoden 2018 aikana kuusi vaihtuvaa näyttelyä: Antero Kahila – Skin ja R2014-ryhmän Matka-alttari 2.3.-27.5., virolaisen Laurensiuksen Dancing with Reality -näyttely 8.6.-9.9., Hyvinkään taiteilijaseuran 50-vuotisjuhlanäyttely Kuuskyt-Nyt 21.9.-28.11. sekä Hiljaisuuden manifesti –ryhmänäyttely ja Tapio Hailin yksityisnäyttely 14.12. alkaen.

Hyvinkää osallistui kolmatta kertaa Upea-katutaidefestivaaliin 2018. Osana Upea18-festivaalia Hyvinkää sai uuden julkisen teoksen Jokelankatu 7:ssä sijaitsevan kerrostalon julkisivuun. Teoksen tekijäksi valittiin ranskalainen Mantra, joka toteutti perhosaiheisen seinämaalauksen syyskuun aikana. Maalaus liitettiin väliaikaisena teoksena osaksi Hyvinkään taidemuseon kokoelmia.

Hyvinkään sairaalan H-rakennuksen taideohjelma laadittiin 2015 ja kokonaisuus valmistui joulukuussa 2018. Taidemuseon johtaja on toiminut sairaalan taidetyöryhmän puheenjohtajana vuodesta 2016 alkaen. Taideohjelman budjetti oli noin 318 000 €, josta noin kolmasosa katettiin ulkopuolisella rahoituksella. Osa sairaalan taideteoksista liitettiin osaksi Hyvinkään taidemuseon ylläpitämää kaupungin taidekokoelmaa.

Osa taidemuseon kokoelmateoksista muutettiin Vanhalta Villatehtaalta Oikokujan noin 250 neliömetrin varastoon loppuvuodesta 2017. Vuoden 2018 helmikuussa tila tuli kokonaan taidemuseon kokoelmavarastokäyttöön. Varastoon tilattiin ja asennettiin syyskuussa rullahyllykkö suurikokoisille maalauksille. Taidemuseon vakituisesta henkilökunnasta amanuenssi ja toinen museomestareista jäivät eläkkeelle vuoden aikana. Heidän tilalleen palkattiin amanuenssiksi Eeva Holkeri ja museomestariksi Katja Taskinen.

Hyvinkään kaupunginmuseo oli Valvillan tehdasmuseota lukuun ottamatta suljettuna yleisöltä kokoelmamuuton vuoksi. Kaupungintalon laajentamisen vuoksi museo joutui luopumaan vanhoista kokoelmatiloistaan Villatehtaalla ja siirtämään kaikki museon historialliset esinekokoelmat uusiin tiloihin Villatehtaalla. Muutossa inventoitiin, pakattiin, siirrettiin ja hyllytettiin noin 8000 esinettä ja 40 hyllymetriä Valvillan tehdasmuseon arkistoaineistoa. Koko henkilökunnan työpanos kohdennettiin muuttoon. Kokoelmamuuttoa varten palkattiin lisäksi kaksi projektityöntekijää. Kaupungintalon laajennusremontin myötä myös museon vaihtuvien näyttelyiden tilana toiminut Villan Voimala poistui käytöstä. Museolla ei siten ole lainkaan pysyvää näyttelytoimintaa. Hyvinkään museopalvelut sai Suomen Kulttuurirahastolta avustusta museotoiminnan kehittämiseen. Kaupunginmuseo on hankkeessa uudistanut palvelukonseptiaan ja järjestänyt asiakasryhmille ja museon henkilökunnalle kehitystöpajoja.

Kaupunginvaltuusto päätti 12.12.2018, että Hyvinkään kaupungin hallintosääntöä päivitetään niin, että sosiaali- ja terveyslautakunta lakkautetaan 1.1.2019 alkaen, kun ko. palvelut siirtyvät Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle. Samalla kulttuuri- ja hyvinvointilautakuntaa täydennetään vuoden 2019 alusta valtuustokauden 2021 loppuun asti kahdella varsinaisella jäsenellä ja heidän henkilökohtaisilla varajäsenillään. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan kokoonpano on määräaikaisesti valtuustokauden 2021 loppuun asti 11 jäsentä

Kulttuuri- ja vapaa-aikakeskus

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	1 734 741	2 014 830	2 065 245	1 540 800		1 540 800	524 445
Toimintakulut	-11 185 961	-12 053 499	-13 206 989	-12 297 818	-81 265	-12 379 083	-827 906
Toimintakate	-9 451 220	-10 038 669	-11 141 744	-10 757 018	-81 265	-10 838 283	-303 461

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Talousarvion toimintakate ylittyi n. 300 000 eurolla, josta yli puolet (160 000 euroa) koostuu budjetoitua suuremmista sisäisistä vuokrista. Lisäksi kesän runsas tapahtumatarjonta aiheutti lisäkustannuksia noin 100 000 euron edestä.

Uimalan sekä Hyvinkääsalin tuotot toteutuivat selvästi budjetoitua suurempina, mutta vastaavasti myös kulut kasvoivat. Esimerkiksi uimalan toimintatuotot kasvoivat lämpimän kesän ansiosta yli 100 000 eurolla, mutta tästä huolimatta uimalan toimintakate nousi ensimmäistä kertaa yli -1 milj. euron. Kävijöitä uimalassa oli yli 220 000.

Investointien osalta kalustomäärärahat (100 000 euroa) ylittyivät hieman budjetoitua kalliimpien Hyvinkääsalin laitehankintojen (110 000 euroa) vuoksi. Toisaalta liikunta- ja ulkoilualueisiin budjetoidusta yhteensä 250 000 eurosta käytettiin 190 000 euroa.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	71,0	71,5	73,0	71,5
Määräaikaiset	29,5	35,5	13,5	22,5
Yhteensä	100,5	107,0	86,5	94,0
Työpanos	70,7	75,1	76,3	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Liikuntapalvelut				
Toimintatunnit	1 629	2 261	2 640	2 000
Asiakasmäärä	567 498	610 701	670 862	737 000
€/asiakas	7,51	7,21	7,62	6,73
Nuorisopalvelut				
Asiakasmäärä	52 800	57 189	55 373	55 000
€/asiakas	18,26	15,78	17,90	17,77
0-28 vuotiaat	15 182		15 088	15 134
€/0-28 v	63,52		65,69	64,58
Hyvinkääsali				
Toimintatunnit	962	1 037	1 248	900
Tilaisuudet	167	158	191	150
Asiakasmäärä	30 994	31 655	32 198	30 000
Menot, €/asiakas	12,70	13,99	24,56	24,04
Tulot, €/asiakas	4,11	4,22	8,67	6,33
Museotoiminta				
Asiakasmäärä	17 335	18 512	22 385	18 000
€/asiakas	49,91	48,51	42,44	53,15
Yleinen kulttuuritoiminta				
Asukasmäärä	46 600	46 761	46 654	47 026
€/asukas	20,42	21,93	22,24	19,91
Kaupunginkirjasto				
Lainausmäärä	751 307	678 979	662 775	750 000
€/laina	2,66	3,03	3,54	3,16
Kävijät	370 906	333 151	321 164	370 000
Aineistomääräraha/asukas	7,06	6,87	7,13	6,91

Tekninen ja ympäristö

Tekninen lautakunta

Hallinto- ja kehittäminen

Tekninen keskus

Tekninen palvelukeskus

Ateria- ja puhtauspalvelut, taseyksikkö

Tilapalvelu, taseyksikkö

Ympäristölautakunta

Ympäristökeskus

Tekninen ja ympäristö

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	55 064 229	53 355 073	57 608 782	58 696 653	1 300 000	59 996 653	-2 387 871
Myyntituotot	29 865 955	29 713 845	25 087 178	26 871 356		26 871 356	-1 784 178
Maksutuotot	1 168 953	795 465	2 253 172	761 800	1 300 000	2 061 800	191 372
Tuet ja avustukset	44 488	281 517	167 866	42 000		42 000	125 866
Muut toimintatuotot	23 984 833	22 564 246	30 100 566	31 021 497		31 021 497	-920 931
Valmistus omaan käy	7 158 045	6 331 522	2 888 446	2 973 431		2 973 431	-84 985
Toimintakulut	-63 733 383	-62 312 856	-56 997 623	-57 546 514	-1 663 238	-59 209 752	2 212 130
Henkilöstökulut	-18 389 402	-16 755 000	-16 055 685	-17 168 973	-324 838	-17 493 811	1 438 126
Palkat ja palkkiot	-13 922 979	-12 938 525	-12 609 207	-13 683 361	-135 453	-13 818 814	1 209 607
Henkilösivukulut	-4 466 423	-3 816 475	-3 446 478	-3 485 612	-189 385	-3 674 997	228 519
Eläkekulut	-3 617 063	-3 169 790	-3 020 042	-2 970 528	-184 286	-3 154 814	134 772
Muut henkilösivukulut	-849 360	-646 685	-426 435	-515 084	-5 099	-520 183	93 748
Palvelujen ostot	-26 519 021	-28 204 797	-23 341 695	-22 890 047	-1 038 400	-23 928 447	586 752
Aineet, tarvikkeet ja tav	-8 201 499	-7 960 259	-6 610 485	-6 730 702	0	-6 730 702	120 217
Avustukset	-1 474 722	-115 562	-118 367	-1 257 057	0	-1 257 057	1 138 690
Muut toimintakulut	-9 148 739	-9 277 238	-10 871 390	-9 499 735	-300 000	-9 799 735	-1 071 655
Toimintakate	-1 511 109	-2 626 261	3 499 605	4 123 570	-363 238	3 760 332	-260 727

Olennaiset tapahtumat

Suomen talouden tuotanto kasvoi laaja-alaisesti 2018, mutta viime vuotta hitaammin (VM julkaisu 33a/2018). Tämä näkyi esimerkiksi Hangonsillan alueella vilkkaana kerrostalorakentamisena ja sen myötä myös rakennuslupien määrässä.

- Hangonsiltatalon urakoitsija aloitti elokuussa hankkeessa ja toteutussuunnittelussa edettiin hyvin. Tontin mas-sanvaihtourakka valmistui.
- Metsäkaltevatalon urakoitsija aloitti loppuvuodesta hankkeen suunnittelemisella
- Hyvinkään sairaalanmäelle valmistui uusi H-sairaala
- Rockfest-tapahtuman infran rakentaminen lentokentän alueella valmistui keväällä 2018
- Pirkanmaan ELY-keskus ja Hyvinkään kaupunki allekirjoittivat viime vuonna sopimuksen valtion jätehuoltotyöstä Nopon pesulan alueen maaperän ja pohjaveden kunnostuksesta Maaperä kuntoon –ohjelman puitteissa
- Kaupungintalolla 2. kerrokseen entisen museon siiven päälle on peruskorjattu uusia tilapalvelun ja teknisen kes-kuksen tiloja. Tiloihin muutetaan maaliskuussa 2019
- Kiinteistöjen yhteinen valvomopalvelu yhdessä Hyvinkään Lämpövoima Oy:n kanssa
- Vehkojan lammen ruoppaus ja reunojen kunnostus
- Värimestarin puiston suunnittelu
- Monitavoitteisen metsäsuunnitelman laadinnan aloittaminen

- Hangonsillan puistosuunnitelma ja sen 3D-mallintaminen
- Hyvinkään Veden muutto uusiin toimitiloihin
- Tehtaansuon yleissuunnitelman pohjalta rakennesuunnittelu aloitettu
- Kirjavantolpan puiston peruskunnostus
- Läntisen yhdystien katu-urakka, sisältäen meluaidan graffititeoksen
- Tapahtuma-aukion istutusaltaiden suunnittelu ja kesäkukkien istutus kauppakeskus Willalle
- Uuden palautetietojärjestelmän käyttöönotto syksy 2018
  - Palautejärjestelmän uudistaminen liittyä laajempaan kaupungin sähköisen asioinnin kehittämiseen
- Helmikuun alussa otettiin käyttöön henkilöstön sisäinen viikkotiedote
- Tekniikka ja ympäristö –toimialan viestinnän tehostamiseksi aloitettiin säännölliset toimittajatapaamiset
- Vihersuunnittelun toteuttama kaupunkiviljely
- Hyvinkään 3D-kaupunkimalli julkaistu
- Sisäisen tarkastajan infratuotannon ostoprosessitarkastus
- Oppilaitosyhteistyön kehittäminen jatkuu. Oppilaitosyhteistyönä teetettiin yksi lopputyö ja yksi projektityö yhteistyönä Laurea oppilaitoksen kanssa
- Esimiehet ovat aktiivisesti käyneet Liideri-koulutuksissa
- Trafi-rahoitteinen koulumatkahanke edisti ja ideoi tapoja parantaa koulumatkojen turvallisuutta
- Nopeusnäytöt Palopurolle
- Hankittiin siirrettävä nopeusnäyttö
- Pysy pystyssä –pilotti - vähentänyt kaatumisia
- Kaupunki on tukenut Konecranesin yhteiskäyttöpyöräkokeilua 31.8. – 30.11.2018. Tavoitteena kestävien kulkutapojen käytön lisääminen. Konecranes jatkaa palvelun käyttöä omakustanteisesti.
- Viisaan liikkumisen Askel-työryhmä ja liikenneturvallisuustyöryhmä järjestivät erilaisia tempauksia ja koulutuksia, kuten jakoivat led-valoja pyöräilijöille rautatieasemalla ja varhaiskasvattajille järjestettiin liikenneaiheinen koulutuspäivä, missä käytiin läpi toiminnallisia tapoja käsitellä liikenneaiheita lasten kanssa.
- Uusi opaskartta valmistui 2018
- Varhaiskasvattajille järjestettiin liikenneaiheinen koulutuspäivä, missä käytiin läpi toiminnallisia tapoja käsitellä liikenneaiheita lasten kanssa.
- JHL:n lakko syksyllä
- Canemure on Suomen Ympäristökeskuksen koordinoima ilmastohanke-esitys, jossa Hyvinkää on mukana. Suunniteltu toteutus on 10/2017 – 2022. Hyvinkään kaupunki on liikenneteemassa yhdessä lin ja Lohjan kuntien sekä Tammisaaren energian kanssa. Hyvinkään toteutus sisältää neljä osaprojektia:
  - Kestävän liikenteen uusien käytäntöjen toimeenpano (Hackathon 10/2017)
  - Sähköiset yritys- ja kaupunkipyörät
  - Maankäytön kehittämishanke
  - Julkisen liikenteen hankinta 2021-2028
- Teknisen keskuksen johtaja Jouni Mattsson siirtyi toisen työnantajan palvelukseen 1.12.2018.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Taloudellisiin riskeihin voidaan vaikuttaa parhaiten prosessityön kautta määritellyillä vastuurajauksilla ja toimintaohjeilla. Vuonna 2019 toimialalla kiinnitetäänkin erityistä huomiota talouden seurantaan. Kaupungin haastava taloudellinen tilanne asettaa raportoinnin entistäkin tärkeämpään asemaan.

Keski-Uudenmaan Sote saattaa edelleen pienentää kaupungin taloudellista liikkumavaraa. Siitä huolimatta on varmistettava riittävä rahoitus, jotta korjausvelka ei kasva.

Hankintoihin liittyvien taloudellisten riskien minimoimiseksi Jyrki Ojennus aloitti hankintainsinöörinä toimialan hallinnossa.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Maakuntauudistushankkeen etenemistä ja muita toimialaa koskevia lainsäädäntömuutoksia on jatkuvasti seurattava.

Tekniikan toimialalla kilpaillaan osaavasta työvoimasta yksityisen sektorin kanssa. Talouden yleinen suhdannekehitys kuitenkin vaikuttaa tilanteeseen.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset)

Omaisuuuden ylläpitoon liittyviä taloudellisia riskejä ovat esim. vauriot vahingon tai ilkeiden seurauksena. Vahinkoihin on olemassa kaupungin yhteinen vahinkovakuutus. Korvausvelvollisuus aiheuttaa taloudellista riskiä. Kysymyksessä voi olla laiminlyönti alueiden kunnossapidossa, vahingonkorvaus oman työnvirheen tai virheellisen toiminnan takia. Osittain virheellisille päätöksille on vakuutusturva kaupungissa. Tekniselle toimelle tehtiin tilikauden 2018 aikana yhteensä 24 vahingonkorvausvaatimusta.

Kaupungin omistaman Sahanmäessä sijaitsevan vanhan kaatopaikan mahdollinen puhdistamisvastuu aiheuttaa kaupungin mittakaavassa merkittävän taloudellisen riskin. Puhdistamisen vastuukysymys on Vaasan hallinto-oikeuden ratkaistavana.

Valmiussuunnitelman päivitys aloitettiin loppuvuonna, ja se valmistui vuoden 2018 alkupuolella. Valmiussuunnitelman mukaan toimitaan normaaliajan häiriötilanteissa käytössä olevilla henkilöstö- ja kalustoreserveillä. Lisäksi se antaa ohjeet poikkeusolojen toimintaan siirtymisestä.

Työturvallisuusriskit ovat suurimmat työntekijöillä, jotka toimivat mm. rakennuksilla ja liikennealueilla. Riskejä pyritään minimoimaan koulutuksilla, ohjeilla ja turvallisuusvälineillä. Mahdollinen työturvallisuuden laiminlyönti, joka johtaa työntekijän loukkaantumiseen, voi johtaa myös suuriin korvausvaatimuksiin. Kaupungin käyttämän riskienkartoitusohjelmiston uudistaminen aloitettiin vuonna 2018.

Työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti henkilöstölle järjestettiin vuonna 2018 tieturvakoulutuksia. Lisäksi henkilöstölle on aiemmin järjestetty myös ratatyöturvallisuus-, työturva-, ja tulityökoulutuksia.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Olemme tunnistaneet rakentamishankkeisiin liittyviä erilaisia riskejä. Riskien estämiseksi esim. Hangonsiltatalon hankkeessa on pidetty useita työpajoja. Niissä on haettu ratkaisuja, joilla riskit vältetään ja yhteistyötä tiivistetään. Työpajoja on ollut Hyvinkään Hangonsillan siltaseminaari torstaina 18.1.2018, 6.2.2018 Hangonsiltatalo Big Room päivä ja 13.9.2018. Yhteistoimintatyöpajassa tehtiin hankesuunnitelman esittely ja arviointi.

IT-järjestelmä sekä siihen liittyvät sovellukset ovat toimistotöiden tärkein työkalu. Riskien kannalta merkittävimmät seikat ovat tietojen pysyvyys ja IT-järjestelmän toimivuus. Vuoden 2018 aikana ei ole sattunut vakavia IT-järjestelmään liittyviä häiriöitä.

Tekninen lautakunta

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	54 290 191	52 464 707	56 748 453	57 887 149	1 300 000	59 187 149	-2 438 696
Myyntituotot	29 819 855	29 671 792	25 018 300	26 822 652		26 822 652	-1 804 352
Maksutuotot	480 523	19 244	1 475 487	6 000	1 300 000	1 306 000	169 487
Tuet ja avustukset	23 642	225 264	164 025	42 000		42 000	122 025
Muut toimintatuotot	23 966 171	22 548 407	30 090 642	31 016 497		31 016 497	-925 855
Valmistus omaan käy	7 158 045	6 331 522	2 888 446	2 973 431		2 973 431	-84 985
Toimintakulut	-62 053 205	-60 484 939	-55 146 122	-55 789 027	-1 651 097	-57 440 124	2 294 002
Henkilöstökulut	-17 135 964	-15 519 213	-14 760 480	-15 936 208	-317 497	-16 253 705	1 493 225
Palkat ja palkkiot	-12 951 782	-11 957 406	-11 567 017	-12 694 064	-129 361	-12 823 425	1 256 408
Henkilösivukulut	-4 184 182	-3 561 807	-3 193 463	-3 242 144	-188 136	-3 430 280	236 817
Eläkekulut	-3 395 424	-2 960 792	-2 805 376	-2 764 448	-183 266	-2 947 714	142 338
Muut henkilösivukulut	-788 758	-601 015	-388 087	-477 696	-4 870	-482 566	94 479
Palvelujen ostot	-26 205 027	-27 816 443	-22 980 294	-22 559 776	-1 033 600	-23 593 376	613 082
Aineet, tarvikkeet ja tav	-8 182 156	-7 935 769	-6 591 632	-6 709 302	0	-6 709 302	117 670
Avustukset	-1 472 722	-113 362	-116 567	-1 253 057	0	-1 253 057	1 136 490
Muut toimintakulut	-9 057 336	-9 100 152	-10 697 148	-9 330 684	-300 000	-9 630 684	-1 066 464
Toimintakate	-604 969	-1 688 710	4 490 777	5 071 553	-351 097	4 720 456	-229 679

Toteutunut toimintakate oli -1 688 709 euroa vuonna 2017. Tänä vuonna toteutunut toimintakate on 4 192 405, joka on 5 881 114 euroa parempi kuin vuonna 2017. Toimintakateen parantumisen suurimpana syynä on tilapalveluiden vuokramäärityisperusteiden muutos.

Hallinto- ja kehittäminen

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	648 981	613 469	899 573	995 974		995 974	-96 401
Toimintakulut	-4 401 192	-4 652 939	-4 514 726	-4 709 441	-29 334	-4 738 775	224 049
Toimintakate	-3 752 211	-4 039 470	-3 615 153	-3 713 467	-29 334	-3 742 801	127 648

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Koko vuoden tasolla pysäköintivirhemaksutuottojen jäivät noin 125 000 euroa budjetoidusta. Tuottojen puuttuminen saatiin osin katettua henkilöstökuluista sekä palvelujen ostoja vähentämällä. Kokonaisuutena hallinto ja kehittäminen –palvelualueen taloustilanne oli haastava, mutta tiukalla talouskurilla budjetin raameissa pysyttiin varsin hyvin.

Olellaiset tapahtumat

Toimialan talousprosesseja on kehitetty huomioiden vuodenvaihteessa tapahtunut siirtyminen KuntaPron talousjärjestelmiin. Samalla on kiinnitetty erityistä huomiota talouden seurantaan ja ennustamiseen. Alkuvuonna otettiin käyttöön säännöllinen ennustepalaverikäytäntö palvelualuejohtajien kanssa, ja myös investointien seurantaan ja ennustamiseen liittyviä käytäntöjä terävöitettiin.

Asiakaspalvelun palvelusihteeri siirtyi 1.8. hallintosihteeriksi tekniseen keskukseseen. Tehtävään ei palkattu uutta henkilöä, vaan asiakaspalvelun toiminta järjestetään loppuvuoden pienemmillä resursseilla. Ympäristölakimies siirtyi demokratia ja johdon tuki-palvelualueelle. Toimialan hallintoon rekrytoitiin uusi talouspäällikkö Pekka Karvosen siirryttyä sivistystoimialan talouspäälliköksi. Lisäksi toimialan hallintoon rekrytoitiin taloussuunnittelija.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	10,0	15,5	15,0	16,0
Määräaikaiset	0,0	1,5	3,0	0,0
Yhteensä	10,0	17,0	18,0	16,0
Työpanos		16,6	16,9	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Toimintakulut/asukas	94	100	96	101
Hallintoteht.kust./toimialan br.kust.(%)	2,4 %		1,8 %	1,5 %
Teknisen lautakunnan kokous	12	12	11	12
Pysäköintivirhemaksut, kpl	11 721	11 115	9 057	12 800

Tekninen keskus

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	4 629 230	2 792 971	3 746 836	1 967 300	1 300 000	3 267 300	479 536
Toimintakulut	-9 125 015	-8 375 151	-9 226 859	-7 344 626	-1 008 878	-8 353 504	-873 355
Toimintakate	-4 495 785	-5 582 180	-5 480 023	-5 377 326	291 122	-5 086 204	-393 819

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Henkilöstökulut ylittivät budjetoidun 144 000 eurolla. Henkilöstökulujen ylittymiseen on vaikuttanut mm. torivalvojan rekrytointi sekä kaksi henkilöstösiirtoa teknisestä palvelukeskuksesta tekniseen keskukseseen. Vastaavasti teknisen palvelukeskuksen puolella henkilöstökulut jäivät budjetoitua pienemmiksi.

Palvelujen ostojen budjettilyitys liittyy osittain joukkoliikennekustannusten kirjaustapamuutokseen; syksyllä 2017 kustannukset kirjattiin vielä avustuksiin, mutta kuluvana vuonna joukkoliikennemenot ovat kirjautuneet palvelujen ostoihin.

Hangonsillan massanvaihdon pilaantuneiden maiden puhdistamiskustannuksia kertyi yhteensä 460 000 euroa käyttötalouslouteen.

Muissa toimintakuluissa Nopon pesulan aiheuttamien pilaantuneiden maiden puhdistamiskustannuksen varaus oli 575 000 euroa. Pirkanmaan ELY-keskus ja Hyvinkään kaupunki allekirjoittivat viime vuonna sopimuksen valtion jätehuoltotyöstä Nopon pesulan alueen maaperän ja pohjaveden kunnostuksesta Maaperä kuntoon –ohjelman puitteissa. Kunnostus tapahtuu vuosien 2019 – 2021 aikana. Tämän sopimuksen perusteella Hyvinkään kaupunki ja valtio maksavat kumpikin puolet arviolta 1,6 miljoonan euron kunnostuskustannuksista.

Vuoden 2017 sähkökuluja on kirjautunut vuoden 2018 menoihin noin 80 000 euroa. Yhteensä sähköenergian kulut ylittivät talousarvion 149 000 euroa.

Hangonsiltaan liittyvät 1 300 000 euron maankäyttökorvaus Rentto Oy:ltä kasvatti toimintatuottoja merkittävästi. Korvauksesta johtuen Nopon pesulan ja Hangonsillan pilaantuneiden maiden puhdistuskustannukset (yhteensä 1 035 000 euroa) eivät aiheuttaneet talousarvion ylitystä.

Valmistus omaan käyttöön toteutui 142 000 euroa budjetoitua pienempänä.

Olennaiset tapahtumat

Lentokentän vesihuolto saatiin valmiiksi keväällä.

Yleisten alueiden lupaprosessin siirtyminen lupapiste.fi-palveluun aloitettiin. Muutos siirtää kaikki yleisten alueiden luvat sähköiseen asiointipalveluun.

Hangonsillan turvallisuusryhmä aloitti työnsä. Lähtökohtana on alueen yleisen turvallisuustason parantaminen. Toiminta perustuu ongelmien ratkaisukeskeisyyteen lisäämällä osapuolien vuoropuhelua ja ymmärryksen laajentamista oman toiminnan vaikutuksista.

Kaltevantien ja Kirkkulankorvenkadun risteys siirrettiin.

Vuoden suuria infrainvestointeja olivat Hangonsillan II A massanvaihto ja esirakentaminen, Läntisen yhdyntien kiertoliittymän, melusteiden ja kevyen liikenteen järjestelyiden rakentaminen. Lisäksi Tehtaansuon puistorakentaminen aloitettiin metsätöiden osalta.

Yrityspyöräkokeilu Konecranes Oyj:n kanssa polkaistiin liikkeelle.

Henkilöstömäärässä näkyy kaavoitus- ja tonttipalveluiden siirtyminen konsernipalveluiden alaisuuteen.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	36,0	37,5	18,0	19,3
Määräaikaiset	2,0	2,5	2,0	0,0
Yhteensä	38,0	40,0	20,0	19,3
Työpanos		18,9	21,9	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Ylläpid.liikenneal. hehtaari	296	296	297	297
Toimintakulut/ylläpid. ha	9 397	9 485	10 333	10 501
Joukkoliikennemenot /as.	30		28,5	28

Tekninen palvelukeskus (luvat ilman ateria- ja puhtauspalvelua)

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	22 652 870	16 094 504	15 109 448	17 086 181		17 086 181	-1 976 733
Toimintakulut	-22 197 698	-15 520 515	-14 677 773	-16 565 737	-158 964	-16 724 701	2 046 928
Toimintakate	455 172	573 989	431 676	520 444	-158 964	361 480	70 196

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Teknisen palvelukeskuksen (pl. ateria- ja puhtauspalvelut) osalta toiminnan volyymi jäi noin 2 miljoonaa euroa talousarviota pienemmäksi, mutta vastaavasti toimintakulut pienenevät samassa suhteessa. Erityisesti henkilöstökulut ja palveluiden ostot ovat jäivät selvästi budjetoitua pienemmiksi. Teknisen palvelukeskuksen (pl. ateria- ja puhtauspalvelut) toimintakate toteutui 23 000 euroa budjetoitua parempana.

Olennaiset tapahtumat

Teknisen palvelukeskuksen vuoden merkittävimpiä infrarakentamisen kohteita olivat lentokentän vesihuollon rakentaminen ja Kaltevantien tien siirto. Kesän merkittävin kohde oli Martinkadun alueen katu- ja vesihuollon saneeraus. Kohde oli samalla myös pilottikohde, jossa löydettiin uudenlaisia toimintamalleja vastaavien saneerauskohteiden rakentamiseen. Pilotin tavoitteena olivat mm. asukastyytyväisyyden parantaminen ja kustannusten säästö.

Kiinteistöpalveluiden merkittävimpiä kohteita olivat Talvisillan päiväkodin remontti, Hyvinkään veden uusien toimitilojen muutostyöt ja Parantolan Päiväkotin Päiväpirtin peruskorjaustyöt.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	153,0	143,0	139,0	157,0
Määräaikaiset	9,0	8,5	11,0	
Yhteensä	162,0	151,5	150,0	157,0
Työpanos		163	163,5	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Infrapalvelut				
Korjaamon lask. tunnit	11 661	11 237	11 052	10 600
Infra-rak. lask. tunnit	12 403	11 026	10 007	10 600
Kiinteistöpalvelut				
Rakentamispalv. lask.tunnit	13 500	11 000	14 700	11 200
Sähköpalv. lask.tunnit	19 000	18 900	16 900	17 500

Ateria- ja puhtauspalvelut, taseyksikkö

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	11 986 777	12 616 942	10 565 904	12 339 228		12 339 228	-1 773 324
Toimintakulut	-11 808 152	-12 013 498	-10 466 189	-12 121 389	-142 311	-12 263 700	1 797 511
Toimintakate	178 625	603 444	99 716	217 839	-142 311	75 528	24 188

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Terveyskeskusosastojen 1 ja 11 puhtauspalveluiden tuottamisen siirtyminen kaupungilta HUS Tukipalveluiden vastuulle 1.5.2018 vähensi toiminnan volyymiä noin 800 000 euroa.

Ateria- ja puhtauspalvelut taseyksikön toimintakate toteutui 24 000 euroa budjetoitua parempana.

Olennaiset tapahtumat

Terveyskeskusosastojen 1 ja 11 puhtauspalveluiden tuottaminen siirtyi kaupungilta HUS-tukipalveluiden vastuulle 1.5.2018. Tässä yhteydessä 12 henkilöä siirtyi HUS-tukipalveluiden työntekijöiksi.

ISS-Palvelut Oy:n kilpailutettu ateria- ja puhtauspalveluiden tuottamissopimus päättyi 30.6.2018.

Sote-kiinteistöjen ja kyläkoulujen ateria- ja puhtauspalveluiden tuottamisesta solmittiin sopimus Fazer Food Service Oy:n kanssa. Sopimus on kolmivuotinen ja sisältää mahdollisuuden 1+1 vuoden optioon. Sopimus alkoi 1.7.2018.

Koko henkilöstölle suunnattu asiakaspalvelukoulutus alkoi elokuussa. Työtapaturmien vähentämiseen tähtäävä Pysy pysyssä –hanke aloitettiin vuoden 2018. Hanke jatkuu vuonna 2019.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	155,0	171,0	144,0	172,0
Määräaikaiset	1,0		8,0	
Yhteensä	156,0	171,0	152,0	172,0
Työpanos			122,3	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Ateriapalvelut				
Koululounas, kpl		1 033 494	1 037 631	1 050 000
Koululounas normaali, €/kpl		3,37	2,33	2,51
Päiväkotilounas, kpl		234 631	331 605	312 000
Päiväkotilounas normaali, €/kpl		3,06	2,48	2,41
Hoivalounas, kpl		165 751	97 965	119 000
Hoivalounas, €/kpl		6,66	4,68	6,94
Puhtauspalvelut				
Koulusiivousneliöt		71 381	71 673	71 381
Koulusiivousneliöt, €/m ²		20,05	24,09	26,55
Päiväkotisiivousneliöt		16 587	16 595	16 587
Päiväk.siivousneliöt, €/m ²		45,87	51,27	48,94
Hoivasiivousneliöt		19 255	12 280	19 255
Hoivasiivousneliöt, €/m ²		61,25	63,88	54,59
Muut kohteet neliöt		31 896	34 686	31 896
Muut kohteet neliöt, €/m ²		22,83	20,69	38,75

Tekninen palvelukeskus yhteensä, sis. ateria- ja puhtauspalvelut

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	34 639 647	28 711 446	25 675 352	29 425 409	0	29 425 409	-3 750 057
Toimintakulut	-34 005 850	-27 534 013	-25 143 961	-28 687 126	-301 275	-28 988 401	3 844 440
Toimintakate	633 797	1 177 433	531 391	738 283	-301 275	437 008	94 383

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	308,0	314,0	283,0	172,0
Määräaikaiset	10,0	8,5	16,0	0,0
Yhteensä	318,0	322,5	299,0	172,0
Työpanos	0,0	353,2	327,9	0,0

Tilapalvelu, taseyksikkö

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	21 530 379	21 687 418	29 315 137	28 471 897		28 471 897	843 240
Toimintakulut	-14 521 146	-14 931 910	-16 260 576	-15 047 834	-311 611	-15 359 445	-901 131
Toimintakate	7 009 233	6 755 508	13 054 561	13 424 063	-311 611	13 112 452	-57 891
Poistot	-7 305 664	-6 708 047	-6 798 454	-6 700 729		-6 700 729	-97 725
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	-6 663 502	-6 716 407		-6 716 407	52 905
Tilikauden ylijäämä	-296 431	47 461	-407 395	6 927	-311 611	-304 684	-102 711

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Tilapalveluiden osalta merkittävä seikka on pääomavuokraosuuksien vuokranmääräysperusteiden muutos, joka vaikutti huomattavasti toimialan toimintakatteeseen. Lämpö-, vesi- ja sähkökuluissa oli vuoden 2018 aikana ylitystä 250 000 euroa. Sairaalanmäen (H-rakennuksen) yhtiövastikkeissa oli myös ylitystä.

Toimintatuotoissa käyttöomaisuuden myyntivoitot ylittyivät musiikkiopiston osalta reilusti eli 479 000 euroa. Sahanmäen palvelukeskus myytiin avoimella tarjouskilpailulla Kallioinen Yhtiölle. Raportointijakson aikana myytiin viisi osakehuoneis-
toa.

Olellaiset tapahtumat

Hangonsiltatalon ja Metsäkaltevan koulun hankkeet etenivät suunnitelman mukaisesti. Molemmille hankkeille saatiin valit-
tua urakoitsijat vuoden loppuun mennessä. Hangonsiltatalon projektinjohtourakoitsijaksi valittiin Lujatalo Oy ja Metsäkal-
tevan koulun KVR-urakoitsijaksi Fira Oy.

Sairaalanmäen laajennusosa, H-rakennus valmistui ja vastaanotettiin syyskuussa.

Sveitsin uimalan laajennuksen ja peruskorjauksen tarjouskilpailu jouduttiin keskeyttämään ja kaikki tarjoukset hylkäämään
tarjoushintojen ylitettyä reilusti budjettivarauksen. Suunnitelmat päivitetään alkuvuodesta 2019 ja uusi tarjouskilpailu su-
pistetulla laajuudella järjestetään alkukevällä 2019.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	10,0	12,0	11,5	11,5
Määräaikaiset	1,0		1,0	
Yhteensä	11,0	12,0	12,5	11,5
Työpanos		11,7	12,9	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Hallinnassa olevat toimitilat	193 438	193 900	192 700	192 200
Omat toimitilat, htm ²	160 300	164 500	160 100	163 600
Vuokralle otetut toimitilat, htm ²	29 038	27 500	29 700	25 400
Vapaat tilat, htm ²	4 100	1 900	2 900	3 200
Asunnot, kpl		29	25	23
Kiinteistöjen ylläpitokust., 1000 €	15 067	14 740	16 210	14 960
Kiinteistöjen ylläpitokust., €/m ² /kk	6,20	6,09	7,09	6,48

Ympäristölautakunta

Tuloslaskelma	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	774 038	890 366	860 329	809 504	0	809 504	50 825
Myyntituotot	46 100	42 053	68 879	48 704	0	48 704	20 175
Maksutuotot	688 430	776 221	777 685	755 800	0	755 800	21 885
Tuet ja avustukset	20 846	56 253	3 841	0	0	0	3 841
Muut toimintatuotot	18 662	15 839	9 924	5 000	0	5 000	4 924
Toimintakulut	-1 680 178	-1 827 917	-1 851 500	-1 757 487	-12 141	-1 769 628	-81 872
Henkilöstökulut	-1 253 438	-1 235 787	-1 295 205	-1 232 765	-7 341	-1 240 106	-55 099
Palkat ja palkkiot	-971 197	-981 119	-1 042 190	-989 297	-6 092	-995 389	-46 801
Henkilösivukulut	-282 241	-254 668	-253 014	-243 468	-1 249	-244 717	-8 297
Eläkekulut	-221 639	-208 998	-214 666	-206 080	-1 020	-207 100	-7 566
Muut henkilösivukulut	-60 602	-45 670	-38 348	-37 388	-229	-37 617	-731
Palvelujen ostot	-313 994	-388 354	-361 401	-330 271	-4 800	-335 071	-26 330
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-19 343	-24 490	-18 853	-21 400	0	-21 400	2 547
Avustukset	-2 000	-2 200	-1 800	-4 000	0	-4 000	2 200
Muut toimintakulut	-91 403	-177 086	-174 242	-169 051	0	-169 051	-5 191
Toimintakate	-906 140	-937 551	-991 172	-947 983	-12 141	-960 124	-31 048

Olennaiset tapahtumat

Hyvinkäälle laadittavaa kestävästä kehityksen tiekarttaa valmisteltiin sidosryhmien kanssa Suomen ympäristökeskuksen ja Motivan vetämissä työpajoissa. Työn tavoitteena on mm. entistä parempi energiatehokkuus, ilmaston suojeleminen ja materiaali-tehokkuus sekä kulutuksen jalanjäljen pienentäminen ja hyvinvoinnin edistäminen. Kestävästä kehityksen tavoitteiden ja toimenpiteiden työstämistä jatkettiin omana työnä. Luonnos kestävästä kehityksen tiekartaksi asetetaan nähtäville vuoden 2019 alkupuoliskolla.

Ympäristön tilan seuranta toteutettiin ilmanlaadun seurantaohjelman sekä pintavesienseuranta- ja yhteistarkkailuohjelmien mukaisesti. Ilmanlaadua seurattiin siirrettävällä mittausasemalla vuoden 2018 ajan osoitteessa Kauppalankatu 3. Mittausasema seurasi tunneittain hengitettävien hiukkasten ja typenoksidien pitoisuuksia. Kevään sää oli ajoittain aurinkoista ja kuivaa, mikä aiheutti katujen pölyämistä. Ilmanlaatu meni kaupungin keskustassa ajoittain huonoksi. Kesän ja loppuvuoden aikana ilmanlaatu oli tavanomainen. Hyvinkään pintavesien laadun seurantavuorossa olivat Kytäjärven valuma-alueen järvet ja lammet.

Hyvinkään seudun pesimälinnustotutkimus valmistui. Tutkimus toteutettiin kolmen vuoden aikana. Yhteenvedon voidaan sanoa, että Hyvinkään linnusto heijastaa koko Etelä-Suomen maankäyttömuutoksia ja vastaavia linnustomuutoksia. Tutkimuksen mukaan maatalous-, kosteikko-, ja suolinnuilla tilanne on kriittinen. Metsälintujen tilanne on hivenen parempi.

Hyvinkään ympäristölautakunta ja kaupungin kehittämissaosto hyväksyivät kokouksissaan Hyvinkään Ympäristöfoorumin perustamissuunnitelman ja toimintasuunnitelman vuodelle 2018. Ympäristöfoorumi tukee ja vahvistaa osaltaan ympäristöasioihin liittyvää kansalaiskeskustelua Hyvinkäällä. Tavoitteena on hyvinkääläisten ympäristötietoisuuden lisääminen, Hyvinkään lähiluonnon esiintuominen ja kestävästä kehityksen edistäminen. Foorumin toiminta käynnistyi ja eteni toimintasuunnitelman mukaisesti. Ympäristöfoorumi on ollut mukana mm. tapahtumissa, talkoissa, järjestänyt yleisötilaisuuden aurinkoenergiaan liittyen sekä avannut omat facebook-sivustonsa.

Maakuntaudistushankkeen aikataulu viivästyi kesällä. Kesällä arvioitiin uudistuksen tulevan voimaan 1.1.2021 alkaen. Vuoden lopussa uudistuksen voimaantulo oli edelleen epävarmaa. Uudenmaan maakunnan toiminnan käynnistämisen valmistelu jatkui viivästyksistä ja epävarmuudesta huolimatta aktiivisena ja Hyvinkään ympäristöterveydenhuolto oli mukana valmistelussa.

Kesän aikana järvissä esiintyi normaalia enemmän sinilevää. Sinileväesiintymien vuoksi seurantakäyntejä tehtiin kolminkertaisesti edellisiin kesiin verrattuna.

Syksyn aikana ympäristöterveydenhuoltoon rekrytoitiin valvontaeläinlääkäri, joka aloitti työt joulukuussa. Tämä kaupungin oma, puoliaikainen valvontaeläinlääkäri korvaa vuoden 2018 lopussa päättyneen yhteistyösopimuksen Lahden kaupungin kanssa. Lahden ja Hyvinkään kaupungeilla oli vuoden 2018 loppuun asti yhteinen valvontaeläinlääkäri, joka oli Lahden kaupungin palveluksessa. Työmäärän lisääntyttä resurssi ei ollut enää riittävä ja sopimusta ei jatkettu.

Hyvinkään kaupunki oli mukana Vantaan kaupungin vetämässä KIRA-digihankkeessa, jonka tavoitteena on tietomallipohjaisen lupakäsittelyn ja työn aikaisen valvonnan kehittäminen. Hanke päättyi vuoden 2018 lopussa.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Korvausvelvollisuus esimerkiksi virheellisestä päätöksestä tai työnvirheen takia aiheuttaa taloudellista riskiä, koska tietyissä tilanteissa voidaan taloudellinen vahinko joutua korvaamaan asiakkaalle. Ympäristökeskuksessa ei ole realisoitunut vahingonkorvauksia tilikauden aikana.

Vahinkoihin on olemassa kaupungin yhteinen vahinkovakuutus. Osittain virheellisille päätöksille on vakuutusturvaa kaupungissa. Taloudellisiin riskeihin voidaan vaikuttaa parhaiten prosessityön kautta määritellyillä vastuurajauksilla ja toimintaohjeilla.

Ympäristökeskuksen palveluyksiköiden toimintatuotot koostuvat nykyään lähinnä viranomaistoimintaan liittyvistä lupa- ja valvontamaksuista. Maksutuloihin vaikuttaa muutokset yleisessä taloustilanteessa ja erityisesti rakentamisessa. Käsiteltävien lupa-asioiden määrä ja laatu vaihtelevat vuositasolla Ympäristökeskuksesta riippumattomista syistä. Maksutuottojen vuosittaiseen vaihteluun on vaikea varautua.

Vuoden 2017 alkupuolella voimaan tullut uusi rakennusjärjestys vähensi rakennuslupien määrää ennakoidulla tavalla. Vilkaan rakentamisen ansiosta lupamaksutulot olivat arvioidulla tasolla.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Maakuntauudistushankkeen aikataulu viivästyi jälleen vuonna 2018. Viivästyksen tultua ilmi uudistuksen ilmoitettiin tulevan voimaan 1.1.2021 alkaen, jolloin mm. ympäristöterveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyisi maakunnille. Vuoden 2018 lopussa uudistuksen voimaantulo oli kuitenkin edelleen epävarmaa. Maakuntauudistushankkeen valmistelua ovat hidastaneet viivästykset sekä valmistelua ohjaavan lainsäädännön puuttuminen. Lisäksi Uudenmaan alueella valmistelua ovat hankaloittaneet ratkaisematta olevat kriteerit, jotka täyttävä kunta tai alue voisi ottaa ympäristöterveydenhuollon järjestämisvastuun itselleen.

Ympäristöterveydenhuollon mahdollisesti siirtyessä maakuntaan, jää kunnasta puuttumaan terveysvaikutusten arviointiin tarvittavaa asiantuntemusta esim. talous- ja uimavesiin sekä sisäilman laatuun liittyvissä kysymyksissä. Tämä on huomioitava kaupungin tehtäviä uudelleen järjesteltäessä. Kaupungin ja mahdollisesti maakuntaan siirtyvän palvelutuotannon välille on luotava toimiva tapa yhteistyön järjestämiseksi. Kaupungin oman ympäristöterveysasiantuntijan tarvetta vuodesta 2021 lähtien on arvioitava.

Riskinhallinnan työkaluina ovat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutoksien seuraaminen ja muutoksiin varautuminen osallistumalla maakunnan valmisteluun aktiivisesti.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset)

Ympäristökeskuksen tehtävänä on tuottaa kuntalaisille, yrityksille ja muille sidosryhmille hyvän hallinnon periaattein asiakaslähtöisiä, luotettavia, laadukkaita ja kustannustehokkaita viranomaispalveluita sekä niihin liittyvää neuvontaa ja ohjausta.

Riskinhallinnan työkaluina ovat mm. toimintaprosessien ja tietojärjestelmien kehittäminen, lainsäädännön ja toimintaympäristön muutoksien seuraaminen, aktiivinen tiedottaminen, henkilöstön kouluttaminen ja yhteistyöverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Tiedon hallinnan merkitys hallinnossa korostuu ja se on siirtynyt sähköisiin tietojärjestelmiin. IT-ratkaisut sovelluksineen ovat toimistotyön tärkein työkalu. Merkittävimpänä riskitekijänä voidaan pitää IT-järjestelmien toimintavarmuutta. Vuoden 2018 aikana ei sattunut vakavia IT-järjestelmään liittyviä häiriöitä.

Ympäristökeskus

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	774 038	890 367	860 329	809 504		809 504	50 825
Toimintakulut	-1 680 178	-1 827 917	-1 851 500	-1 757 487	-12 142	-1 769 629	-81 871
Toimintakate	-906 140	-937 550	-991 172	-947 983	-12 142	-960 125	-31 047

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Ympäristölautakuntahallinto

- Toimintakate talousarvioita 7000 euroa parempi.

Ympäristöterveydenhuolto

- Toimintakate talousarvioita 16 000 euroa parempi
- Tuloja 18 % arvioitua enemmän.

Ympäristöpalvelu

- Toimintakate 27 000 euroa talousarvioita huonompi
- Toimintatulot jäivät arvioidusta 10 000 euroa
- Henkilöstökulut ylittivät arvioidun syystä, että henkilöstömuutosten yhteydessä, toimintakykymme ja asiakaspalvelun laadun varmistamiseksi ympäristötarkastajien määrää jouduttiin lisäämään yhdellä ma. ympäristötarkastajalla, johon ei oltu TA:ssa varauduttu.

Rakennusvalvonta

- Toimintakate 32 000 euroa talousarvioita huonompi.
- Toimintatulojen taso pystyttiin pitämään talousarvion tasolla ja ylitettiin, mutta ei riittävästi. Osa alun perin vuodelle 2018 arvioidusta lupa-asioista siirtyi vuoden 2019 puolelle luvitettavaksi.
- Toimintamenojen ylitys johtui tilapäisen henkilöstön arvioitua suummasta määrästä, jota tarvittiin lupa-arkiston asiakirjojen digitointiprosessiin valmistelevissa tehtävissä. Rakennusvalvonnan lupavalmistelua jouduttiin hankkimaan ulkopuoliselta palvelutuottajalta noin 25 000 eurolla lupien käsittelyaikojen lyhentämiseksi ja asiakaspalvelun parantamiseksi.

Henkilöstömäärä	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	21,0	20,5	23,0	22,3
Määräaikaiset	1,0	1,0	3,0	
Yhteensä	22,0	21,5	26,0	22,3
Työpanos		21,9	26,7	

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Rakennusvalvonta				
Lupapäätökset	498	364	343	400
Vast.työnjohtajan päätökset	517	491	542	450
Sähk.hakemusten osuus kokonaismäärästä, %	100	100	100	100
Ympäristöpalvelu				
Valvontatoimenpiteet, kpl	379	308	346	320
Lupapäätösten käsittelyaika kuuluttamisesta, 4 kk:n tavoiteajassa, %	50	90	50	100
Ympäristöterveydenhuolto				
Valvontatarkastukset	658	618	731	600
Eläinpotilaat	1 666	1 825	2 072	1 500
Ilmoitusten ja hakemusten käsittely 3 viikon tav.ajassa, %		99	97	100

8.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Vuoden 2018 talousarvion tuloslaskelman toteutuminen (1000 euroa, Hyvinkään Vesi ei ole mukana laskelmassa, talousarvio lautakuntien hyväksymien käyttösuunnitelmien mukainen):

Tuloslaskelma			Muutettu		
Kaupunki (ilman LL), 1000 €	TA 2018	TA muutos	TA 2018	Toteuma	Poikkeama
Myyntituotot	43 121		43 121	138 218	95 097
Maksutuotot	14 944	1 300	16 244	6 888	-9 356
Tuet ja avustukset	1 663		1 663	2 376	714
Muut tuotot	39 402	600	40 002	40 735	733
TOIMINTATUOTOT	99 130	1 900	101 030	188 217	87 187
<i>Ilman myyntivoittoja</i>	<i>94 630</i>	<i>1 300</i>	<i>95 930</i>	<i>181 181</i>	<i>86 551</i>
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 973		2 973	2 889	-85
Henkilöstökulut	-118 795	-600	-119 395	-119 445	-49
Palkat ja palkkiot	-93 627	-581	-94 208	-94 537	-329
Henkilösivukulut	-25 168	-19	-25 187	-24 908	279
Palvelujen ostot	-153 313	-4 364	-157 677	-243 746	-86 070
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-12 205	-209	-12 414	-12 128	286
Avustukset	-15 371		-15 371	-17 810	-2 439
Muut kulut	-35 204	-470	-35 674	-37 153	-1 479
TOIMINTAKULUT	-334 888	-5 643	-340 531	-430 283	-89 752
<i>Ilman myyntitappioita</i>				<i>-430 101</i>	
TOIMINTAKATE	-232 785	-3 743	-236 528	-239 177	-2 649
<i>Ilman myyntivoittoja/tappioita</i>	<i>-237 285</i>	<i>-3 143</i>	<i>-241 028</i>	<i>-246 032</i>	<i>-5 004</i>
Verotulot	197 782	1 870	199 652	199 496	-156
* kunnallisvero	173 841	670	174 511	174 257	-254
* yhteisövero	10 700	1 200	11 900	11 764	-136
* kiinteistövero	13 241		13 241	13 476	235
Valtionosuudet	51 240	260	51 500	51 806	306
* peruspalvelujen valtionosuus	53 431	260	53 691	54 474	783
* opetus- ja kultt. valt.os	-2 191		-2 191	-2 668	-477
<i>Verorahoitus yhteensä</i>	<i>249 022</i>	<i>2 130</i>	<i>251 152</i>	<i>251 303</i>	<i>151</i>
Korkotuotot	68		68	65	-3
Muut rahoitustuotot	8 271		8 271	8 311	39
Korkokulut	-2 028		-2 028	-1 834	194
Muut rahoituskulut	-6 765		-6 765	-6 773	-7
Rahoitustuotot ja -kulut	-454	0	-454	-231	223
VUOSIKATE	15 783	-1 613	14 170	11 895	-2 275
<i>Ilman myyntivoittoja/tappioita</i>	<i>11 283</i>	<i>-2 213</i>	<i>9 070</i>	<i>5 041</i>	<i>-4 030</i>
Poistot	-15 471		-15 471	-14 530	941
Satunnaiset tuotot ja kulut					
TILIKAUDEN TULOS	312	-1 613	-1 301	-2 635	-1 334

Sitovat määrärahat on esitetty tummennettuina.

Luvut sisältävät myös sisäiset erät.

Alla on esitetty tuloslaskelman toteutuminen ilman Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuusta aiheutuvia muutoksia. Järjestämisvastuun vuoksi kaupungin tuloissa ja menoissa on 83 835 721,07 euron kirjaukset johtuen palveluiden tuottamisesta ja myymisestä kuntayhtymälle sekä maksutuottojen toteuma on 9 263 511,84 euroa pienempi ja vastaavasti myyntituotot isommat.

Tuloslaskelma			Muutettu		
Kaupunki (ilman LL), 1000 €	TA 2018	TA muutos	TA 2018	Toteuma	Poikkeama
Myyntituotot	43 121		43 121	45 119	1 998
Maksutuotot	14 944	1 300	16 244	16 151	-92
Tuet ja avustukset	1 663		1 663	2 376	714
Muut tuotot	39 402	600	40 002	40 735	733
TOIMINTATUOTOT	99 130	1 900	101 030	104 381	3 352
<i>Ilman myyntivoittoja</i>	<i>94 630</i>	<i>1 300</i>	<i>95 930</i>	<i>97 346</i>	<i>2 716</i>
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 973		2 973	2 889	-85
Henkilöstökulut	-118 795	-600	-119 395	-119 445	-49
Palkat ja palkkiot	-93 627	-581	-94 208	-94 537	-329
Henkilösivukulut	-25 168	-19	-25 187	-24 908	279
Palvelujen ostot	-153 313	-4 364	-157 677	-159 911	-2 234
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-12 205	-209	-12 414	-12 128	286
Avustukset	-15 371		-15 371	-17 810	-2 439
Muut kulut	-35 204	-470	-35 674	-37 153	-1 479
TOIMINTAKULUT	-334 888	-5 643	-340 531	-346 447	-5 916
<i>Ilman myyntitappioita</i>				<i>-346 266</i>	
TOIMINTAKATE	-232 785	-3 743	-236 528	-239 177	-2 649
<i>Ilman myyntivoittoja/tappioita</i>	<i>-237 285</i>	<i>-3 143</i>	<i>-241 028</i>	<i>-246 032</i>	<i>-5 004</i>
Verotulot	197 782	1 870	199 652	199 496	-156
* kunnallisvero	173 841	670	174 511	174 257	-254
* yhteisövero	10 700	1 200	11 900	11 764	-136
* kiinteistövero	13 241		13 241	13 476	235
Valtionosuudet	51 240	260	51 500	51 806	306
* peruspalvelujen valtionosuus	53 431	260	53 691	54 474	783
* opetus- ja kultt. valt.os	-2 191		-2 191	-2 668	-477
<i>Verorahoitus yhteensä</i>	<i>249 022</i>	<i>2 130</i>	<i>251 152</i>	<i>251 303</i>	<i>151</i>
Korkotuotot	68		68	65	-3
Muut rahoitustuotot	8 271		8 271	8 311	39
Korkokulut	-2 028		-2 028	-1 834	194
Muut rahoituskulut	-6 765		-6 765	-6 773	-7
Rahoitustuotot ja -kulut	-454	0	-454	-231	223
VUOSIKATE	15 783	-1 613	14 170	11 895	-2 275
<i>Ilman myyntivoittoja/tappioita</i>	<i>11 283</i>	<i>-2 213</i>	<i>9 070</i>	<i>5 041</i>	<i>-4 030</i>
Poistot	-15 471		-15 471	-14 530	941
Satunnaiset tuotot ja kulut					
TILIKAUDEN TULOS	312	-1 613	-1 301	-2 635	-1 334
Sitovat määrärahat on esitetty tummennettuina.					
Luvut sisältävät myös sisäiset erät.					

Vuoden aikana tehdyistä talousarviomuutoksista on tehty selkoa toimintakertomuksen alkuosan kappaleessa, jossa käsitellään olennaisia muutoksia taloudessa ja toiminnassa.

Keskeisin talousarviopoikkeama sisältyy niin sanottuihin Keusote-kirjauksiin. Sekä tuottoihin että kuluihin lisättiin 83 800 000 euroa, mutta tätä toimintakateneutraalia summaa ei huomioitu talousarviomuutoksena. Lisäksi 1.1.2018 toimintansa aloittaneen alueellisen avustajakeskuksen talousarviota ei korjattu vuoden aikana, joten sekä tuotot että kulut ovat ylittäneet talousarvion. Tämäkin poikkeama on käytännössä toimintakateneutraali.

Henkilöstökulut toteutuivat talousarviota pienempinä. Henkilöstökulut kuitenkin kasvoivat edelliseen vuoteen nähden noin 2,5 milj. eurolla (2,1 %). Henkilöstökustannusten kasvu johtui palkkojen ja palkkioiden kasvusta, sillä ne kasvoivat 3,3 milj. eurolla eli 3,6 % edelliseen vuoteen nähden. Työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset selittävät kasvusta vain osan, arviolta noin 1,2 milj. euroa. Palkat ja palkkiot kasvoivat myös erityisesti terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden palvelualueella muiden kuin sairaus-, äitiys- tai vuosilomasijaisten palkkamenojen ja työaikakorvausmenojen kasvun vuoksi. Muita kasvun syitä olivat muun muassa osan vuoden 2017 menojäämäpalkoista kirjautuminen vuodelle 2018, aiheuttomien epäpätevyysalennusten maksatuksen oikaiseminen ja Keusoteen siirtyvän henkilöstön työaikakorvausten maksaminen.

Eläkekulut pienenevät hieman. Kuntatyönantajan palkkaperusteinen maksu pieni, mutta samaan aikaan valtion eläkelain mukaiset eläkemaksut kasvoivat lähes vastaavasti. Myös varhaiseläkemaksut pienenevät hieman (noin 18 000 euroa) eli työkyvyttömyysperusteiset eläkkeet pysyivät merkittävästi alemmalla tasolla kuin ennen vuotta 2017.

Muut henkilösivukulut pienenevät merkittävästi erityisesti siksi, että työttömyysvakuutusmaksut pienenevät 0,8 milj. euroa.

Palvelujen ostot ylittivät talousarvion pääasiassa sosiaali- ja terveystenonon kasvun vuoksi.

Avustusten talousarvioylitys selittyy avustajakeskuksen toimintakateneutraaleilla, budjetoimattomilla kulukasvuilla.

Tarkemmin talousarvioylityksiä on esitelty toimialojen osiossa.

8.3. Investointiosan toteutuminen

Investointimenojen toteuma ilman vesihuoltoa oli 17,3 milj. euroa, mikä alitti alkuperäisen talousarvion 3,7 milj. eurolla. Vesi –liikelaitos mukaan luettuna investointimenojen toteuma oli 19,2 milj. euroa. Kaupungin investointien nettomenot ilman myyntivoittoja ja –tappioita olivat 13,8 milj. euroa ja Hyvinkään Vesi –liikelaitos mukaan luettuna 15,7 milj. euroa.

Maanhankintaan olemassa ollut 1,5 milj. euron määrärahavarausta käytettiin 0,8 milj. euroa.

Talonrakennushankkeisiin käytettiin 6,4 milj. euroa ja määräraha ylitettiin 0,6 milj. eurolla. Tästä 0,3 milj. euroa aiheutui budjetoiduista valtion rahoitusosuuksista, joita ei uimahallin laajennushankkeen viivästytyä saatu lainkaan. Loppu 0,3 milj. euron ylitys kohdentui investointimenoihin. Keskuslukion vuodelle 2018 varattu määräraha ylittyi 1,3 milj. euroa, ylitys johtui urakkalaskutuksen kohdennuksesta. Lisäksi Metsäkaltevan koulun investointimenot toteutuivat 2018 vuodelle 0,2 milj. euroa budjetoitua suurempana. Molemmat hankkeet ovat vielä keskeneräisiä. Budjetoitua vähemmän kustannuksia kertyi muun muassa uimahallin peruskorjauksen ja laajennushankkeen 2. vaiheesta (0,6 milj. euroa) ja Talvisillan nuorisotilan saneerauksesta päiväkodiksi ja 1-2 luokiksi (0,2 milj. euroa).

Kunnallistekniikan uudisrakentamiseen käytettiin 5,0 milj. euroa, johon saatiin rahoitusosuutta 0,4 milj. euroa ja kunnallistekniikan korvausinvestointeihin käytettiin 3,5 milj. euroa. Kunnallistekniikan uudisrakentaminen alitti talousarvion 0,3 milj. eurolla ja korvausinvestoinnit alittivat myös talousarvion 0,3 milj. eurolla.

Irtaimen omaisuuden investointeja toteutui 0,5 milj. euroa, alittaen talousarvion 2,1 milj. eurolla. Alitus selittyy valtaosin sillä, että sosiaali- ja terveystoimen investointeja on toteutettu leasingrahoituksella.

Hyvinkään Veden investoinnit alittivat talousarvion 0,9 milj. eurolla, nettoinvestointimenojen ollen 1,9 milj. euroa.

		TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Toteutunut	Poikkeama
Kiinteä omaisuus	Myynnit	7 000 000	600 000	7 600 000	9 560 264	1 960 264
	Menot	-1 500 000	0	-1 500 000	-796 776	703 225
	Netto	5 500 000	600 000	6 100 000	8 763 489	2 663 489
Sijoitukset	Myynnit				291 880	291 880
	Menot		-348 500	-348 500	-232 175	116 326
	Netto	0	-348 500	-348 500	59 706	408 206
Muut pitkävaikutteiset menot	Menot	-310 000	-250 000	-560 000	-205 029	354 971
	Netto	-310 000	-250 000	-560 000	-205 029	354 971
Talonrakennus						
Sosiaali- ja terveystoimen rakennukset						
Sahanmäen palvelukeskuksen peruskorjaus ja toim. muutos	Menot	-1 000 000	1 000 000	0		0
Sairaalaniemäen os 11 A, suun terveys	Menot	-100 000		-100 000		100 000
Opetustoimen rakennukset						
Keskuslukio	Menot	-600 000		-600 000	-1 907 275	-1 307 275
Metsäkaltevan koulu	Menot	-1 000 000	500 000	-500 000	-661 270	-161 270
Varhaiskasvatuksen rakennukset						
Talvisillan nuorisotilan saneeraus päiväkodiksi + 1 ja 2 luokat	Menot	-950 000		-950 000	-712 623	237 377

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen rakennukset

Uimahallin peruskorjaus ja laajennus, 2.vaihe	Rah. osuudet	300 000		300 000		-300 000
	Menot	-4 000 000	3 000 000	-1 000 000	-404 549	595 451
	Netto	-3 700 000	3 000 000	-700 000	-404 549	295 451

Jääliikuntakeskuksen kilpahallin peruskorjaus	Menot	-300 000		-300 000	-281 373	18 627
---	-------	----------	--	----------	----------	--------

Muut rakennukset

Rakennusten vuosikorjaukset ja muutostyöt/lista	Menot	-2 500 000		-2 500 000	-2 295 929	204 071
---	-------	------------	--	------------	------------	---------

Energiainvestoinnit	Menot	-100 000		-100 000	-129 220	-29 220
---------------------	-------	----------	--	----------	----------	---------

Talonrakennus yhteensä

	Rah. osuudet	300 000		300 000		-300 000
	Menot	-10 550 000	4 500 000	-6 050 000	-6 392 238	-342 238
	Netto	-10 250 000	4 500 000	-5 750 000	-6 392 238	-642 238

Kunnallistekniikka**Kunnallistekniikan uudisrakentaminen**

	Rah. osuudet	500 000		500 000	402 688	-97 312
	Menot	-5 848 000		-5 848 000	-5 443 746	404 254
	Netto	-5 348 000	0	-5 348 000	-5 041 058	306 942

Kunnallistekniikan korvausinvestoinnit	Menot	-3 802 000		-3 802 000	-3 518 203	283 797
	Netto	-3 802 000	0	-3 802 000	-3 518 203	283 797

Liikunta- ja ulkoilualueet	Menot	-250 000		-250 000	-189 396	60 604
	Netto	-250 000	0	-250 000	-189 396	60 604

Kunnallistekniikka yhteensä	Rah. osuudet	500 000		500 000	402 688	-97 312
	Menot	-9 900 000		-9 900 000	-9 151 344	748 656
	Netto	-9 400 000	0	-9 400 000	-8 748 656	651 344

Irtain omaisuus

Sosiaali- ja terveystalvet	Myynit				6 000	6 000
	Menot	-2 900 000	774 200	-2 125 800	-126 743	1 999 057
	Netto	-2 900 000	774 200	-2 125 800	-120 743	2 005 057
Sivistystoimi	Menot	-100 000		-100 000	-110 119	-10 119
Tekniikka ja ympäristö	Myynit				9 597	
	Menot	-370 000		-370 000	-248 797	121 203
	Netto	-370 000	0	-370 000	-239 200	121 203
Irtain omaisuus yhteensä	Myynit				15 597	6 000
	Menot	-3 370 000	774 200	-2 595 800	-485 659	2 110 141
	Netto	-3 370 000	774 200	-2 595 800	-470 062	2 116 141
Investoinnit yhteensä	Myynit	7 000 000	600 000	7 600 000	9 867 741	2 258 145
	Rah. osuudet	800 000	0	800 000	402 688	-397 312
	Menot	-25 630 000	4 675 700	-20 954 300	-17 263 220	3 691 080
	Netto	-17 830 000	5 275 700	-12 554 300	-6 992 791	5 551 912
Investointiosasta tuloslaskelmaan siirtyvät erät	Myyntivoitot	4 500 000	600 000	5 100 000	7 035 889	1 935 889
	Myyntitappiot				-181 505	-181 505
	Netto	4 500 000	600 000	5 100 000	6 854 384	1 754 384
Investoinnit ilman myyntivoittoja/-tappioita	Myynit	2 500 000		2 500 000	2 831 853	331 853
	Rah. osuudet	800 000		800 000	402 688	-397 312
	Menot	-25 630 000	4 675 700	-20 954 300	-17 081 715	3 872 585
	Netto	-22 330 000	4 675 700	-17 654 300	-13 847 175	3 807 126
Hyvinkään vesiliikelaitos	Menot	-2 722 000		-2 722 000	-1 865 929	856 071
	Netto	-2 722 000	0	-2 722 000	-1 865 929	856 071
Koko kaupunki yhteensä	Myynit	7 000 000	600 000	7 600 000	9 867 741	2 258 145
	Rah. osuudet	800 000		800 000	402 688	-397 312
	Menot	-28 352 000	4 675 700	-23 676 300	-19 129 149	4 547 151
	Netto	-20 552 000	5 275 700	-15 276 300	-8 858 720	6 407 983

8.4. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosa	TA 2018	TA muutos	Muutettu TA 2018	Toteuma	Poikkeama
Kaupunki (ilman LL), 1000 €					
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
Vuosikate	15 783	-1 613	14 170	11 895	-2 275
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjausepä	-4 500	-600	-5 100	-6 280	-1 180
Tulorahoitus	11 283	-2 213	9 070	5 615	-3 455
Investointimenot	-25 630	4 676	-20 954	-17 263	3 691
Rahoitusosuudet inv.menoihin	800		800	403	-397
Pys.vastaavien luovutustulot	7 000	600	7 600	9 868	2 268
Investoinnit	-17 830	5 276	-12 554	-6 993	5 562
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahoitus	-6 547	3 063	-3 484	-1 378	2 106
Rahoitustoiminta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>13</i>	<i>13</i>
* Antolainasaamisten lisäys				-63	-63
* Antolainasaamisten vähennyks.				76	76
Lainakannan muutokset	7 700	0	7 700	-8 697	-16 397
* Pitkäaik.lainojen lisäys	18 000		18 000		-18 000
* Pitkäaik.lainojen vähennys	-10 300		-10 300	-10 231	69
* Lyhytaikaisten lainojen muutos				1 534	1 534
<i>Muut maksuvalmiuden muut.</i>				4 272	4 272
Rahoitustoiminnan nettokassav.	7 700	0	7 700	-4 412	-12 112
Rahavarojen muutos	1 153	3 063	4 215	-5 790	-10 005

8.5. Yhteenveto talousarvion toteutumisesta

8.5.1. Käyttötalouden yhteenveto toimielimittäin

Toimintatuotot, 1000 €	TA 2018	TA muutos	Muutettu	Toteuma	Poikkeama
			TA 2018		
Tarkastuslautakunta	13		13	13	0
Keskusvaalilautakunta	133		133	80	-53
Kaupunginhallitus	7 334	600	7 934	9 692	1 758
Sosiaali- ja terveyslautakunta	25 976		25 976	113 276	87 300
Opetuslautakunta	5 436		5 436	5 483	46
Kulttuuri- ja vapaa-aika	1 541		1 541	2 065	524
Tekninen lautakunta	60 861	1 300	62 161	59 637	-2 524
Ympäristölautakunta	810		810	860	51
TOIMIALAT	102 103	1 900	104 003	191 106	87 102
Hyvinkään Vesi	10 413		10 413	10 389	-24
YHTEENSÄ	112 516	1 900	114 416	201 494	87 078

Toimintamenot, 1000 €	TA 2018	TA muutos	Muutettu	Toteuma	Poikkeama
			TA 2018		
Tarkastuslautakunta	-162	0	-162	-149	13
Keskusvaalilautakunta	-133		-133	-64	69
Kaupunginhallitus	-15 572	1 097	-14 476	-13 989	486
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-168 466	-4 439	-172 905	-264 461	-91 556
Opetuslautakunta	-80 711	-556	-81 267	-81 415	-148
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-12 298	-81	-12 379	-13 207	-828
Tekninen lautakunta	-55 789	-1 651	-57 440	-55 146	2 294
Ympäristölautakunta	-1 757	-12	-1 770	-1 852	-82
TOIMIALAT	-334 888	-5 643	-340 531	-430 283	-89 752
Hyvinkään Vesi	-5 123		-5 123	-4 831	292
YHTEENSÄ	-340 011	-5 643	-345 654	-435 114	-89 460

Toimintakate, 1000 €	TA 2018	TA muutos	Muutettu	Toteuma	Poikkeama
			TA 2018		
Tarkastuslautakunta	-149	0	-150	-136	13
Keskusvaalilautakunta	0	0	0	16	16
Kaupunginhallitus	-8 238	1 697	-6 541	-4 298	2 244
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-142 490	-4 439	-146 929	-151 185	-4 256
Opetuslautakunta	-75 275	-556	-75 830	-75 932	-102
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-10 757	-81	-10 838	-11 142	-303
Tekninen lautakunta	5 072	-351	4 720	4 491	-230
Ympäristölautakunta	-948	-12	-960	-991	-31
TOIMIALAT	-232 785	-3 743	-236 528	-239 177	-2 650
Hyvinkään Vesi	5 290	0	5 290	5 557	267
YHTEENSÄ	-227 495	-3 743	-231 238	-233 620	-2 382

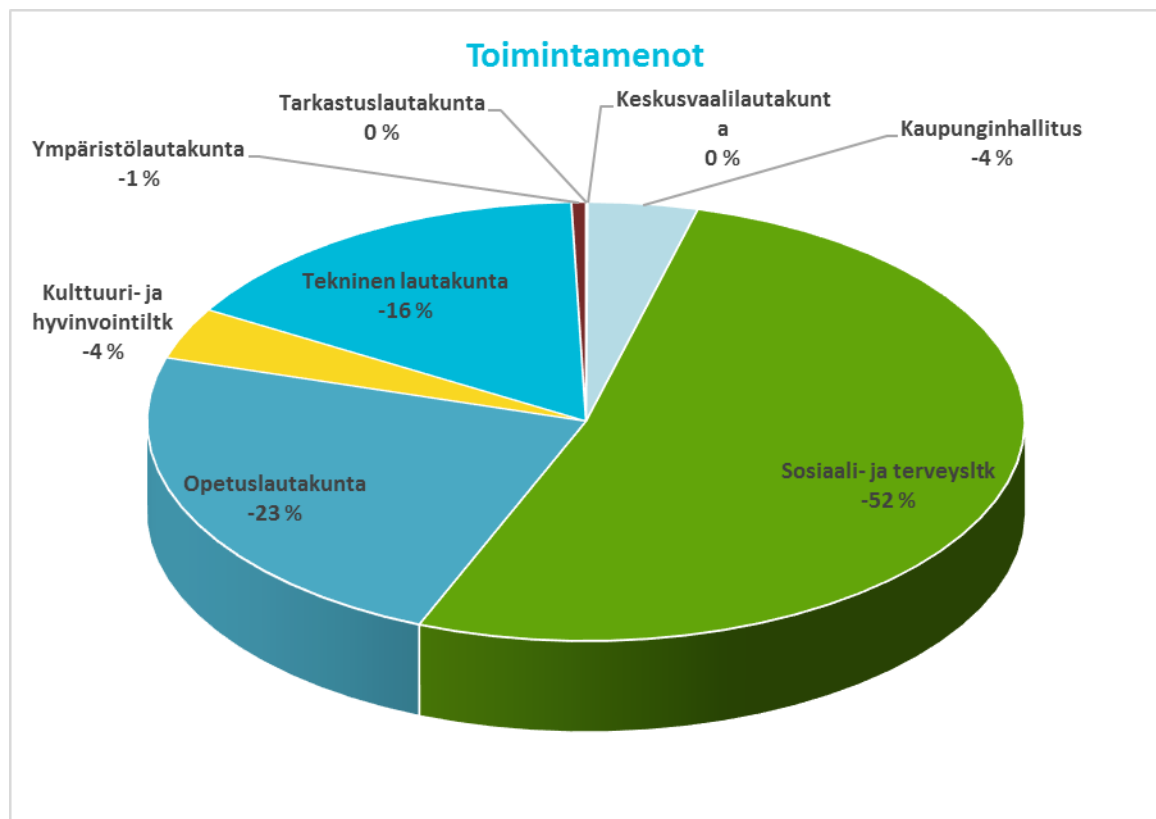
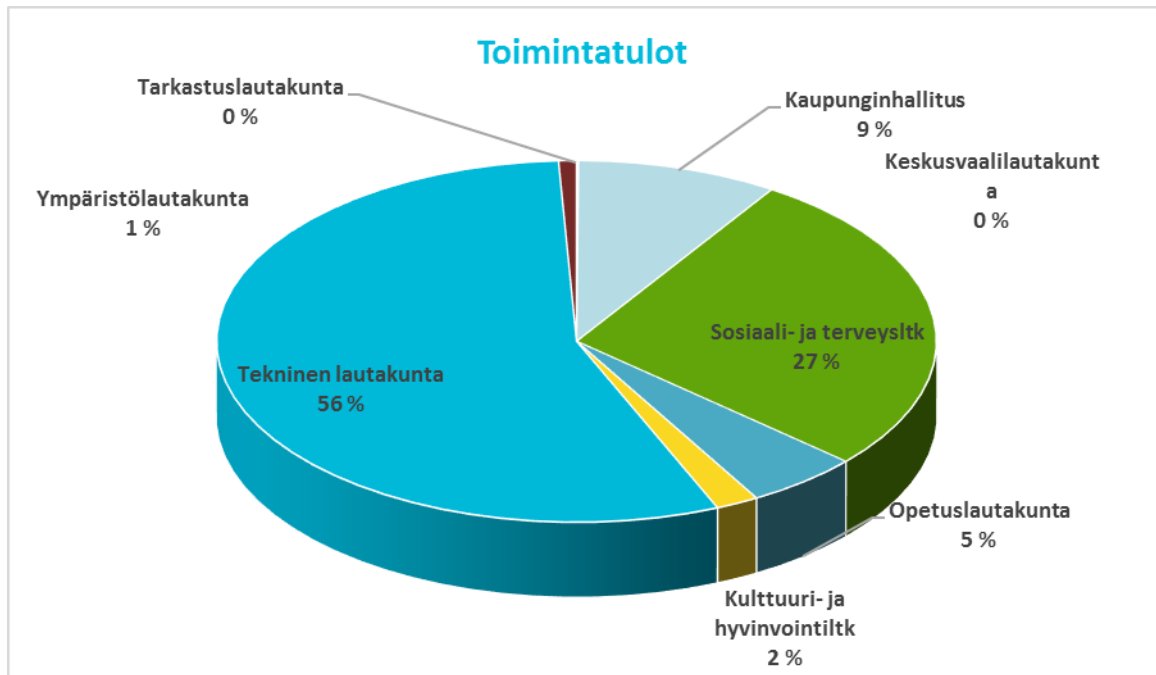
Vähennetty tuloista ja menoista Keusoten kuittaukset 83.835.721,07 euroa.

Toimintatuotot, 1000 €	TA 2018	TA muutos	Muutettu	Toteuma	Poikkeama
			TA 2018		
Tarkastuslautakunta	13		13	13	0
Keskusvaalilautakunta	133		133	80	-53
Kaupunginhallitus	7 334	600	7 934	9 692	1 758
Sosiaali- ja terveyslautakunta	25 976		25 976	29 440	3 464
Opetuslautakunta	5 436		5 436	5 483	46
Kulttuuri- ja vapaa-aika	1 541		1 541	2 065	524
Tekninen lautakunta	60 861	1 300	62 161	59 637	-2 524
Ympäristölautakunta	810		810	860	51
TOIMIALAT	102 103	1 900	104 003	107 270	3 267
Hyvinkään Vesi	10 413		10 413	10 389	-24
YHTEENSÄ	112 516	1 900	114 416	117 658	3 242

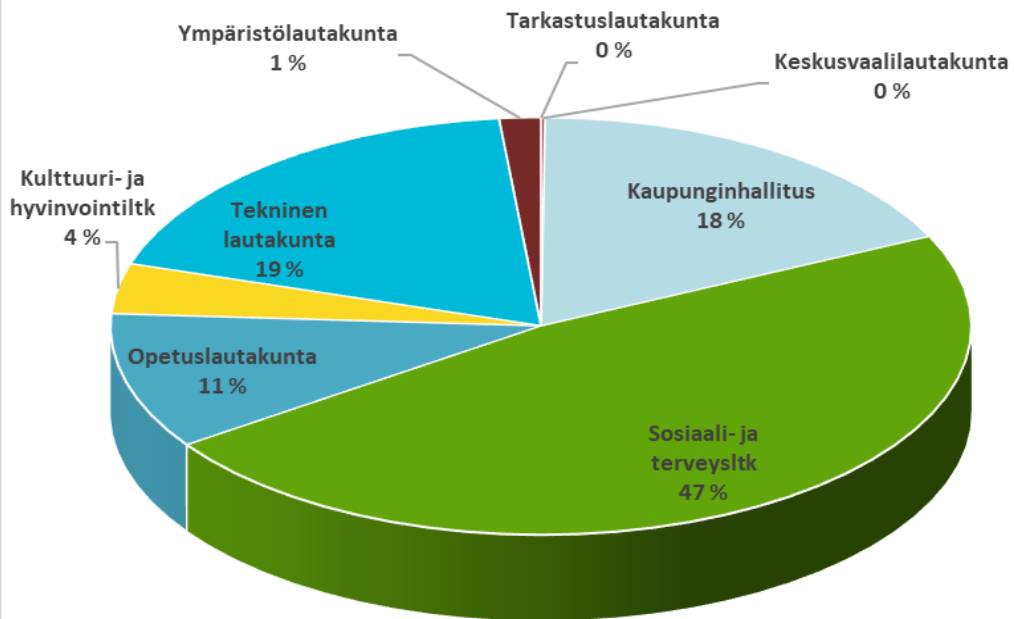
Toimintamenot, 1000 €	TA 2018	TA muutos	Muutettu	Toteuma	Poikkeama
			TA 2018		
Tarkastuslautakunta	-162	0	-162	-149	13
Keskusvaalilautakunta	-133		-133	-64	69
Kaupunginhallitus	-15 572	1 097	-14 476	-13 989	486
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-168 466	-4 439	-172 905	-180 625	-7 720
Opetuslautakunta	-80 711	-556	-81 267	-81 415	-148
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-12 298	-81	-12 379	-13 207	-828
Tekninen lautakunta	-55 789	-1 651	-57 440	-55 146	2 294
Ympäristölautakunta	-1 757	-12	-1 770	-1 852	-82
TOIMIALAT	-334 888	-5 643	-340 531	-346 447	-5 916
Hyvinkään Vesi	-5 123		-5 123	-4 831	292
YHTEENSÄ	-340 011	-5 643	-345 654	-351 279	-5 625

Toimintakate, 1000 €	TA 2018	TA muutos	Muutettu	Toteuma	Poikkeama
			TA 2018		
Tarkastuslautakunta	-149	0	-150	-136	13
Keskusvaalilautakunta	0	0	0	16	16
Kaupunginhallitus	-8 238	1 697	-6 541	-4 298	2 244
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-142 490	-4 439	-146 929	-151 185	-4 256
Opetuslautakunta	-75 275	-556	-75 830	-75 932	-102
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-10 757	-81	-10 838	-11 142	-303
Tekninen lautakunta	5 072	-351	4 720	4 491	-230
Ympäristölautakunta	-948	-12	-960	-991	-31
TOIMIALAT	-232 785	-3 743	-236 528	-239 177	-2 650
Hyvinkään Vesi	5 290	0	5 290	5 557	267
YHTEENSÄ	-227 495	-3 743	-231 238	-233 620	-2 382

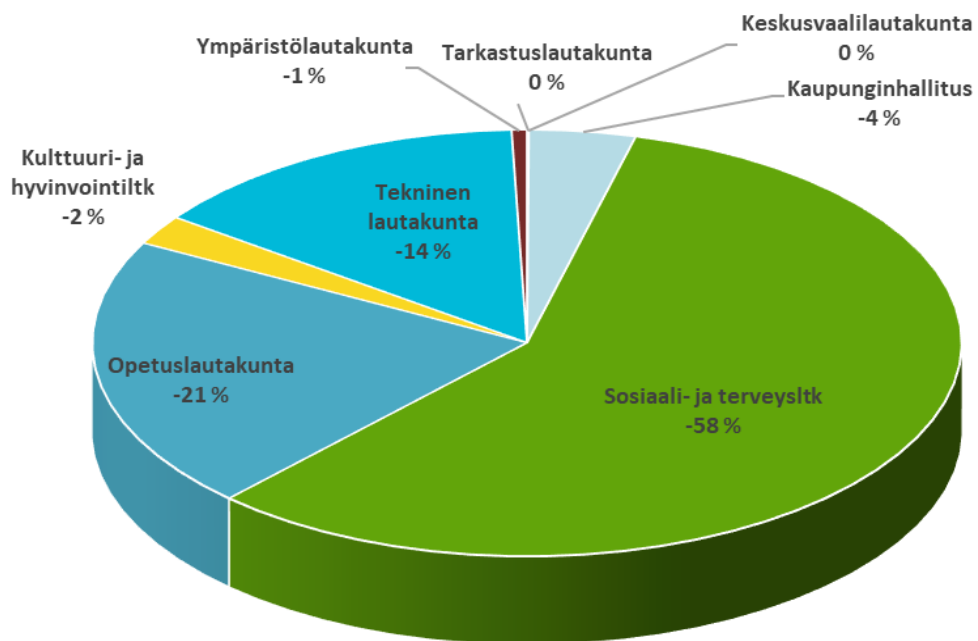

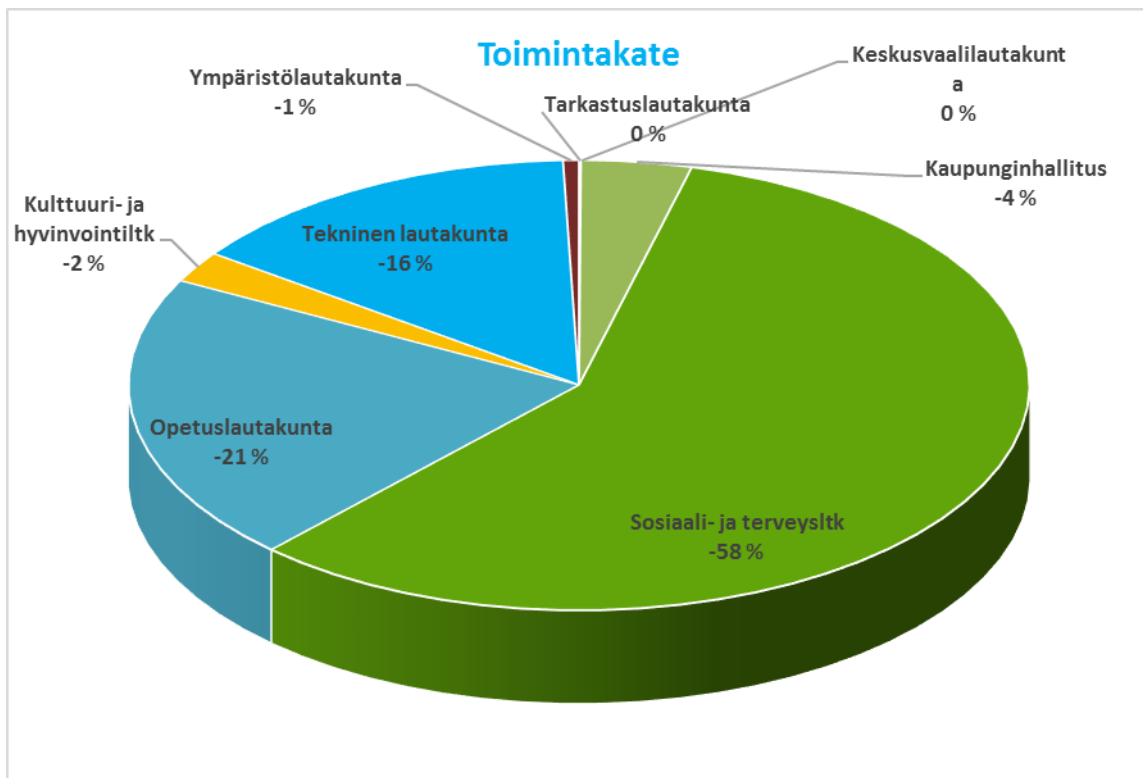

Ulkoiset toimintatulot 2018

Ulkoiset toimintamenot 2018

8.5.2. Käyttötalouden yhteenveto palvelualueittain

	TA 2018	TA muutos	Muutettu TA 2018	Toteuma	Poikkeama
Kaupunginvaltuusto					
Tuotot					
Kulut	-200 794		-200 794	-156 623	-44 171
Toimintakate	-200 794		-200 794	-156 623	-44 171
Tarkastuslautakunta					
Tuotot	12 670		12 670	12 832	-162
Kulut	-161 848	-345	-162 193	-149 132	-13 061
Toimintakate	-149 178	-345	-149 523	-136 300	-13 223
Keskusvaalilautakunta					
Tuotot	133 000		133 000	79 880	53 120
Kulut	-132 875		-132 875	-64 192	-68 683
Toimintakate	125		125	15 688	-15 563
Kaupunginhallitus					
Tuotot			0	148	-148
Kulut	-857 675		-857 675	-866 355	8 680
Toimintakate	-857 675		-857 675	-866 207	8 532
Kaupungin johto					
Tuotot			0	404	-404
Kulut	-504 135	-1 050	-505 185	-450 884	-54 301
Toimintakate	-504 135	-1 050	-505 185	-450 481	-54 704
Demokratia ja johdon tuki					
Tuotot	77 449		77 449	82 009	-4 560
Kulut	-1 488 159	-28 446	-1 516 605	-1 388 193	-128 412
Toimintakate	-1 410 710	-28 446	-1 439 156	-1 306 184	-132 972
Omaisuu den luovutustulot ja -menot					
Tuotot	4 500 000	600 000	5 100 000	6 568 728	-1 468 728
Kulut		0	0	-80 699	80 699
Toimintakate	4 500 000	600 000	5 100 000	6 488 029	-1 388 029
KONSERNIPALVELUT JA HALLINTO					
Elinvoima					
Tuotot	1 685 000		1 685 000	1 924 812	-239 812
Valmistus omaan käyttöön			0	155	-155
Kulut	-2 540 172	87 285	-2 452 887	-2 567 302	114 415
Toimintakate	-855 172	87 285	-767 887	-642 335	-125 552
Henkilöstö					
Tuotot	754 365		754 365	776 372	-22 007
Kulut	-5 540 719	862 257	-4 678 462	-4 410 466	-267 996
Toimintakate	-4 786 354	862 257	-3 924 097	-3 634 093	-290 003
Talous					
Tuotot	317 502		317 502	339 448	-21 946
Kulut	-4 440 598	176 474	-4 264 124	-4 068 922	-195 202
Toimintakate	-4 123 096	176 474	-3 946 622	-3 729 475	-217 148
KONSERNIPALVELUT JA HALLINTO YHTEENSÄ					
Tuotot	2 756 867		2 756 867	3 040 632	-283 765
Valmistus omaan käyttöön			0	155	-155
Kulut	-12 521 489	1 126 015	-11 395 473	-11 046 690	-348 783
Toimintakate	-9 764 622	1 126 015	-8 638 606	-8 005 903	-632 703

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI
Sosiaali- ja terveyslautakunta

	TA 2018	TA muutos	Muutettu TA 2018	Toteuma	Poikkeama
Hallinto ja kehittäminen					
Tuotot	166 300		166 300	84 288 817	-84 122 517
Kulut	-5 559 649	-654 516	-6 214 165	-90 006 307	83 792 142
Toimintakate	-5 393 349	-654 516	-6 047 865	-5 717 490	-330 375
Perhe- ja sosiaalipalvelut					
Tuotot	10 706 603		10 706 603	14 321 591	-3 614 988
Kulut	-36 914 104	-1 491 063	-38 405 168	-43 535 351	5 130 183
Toimintakate	-26 207 501	-1 491 063	-27 698 565	-29 213 760	1 515 195
Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut					
Tuotot	14 724 950		14 724 950	14 231 917	493 034
Kulut	-69 431 513	-1 179 421	-70 610 934	-71 325 528	714 594
Toimintakate	-54 706 563	-1 179 421	-55 885 984	-57 093 611	1 207 627
Erikoissairaanhoidon ja tukipalvelut					
Tuotot	378 200		378 200	433 559	-55 359
Kulut	-56 560 557	-1 113 858	-57 674 415	-59 593 485	1 919 070
Toimintakate	-56 182 357	-1 113 858	-57 296 215	-59 159 927	1 863 712
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ					
Tuotot	25 976 053		25 976 053	113 275 883	-87 299 830
Kulut	-168 465 822	-4 438 859	-172 904 681	-264 460 671	91 555 990
Toimintakate	-142 489 769	-4 438 859	-146 928 628	-151 184 788	4 256 159
SIVISTYSTOIMI					
Sivistystoimen hallinto ja kehittäminen					
Tuotot			0	2 702	-2 702
Kulut	-888 325	-3 382	-891 707	-799 908	-91 799
Toimintakate	-888 325	-3 382	-891 707	-797 206	-94 501
Perusopetus					
Tuotot	2 406 210		2 406 210	2 319 660	86 550
Kulut	-43 666 942	-298 183	-43 965 126	-44 114 866	149 740
Toimintakate	-41 260 732	-298 183	-41 558 916	-41 795 206	236 290
Yleissivistävä koulutus ja työpajatoiminta					
Tuotot	340 000		340 000	513 026	-173 026
Kulut	-8 298 392	-31 581	-8 329 973	-8 628 785	298 812
Toimintakate	-7 958 392	-31 581	-7 989 973	-8 115 759	125 786
Varhaiskasvatuspalvelut					
Tuotot	2 690 200		2 690 200	2 647 288	42 912
Kulut	-27 857 300	-222 665	-28 079 965	-27 871 353	-208 612
Toimintakate	-25 167 100	-222 665	-25 389 765	-25 224 065	-165 700
Opetuslautakunta yhteensä					
Tuotot	5 436 410		5 436 410	5 482 676	-46 266
Kulut	-80 710 960	-555 811	-81 266 771	-81 414 912	148 141
Toimintakate	-75 274 550	-555 811	-75 830 361	-75 932 236	101 876
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta					
Tuotot	1 540 800		1 540 800	2 065 245	-524 445
Valmistus omaan käyttöön			0	0	0
Kulut	-12 297 818	-81 265	-12 379 083	-13 206 989	827 906
Toimintakate	-10 757 018	-81 265	-10 838 283	-11 141 744	303 461
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ					
Tuotot	6 977 210		6 977 210	7 547 921	-570 711
Valmistus omaan käyttöön			0	0	0
Kulut	-93 008 778	-637 076	-93 645 854	-94 621 902	976 048
Toimintakate	-86 031 568	-637 076	-86 668 644	-87 073 981	405 337

TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ
Teknisen hallinto ja kehittäminen

	TA 2018	TA muutos	Muutettu TA 2018	Toteuma	Poikkeama
Tuotot	995 974		995 974	899 573	96 401
Kulut	-4 709 441	-29 334	-4 738 775	-4 514 726	-224 049
Toimintakate	-3 713 467	-29 334	-3 742 801	-3 615 153	-127 649

Tekninen keskus

Tuotot	1 227 300	1 300 000	2 527 300	3 148 795	-621 495
Valmistus omaan käyttöön	740 000		740 000	598 041	141 959
Kulut	-7 344 626	-1 008 878	-8 353 503	-9 226 859	873 356
Toimintakate	-5 377 326	291 122	-5 086 203	-5 480 023	393 820

Tekninen palvelukeskus (sis. Ateria- ja puhtauspalvelut)

Tuotot	27 241 978		27 241 978	23 543 911	3 698 067
Valmistus omaan käyttöön	2 183 431		2 183 431	2 131 441	51 990
Kulut	-28 687 127	-301 275	-28 988 401	-25 143 961	-3 844 440
Toimintakate	738 282	-301 275	437 008	531 391	-94 383

Ateria- ja puhtauspalvelut (taseyksikkö)

Tuotot	12 339 228		12 339 228	10 565 904	1 773 324
Kulut	-12 121 389	-142 311	-12 263 700	-10 466 189	-1 797 512
Toimintakate	217 839	-142 311	75 528	99 716	-24 188

Tilapalvelu (taseyksikkö)

Tuotot	28 421 897		28 421 897	29 156 174	-734 277
Valmistus omaan käyttöön	50 000		50 000	158 964	-108 964
Kulut	-15 047 834	-311 611	-15 359 445	-16 260 576	901 131
Toimintakate	13 424 063	-311 611	13 112 452	13 054 561	57 891

Tekninen lautakunta yhteensä

Tuotot	57 887 149	1 300 000	59 187 149	56 748 453	2 438 696
Valmistus omaan käyttöön	2 973 431		2 973 431	2 888 446	84 985
Kulut	-55 789 027	-1 651 097	-57 440 124	-55 146 123	-2 294 002
Toimintakate	5 071 553	-351 097	4 720 456	4 490 777	229 679

Ympäristölautakunta

Tuotot	809 504		809 504	860 329	-50 825
Kulut	-1 757 487	-12 142	-1 769 629	-1 851 500	81 871
Toimintakate	-947 983	-12 142	-960 125	-991 172	31 047

TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ YHTEENSÄ

Tuotot	58 696 653	1 300 000	59 996 653	57 608 782	2 387 871
Valmistus omaan käyttöön	2 973 431		2 973 431	2 888 446	84 985
Kulut	-57 546 514	-1 663 239	-59 209 754	-56 997 623	-2 212 131
Toimintakate	4 123 570	-363 239	3 760 330	3 499 605	260 725

Hyvinkään kaupunki ilman liikelaitosta

Tuotot	99 129 902	1 900 000	101 029 902	188 217 219	-87 187 317
Valmistus omaan käyttöön	2 973 431		2 973 431	2 888 601	84 830
Kulut	-334 888 089	-5 643 000	-340 531 089	-430 282 965	89 751 876
Toimintakate	-232 784 756	-3 743 000	-236 527 756	-239 177 145	2 649 389

Hyvinkään vesi

Tuotot	10 239 296		10 239 296	10 195 166	44 130
Valmistus omaan käyttöön	173 700		173 700	193 378	-19 678
Kulut	-5 123 066		-5 123 066	-4 831 475	-291 591
Toimintakate	5 289 930		5 289 930	5 557 070	-267 139

Kaupunki ja liikelaitos yhteensä

Tuotot	109 369 198	1 900 000	111 269 198	198 412 385	-87 143 187
Valmistus omaan käyttöön	3 147 131		3 147 131	3 081 980	65 151
Kulut	-340 011 155	-5 643 000	-345 654 155	-435 114 440	89 460 285
Toimintakate	-227 494 826	-3 743 000	-231 237 826	-233 620 075	2 382 249

III. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

9.1. Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	118 867 228,38	22 365 612,82
Maksutuotot	6 887 976,99	15 287 963,75
Tuet ja avustukset	2 383 629,55	3 383 638,92
Vuokratuotot	5 936 740,47	6 142 372,95
Muut tuotot	8 214 757,58	8 931 613,17
Toimintatuotot yhteensä	142 290 332,97	56 111 201,61
Valmistus omaan käyttöön	3 081 979,64	6 457 626,02
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-95 888 117,56	-92 487 143,03
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-21 767 346,32	-21 755 502,38
Muut henkilösivukulut	-3 539 165,29	-4 490 025,71
Henkilöstökulut yhteensä	-121 194 629,17	-118 732 671,12
Palvelujen ostot	-218 216 861,58	-129 381 694,45
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 027 926,70	-13 877 204,34
Avustukset	-16 782 817,42	-14 385 018,53
Vuokrat	-8 073 345,14	-7 414 525,19
Muut kulut	-1 696 807,39	-461 603,64
Toimintakulut yhteensä	-378 992 387,40	-284 252 717,27
TOIMINTAKATE	-233 620 074,79	-221 683 889,64
Verotulot	199 496 402,68	198 343 025,47
Valtionosuudet	51 806 468,08	51 169 091,00
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	65 330,18	68 554,55
Muut rahoitustuotot	1 105 221,88	1 001 460,46
Korkokulut	-1 834 010,62	-2 015 995,63
Muut rahoituskulut	-110 353,26	-136 630,32
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-773 811,82	-1 082 610,94
VUOSIKATE	16 908 984,15	26 745 615,89
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 196 919,26	-19 221 495,42
Arvonalentuminen	-2 295,08	
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-19 199 214,34	-19 221 495,42
TILIKAUDEN TULOS	-2 290 230,19	7 524 120,47
Varausten lisäys (-) ja väh. (+)	0,00	-5 000 000,00
Rahastojen lisäys (-) ja väh. (+)	0,00	-250 000,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 290 230,19	2 274 120,47

9.2. Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	16 908 984	26 745 616
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-6 280 366	-7 463 449
	10 628 618	19 282 167
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-19 129 149	-21 296 090
Rahoitusosuudet investointimenoihin	402 688	714 918
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 867 741	9 588 825
	-8 858 720	-10 992 347
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 769 898	8 289 821
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainauksen lisäykset	-63 389	
Antolainauksen vähennykset	76 370	53 504
	12 981	53 504
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 231 025	-8 755 298
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 534 393	
	-8 696 632	-8 755 298
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-331 021	-49 087
Vaihto-omaisuuden muutos	34 173	5 565
Saamisten muutos	1 938 548	294 616
Korottomien velkojen muutos	4 562 895	1 517 469
	6 204 595	1 768 564
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 479 056	-6 933 230
RAHAVAROJEN MUUTOS	-709 158	1 356 591
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Kassavarat 31.12.	45 387 945	46 097 103
Kassavarat 1.1.	46 097 103	44 740 512
RAHAVAROJEN MUUTOS	-709 158	1 356 591

9.3. Tase

TASE	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	1 305 447,96	1 622 968,79
Muut pitkävaikutteiset menot	312 288,44	402 313,04
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	1 617 736,40	2 025 281,83
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	41 853 521,47	41 199 230,15
Rakennukset	101 655 536,28	108 768 123,39
Kiinteät rakenteet ja laitteet	72 313 634,65	74 486 567,52
Koneet ja kalusto	1 911 794,17	2 249 822,19
Muut aineelliset hyödykkeet	514 100,41	514 100,41
Ennakkomaksut ja keskenkäisöt	10 329 349,47	4 369 239,39
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	228 577 936,45	231 587 083,05
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	53 744 979,48	53 812 103,15
Muut lainasaamiset	3 226 720,38	3 280 224,64
Muut saamiset	890 971,96	850 448,78
SIJOITUKSET YHTEENSÄ	57 862 671,82	57 942 776,57
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	288 058 344,67	291 555 141,45
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Aineet ja tarvikkeet		34 173,19
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ		34 173,19
SAAMISET		
PITKÄAIKAISET SAAMISET		
Lainasaamiset	2 468 375,89	2 659 115,59
Muut saamiset	371 480,00	742 960,00
Siirtosaamiset		400 000,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	2 839 855,89	3 802 075,59
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	5 072 476,24	4 922 384,66
Lainasaamiset	702 245,42	602 711,42
Muut saamiset	3 858 169,27	3 476 823,76
Siirtosaamiset	4 137 440,27	5 459 039,75
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	13 770 331,20	14 460 959,59
SAAMISET YHTEENSÄ	16 610 187,09	18 263 035,18
Rahat ja pankkisaamiset	45 387 944,75	46 097 102,61
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	61 998 131,84	64 394 310,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	350 056 476,51	355 949 452,43

TASE	31.12.2018	31.12.2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	151 019 243,41	151 019 243,41
Muut omat rahastot	3 862 465,48	3 862 465,48
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	30 159 919,38	27 885 798,91
Tilikauden yli- / alijäämä	-2 290 230,19	2 274 120,47
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	182 751 398,08	185 041 628,27
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Investointivaraukset	11 000 000,00	11 000 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	13 974,11	14 956,80
Muut pakolliset varaukset	922 181,00	347 181,00
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	936 155,11	362 137,80
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	446 752,17	678 551,81
Muut toimeksiantojen pääomat	176 115,49	275 337,29
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	622 867,66	953 889,10
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	86 826 842,70	95 509 741,75
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	7 721 546,47	7 046 979,78
Siirtovelat		4 300,00
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	94 548 389,17	102 561 021,53
LYHYTAIKAINEN		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 682 899,05	9 231 025,25
Lainat muilta luotonantajilta	17 271 964,29	
Saadut ennakot	998 307,52	976 537,85
Ostovelat	13 584 798,22	12 391 300,17
Muut velat	2 000 569,01	17 610 809,49
Siirtovelat	18 659 128,40	15 821 102,97
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	60 197 666,49	56 030 775,73
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	154 746 055,66	158 591 797,26
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	350 056 476,51	355 949 452,43

9.4. Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toimintatuotot	315 012 619,64	177 245 137,48
Toimintakulut	-533 028 826,30	-383 034 880,77
Osuus osakkuuyhteisöjen voitosta/tappiosta	-70 662,24	235 861,80
TOIMINTAKATE	-218 086 868,90	-205 553 881,49
Verotulot	198 798 462,92	197 736 205,53
Valtionosuudet	51 806 468,08	51 169 091,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	39 663,85	42 946,31
Muut rahoitustuotot	496 675,44	637 060,83
Korkokulut	-3 017 118,22	-3 266 226,00
Muut rahoituskulut	-531 016,46	-517 578,41
VUOSIKATE	29 506 266,71	40 247 617,77
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 205 700,93	-30 538 020,81
Satunnaiset erät		238 282,76
TILIKAUDEN TULOS	-1 699 434,22	9 947 879,72
Tilinpäätössiirrot	-19 724,25	-237 280,28
Tilikauden verot	-215 670,43	-200 111,67
Laskennalliset verot	-64 544,98	-572 032,45
Vähemmistöosuudet	-62 326,48	-81 969,37
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 061 700,36	8 856 485,95

9.5. Konsernirahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12. 2018	1.1.-31.12. 2017
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	29 506 267	40 247 618
Satunnaiset erät	0	238 283
Tilikauden verot	-215 670	-200 112
Tulorahoituksen korjauserät	-7 650 173	-7 802 862
	21 640 423	32 482 927
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-61 875 620	-55 528 220
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 043 311	786 909
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 922 464	9 706 436
	-48 909 845	-45 034 876
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-27 269 421	-12 551 949
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainauksen lisäykset	0	-12 728
Antolainauksen vähennykset	77 671	1 676
	77 671	-11 052
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 302 334	26 635 944
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-15 567 133	-15 380 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 634 002	
	23 101 199	11 255 443
OMAN PÄÄOMAN MUUTOS	-13 929	-548 137
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-331 869	-48 240
Vaihto-omaisuuden muutos	-259 875	-88 089
Saamisten muutos	962 530	-2 298 825
Korottomien velkojen muutos	3 980 171	5 779 493
	4 350 957	3 344 338
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	27 515 898	14 040 593
RAHAVAROJEN MUUTOS	246 476	1 488 644
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Kassavarat 31.12.	51 750 559	51 504 083
Kassavarat 1.1.	-51 504 083	-50 015 439
RAHAVAROJEN MUUTOS	246 476	1 488 644

9.6. Konsernitase

KONSERNITASE	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	1 443 362,38	2 758 168,47
Muut pitkävaikutteiset menot	2 891 340,76	713 235,51
Ennakkomaksut	1 931,33	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	4 336 634,47	3 471 403,98
Maa- ja vesialueet	48 096 272,59	47 368 680,27
Rakennukset	279 558 209,65	222 330 468,11
Kiinteät rakenteet ja laitteet	73 604 154,13	75 855 417,35
Koneet ja kalusto	15 260 552,48	15 053 133,98
Muut aineelliset hyödykkeet	14 596 905,58	13 837 111,75
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	18 450 652,43	50 149 257,90
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	449 566 746,86	424 594 069,36
SJOITUKSET		
Tytäryhtiöosakkeet		
Osakkuusyhtiöosakkeet ja -osuudet	19 020 197,67	18 755 115,12
Muut osakkeet ja osuudet	3 999 591,11	4 262 314,15
Muut lainasaamiset	1 973 707,35	2 005 760,19
Muut saamiset	380 689,25	381 557,05
SJOITUKSET YHTEENSÄ	25 374 185,38	25 404 746,51
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	196 506,19	157 737,65
Muut toimeksiantojen varat	319 351,52	334 934,74
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	515 857,71	492 672,39
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Aineet tarvikkeet ja tavarat	2 376 565,07	1 270 035,86
Muu vaihto-omaisuus		846 653,83
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	2 376 565,07	2 116 689,69
SAAMISET		
PITKÄAIKAISET SAAMISET		
Lainasaamiset	37 645,74	29 313,80
Muut saamiset	510 581,00	742 960,00
Siirtosaamiset		400 000,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	548 226,74	1 172 273,80
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	10 800 421,02	9 828 699,27
Lainasaamiset	760 518,13	403 894,80
Muut saamiset	6 213 761,17	6 398 916,90
Siirtosaamiset	5 164 972,16	6 646 644,18
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	22 939 672,48	23 278 155,15
SAAMISET YHTEENSÄ	23 487 899,22	24 450 428,95
RAHOITUSARVOPAPERIT		
Osakkeet ja osuudet	303,20	303,20
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,00	0,00
RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ	303,20	303,20
Rahat ja pankkisaamiset	51 750 256,02	51 503 779,60
VASTAAVAA YHTEENSÄ	557 408 447,93	532 034 093,68

KONSERNITASE	31.12.2018	31.12.2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	151 019 243,41	151 019 235,57
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma	219 325,74	251 416,92
Ylikurssirahasto	181 951,62	202 919,18
Muut omat rahastot	4 048 005,95	4 033 862,24
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	56 478 051,25	47 670 362,92
Tilikauden yli- / alijäämä	-2 061 700,36	8 856 485,95
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	209 884 877,61	212 034 282,78
VÄHEMMISTÖOSUUS	2 059 836,98	1 904 547,27
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	48 965,26	49 947,95
Muut pakolliset varaukset	2 716 127,22	2 183 907,07
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	2 765 092,48	2 233 855,02
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	196 506,19	158 133,95
Lahjoitusrahastojen pääomat	636 197,40	871 931,56
Muut toimeksiantojen pääomat	306 021,78	417 343,20
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	1 138 725,37	1 447 408,71
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
Joukkovelkakirjalainat (p)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (p)	242 403 238,51	220 690 170,13
Lainat julkisyhteisöiltä (p)	13 693,45	18 017,70
Saadut ennakot (p)	48,26	48,26
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	17 679 884,48	16 844 343,62
Siirtovelat		4 300,00
Laskennalliset verovelat	4 913 884,44	4 849 339,46
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	265 010 749,14	242 406 219,17
LYHYTAIKAINEN		
Joukkovelkakirjalainat (l)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (l)	17 169 147,94	15 776 692,86
Lainat julkisyhteisöiltä (l)	4 324,25	4 324,25
Saadut ennakot (l)	2 183 601,66	2 112 891,90
Ostovelat (l)	22 722 781,04	23 666 118,15
Muut lyhytaikaiset velat	4 762 433,65	4 622 438,45
Siirtovelat	29 706 877,80	25 825 315,12
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	76 549 166,35	72 007 780,73
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	557 408 447,93	532 034 093,68

IV. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Joulukuulle kohdistuva negatiivinen verotilitys on jaksotettu, muilta osin verotulot on käsitelty maksuperusteisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintameno määräisinä tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihintaperiaatteen mukaisesti hankintameno määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Tehdyt johdannaiset ovat koronvaihotosopimuksia. Sopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuvat korot on vaihdettu kiinteään korkoon. Sopimuksia on voimassa vuoteen 2023 asti.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Tilinpäätöksessä ei ole ulkomaanrahan määräisiä saamia tai velkoja.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase on laadittu Kilan Kuntajaoston antaman suosituksen mukaisesti.

Kaupungin organisaatio muuttui 1.6.2017. Vuoden 2017 tilinpäätös laadittiin vuoden 2017 organisaatorakenteen mukaisesti. Vuoden 2018 tilinpäätös on laadittu uuden organisaation mukaisesti ja myös vertailutiedot vuotta 2017 koskien on esitetty uutta organisaatiota vastaavalla tavalla. Uudella organisaatiolla on vaikutusta toimiala- ja sitä alemman tason tuloksen tarkastelussa, koko kaupunkia koskeviin laskelmiin sillä ei ole vaikutusta.

Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymä vastasi sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä vuonna 2018. Talvelujen tuotanto tapahtui kaupungin puolesta ja näin ollen kaupunki myi kuntayhtymälle järjestämisvastuusopimukseen kuuluvat sosiaali- ja terveystalvelut sekä vastaavasti osti käyttämänsä talvelut kuntayhtymältä. Käytännössä näihin liittyvät kirjaukset olivat laskennallisia ja kuntayhtymän esittämiin sosiaali- ja terveystalveluiden kustannuksiin sisältyi epävarmuutta. Todeliset sosiaali- ja terveystalveluiden kustannukset kaupungin osalta käyvät ilmi kaupungin kirjanpidosta ja selkeyden vuoksi tilinpäätöksessä on esitetty laskelmat myös ilman sosiaali- ja terveystalveluiden myyntiä ja ostoa kuntayhtymälle. Näiden kirjausten vaikutus on ollut tuloissa ja menoissa 83 835 721,07 euroa. Lisäksi järjestämisvastuun siirtymisestä kuntayhtymälle seurasi kaupungin maksutuottojen väheneminen 9 263 511,84 eurolla ja vastaavasti myyntituottojen kasvaminen samalla summalla. Tosiasiallisesti kaupunki on laskuttanut asiakasmaksutuotot, mutta koska järjestämisvastuu on siirtynyt kuntayhtymälle, on maksutuotot käsitelty kaupungin kirjanpidossa ainoastaan läpikulkueränä.

Vuonna 2018 toimintansa aloitti Hyvinkään, Järvenpään, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien yhteinen Keski-Uudenmaan henkilökohtaisen avun keskus. Keskuksessa isäntäkuntana toimi vuonna 2018 Hyvinkään kaupunki. Tästä aiheutuen kaupungin ulkoiset avustusmenot ovat kasvaneet 3 349 474,64 euroa ja vastaavasti ulkoiset myyntituotot saman verran.

Alueellisen perhehoitoyksikkö Pihlajan jäsenkuntiin kohdistuvat perhehoitajien palkkiot on aiemmin kirjattu muiden talvelujen ostoihin. Vuoden 2018 osalta on kirjaustapa muutettu vastaamaan suositusta ja jäsenkuntiin kohdistuvat osuudet 5 200 801,95 euroa on kirjattu asiakastalveluihin.

Valmistus omaan käyttöön -tilin kirjaukset ovat aiempaa pienemmät johtuen kirjaustavan muutoksesta. Nykyisin valmistus omaan käyttöön -tilin kautta kirjataan investointihankkeeseen kohdistuvat omat henkilöstömenot. Aiemmin kirjattiin lisäksi tiettyissä tapauksissa myös investointihankkeen ostolaskuja.

3. Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty muutoksia.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikausien tiedot ovat vertailukelpoiset keskenään.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja ja kuluja ei ole.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhteisö Hyvinkään kaupunki ja ne yhtiöt, joissa Hyvinkään kaupunki suoraan tai välillisesti omistaa yli 50 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernitilinpäätös on laadittu pariarvomenetelmällä. Sisäiset saamiset ja velat sekä muut sisäiset liiketapahtumat on vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu omista pääomista, vapaaehtoisista varauksista ja poistoeroista sekä yhtiön tilikauden tuloksesta.

Kuntayhtymien taseet ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistusosuuden mukaan.

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu tarvittaessa suunnitelmanmukaisiksi, ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisöjen omia pääomia vastaan.

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konserniyhteisöillä ei ollut poikkeavia tilikausia.

Konsernin rakenteessa tilikaudella tapahtuneet muutokset

Tilikauden 2017 aikana Hyvinkää perusti yhdessä viiden muun kunnan kanssa Keski-Uudenmaan Sote -kuntayhtymän, josta Hyvinkään omistusosuus on 23,94%. Vuoden 2018 kuntayhtymä järjesti sosiaali- ja terveystalvet jäsenkunnille.

Kiljavan Sairaala Oy jakautui 31.12.2017 kahdeksi uudeksi yhtiöksi. Uudet yhtiöt ovat Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy ja Kiljavan Sairaala Oy.

KOY Päivämartti on edelleen selvitystilassa. Yhtiötä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen edellisvuoden tapaan. Yhtiön osakkeet on alaskirjattu.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikausien tiedot ovat vertailukelpoiset keskenään olennaisilta osiltaan.

Vuoden 2017 konsernitilinpäätöksen rahoituslaskelmassa on käsitelty joitakin eriä toisin, näiltä osin vuoden 2017 vertailutiedot on muutettu vastaamaan nykyistä käsittelytapaa. (Ks. kohta "Konsernin rakenteessa tilikaudella tapahtuneet muutokset".)

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot	Konserni		Kaupunki	
	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Toimintatuotot tehtäväalueittain				
Konsernipalvelut ja -hallinto sekä päätöksenteko	20 988 786	22 929 800	2 695 505	3 364 701
Sivistystoimi	7 456 029	7 654 770	7 476 905	7 654 620
Tekniikan ja ympäristön toimiala	27 441 425	27 237 772	7 538 134	5 040 580
Sosiaali ja terveystoimi *)	241 767 969	102 167 113	108 346 888	22 920 515
Hyvinkään vesi	8 923 763	9 721 215	9 664 174	9 596 318
Omaisuuksien tuotot	8 434 648	7 534 467	6 568 728	7 534 467
Yhteensä	315 012 620	177 245 137	142 290 333	56 111 202

*) v. 2018 sisältää sosiaali- ja terveyspalvelujen myynnin Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymälle 83.835.721,07 euroa.

7. Verotulojen erittely

Kunnan tulovero	174 257 058	173 516 149
Osuus yhteisöveron tuotosta	11 763 734	11 470 926
Kiinteistövero	13 475 611	13 355 950
Yhteensä	199 496 403	198 343 025

8. Valtionosuuksien erittely

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	58 703 155	58 682 058
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-4 228 862	-5 090 424
Järjestelmämuutoksen tasaus*		-137 584
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 667 825	-2 284 959
Valtionosuudet yhteensä	51 806 468	51 169 091

* sisältää sekä vuoden 2010 että 2015 järjestelmämuutoksen tasauksen

9. Palvelujen ostojen erittely

Asiakaspalvelujen ostot *)	183 439 498	88 733 420
Muiden palvelujen ostot	34 777 363	40 648 274
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	218 216 862	129 381 694

*) v. 2018 asiakaspalvelujen ostot sisältävät Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymältä ostetut palvelut 83.835.721,07 euroa.

10. Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet

Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi ei ole annettu rahallista tukea.

Konserni- ja tukipalvelujaosto on päättänyt (11.3.2013 / § 18) sopimuksesta, jolla ohjataan kaupungintalon eli kaupungin kokonaan omistaman KOY Villatehtaan kokoustilojen käyttöä. Sopimuksen mukaan mm. valtuustoryhmillä, puolueiden kunnallisjärjestöillä ja paikallisyhdistyksillä sekä puolueiden paikallisilla nuorisoyhdistyksillä on mahdollisuus käyttää kokoussiiven kokoustiloja ilman kulukorvauksia. Tämän vuokratuen suuruutta ei ole seurattu valtuustoryhmittäin.

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen laskennassa on käytetty kaupunginvaltuuston 22.4.1996 tekemää poistosuunnitelmaa sekä siihen myöhemmin tehtyjä tarkistuksia, viimeksi v. 2013. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Ellei hankintameno ja siihen saatu rahoitusosuus ole ollut selvitetävissä, on ennen vuotta 1991 hankitun käyttöomaisuuden poistoperustan laskennan pohjaksi otettu kirjanpitoarvo 31.12.1990.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5-7 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	20 - 30 vuotta
- Vedenottamot ja jäteveden puhdistamot	Menojäännöspoisto	15 %
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	20 %
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	10 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	20 %
Koneet ja kalusto	Menojäännöspoisto	25 40 %
Soranottoalueet	Käytön mukainen poisto	
Taideteokset	Ei poisteta	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Poistosuunnitelmaa 1.1.2013 noudatetaan vuoden 2013 aikana hankittuun omaisuuteen ja vuoden 2014 alusta taseryhmissä rakennukset ja rakennelmat sekä kiinteät rakenteet ja laitteet myös omaisuuteen, joka on hankittu ajalla 1.1.2008 - 31.12.2012.

Ennen 1.1.2008 hankittuun omaisuuteen noudatetaan poistosuunnitelmaa 1.6.2005. Uuden vuoden 2014 menojäännöspoiston pohjaksi on otettu jäännösarvo 31.12.2013.

Rakennus, jonka peruskorjausaste on vähintään 70 %, poistetaan kuten vastaava uudisrakennus. Rakennus- ja rakennelmat ryhmässä aktivointiraja on 30.000 euroa 1.1.2014 alkaen.

Kaupunginhallituksella on oikeus perustellusta syystä yksittäisen kohteen osalta päättää poistoajasta tästä poistosuunnitelmasta poiketen KILA:n poisto-ohjeen mukaisissa rajoissa.

	Kaupunki 1.1-31.12.2018	Kaupunki 1.1-31.12.2017
Aineettomat oikeudet	-586 003	-574 756
Muut pitkävaikutteiset menot	-68 772	-53 078
Rakennukset ja rakennelmat	-7 018 409	-7 095 806
Kiinteistä rakenteista ja laitteista	-10 715 317	-10 375 371
Koneet ja kalusto	-658 517	-863 064
Yhteensä	-19 047 019	-18 962 076
<i>Lisäpoistot</i>		
Aineettomat oikeudet	-69 510	-34 147
Muut pitkävaikutteiset menot	-23 913	
Kiinteät rakenteet ja laitteet		-48 817
Koneet ja kalusto	-56 478	-84 056
Lisäpoistot yhteensä	-149 900	-167 020
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-19 196 919	-19 129 095

12. Pakollisten varausten muutos	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Eläkevastuuvaraus				
Eläkevastuuvarausta käytettiin	-983		-983	-5 331
Eläkevastuuvarausta purettiin	983	9 800	983	5 331
Yhteensä	0	9 800	0	0
Muut varaukset				
(lisäys +, vähennys -, tuloslaskelmassa)				
Yhteistyösop./Valtion kanssa tehtävä jätehuoltotyö lisäys	575 000		575 000	
Sorakuopan maisemointivarausten muutos				84 242
Hangonsillan ratapihan varauksen muutos				-24 000
Vähennykset tilikaudella		119 693		
Ympäristövastuut lisäykset		55 752		
Ympäristövastuut vähennykset	-55 752	-59 236		
Muiden varausten lisäykset	45 129	159 144		
Muiden varausten vähennykset	-87 908	-30 934		
Yhteensä	476 469	254 219	575 000	60 242

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden myyntivoitot	6 582 776	6 726 049	6 568 728	6 715 926
Osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot	69 015	463 876	64 638	463 876
Rakennusten myyntivoitot	1 759 489	372 542	393 103	354 665
Muut myyntivoitot	23 367	45 214	9 420	
Yhteensä	8 434 648	7 607 681	7 035 889	7 534 467
	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Muut toimintakulut				
Tonttien myyntitappiot		11		11
Osakkeiden myyntitappiot	72 056		72 056	
Rakennuksien myyntitappiot	105 615		105 615	
Kaluston myyntitappiot	3 834		3 834	
Muut myyntitappiot	23 937	16 202		16 095
Yhteensä	205 442	16 214	181 505	16 095

15. Rahoitustuotot

		Kaupunki	Kaupunki
		1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Muut rahoitustuotot			
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		408 994	408 994
Osinkotuotot			
Hyvinkään Lämpövoima Oy		600 000	500 000
Kuntarahoitus Oy		16 000	
Muut rahoitustuotot			
Muut rahoitustuotot		80 228	92 466
Yhteensä		1 105 222	1 001 460

TASEEN LIITETIEDOT

17. Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Tilinpäätökseen ei sisälly kuluksi kirjaamattomia menoja eikä pääoma-alennuksia.

18. Arvonkorotukset

Taseeseen ei ole aktivoitu arvonkorotuksia.

19. Tiedot pysyvistä vastaavista

Maa- ja vesialueet				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Kiinteistöjen liittymismaksut	360 270	491 271	355 810	360 014
Muut maa- ja vesialueet	47 736 003	46 877 409	41 497 712	40 839 216
Yhteensä	48 096 273	47 368 680	41 853 521	41 199 230

Osakkeet ja osuudet	Osakkeet		Kuntayhtymä- osuudet	Muut osak- keet ja osuudet	Yhteensä
	konserni- yhtiöt	Osakkeet omis- tusyht.yhteisöt			
Hankintameno 1.1.	19 757 203	16 230 941	14 178 033	3 645 926	53 812 103
Lisäykset		229 000		3 175	232 175
Vähennykset*				-299 298	-299 298
Hankintameno 31.12.	19 757 203	16 459 941	14 178 033	3 349 803	53 744 979
Arvonlennukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	19 757 203	16 459 941	14 178 033	3 349 803	53 744 979

19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 622 969	402 313	2 025 282
Lisäykset tilikauden aikana	160 855		160 855
Rahoitusosuudet tilikauden aikana			
Vähennykset tilikauden aikana			
Keskeneräisistä aktivoinnit	177 137		177 137
Tilikauden poistot	586 003	66 112	652 115
Lisäpoistot	69 510	23 913	93 422
Käyttötalouteen siirto			
POISTAMATON HANKINTAMENO 31.12.	1 305 448	312 288	1 617 736

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	41 199 230	108 768 123	74 486 568	2 249 822	514 100	4 369 239	231 587 083
Lisäykset tilikauden aikana	796 776	1 429 697	6 915 358	390 607		9 199 210	18 731 647
Rahoitusosuudet tilikauden aikana			398 215			4 473	402 688
Vähennykset tilikauden aikana	142 484	1 954 807	593 431	13 640			2 704 363
Keskeneräisistä aktivoinnit		433 592	2 618 673			-3 229 402	-177 137
Tilikauden poistot		7 021 069	10 715 318	658 517			18 394 904
Lisäpoistot				56 478			56 478
Käyttötalouteen siirto						9 697	9 697
POISTAMATON HANKINTAMENO 31.12.	41 853 521	101 655 536	72 313 635	1 911 794	514 100	10 324 876	228 573 463

20.- 22. Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Kotipaikka	Kaupungin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kaupunkikonsernin osuus		
				omasta pää- omasta (1000 e)	vieraasta pää- omasta (1000 e)	tilikauden tulok- sesta (1000 e)
Tytäryhteisöt						
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	3 169	19 483	827
Teknologiakeskus Techvilla Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	148	317	-27
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	7 321	59 199	0
Kiinteistö Oy						
Hyvinkään Sai- raalanmäki	Hyvinkää	65,65	65,65	2 080	44 568	0
Hyvinkään Uu- denmaank.47	Hyvinkää	78,74	78,74	163	20	12
Hyvinkään Wanha Villateh- das	Hyvinkää	100,00	100,00	4 372	24 124	-198
Hyvinkään Sveitsi I	Hyvinkää	100,00	100,00	57	1	-5
Kaukasten Palvelutalo Oy	Hyvinkää	59,50	59,50	194	160	1
Hyvinkään Kaivopihäsäätio	Hyvinkää	60,00	55,56	252	875	0
Hyvinkään Ravitsemuspal- velut Oy	Hyvinkää	60,00	60,00	170	768	95
Hyvinkään Vanhustenta- losäätio	Hyvinkää	57,14	54,54	186	471	0
Lepovilla Oy	Hyvinkää	0,00	100,00	115	265	5
			Yhteensä	18 113	149 986	705
Kuntayhtymät						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoidopiirin kuntayh- tymä	Helsinki	3,48	3,48	13 666	25 633	-198
ETEVA kuntayhtymä	Mäntsälä	7,21	7,21	1 210	3 603	112
Keski-Uudenmaan Sote kuntayhtymä	Hyvinkää	23,93	23,93	0	750	-2
Uudenmaan Liiton kuntayh- tymä	Helsinki	3,85	3,85	64	1 185	0
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	7,70	7,70	159	37	6
			Yhteensä	15 099	31 208	-81
Yhteis- ja omistusyhteis- yhteisöt						
Villa Park Oy	Hyvinkää	50,00	50,00	-9,91	127,25	-4,64
Kiinteistö Oy Jussintori	Hyvinkää	24,49	24,49	1 309,86	531,43	27,33
Kiljavan Sairaala Oy	Nurmijärvi	22,90	22,90	2 556,31	879	-17
Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy	Nurmijärvi	22,90	22,90	107	2	4
Hyria Koulutus Oy *	Hyvinkää	33,45	33,45	14 083	2 472	39
Yritysvoimala Oy	Hyvinkää	49,00	49,00	33	19	-19
Koy Martinkaari	Hyvinkää	21,86	21,86	22	1 393	0
Keski-Uudenmaan Infor- maatioteknologia Oy	Kerava	32,64	32,64	54	259	34
			Yhteensä	18 156	5 684	63

*Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikurssisäätio omistaa Hyria Koulutus Oy:stä 33,26 %.

Hyvinkään kaupungin osuus säätion peruspääomasta on 46,15 %.

23. Saamisten erittelyt

	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		141 560		123 410
Lainasaamiset	2 432 540	199 038	2 631 579	199 038
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		225 705		234 279
Yhteensä	2 432 540	566 303	2 631 579	556 728
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		45 298		407 427
Lainasaamiset		478 683		
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		28 564		1 465 795
Yhteensä		552 545		1 873 222
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		32 067		69 491
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä		32 067		69 491
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		4 853 900		4 322 056
Lainasaamiset	35 836	24 524	27 537	403 673
Muut saamiset	371 480	3 858 169	742 960	3 476 824
Siirtosaamiset		3 883 171	400 000	3 758 966
Yhteensä	407 316	12 619 764	1 170 497	11 961 518
Yhteensä	2 839 856	13 770 679	3 802 076	14 460 960

24. Siirtosaamiset

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Kelan työterveyshuollon kustannukset	758 144	759 597	592 400	592 300
Pakolaiskorvaus	224 824	174 137	224 824	174 137
Palkkajaksotukset	233 427	47 047	216 899	35 171
Projektien tulojen jaksotus	147 325	1 328 615		1 063 300
Joulukuun maksutuottoja	844 302	653 808	844 302	653 808
Kiinteistö/maakauppasaatavat	1 556 828	1 039 647	1 556 828	1 039 647
Konserniyhteisöiltä	254 269	1 666 830	254 269	1 693 795
Ostolaskujen hyvitykset	16 835	303 503	16 835	30 353
Hyvinkään Vapaaehtoistoiminnan tuki ry	400 000	400 000	400 000	400 000
Muut siirtosaamiset	729 019	946 611	31 083	176 530
Yhteensä	5 164 972	7 319 794	4 137 440	5 859 040

25. Oma pääoma

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	151 019 236	151 019 236	151 019 243	151 019 243
Lisäykset	8			
Vähennykset		0		
Peruspääoma 31.12.	151 019 243	151 019 236	151 019 243	151 019 243
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma 1.1.	251 417	251 417		
Siirretty ed. tilikauden voitoista*				
Osuus säätiöiden pääomasta	-32 091			
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma 31.12.*	219 326	251 417		
Muut omat rahastot, pääoma 1.1	4 236 781	5 146 263	3 862 465	3 612 465
Siirrot rahastoon	15 400	250 000		250 000
Siirrot rahastosta	-337	-3 016 199		
Muut muutokset	-21 886	-9 496		
Vähemmistöosuuden muutos		1 866 214		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	4 229 958	4 236 781	3 862 465	3 862 465
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	56 526 849	41 526 701	30 159 919	27 885 799
Hankitut yhtiöt				
Poistuneet yhtiöt		-26 475		
Muut muutokset	-14 275	6 305 820		
Vähemmistöosuuden muutos		-135 682		
Säätiöiden pääomat*	-13 038			
Edellisten tilikauden oikaisu	-21 485			
Edellisen tilikauden ylijäämä 31.12.	56 478 051	47 670 363	30 159 919	27 885 799
Tilikauden ylijäämä/alijäämä*	-2 061 700	8 856 486	-2 290 230	2 274 120
Oma pääoma yhteensä 31.12.	209 884 877	212 034 283	182 751 398	185 041 628

*Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston uuden konserniyleisohjeen 2015 mukaan tytäryhteisöjen, säätiöiden sekä kuntayhtymäkonsernien poistoero ja vapaaehtoiset varaukset tuli vuoden 2015 konsernitilinpäätöksessä jakaa edellisten tilikausien ylijäämään ja laskennalliseen verovelkaan. Yleisohjeen mukaan vuoden 2016 tilinpäätökseen vaikuttava muutos on ollut se, että säätiöiden pääomat on erotettu omaksi rivikseen. Muilta osin yleisohjeen edellyttämät kirjaukset on huomioitu jo vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

26. Poistoero

Ei eriteltävää poistoeroa

27. Pitkäaikainen vieras pääoma

Velat tai velkojen osat, jotka eräänntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	31.12.2018	31.12.2017
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	56 225 118	65 921 003
Yhteensä	56 225 118	65 921 003

28. Joukkovelkakirjalainat

Kaupungilla ei ole joukkovelkakirjalainoja.

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Eläkevastuuvaraus 1.1.	49 948	59 748	14 957	20 288
Varausta käytettiin tilikaudella	-983	-9 800	-983	-5 331
Varausta vähennettiin tilikaudella				
Eläkevastuuvaraus 31.12.	48 965	49 948	13 974	14 957
Muut pakolliset varaukset 1.1.	2 183 907	2 178 873	347 181	286 939
Sorakuopan maisemointivarauksen lisäys		84 242		84 242
Yhteistyösop./Valtion kanssa tehtävä jätehuoltotyö lisäys	575 000		575 000	
Muu varausten lisäys	45 129	130 654		
Muu varausten vähennys	-87 909	-209 862		-24 000
Muut pakolliset varaukset 31.12.	2 716 127	2 183 907	922 181	347 181
Pakolliset varaukset yhteensä	2 765 092	2 233 855	936 155	362 138

ELY on lähettänyt 7.3.2017 päivätyn hallintopakopäätöksen koskien Sahamäen entisen kaatopaikka-alueen puhdistamisvelvoitetta. Kaupunki on valittanut päätöksestä, eikä vastuuta ole huomioitu tilinpäätöksessä. Vastuun suuruusluokka on arviolta noin 3,0 milj. euroa.

30. Velkojen erittely

Vieras pääoma	2018		2017	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		526 234		435 117
Muut velat		17 271 964		15 454 281
Yhteensä		17 798 198		15 889 398
Velat kuntayhtymille jossa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		1 147 198		633 254
Siirtovelat		560 614		37 918
Yhteensä		1 707 812		671 173
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat		163 970		175 289
Yhteensä		163 970		175 289
Velat muille				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	86 826 843	7 682 899	95 509 742	9 231 025
Saadut ennakot		998 308		976 538
Ostovelat		11 747 396		11 147 640
Muut velat	7 721 546	2 000 569	7 046 980	2 156 528
Siirtovelat		18 098 514	4 300	15 783 185
Yhteensä	94 548 389	40 527 686	102 561 022	39 294 916
Vieras pääoma yhteensä	94 548 389	60 197 667	102 561 022	56 030 776

32. Muiden velkojen erittely

Muut velat				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Liittymismaksut	17 679 884	16 844 344	7 721 546	7 046 980
Muut velat				
Yhteensä	17 679 884	16 844 344	7 721 546	7 046 980

33. Erittely siirtovelosta

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	20 842 708	20 328 967	13 584 621	13 456 392
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 194 458	2 837 948	1 833 681	867 955
Korkojaksotukset	695 338	643 051	372 882	417 552
Verohallinto joulukuun verotilityksen jaksotus	1 040 511		1 040 511	
Valtionosuusennakot	677 073	464 182	677 073	464 182
Sote-menojen jaksotukset	618 961		560 614	
Muut siirtovelat	2 637 830	1 551 167	589 745	615 022
Yhteensä	29 706 878	25 825 315	18 659 128	15 821 103

VAKUUEDET JA VASTUUSITOUUMUKSET

34.- 37. Vakuudet ja vastuusitoumukset

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	517 752 318	236 466 863		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	136 911 131	156 956 096		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	136 911 131	156 956 096	0,00	0,00

Vakuudet				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	136 911 131	156 956 096		
Sitoumusten vakuudeksi annetut arvopaperit				
Vakuudet yhteensä	136 911 131	156 956 096	0,00	0,00

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokravastuut	26 208 689	15 993 884	461 495	564 954
Leasingvastuut				
<i>Seuraavalla tilikaudella maksettavat</i>	<i>1 659 079</i>	<i>1 400 739</i>	<i>1 007 116</i>	<i>906 505</i>
<i>Myöhemmin maksettavat</i>	<i>2 530 357</i>	<i>2 110 621</i>	<i>1 567 578</i>	<i>1 448 621</i>
Leasingvastuut yhteensä	4 189 436	3 511 360	2 574 694	2 355 127
Yhteensä	30 398 125	19 505 244	3 036 189	2 920 080

39-40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	180 151 013	175 155 189
Jäljellä oleva pääoma	0	0	114 719 772	98 948 460
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	8 470 449	8 608 561	8 222 000	8 572 000
Jäljellä oleva pääoma	5 581 259	5 700 098	5 402 716	5 682 476
Kuntien takauskeskus				
Osuus takauskeskuksen takausvastuista	266 829 520	260 851 858	266 829 520	260 851 858
Vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	171 426	172 401	171 426	172 401

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Johdannaiset				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	106 068 493	112 886 140	71 545 455	81 574 090
Käypä arvo yhteensä	-5 816 322	-5 890 596	-4 346 783	-4 352 923
Lainaan sidotut lyhentyvät koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimukset on tehty yksittäisten lainojen korkoriskien suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainojen ja koronvaihtosopimusten pääomat, eräpäivät sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan.				
1015745/1279420 Nordea, erääntymispäivä 14.6.2018				
Nimellisarvo				740 750
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				-7 649
IRS16536/6023301 Pohjola, erääntymispäivä 23.7.2018				
Nimellisarvo				833 340
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				-11 199
1291051/1733245 Nordea, erääntymispäivä 15.12.2023				
Nimellisarvo			4 545 455	5 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-209 722	-261 369
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	34 501 608	33 204 818	4 545 455	6 574 090
Käypä arvo yhteensä	-1 676 127	-1 770 600	-209 722	-280 217
Koko lainasalkkua suojaavat koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimuksilla suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
1195345/1577110 Nordea, erääntymispäivä 16.4.2018				
Nimellisarvo				8 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				-56 353
39493371SA-0273T Danske, erääntymispäivä 1.6.2019 tai 1.12.2024 *				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-13 316	-35 681
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) swaptio			-568 065	-385 904
1185754/1562031 Nordea, erääntymispäivä 15.4.2020				
Nimellisarvo			7 000 000	7 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-178 839	-277 340
1168787/1524369 Nordea, erääntymispäivä 17.10.2022				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-705 702	-753 223
276761 Pohjola, erääntymispäivä 25.7.2023				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-935 237	-973 345
1441317/1961682 Nordea, erääntymispäivä 4.12.2023				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-315 054	-227 326
1352155/1837849 Nordea, erääntymispäivä 7.5.2024				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-800 144	-784 993
1565594/2152245 Nordea, erääntymispäivä 14.8.2025				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-410 982	-298 324
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	68 265 843	76 365 594	67 000 000	75 000 000
Käypä arvo yhteensä	-4 222 625	-4 148 836	-4 137 061	-4 072 706
* Danske Bankilla on oikeus siirtää koronvaihtosopimuksen päättymispäiväksi 1.12.2024.				

Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	3 000 000	3 000 000		
Käypä arvo yhteensä	5 904	75 739		
Lisähyötyswap 116142/1512514				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	301 042	315 727		
Käypä arvo yhteensä	-32 068	-40 354		
Sähköjohdannaiset				
Käypä arvo yhteensä	108 594	-6 545		
Arvonlisäveron palautusvastuu	636 850	732 217	118 174	140 707
Valtionosuuden palautusvastuu				
Sopimusvastuut				
Kiljavan Sairaala Oy				
Omistusosuuteen perustuva pääomasijoitus v. 2017-2018		349 249		343 500
Palvelusopimuksen mukainen potilas-paikkojen vähimmäiskäyttösitoumus v. 2019-2020 (2018-2019)			1 803 465	1 803 465
Alijäämän kattamisvastuu				
Eteva kuntayhtymä				-89 882
Keski-Uudenmaan Sote kuntayhtymä Kuntayhtymä on aloittanut toimintansa vuonna 2017. Hyvinkään osuus alijäämästä ei ole merkittävä.			-23 802	-22 209
Potilasvakuutuskannan uudelleen arvostus				
Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 16.1.2015 antaman lausunnon "108 Lausunto potilasvastuuvakuutuksen kirjaamisohjeiden muuttamisesta" mukaan:				
Ilmoitettujen vahinkojen osuus:				
Vammaispalvelulain mukaisten etuuksien varaukset, tulevan tuetun asumisen varaukset	1 156 489	1 201 922		
Varmuuslisä: Vammaispalvelulain mukaisten etuuksien varaukset, tulevan tuetun asumisen varausten osuus	23 130	24 038		
Yhteensä	1 179 619	1 225 960		
Muut sopimusvastuut, HUS	145 127	111 817		

YMPÄRISTÖASIAT

Tilinpäätöksestä erillisenä laaditaan ympäristöraportti.

Konserni		
Päästöoikeudet 2017	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	178 464	1 173 000,00
Päästöoikeuksien ostot		
Toteutuneiden päästöjen määrä	3 730	
Päästöoikeuksien myynnit		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	184 526	1 509 423,00

Päästöoikeudet 2018	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	184 526	1 509 423,00
Päästöoikeuksien ostot		
Toteutuneiden päästöjen määrä	8 595	
Päästöoikeuksien myynnit		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	168 764	4 215 720,00

HYVINKÄÄN YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS 2018

Tuloslaskelmaan ja taseeseen (investoinnit) tulevat tiedot:

	Tuotot 1000€	Kulut 1000€	Investoinnit 1000€
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu		145	32
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	5563	1213	2577
3. Jätehuolto ja roskaantumisen	2299	2452	
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	92	1466	
5. Melun ja värinän torjunta			530
6. Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu		4	
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	78	523	
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	243	52	277
Yhteensä 1000 €	8 275	5855	3416
9. Ympäristöperusteiset verot ja veroluonteiset maksut			
a) Jätevero			
b) Polttoainevero		136	
c) Sähkövero		539	
d) Öljyjättemaksu			
Yhteensä 1000 €		675	
YMPÄRISTÖTOIMINTAKULUT YHTEENSÄ		6530	
Ympäristönsuojelulaitteiden (investointien) poistot ja arvoalentumiset:			
a) Jätevedenpuhdistus		358	
b) Viemäriverkosto		2082	
Yhteensä 1000 €		2440	
KULUT JA POISTOT YHTEENSÄ		8970	
Korkokulut (joko laskennalliset (esim. kunnan keskimääräinen korko%) tai kohdennetut todelliset korkokulut)			
a) Viemärlaitoksen korkokulut kaupungille		309	
Yhteensä 1000 €		309	

Taseeseen tulevat tiedot:

PAKOLLISET YMPÄRISTÖVASTUUVARAUKSET

1. Kulomäen maa-ainestenottoalueen maisemointi	287
2. Sahanmäen entisen kaatopaikan puhdistus	60
3. Yhteistyösopimus/Valtion kanssa toteutettava jätehuoltotyö	575
Yhteensä 1000 €	922
Ympäristövarausten muutos (lis -, purku +):	+ 575

EHDOLLINEN YMPÄRISTÖVASTUU

Kaupunki on KHO:n vuosikirjapäätöksellä 2013:186 veloitettu maksamaan Nummenmäen entisen kaatopaikan ympäristövaikutusten ja puhdistamistarpeen arvioinnin (ympäristövastuuvaraus 3). Päätöksessä ei ole otettu kantaa mahdollisten puhdistuskustannusten maksuvelvollisuuteen. ELY on lähettänyt 7.3.2017 päivätyn hallintopakopäätöksen koskien entisen kaatopaikka-alueen puhdistamisveloitetta. Kaupunki aikoo valittaa päätöksestä, eikä vastuuta ole huomioitu tilinpäätöksessä varausta muuttamalla. Vastuun suuruusluokka on arviolta noin 3,0 milj. euroa.

	2018	2017
1. Ympäristötuotot/kunnan kaikki toimintatuotot	5,4 %	14,5 %
2. Ympäristötuotot/asukas	177,9 €	181,0 €
3. Ympäristökulut + poistot/kunnan kaikki toimintakulut ja poistot	2,2 %	3,1 %
4. Ympäristökulut+poistot/asukas	192,8 €	199,6 €
5. Ympäristöinvestoinnit/kunnan kokonaisinvestoinnit	17,9 %	20,2 %
6. Ympäristöinvestoinnit/asukas	73,4 €	92,0 €
7. Ympäristötoimintatuotot %:na ympäristökuluista	92,3 %	90,6 %

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilöstön lukumäärä	31.12.2018	31.12.2017
Päätöksenteko	17	17
Konsernipalvelut ja hallinto	70	78
Sivistystoimi	1 261	1 241
Tekniikka ja ympäristö	387	407
Sosiaali ja terveystoimi	977	990
Hyvinkään Vesi	33	33
Yhteensä	2 745	2 766
josta osa-aikaisia	366	364
Työllistetyt	24	27

Tiedot otettu eHRMinfo -järjestelmästä, tilanne 31.12.

Vuoden 2017 henkilöstön lukumäärä muutettu vastaamaan uutta organisaatiota.

43. Henkilöstökulut	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	97 256 273	93 922 879
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	21 767 346	21 755 502
Muut henkilösivukulut	3 539 165	4 490 026
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-1 368 156	-1 435 735
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	121 194 629	118 732 671
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		
Henkilöstökulut yhteensä	121 194 629	118 732 671

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Hyvinkään perussuomalaiset	4 405	3 816
Hyvinkään sosiaalidemokraatit	12 912	11 418
Hyvinkään vihreät	6 196	5 283
Kokoomuksen kunnallisjärjestö	8 940	9 703
Ruotsalainen kansanpuolue	16	16
Suomen keskusta	2 765	2 795
Suomen kristillisdemokraatit	1 379	1 230
Vasemmistoliitto	1 495	2 105
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	38 110	36 365

45. Tilintarkastajan palkkiot	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	45 139	40 878
Tilintarkastajan lausunnot		2 568
Muut palkkiot	16 078	7 604
BDO Audiator Oy yhteensä	61 217	51 049

46. Intressitahotapahtumat

Tarkastelukaudella on valmisteltu ja päätetty kolme lainatakausjärjestelyä intressitahojen kanssa.

Takauspäätökset ovat valtiontukilainsäädännön mukaisia ja toteutettu siten tavanomaisin kaupallisina ehdoin.

Tehdyt lainatakausjärjestelyt koskivat kaupungin tytäryhteisöjä:

- Kv 23.4.2018 / § 33: Kaupungin 80 % lainatakaus 4,5 milj. € lainaan Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:lle
- Kv 26.3.2018 / § 16: Kaupungin 80 % lainatakaus 3,132 milj. € lainaan KOY Wanhalle Villatehtaalalle
- Kv 5.2.2018 / § 8: Kaupungin 80 % lainatakaus 0,7 milj. € lainaan Kaivopihasäätiölle

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeiden kirjanpitoarvo 31.12.2018	Osakkeiden kirjanpitoarvo 31.12.2017
Kuntayhtymäosuudet		
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	13 318 733,40	13 318 733,40
ETEVA kuntayhtymä	749 091,69	749 091,69
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	83 734,38	83 734,38
Uudenmaan liitto	2 538,96	2 538,96
Keski-Uudenmaan Sote	23 934,17	23 934,17
Yhteensä	14 178 032,60	14 178 032,60
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet		
Veikkarin Kiinteistö Oy	0,00	0,00
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	1 919 276,66	1 919 276,66
Kiinteistö Oy Hyvinkään Uudenmaank.47	234 622,16	234 622,16
Hyvinkään Lämpövoima Oy	1 984 617,53	1 984 617,53
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	8 217 427,37	8 217 427,37
Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas	4 631 300,11	4 631 300,11
Kaukasten Palvelutalo Oy	125 040,84	125 040,84
Teknologiakeskus Techvilla Oy	244 918,77	244 918,77
Kiinteistö Oy Päivämartti	0,00	0,00
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	360 000,00	360 000,00
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sveitsi I	2 040 000,00	2 040 000,00
Yhteensä	19 757 203,44	19 757 203,44
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet		
Villa Park Oy	10 000,00	10 000,00
Kiinteistö Oy Jussintori	965 303,93	965 303,93
Kiljavan Sairaala Oy	3 549 484,75	3 423 750,00
Kiljavanrinteen Kiinteistö Oy	103 265,25	0,00
Hyvinkään-Riihimäen Hyria Oy	11 756 647,00	11 756 647,00
Yritysvoimala Oy	29 880,00	29 880,00
Koy Martinkaari	21 860,00	21 860,00
Keski-Uudenmaan Informaatioteknologia C	23 500,00	23 500,00
Yhteensä	16 459 940,93	16 230 940,93

Muut osakkeet ja osuudet

Asunto Oy Hyvinkään Impilinna	82 394,80	82 394,80
Asunto Oy Helenenkatu 7-9	0,00	25 228,19
Asunto Oy Hyvinkään Kansantalo	36 076,31	36 076,31
Asunto Oy Hyvinkään Kuusamanpolku	57 856,65	57 856,65
Asunto Oy Hyvinkään Martinkatu	47 375,18	47 375,18
Asunto Oy Hyvinkään Pertuntornit	0,00	72 320,81
Asunto Oy Hyvinkään Sähkökatu 30	29 769,26	29 769,26
Asunto Oy Hyvinkään Tähkäkatu 1	67 275,17	67 275,17
Asunto Oy Kulohaka	32 796,65	32 796,65
Asunto Oy Munckinlinna	41 206,04	41 206,04
Asunto Oy Nikinmäki	0,00	79 048,33
Asunto Oy Paavolankivi	66 434,23	66 434,23
Asunto Oy Paavolantätkä	34 840,77	34 840,77
Asunto Oy Perttulanpauli	26 498,70	26 498,70
Asunto Oy Rietinpuisto	33 637,59	33 637,59
Asunto Oy Talvihelena	0,00	21 684,48
Asunto Oy Tolpanhovi	0,00	101 016,36
Asunto Oy Tähtirinteet	43 728,86	43 728,86
Asunto Oy Töpsälän Haka	29 432,89	29 432,89
Asunto Oy Uudenmaankatu 68	121 599,89	121 599,89
Laurea-ammattikorkeakoulu Oy	45 831,21	45 831,21
Kiertokapula Oy	72 320,81	72 320,81
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sampo-Talo	1 918 302,71	1 918 302,71
Kiinteistö Oy Oikokuja	272 149,45	272 149,45
Kuntarahoitus Oyj	177 637,59	177 637,59
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy-	47 092,62	47 092,62
Sosiaalitalo Oy - Socialkompetens Ab	8 000,00	8 000,00
Kuntien Tiera Oy	45 270,00	45 270,00
Kiinteistö Oy Talvimartti	4 100,63	4 100,63
Kuntapro Oy	5 000,00	5 000,00
Uudenmaan sairaalapesula Oy	3 174,50	0,00
Yhteensä	3 349 802,51	3 645 926,18
Osakkeet ja osuudet yhteensä	53 744 979,48	53 812 103,15

V. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Eriytetyt tilinpäätöslaskelmat

**Kunnallinen liikelaitos
Hyvinkään Vesi**

**Taseyksiköt
Tilapalvelu
Ateria- ja puhtauspalvelut**

Hyvinkään vesi

Hyvinkään Vesi	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA- muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Liikevaihto	9 889 159	10 186 723	10 187 266	10 239 296		10 239 296	-52 030
Liiketoiminnan muut tuotot	290	5 409	7 900	0		0	7 900
Valmistus omaan käyttöön	102 138	128 938	193 378	173 700		173 700	19 678
Materiaalit ja palvelut	-2 401 224	-2 371 323	-2 579 817	-2 803 860		-2 803 860	224 044
Ostot tilikauden aikana	-1 163 219	-1 081 640	-1 184 977	-1 350 480		-1 350 480	165 503
Palvelujen ostot	-1 238 004	-1 289 683	-1 394 840	-1 453 380		-1 453 380	58 540
Henkilöstökulut	-1 976 658	-1 871 720	-1 750 025	-1 883 105		-1 883 105	133 080
Palkat ja palkkiot	-1 478 533	-1 444 900	-1 351 364	-1 475 627		-1 475 627	124 263
Henkilösivukulut	-498 125	-426 820	-398 661	-407 478		-407 478	8 817
Poistot ja arvonalentumiset	-4 737 712	-4 678 941	-4 668 872	-4 628 583		-4 628 583	-40 289
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 737 712	-4 678 941	-4 668 872	-4 628 583		-4 628 583	-40 289
Liiketoiminnan muut kulut	-455 804	-354 112	-501 633	-436 100		-436 100	-65 533
LIIEKEYLIJÄÄMÄ-/ALIJÄÄMÄ	420 190	1 044 974	888 197	661 348		661 348	226 849
Rahoitustuotot ja -kulut	-442 835	-543 500	-543 080	-540 300		-540 300	-2 780
Muut rahoitustuotot	3 605	3 990	3	2 700		2 700	-2 697
Korvaus peruspääomasta	-443 000	-543 000	-543 000	-543 000		-543 000	0
Muut rahoituskulut	-3 440	-4 491	-82			0	-82
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-22 645	501 474	345 118	121 048		121 048	224 070

Olennaiset tapahtumat

Hyvinkään Veden asiakaspalvelu ja varikkotoiminnot aloittivat uudessa paikassa. Suurin osa Hyvinkään Veden henkilöstöstä siirtyi toukokuussa Kerkkolankatu 42 osoitteeseen. Toimitilat sijaitsevat Sahamäen teollisuusalueen pohjoisreunassa, kaukana keskustasta. Asiakaspalvelutavat ovat muuttuneet, asiakkaamme enää harvoin tulevat henkilökohtaisesti hoitamaan vesiasioitaan toimistolle. Toiminnallisesti sijaintimme asiakaspalvelutapojen muututtua on hyvä.

Hyvinkään Veden vuoden 2017 toimintakertomus valmistui toukokuussa ja saatiin jakoon kesäkuussa. Samaan aikaan tehtiin Hyvinkään Veden tiedotuslehti, joka jaettiin kotitalouksiin kesäkuussa. Tänä vuonna emme julkaise enää perinteistä painettua toimintakertomusta. Tiedotuslehti tehdään yhteistyössä Hyvinkään kaupungin teknisen toimialan kanssa.

Vesihuoltoverkoston uudisrakentamiskohteita olivat mm. Lentokenttä, Kravunlaakson aloitus, Penttilänkatu, Hangonsilta II, Kaltevantien katusuunnitelman muutos, Läntinen yhdystien vesijohdon alitus Talvisillasta koneenkadun puolelle ja uuden vesijohdon jatkaminen Kone Oy:n portille osana jäte- ja huleveden saneerausta

Vesihuollon saneerauskohteita olivat Martinkatu, Pinninkatu, Nukarinkatu, Härkävehmaan – Vaiveronkadun kiertoliittymän vesihuolto, Veikkarin pääviemäriin saneeraus, Ammattikoulun vesitornin syöttöputken ja tonttoliittymän saneeraus sekä Sveitsin puiston runkovesijohdon suunnittelu.

Ammattikoulun vesitornille teetettiin kuntotutkimus ja sen syöttöjohdot saneerattiin. Sveitsin vanha vedenottamorakennus purettiin. Sveitsin uuden vedenottamon aktiivihielet regenerointiin ja käsittelyn jälkeen ne palautettiin takaisin altaisiin.

Hikiän vedenottamalla korjattiin alavesisäiliön ulkokansi ja katodisuojaukseen liittyvän anodikenttä saneerattiin. Hyvinkäänkylän raakavesilinjaan lisättiin UV-desinfiointi.

Water Safety Plan päivitettiin. Järjestettiin varautumisharjoitus. Osallistuimme Nopon pesulan maaperän ja pohjaveden kunnostusta varten tehtäviin selvityksiin.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Rahoituksen riittävyyttä on pyritty varmistamaan käyttötalouden sekä investointien pitkäjänteisellä suunnittelulla. Velanottoon ei ole viime vuosina jouduttu. Taksarakenne ja taksojen suuruus on pyritty suunnitellusti pitämään kilpailukykyisinä mutta riittävinä.

Vesivarojen riittävyys on vesilaitoksen toiminnan kulmakivi. Tämä asia on viime aikoina aiheuttanut jonkin verran huolta. Nopon alueen pohjavedet tulevat jatkossa olemaan Hyvinkään Veden hyödynnettävissä, jolloin vesihuollon toimintavarmuus paranee.

Puhtaan veden toimituksen keskeytysriskiä on pienennetty myös ylavesisäiliöiden avulla. Ammattikoulun vesitornin syötövesiputket uusittiin.

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Verkoston vuotovesien määrä on ollut nouseva vuodesta 2015 saakka, nyt vuonna 2018 tämä huono kehityssuunta näyttää pysähtyneen. Tulevat vuodet näyttävät jääkö tämä positiivinen käänne pysyväksi? Vesihuoltoverkoston saneerauksen suunnitteluresursseja pyritään lisäämään ja toteutukseen haetaan vanhojen hyvien toimintamallien lisäksi uusia toimintamalleja.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Rahoituksen turvaaminen. Vesihuolto toimii asiakasmaksuilla. Hyvinkään Veden hinnat naapurikuntiin verrattuna ovat tällä hetkellä keskitasoa.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset)

Verkoston saneerausvelka ja vuotovesien määrä ovat huolestuttavan korkealla tasolla. Putkirikkojen määrän kasvu ja näistä johtuvat ennakoimattomat vedenjakelukatkokset johtavat lisääntyviin ns. hätätyömaiden perustamisiin.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset)

Vesihuollon operatiiviset riskit on kirjattu WSP:n ja SSP:n. Toiminnan luonteesta johtuen riskikartoitus ei ole julkinen asiakirja.

Hallinto ja talous

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	9 301 246	9 634 526	9 607 585	9 823 746		9 823 746	-216 161
Toimintakulut	-977 399	-1 058 792	-1 117 739	-1 079 399		-1 079 399	-38 340
Toimintakate	8 323 847	8 575 734	8 489 846	8 744 347	0	8 744 347	-254 501

Tuotanto ja ympäristö

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	25	-7 609	44 725	0		0	44 725
Toimintakulut	-950 671	-809 466	-953 225	-1 062 221		-1 062 221	108 996
Toimintakate	-950 646	-817 075	-908 500	-1 062 221	0	-1 062 221	153 721

Viemärlaitokset

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	124 057	116 916	121 489	10 000		10 000	111 489
Toimintakulut	-1 396 063	-1 299 555	-1 329 541	-1 450 071		-1 450 071	120 530
Toimintakate	-1 272 006	-1 182 639	-1 208 051	-1 440 071	0	-1 440 071	232 020

Vesihuoltoverkot

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	584 977	591 077	614 746	579 250		579 250	35 496
Toimintakulut	-1 528 271	-1 443 182	-1 430 970	-1 531 375		-1 531 375	100 405
Toimintakate	-943 294	-852 105	-816 224	-952 125	0	-952 125	135 901

Vesi yhteensä

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Toimintatuotot	10 010 305	10 334 911	10 388 544	10 412 996		10 412 996	-24 452
Toimintakulut	-4 852 403	-4 610 996	-4 831 475	-5 123 066		-5 123 066	291 591
Toimintakate	5 157 902	5 723 915	5 557 070	5 289 930	0	5 289 930	267 140
Liikevaihto	9 889 159	10 198 473	10 187 266	10 239 296		10 239 296	-52 030
Liikelylijäämä	420 190	1 091 895	888 197	661 347		661 347	226 850
Tilikauden tulos	-22 645	501 474	345 118	121 047	0	121 047	224 071

Henkilöstömäärä

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Vakinaiset	32,0	33,0	33,0	33,0
Määräaikaiset	2,0		4,0	
Yhteensä	34,0	33,0	37,0	33,0
Työpanos	29,6	27,6	26,6	

Tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018
Perupääoma				
Korollinen	11 075 000	11 075 000	11 075 000	11 075 000
Koroton	16 534 830	16 534 830	16 534 830	16 534 830
Laskutettu vesi, m3	2 409 214	2 425 397	2 436 504	2 430 000
Laskutettu jätevesi, m3	2 314 864	2 372 933	2 329 259	2 380 000
Vesimaksu, €/m3	1,41	1,45	1,45	1,45
Jätevesimaksu, €/m3	2,26	2,32	2,32	2,32

Investoinnit, netto

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TA-muutos	Muutettu TA 2018	Poikkeama
Verkoston rakentaminen							
Korvausinvestoinnit	-1 176 032	-2 030 867	-1 243 958	-1 407 000		-1 407 000	163 042
Uudisrakentaminen	-1 646 306	-1 222 631	-537 734	-1 060 000		-1 060 000	522 266
Laitosinvestoinnit							
Vesilaitos	-152 651	-1 173 894	-64 218	-65 000		-65 000	782
Puhdistamot	-387 462	-236 437	-20 019	-190 000		-190 000	169 981
Yhteensä	-3 362 451	-4 663 829	-1 865 929	-2 722 000	0	-2 722 000	856 071

Hyvinkään vesi

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Liikevaihto	10 187 266,04		10 186 722,95	
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys				
Vamistus omaan käyttöön		193 378,45		128 938,42
Liiketoiminnan muut tuotot		7 900,00		5 409,01
Tuet ja avustukset kunnalta				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 184 976,64		-1 081 639,97	
Varastojen lisäys tai vähennys	0,00		0,00	
Palvelujen ostot	-1 394 839,86	-2 579 816,50	-1 289 683,28	-2 371 323,25
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 351 363,54		-1 444 899,95	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-336 636,13		-349 932,71	
Muut henkilösivukulut	-62 025,36	-1 750 025,03	-76 887,64	-1 871 720,30
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 668 872,42		-4 678 941,02	
Arvonalentumiset, Kertaluont.poistot	0,00	-4 668 872,42	0,00	-4 678 941,02
Liiketoiminnan muut kulut		-501 633,15		-354 111,84
Liikelylijäämä	888 197,39		1 044 973,97	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,00		0,00	
Muut rahoitustuotot	2,81		3 990,36	
Kunnalle maksetut korkokulut				
Muille maksetut korkokulut	0,00		-2 433,83	
Korvaus peruspääomasta	-543 000,00		-543 000,00	
Muut rahoituskulut	-82,48	-543 079,67	-2 056,95	-543 500,42
Ylijäämä (ennen satunnaisia eriä)	345 117,72		501 473,55	
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Ylijäämä ennen varauksia	345 117,72		501 473,55	
Poistoeron lisäys tai vähennys				
Vapaaehtoisten varausten lisäys tai vähennys				
Tuloverot				
Tilikauden ylijäämä	345 117,72		501 473,55	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	1,9		2,3	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	1,9		2,3	
Voitto, %	3,4		4,9	

Hyvinkään vesi

RAHOITUSLASKELMA

	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	888 197,39	1 044 973,97
Poistot ja arvonalentumiset	4 668 872,42	4 678 941,02
Rahoitustuotot ja -kulut	-543 079,67	-543 500,42
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Tulorahoitus yhteensä	5 013 990,14	5 180 414,57
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 865 929,06	-4 951 746,79
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	287 918,14
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
Investoinnit yhteensä	-1 865 929,06	-4 663 828,65
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 148 061,08	516 585,92
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0,00	0,00
Antolainauksen muutokset yht.	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00	0,00
Lainakannan muutokset yht.	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset yht.	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
La-saamisten muutos kunnalta	0,00	0,00
Saamisten muutos muilta	429 354,79	-177 637,73
Korottomien velkojen muutos muilta	417 129,91	498 313,08
Korottomien velkojen muutos kunnalta	1 086 061,44	-1 540 836,54
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	1 932 546,14	-1 220 161,19
Rahoituksen rahavirta	1 932 546,14	-1 220 161,19
Rahavarojen muutos	5 080 607,22	-703 575,27
Rahavarat 1.1.	6 535 089,39	7 238 664,66
Rahavarat 31.12.	11 615 696,61	6 535 089,39
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	5 294 982,25	1 287 279,18
Investointien tulorahoitus, %	48,71	101,26
Lainanhoitokate	0,0	0,0
Kassasta maksut	3 775 580	10 096 393
Kassan riittävyys, pv	1122,9	236,3
Quick ratio	5,9	6,1
Current ratio	5,9	6,1

Hyvinkään vesi**TASE , euroa**

V A S T A A V A A	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT OIKEUDET		
Tietokoneohjelmistot	406 455,68	609 683,48
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset	6 038 824,95	7 035 727,48
Kiinteät rakenteet ja laitteet	35 927 886,59	38 196 793,03
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Keskeneräiset	981 836,39	315 742,98
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	42 948 547,93	45 548 263,49
SIJOITUKSET		
Muut saamiset	56 596,70	56 596,70
PYSYVÄT VASTAAVAT	43 411 600,31	46 214 543,67
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	1 437 347,38	1 601 353,39
Saamiset kunnalta		
Muut saamiset	-267 751,33	0,00
Siirtosaamiset	20 323,59	17 921,04
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	1 189 919,64	1 619 274,43
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	11 615 696,61	6 535 089,39
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 805 616,25	8 154 363,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	56 217 216,56	54 368 907,49

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	27 609 829,92	27 609 829,92
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	18 253 332,14	17 751 858,59
Tilikauden yli- / alijäämä	345 117,72	501 473,55
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	46 208 279,78	45 863 162,06
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat kunnalta, liittymismaksut	131 773,31	131 773,31
Muut velat, liittymismaksut	7 724 456,44	7 046 979,78
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	7 856 229,75	7 178 753,09
LYHYTAIKAINEN		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Korottomat velat kunnalta	1 392 621,19	306 559,75
Saadut ennakot	5 764,75	
Ostovelat	328 838,82	306 721,34
Muut velat	52 315,37	316 253,43
Siirtovelat	373 166,90	397 457,82
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	2 152 707,03	1 326 992,34
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	10 008 936,78	8 505 745,43
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	56 217 216,56	54 368 907,49
Omavaraisuusaste, %	82,2	84,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	98,2	83,5
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	106,1	88,9
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	18 598	18 253
Lainakanta 31.12., 1000 €	1 393	307
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	57	57

Hyvinkään vesi
HULEVESIVERKON TULOSLASKELMA

7047 HULEVESIVERKKO	2018
LIIKEVAIHTO	424 398,42
3001 Vesi- ja jätevesimaksut	362 367,23
31990 Muut myyntituotot	227,90
31997 Sisäiset myyntituotot	61 803,29
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	0,00
34600 Muut vuokratuotot	0,00
MATERIAALIT JA PALVELUT	-38 679,84
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-6 665,56
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-6 665,56
45400 Vaatteisto	-1 058,62
45410 Lääkkeet ja hoitotarvikkeet	-127,00
45600 Poltto- ja voiteluaineet	-125,97
45720 Sähkö	-2 224,15
45920 Työaineet	-3 080,40
46000 Muu materiaali	-49,42
PALVELUJEN OSTOT	-32 014,28
43410 Asiantuntijapalvelut	-14 931,44
43510 Painatukset ja kopiointi	-542,85
43610 Postimaksut	-10,98
43800 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-4 639,01
43907 Sisäiset rakenn. ja alueiden rak. ja kunnossapito	-10 841,51
43920 Alueiden rakentamis- ja kunnospitopalvelu	-327,00
44700 Muut palvelut	-338,50
44707 Sisäiset muut palvelut	-382,99
HENKILÖSTÖKULUT	-88 975,92
PALKAT JA PALKKIOT	-78 606,52
40000 Vakinaisten palkat	-39 755,31
40060 Tunti- ja urakkapalkat	-4 926,51
40250 Erilliskorvaukset	-593,23
40260 Varallaolokorvaukset	-5 581,94
40700 Jaksotetut palkat ja palkkiot	-27 749,53
HENKILÖSIVUKULUT	-10 369,40
ELÄKEKULUT	-8 518,42
41000 KuEL palkkaperusteinen	-8 518,42
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-1 850,98
42000 Kansaneläke- ja sairausvakuutu	-437,12
42100 Työttömyysvakuutusmaksut	-1 218,27
42200 Tapaturmavakuutusmaksut	-210,84
42300 Muut sosiaalivakuutusmaksut	-0,11
42700 Jaksotetut sosiaalivakuutusmaksut	15,36
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 107 568,32
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-1 107 568,32
71400 Poistot kiinteistä rakenteista	-1 107 568,32
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-36 123,00
48400 Koneiden ja laitteiden vuokrat	-3 498,00
48407 Sisäiset koneiden ja laitteiden vuokrat	-32 625,00
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	-846 948,66
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-846 948,66

Hyvinkään vesi
HULEVESIVERKON RAHOITUSLASKELMA

HYVINKÄÄN VESI

RAHOITUSLASKELMA

2018

Toiminnan ja investointien rahavirta

Tulorahoitus

Liikelylijäämä (-alijäämä)	-846 949
Poistot ja arvonalentumiset	1 107 568
Rahoitustuotot ja kulut	0
Muut tulorahoituksen korjaukset	0

Tulorahoitus yhteensä 260 620

Investoinnit

Käyttöomaisuusinvestoinnit	-141 734
Rahoitusosuudet investointimenoihin	
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	

Investoinnit yhteensä -141 734

Toiminnan ja investointien

rahavirta

118 886

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset yhteensä

Antolainasaamisten lisäykset kunnalle/Ky:lle	
Antolainasaamisten vähennykset	

Antolainauksen muutokset yhteensä 0

Lainakannan muutokset

Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0

Lainakannan muutokset yhteensä 0

Oman pääoman muutokset

Korottoman peruspääoman muutokset	0
Korollisen peruspääoman muutokset	0

Oman pääoman muutokset yhteensä 0

Liittymismaksujen ja muiden velkojen muutokset

Liittymismaksujen muutokset	0
-----------------------------	---

Liittymismaksujen ja muiden velkojen muutokset yhteensä 0

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos	0
Saamisten muutos kunnalta	0
Saamisten muutos muilta	0
Korot. velkojen muutos kunnalta	-118 886
Korot. velkojen muutos muilta	0

Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä -118 886

Rahoituksen rahavirta

-118 886

Rahavarojen muutos	0
Rahavarat 1.1.	0
Rahavarat 31.12.	0

Hyvinkään vesi
HULEVESIVERKON TASE

VASTAAVAA	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0,00
AINEETTOMAT OIKEUDET	0,00
1005 Tietokoneohjelmistot	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	8 086 891,27
RAKENNUKSET	0,00
1120 Tehdas- ja tuotantoraken.vesi	0,00
1121 Tehdas ja tuotantorak. viemäri	0,00
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	8 086 891,27
1140 Johtoverkostot ja laitteet ves	0,00
1141 Johtoverk. ja laitteet viemäri	8 086 891,27
1142 Vesil. koneet ja laitteet	0,00
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET	0,00
1195 Keskenkäynteiset hankinnat	0,00
SIJOITUKSET	0,00
MUUT SAAMISET	0,00
1245 Liittymismaksut pala	0,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	8 086 891,27
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
SAAMISET	0,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET	0,00
MYYNTISAAMISET	0,00
1740 Lyh.aik.myyntisaamiset muilta	0,00
MUUT SAAMISET	0,00
1801 VESI,KAUPUNKI YHD.TILI	0,00
SIIRTOSAAMISET	0,00
1826 Lyh.aik.muut siirtosaam.muilta	0,00
RAHAT JA PANKKISAAMISET	0,00
1922 Nordea 174230-1375	0,00
1925 OP 506203-20191574	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 086 891,27

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

PERUSPÄÄOMA	-6 055 528,91
2002 Veden korollinen peruspääoma	-1 924 754,76
2003 Veden koroton peruspääoma	-2 873 633,64
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	39 067,07
2040 Edellisten tilikausien yli-/al	39 067,07
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-846 948,66
2050 Tilikauden yli-/alijäämä	-846 948,66

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ -6 863 410,50

VIERAS PÄÄOMA

PITKÄAIKAINEN	14 950 301,77
LAINAT KUNNALTA/KUNTAYHTYMÄLTÄ	14 950 301,77
2467 Sisäiset muut velat	14 950 301,77
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	0,00
2469 Liittymismaksut ja muut velat	0,00
LYHYTAIKAINEN	0,00
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	0,00
2522 Lyhytaik.lainat Kuntien eläkev	0,00
LAINAT MUILTA LUOTONANTAJILTA	0,00
2533 Kaupunki/vesi yhdysvelkatili	0,00
OSTOVELAT	0,00
2549 Lyhytaik.ostovelat muille	0,00
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	0,00
2557 Ennakonpidätysvelka	0,00
2558 Sosiaaliturvamaksuvelka	0,00
2560 Arvonlisäverovelka	0,00
SIIRTOVELAT	0,00
2575 Siirtyvät korot muille	0,00
2580 Lomapalkkajaksotus	0,00
2592 Palkkojen siirtovelat	0,00
2594 Palkkojen maksatus	0,00
2596 Palkkojen ulosotot	0,00
2597 Jäsenmaksut ay/puoleet	0,00
2603 Myyntireskontran siirtovelat	0,00
2604 Myyntiresk.palauttamattomat	0,00

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ 14 950 301,77

VASTATTAVAA YHTEENSÄ 8 086 891,27

Hyvinkään vesi

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoisia edelliseen tilikauteen nähden

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain		
Vesi- ja jätevesimaksut	8 961 665,33	8 895 341,33
Vesihuollon perusmaksut	638 519,48	636 605,28
Muut myyntipalvelut	44 724,87	63 000,00
Muut myyntitulot	542 356,36	591 716,34
Oppisopimuskoulutuksen koulutus		60,00
Vesihuollon palvelumaksut		
Yhteensä	10 187 266,04	10 186 722,95
Valmistus omaan käyttöön		
Valmistus omaan käyttöön	193 378,45	128 938,42
Liiketoiminnan muut tuotot		
Maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset		0,00
Muut tuet ja avustukset	7 400,00	2 470,01
Muiden asuntojen vuokrat		0,00
Muut tuotot	500,00	2 939,00
Yhteensä	7 900,00	5 409,01

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen laskennassa on käytetty kaupunginvaltuuston 22.4.1996 tekemää poistosuunnitelmaa sekä siihen myöhemmin tehtyjä tarkistuksia, viimeksi v. 2013. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Ellei hankintameno ja siihen saatu rahoitusosuus ole ollut selvittävissä, on ennen vuotta 1991 hankitun käyttöomaisuuden poistoperustan laskennan pohjaksi otettu kirjanpitoarvo 31.12.1990.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5 - 7 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	20 - 30 vuotta
- Vedenottamot ja jäteveden puhdistamot	Menojäännöspoisto	15 %
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	20 %
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	10 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	20 %
Koneet ja kalusto	Menojäännöspoisto	25 - 40 %
Soranottoalueet	Käytön mukainen poisto	
Taideteokset	Ei poisteta	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tietokoneohjelmistot	-203227,8	-203 413,59
Poistot muista pitkävaik.menoista		0,00
Rakennukset ja rakennelmat	-996902,53	-1 129 593,27
Kiinteistä rakenteista ja laitteista	-3468742,09	-3 345 934,16
Koneet ja kalusto		0,00
Yhteensä	-4 668 872,42	-4 678 941,02
Käyttöom.kertaluonteiset poistot		0,00
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-4 668 872,42	-4 678 941,02

15. Rahoitustuotot ja -kulut

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Rahoitustuotot		
Korkotuotot		0,00
Viivästyskorkotulot	2,81	3 910,61
Muut rahoitustuotot		79,75
Yhteensä	2,81	3 990,36
Rahoituskulut		
Korkokulut	-82,48	-2 433,83
Muut rahoituskulut	-543 000,00	-545 056,95
Yhteensä	-543 082,48	-547 490,78
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-543 079,67	-543 500,42

TASEEN LIITETIEDOT

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Tilinpäätöksen tase-eriin ei sisälly kuluksi kirjaamattomia menoja eikä pääoma-alennuksia.

Aktivoidut korkomenot

Taseeseen ei ole aktivoitu korkomenoja.

Tiedot pysyvistä vastaavista

Katso taulukko

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
25. Oma pääoma		
Peruspääoma	27 609 829,92	27 609 829,92
Edellisen tilikauden ylijäämä	18 253 332,14	17 751 858,59
Tilikauden ylijäämä	345 117,72	501 473,55
Oma pääoma yhteensä 31.12.	46 208 279,78	45 863 162,06

32. Muiden velkojen erittely

Liittymismaksut kunnalta	131 773,31	131 773,31
Liittymismaksut	7 724 456,44	7 046 979,78

33. Erittely siirtovelosta

Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	268 784,48	273 481,27
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	93 219,19	19 671,21
Muut siirtovelat	11 163,23	104 305,34
Yhteensä	373 166,90	397 457,82

Hyvinkään Vesi

19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

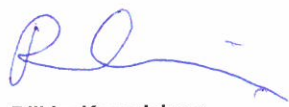
	Aineettomat	Aineelliset hyödykkeet					Ennakkomaksut ja keskeneräiset	Aineelliset hyödykkeet
	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet		Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	609 683,48		7 035 727,48	38 196 793,03			315 742,98	45 548 263,49
Lisäykset tilikauden aikana	0,00		0,00	966 910,30			899 018,76	1 865 929,06
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0,00		0,00				0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
Keskeneräisistä aktivoinnit	0,00		0,00	232 925,35			-232 925,35	0,00
Siirretty käyttötalouteen	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
Tilikauden poistot	203 227,80		996 902,53	3 468 742,09			0,00	4 465 644,62
Lisäpoistot	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
POISTAMATON HANKINTAMENO 31.12.2018	406 455,68	0,00	6 038 824,95	35 927 886,59	0,00	0,00	981 836,39	42 948 547,93

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
42. Henkilöstön lukumäärä	33,0	33,0
vakinaiset	33,0	33,0
määräaikaiset	0,0	0,0
sijaiset	0	0
43. Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 351 363,54	-1 470 155,94
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-336 636,13	-349 932,71
Muut henkilösivukulut	-62 025,36	-76 887,64
Henkilöstökorvaukset ja korjauserät		25 255,99
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	-1 750 025,03	-1 871 720,30
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		0,00
Henkilöstökulut yhteensä	-1 750 025,03	-1 871 720,30

KUNNALLISEN LIIKELAITOKSEN HYVINKÄÄN VEDEN TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2018
ALLEKIRJOITUKSET

Hyvinkäällä 24 päivänä huhtikuuta 2019

HYVINKÄÄN VEDEN JOHTOKUNTA

Riikka Komulainen

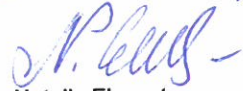
Jari-Pekka Velin

Jorma Harju

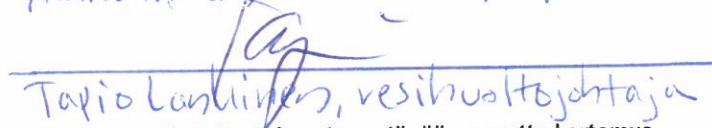

Jarkko Majava

Natalia Eloranta

Kunnallisen liikelaitos, Hyvinkään vesi

Tapio Laakinen, vesihuoltojohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hyvinkäällä ___6___ päivänä ___touko___kuuta 2019.

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori
JHT, HT

Tilapalvelu	Käyttötalous 1.1.2018 - 31.12.2018	Kumulatiivinen 1.1.2017 - 31.12.2017
TUOSLASKELMA		
MYYNTITUOTOT		
Muut suoritteiden myyntituotot	12 266,67	1 331,08
Myyntituotot	12 266,67	1 331,08
TUET JA AVUSTUKSET		
Tuet ja avustukset	2 500,00	206,69
MUUT TOIMINTATUOTOT		
Vuokratuotot	28 634 418,03	21 561 143,62
Muut tuotot	506 988,94	20 197,31
Muut toimintatuotot	29 141 406,97	21 581 340,93
TOIMINTATUOTOT	29 156 173,64	21 582 878,70
Valmistus omaan käyttöön	158 963,70	104 539,25
PALKAT JA PALKKIOT		
Palkat ja palkkiot yhteensä	-589 895,23	-524 783,20
Henkilöstömenojen korjauserät	2 289,67	493,92
PALKAT JA PALKKIOT	-587 605,56	-524 289,28
ELÄKEKULUT		
Eläkekulut	-119 796,16	-110 036,40
Muut henkilösivukulut	-18 296,90	-66 763,37
HENKILÖSIVUKULUT	-138 093,06	-176 799,77
HENKILÖSTÖKULUT	-725 698,62	-701 089,05
PALVELUJEN OSTOT		
Muiden palvelujen ostot	-4 490 961,43	-4 448 474,18
Palvelujen ostot	-4 490 961,43	-4 448 474,18
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA		
Ostot tilikauden aikana	-3 604 825,77	-3 735 796,61
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-3 604 825,77	-3 735 796,61
Avustukset kotitalouksille	-3 407,60	0,00
Avustukset	-3 407,60	0,00
MUUT TOIMINTAKULUT		
Vuokratulut	-7 258 071,69	-6 045 672,37
MUUT KULUT		
Muut kulut	-177 610,96	-878,15
MUUT TOIMINTAKULUT	-7 435 682,65	-6 046 550,52
TOIMINTAKULUT	-16 260 576,07	-14 931 910,36
TOIMINTAKATE	13 054 561,27	6 755 507,59
Muut rahoituskulut	-6 663 502,10	0,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-6 663 502,10	0,00
VUOSIKATE	6 391 059,17	6 755 507,59
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 774 541,00	-6 707 243,83
Kertaluontoiset poistot	-23 912,76	-923,60
Poistot ja arvonalentumiset	-6 798 453,76	-6 708 167,43
TILIKAUDEN TULOS	-407 394,59	47 340,16
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-407 394,59	47 340,16

Tilapalvelu		
	2 018	2 017
RAHOITUSLASKELMA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	6 391 059,17	6 755 507,59
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-280 069,97	0,00
Toiminnan rahavirta	6 110 989,20	6 755 507,59
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 392 237,98	0,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 607 159,86	0,00
Investointien rahavirta	-3 785 078,12	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 325 911,08	6 755 507,59
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-23 978,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	22 865,82	0,00
Antolainauksen muutokset	-1 112,18	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
<i>Lyhytaikaisten lainojen lisäys</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Lyhytaikaisten lainojen vähennys</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
Lainakannan muutokset	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00	0,00
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	-4 477 529,84	0,00
Korottomien velkojen muutos	2 442 544,91	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 034 984,93	0,00
Rahoituksen rahavirta	-2 036 097,11	0,00
Rahavarojen muutos	289 813,97	6 755 507,59

Tilapalvelu	Avaava tase 1.1.2018 - 1.1.2018	Tapahtumat 1.1.2018 - 31.12.2018	Yhteensä 1.1.2018 - 31.12.2018
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	203 253,63	203 253,63
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	203 253,63	203 253,63
Aineettomat hyödykkeet	0,00	203 253,63	203 253,63
Kiinteistöjen liittymismaksut	0,00	346 222,89	346 222,89
Maa- ja vesialueet	0,00	346 222,89	346 222,89
Asuinrakennukset	0,00	259 118,36	259 118,36
Hallinto- ja laitusrakennukset	0,00	82 101 445,81	82 101 445,81
Tehdas- ja tuotantorakennukset	0,00	3 515 478,22	3 515 478,22
Muut rakennukset	0,00	9 736 852,91	9 736 852,91
Rakennukset	0,00	95 612 895,30	95 612 895,30
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00	2 019 953,06	2 019 953,06
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00	2 019 953,06	2 019 953,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00	2 019 953,06	2 019 953,06
Muut koneet ja kalusto	0,00	26 153,53	26 153,53
Muut koneet ja kalusto	0,00	26 153,53	26 153,53
Koneet ja kalusto	0,00	26 153,53	26 153,53
Keskeneräiset hankinnat	0,00	5 501 575,89	5 501 575,89
Keskeneräiset hankinnat	0,00	5 501 575,89	5 501 575,89
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinr	0,00	5 501 575,89	5 501 575,89
Aineelliset hyödykkeet	0,00	103 506 800,67	103 506 800,67
Muut osakkeet ja osuudet	0,00	2 945 475,78	2 945 475,78
Osakkeet ja osuudet	0,00	2 945 475,78	2 945 475,78
Muut saamiset liikelaitoksilta	0,00	131 773,31	131 773,31
Muut saamiset muilta	0,00	1 588 816,26	1 588 816,26
Muut saamiset	0,00	1 720 589,57	1 720 589,57
Sijoitukset	0,00	4 666 065,35	4 666 065,35
PYSYVÄT VASTAAVAT	0,00	108 376 119,65	108 376 119,65
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Myyntisaamiset	0,00	60 991,64	60 991,64
Muut saamiset	0,00	953 361,92	953 361,92
Muut siirtosaamiset	0,00	661 909,04	661 909,04
Yhdystilisaamiset	0,00	2 801 267,24	2 801 267,24
Siirtosaamiset	0,00	3 463 176,28	3 463 176,28
Lyhytaikaiset saamiset	0,00	4 477 529,84	4 477 529,84
Saamiset	0,00	4 477 529,84	4 477 529,84
VAIHTUVAT VASTAAVAT	0,00	4 477 529,84	4 477 529,84
VASTAAVAA	0,00	112 853 649,49	112 853 649,49
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	0,00	-109 218 684,00	-109 218 684,00
Peruspääoma	0,00	-109 218 684,00	-109 218 684,00
Ed. tilikauden yli-/alijäämä	689 361,17	-2 289 176,34	-1 599 815,17
Tilikauden yli-/alijäämä	0,00	407 394,59	407 394,59
OMA PÄÄOMA	689 361,17	-111 100 465,75	-110 411 104,58
VIERAS PÄÄOMA			
Ostovelat	0,00	-2 270 504,12	-2 270 504,12
Muut velat	0,00	-15 275,89	-15 275,89
Lomapalkkajaksotus	0,00	-118 552,76	-118 552,76
Muut siirtovelat	0,00	-38 212,14	-38 212,14
Siirtovelat	0,00	-156 764,90	-156 764,90
Lyhytaikainen	0,00	-2 442 544,91	-2 442 544,91
VIERAS PÄÄOMA	0,00	-2 442 544,91	-2 442 544,91
VASTATTAVAA	689 361,17	-113 543 010,66	-112 853 649,49

Ateria- ja puhtauspalvelut		
Tuloslaskelma	2 018	2 017
MYNTITUOTOT		
Muut liiketoiminnan tuotot	10 271 304,86	0,00
Muut suoritteiden myyntituotot	256 799,26	12 575 570,34
Myyntituotot	10 528 104,12	12 575 570,34
TUET JA AVUSTUKSET		
Tuet ja avustukset	37 800,00	41 371,97
MUUT TOIMINTATUOTOT		
TOIMINTATUOTOT	10 565 904,12	12 616 942,31
TOIMINTAKULUT		
Palkat ja palkkiot	-4 216 833,22	-4 718 981,08
Palkat ja palkkiot yhteensä	-4 216 833,22	-4 718 981,08
Henkilöstömenojen korjaukset	90 855,56	92 312,03
PALKAT JA PALKKIOT	-4 125 977,66	-4 626 669,05
ELÄKEKULUT		
Eläkekulut	-940 505,34	-1 012 002,43
MUUT HENKILÖSIVUKULUT		
Muut henkilösivukulut	-137 378,15	-219 896,18
HENKILÖSIVUKULUT	-1 077 883,49	-1 231 898,61
HENKILÖSTÖKULUT	-5 203 861,15	-5 858 567,66
PALVELUJEN OSTOT		
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT		
Muiden palvelujen ostot	-3 575 511,18	-4 063 697,92
Palvelujen ostot	-3 575 511,18	-4 063 697,92
AINEET TARVIKKEET JA TAVARAT		
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA		
Ostot tilikauden aikana	-921 644,99	-1 258 406,11
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-921 644,99	-1 258 406,11
MUUT TOIMINTAKULUT		
VUOKRAKULUT		
Vuokratulot	-690 278,37	-823 924,07
MUUT KULUT		
Muut kulut	-74 892,91	-8 902,25
MUUT TOIMINTAKULUT	-765 171,28	-832 826,32
TOIMINTAKULUT	-10 466 188,60	-12 013 498,01
TOIMINTAKATE	99 715,52	603 444,30
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
MUUT RAHOITUSKULUT		
Muut rahoituskulut	-410,79	0,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-410,79	0,00
VUOSIKATE	99 304,73	603 444,30
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-27 580,81	-31 809,65
Poistot ja arvonalentumiset	-27 580,81	-31 809,65
TILIKAUDEN TULOS	71 723,92	571 634,65
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	71 723,92	571 634,65

Ateria- ja puhtauspalvelut		
	2 018	2 017
RAHOITUSLASKELMA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	99 304,73	603 444,30
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Toiminnan rahavirta	99 304,73	603 444,30
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-75 974,97	0,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
Investointien rahavirta	-75 974,97	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	23 329,76	603 444,30
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Antolainauksen muutokset	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
<i>Lyhytaikaisten lainojen lisäys</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Lyhytaikaisten lainojen vähennys</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
Lainakannan muutokset	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00	0,00
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	545 523,29	-501 177,79
Korottomien velkojen muutos	-1 723,48	-53 598,17
Muut maksuvalmiuden muutokset	543 799,81	-554 775,96
Rahoituksen rahavirta	543 799,81	-554 775,96
Rahavarojen muutos	567 129,57	48 668,34
Rahavarojen muutos	567 129,57	3 196,92

Ateria- ja puhtauspalvelut	<u>2017</u>	<u>2018</u>
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Muut koneet ja kalusto	74 005,58	122 399,74
Muut koneet ja kalusto	74 005,58	122 399,74
Koneet ja kalusto	74 005,58	122 399,74
Aineelliset hyödykkeet	74 005,58	122 399,74
PYSYVÄT VASTAAVAT	74 005,58	122 399,74
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Myyntisaamiset	19 274,23	18 809,12
Muut saamiset	102 752,81	80 128,46
Muut siirtosaamiset	48 820,36	41 749,96
Yhdystilisaamiset	1 596 919,06	1 081 555,63
Siirtosaamiset	1 645 739,42	1 123 305,59
Lyhytaikaiset saamiset	1 767 766,46	1 222 243,17
Saamiset	1 767 766,46	1 222 243,17
Rahat ja pankkisaamiset	96 358,52	663 488,09
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 864 124,98	1 885 731,26
VASTAAVAA	1 938 130,56	2 008 131,00
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	-656 337,81	-656 337,81
Tilikauden yli-/alijäämä	0,00	-71 723,92
OMA PÄÄOMA	-656 337,81	-728 061,73
VIERAS PÄÄOMA		
Muut velat	0,00	2 909,97
Pitkäaikainen	0,00	2 909,97
Saadut ennakot	0,00	-11,67
Ostovelat	-473 435,64	-472 924,03
Muut velat	-64 025,10	-112 229,72
Lomapalkkajaksotus	-735 722,19	-659 298,80
Muut siirtovelat	-8 609,82	-38 515,02
Siirtovelat	-744 332,01	-697 813,82
Lyhytaikainen	-1 281 792,75	-1 282 979,24
VIERAS PÄÄOMA	-1 281 792,75	-1 280 069,27
VASTATTAVAA	-1 938 130,56	-2 008 131,00

HYVINKÄÄN KAUPUNKI

	Toteuma 1- 12/2018 Hyvinkään kaupunki ilman liikelaitosta	Toteuma 1- 12/2018 Liikelaitos	Eliminoinnit Hyvinkään kaupunki ilman liikelaitosta	Eliminoinnit Liikelaitos	Toteuma 1- 12/2018 Peruskunta ja liikelaitokset yhteensä
Til Tilin nimi					
TOIMINTATUOTOT	133 298 579	10 195 166	-672 420	-530 993	142 290 333
Myyntituotot					
Ulkoiset Myyntituotot	109 210 455	9 656 774			118 867 228
Sisäiset Myyntituotot	29 007 383	530 493	-29 007 383	-530 493	0
Maksutuotot					
Ulkoiset maksutulot	6 887 977	0			6 887 977
Sisäiset Maksutuotot					0
Tuet ja avustukset					
Ulkoiset tuet ja avustukset	2 376 230	7 400			2 383 630
Tuet ja avustukset kunnalta					0
Muut toimintatuotot					
Ulkoiset Muut toimintatuotot	14 151 498	0			14 151 498
Sisäiset Muut toimintatuotot	26 583 676	500	-26 583 676	-500	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 888 601	193 378			3 081 980
TOIMINTAKULUT	-375 364 325	-4 831 475	516 189	687 224	
Henkilöstökulut	-119 444 604	-1 750 025			-121 194 629
Palkat ja palkkiot yhteensä	-94 536 754	-1 351 364			-95 888 118
Henkilösivukulut	-24 907 850	-398 661			-25 306 512
Eläkekulut	-21 430 710	-336 636			-21 767 346
Muut henkilösivukulut	-3 477 140	-62 025			-3 539 165
Palvelujen ostot					
Ulkoiset Palvelujen ostot	-217 154 954	-1 061 908			-218 216 862
Sisäiset Palvelujen ostot	-26 591 498	-332 932	26 591 498	332 932	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ulkoiset Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 863 118	-1 164 808			-13 027 927
Sisäiset Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-265 339	-20 168	265 339	20 168	0
Avustukset					
Ulkoiset Avustukset	-16 782 781	-36			-16 782 817
Sisäiset Avustukset	-1 027 587		1 027 587		0
Muut toimintakulut					
Ulkoiset Muut toimintakulut	-9 602 679	-167 474			-9 770 153
Sisäiset Muut toimintakulut	-27 550 404	-334 123	27 550 404	334 123	0
TOIMINTAKATE	-239 177 145	5 557 070	-156 231	156 231	-233 620 075
VEROTULOT	199 496 403				199 496 403
VALTIONOSUJEDET	51 806 468				51 806 468
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-230 732	-543 080	-543 000	543 000	-773 812
Korkotuotot					
Ulkoiset korkotuotot	65 330	0	0	0	65 330
Sisäiset korkotuotot					0
Muut rahoitustuotot					
Ulkoiset Muut rahoitustuotot	1 105 219	3	0	0	1 105 222
Korvaus peruspääomasta (sisäinen)	7 205 340		-7 205 340		0
Korkokulut					
Ulkoiset korkokulut	-1 834 011	0	0	0	-1 834 011

Sisäiset korkokulut					0
Korvaus peruspääomasta	-6 662 340	-543 000	6 662 340	543 000	0
Muut rahoituskulut					
Ulkoiset Muut rahoituskulut	-110 271	-82	0	0	-110 353
Sisäiset muut rahoituskulut					0
VUOSIKATE	11 894 994	5 013 990	-699 231	699 231	16 908 984
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-14 530 342	-4 668 872			-19 199 214
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 378 147	-4 668 872			-19 047 019
Kertaluonteiset poistot	-149 900				-149 900
Arvonalentumiset	-2 295				-2 295
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT					0
TILIKAUDEN TULOS	-2 635 348	345 118	-699 231	699 231	-2 290 230
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET					0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 635 348	345 118	-699 231	699 231	-2 290 230

Hyvinkään Veden vaikutus kaupungin toiminnan rahoitukseen

Rahoituslaskelma kaupungin ja Hyvinkään Veden osalta ja eliminoinnit vuodelta 2018

	kaupunki	vesi	eliminoinnit kunta	liikelaitos	kaupunki ja vesi yht
Tulorahoitus					
Vuosikate	11 894 994,01	5 013 990	-699 231	699 231,19	16 908 984
Satunnaiset erät	0	0			0
Tulorahoituksen korjauserät	-6 280 366	0			-6 280 366
Tulorahoitus	5 614 628	5 013 990	-699 231	699 231	10 628 618
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-17 263 220	-1 865 929	0		-19 129 149
Rahoitusosuudet investointimenoihin	402 688	0			402 688
Käyttöomaisuuden myyntitulot	9 867 741	0			9 867 741
Investoinnit	-6 992 791	-1 865 929	0		-8 858 720
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-1 378 163	3 148 061	-699 231	699 231	1 769 898
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-23 978	0	0		-23 978
Antolainasaamisten vähennykset	76 370		0		76 370
Antolainauksen muutokset	52 392	0	0		52 392
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 231 025	0			-10 231 025
Lyhytaikaisten lainojen muutos	17 271 964	0	0		17 271 964
Lainakannan muutokset	7 040 939	0	0		7 040 939
Oman pääoman muutokset					
Peruspääoman muutos	0	0	0		0
Edellisten tilikausien ylijäämä	0				0
Oman pääoman muutokset yht.	0	0	0		0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-11 461 551	1 932 546	1 086 061	-1 086 061	-9 529 005
Rahoitustoiminnan rahavirta	-4 368 220	1 932 546	1 086 061	-1 086 061	-2 435 674
Rahavarojen muutos	-5 746 383	5 080 607	386 830	-386 830	-665 776
Rahavarat 1.1.	39 562 013	6 535 089			46 097 102
Rahavarat 31.12.	33 772 248	11 615 697			45 387 945
	5 789 765	-5 080 608			709 157

Tase, sisäisten eliminointi

HYVINKÄÄN KAUPUNKI

Tilin nimi	Tase 12/2018 Hyvinkään kaupunki ilman liikelaitosta	Toteuma 12/2018 Liikelaitos	Eliminoinnit Hyvinkään kaupunki ilman liikelaitosta	Eliminoinnit Liikelaitos	Toteuma 12/2018 Peruskunta ja liikelaitokset yhteensä
VASTAAVAA					
A PYSYVÄT VASTAAVAT	247 416 921	43 411 600	-2 770 176		288 058 345
I Aineettomat hyödykkeet	1 211 281	406 456			1 617 736
1. Aineettomat oikeudet					
2. Tietokoneohjelmistot	898 992	406 456			1 305 448
3. Muut pitkävaikutteiset menot	312 288				312 288
4. Ennakkomaksut					
II Aineelliset hyödykkeet	185 629 389	42 948 548			228 577 936
1. Maa- ja vesialueet	41 853 521				41 853 521
2. Rakennukset	95 616 711	6 038 825			101 655 536
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	36 385 748	35 927 887			72 313 635
4. Koneet ja kalusto	1 911 794				1 911 794
5. Muut aineelliset hyödykkeet	514 100				514 100
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset han-	9 347 513	981 836			10 329 349
III Sijoitukset	60 576 251	56 597	-2 770 176		57 862 672
1. Osakkeet ja osuudet	56 383 382		-2 638 403		53 744 979
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset					
3. Muut lainasaamiset	3 226 720				3 226 720
4. Muut saamiset	966 149	56 597	-131 773		890 972
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
1. Valtion toimeksiannot					
2. Lahjoitusrahastojen varat					
3. Muut toimeksiannot					
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	54 741 527	12 805 616	-5 576 852	0	61 970 291
I Vaihto-omaisuus	0				0
1. Aineet ja tarvikkeet	0				0
2. Keskeneräiset tuotteet					
3. Valmiit tuotteet					
4. Muu vaihto-omaisuus					
5. Ennakkomaksut					
II Saamiset	20 969 279	1 189 920	-5 576 852	0	16 582 347
Pitkäaikaiset saamiset	2 839 856				2 839 856
1. Myyntisaamiset					
2. Lainasaamiset	2 468 376				2 468 376
3. Muut saamiset	371 480				371 480
4. Siirtosaamiset	0				0
Lyhytaikaiset saamiset	18 129 423	1 189 920	-5 576 852	0	13 742 491
1. Myyntisaamiset	3 635 477	1 437 347			5 072 824
2. Lainasaamiset	702 245				702 245
3. Muut saamiset	4 125 921	-267 751	0	0	3 858 169
4. Siirtosaamiset	9 693 968	20 324	-5 576 852	0	4 137 440

III Rahoitusarvopaperit					
1. Osakkeet ja osuudet					
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin					
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset					
4. Muut arvopaperit					
IV Rahat ja pankkisaamiset	33 772 248	11 615 697			45 387 945
VASTAAVAA YHTEENSÄ	302 186 288	56 217 217	-8 347 028	0	350 056 477
VASTATTAVAA					
A OMA PÄÄOMA	139 181 521	46 208 280	-699 231	-1 939 172	182 751 398
I Peruspääoma	126 047 816	27 609 830		-2 638 403	151 019 243
II Arvonkorotusrahasto					
III Muut omat rahastot	3 862 465				3 862 465
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	11 906 587	18 253 332			30 159 919
V Tilikauden yli-/alijäämä	-2 635 348	345 118	-699 231	699 231	-2 290 230
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VAF	11 000 000				11 000 000
1. Poistoero					
2. Vapaaehtoiset varaukset	11 000 000				11 000 000
C PAKOLLISET VARAUKSET	936 155				936 155
1. Eläkevaraukset	13 974				13 974
2. Muut pakolliset varaukset	922 181				922 181
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	622 868				622 868
1. Valtion toimeksiannot					
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	446 752				446 752
3. Muut toimeksiantojen pääomat	176 115				176 115
E VIERAS PÄÄOMA	150 445 744	10 008 937	-4 184 230	-1 524 395	154 746 056
I Pitkäaikainen	86 823 933	7 856 230		-131 773	94 548 389
1. Joukkovelkakirjalainat					
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	86 826 843				86 826 843
3. Lainat julkisyhteisöiltä		131 773		-131 773	
4. Lainat muilta luotonantajilta					
5. Saadut ennakot					
6. Ostovelat					
7. Muut velat	-2 910	7 724 456			7 721 546
8. Siirtovelat	0				
II Lyhytaikainen	63 597 942	2 152 707	-4 184 230	-1 392 621	60 173 797
1. Joukkovelkakirjalainat					
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 682 899				7 682 899
3. Lainat julkisyhteisöiltä					
4. Lainat muilta luotonantajilta	17 271 964		0	0	17 271 964
5. Saadut ennakot	992 543	5 765			998 308
6. Ostovelat	13 255 959	328 839			13 584 798
7. Muut velat	1 948 254	52 315			2 000 569
8. Siirtovelat	22 470 192	1 765 788	-4 184 230	-1 392 621	18 659 128
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	302 903 038	56 217 217	-4 883 462	-3 463 566	350 056 477

TOSITELAJIT, SÄILYTYSAJAT JA TILILUETTELO

Luettelo tositelajeista

187_10050	187 Tietokoneohjelmistot	187MYL_10	187 Laskulaji 10
187_10150	187 Muut pitkävaikutteiset menot	187MYL_11	187 Laskulaji 11
187_11000	187 Maa- ja vesialueet	187MYL_15	187 Laskulaji 15
187_11050	187 Kiinteistöjen liittymismaksut	187MYL_20	187 Laskulaji 20
187_11100	187 Asuinrakennukset	187MYL_23	187 Laskulaji 23
187_11120	187 Hallinto- ja laitosrakennukset	187MYL_32	187 Laskulaji 32
187_11150	187 Tehdas- ja tuotantorakennukset	187MYL_33	187 Laskulaji 33
187_11190	187 Muut rakennukset	187MYL_41	187 Laskulaji 41
187_11300	187 Maa- ja vesirakenteet	187MYL_42	187 Laskulaji 42
187_11410	187 Vesijohtoverkosto	187MYL_44	187 Laskulaji 44
187_11450	187 Viemäriverkosto	187MYL_51	187 Laskulaji 51
187_11500	187 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	187MYL_52	187 Laskulaji 52
187_11600	187 Kuljetusvälineet	187MYL_53	187 Laskulaji 53
187_11700	187 Muut koneet ja kalusto	187MYL_54	187 Laskulaji 54
187_11710	187 Atk, yms. toimistolaitteet	187MYL_55	187 Laskulaji 55
187_11720	187 Sairaalalaitteet	187MYL_57	187 Laskulaji 57
187_11830	187 Arvo- ja taide-esineet	187MYL_58	187 Laskulaji 58
187_11940	187 Keskenkäynteiset hankinnat	187MYL_59	187 Laskulaji 59
187_12010	187 Tytäryhtiöosakkeet	187MYL_60	187 Laskulaji 60
187_12030	187 Kuntayhtymäosuuudet	187MYL_61	187 Laskulaji 61
187_12050	187 Osakkuusyhteisöosakkeet	187MYL_62	187 Laskulaji 62
187_12100	187 Liikelaitosten pääomat	187MYL_63	187 Laskulaji 63
187_12160	187 Muut osakkeet ja osuudet	187MYL_64	187 Laskulaji 64
187AKT	187 Aktivoinnit	187MYL_65	187 Laskulaji 65
187ALV	187 Alv-maksuajo	187MYL_66	187 Laskulaji 66
187ARK	187 Alareskontran kirjauskansiovienti	187MYL_67	187 Laskulaji 67
187Doc1	187 Dokumentit	187MYL_68	187 Laskulaji 68
187ETE	187 EndToEnd SEPA	187MYL_69	187 Laskulaji 69
187HYV	187 Hyvitysten palautus	187MYL_70	187 Laskulaji 70
187INSID	187 InstructionIdentification SEPA	187MYL_74	187 Laskulaji 74
187JT	187 Järjestelmätunnus	187MYL_75	187 Laskulaji 75
187K	187 Kirjauskansion eränumero	187MYL_76	187 Laskulaji 76
187KKS	187 Kirjauskansion siirto	187MYL_77	187 Laskulaji 77
187KOM	187 Käyttöomaisuustapahtumat	187MYL13	187 Laskulaji 13
187KPA	187 Kirjanpilotapahtuman palautustap.	187MYL14	187 Laskulaji 14
187KPJ	187 Kirjanpilotapahtuman per. jäljitysno	187OR	187 Ostolaskut Rondo
187KPL0	187 YPH Effic kpl-liittymä	187ORK	187 Ostoreskontran kohdistustap.
187KPL1	187 Sonet lääkehuolto kpl-liittymä	187OSM	187 Ostoreskontramaksut
187KPL2	187 Populus matkalaskut kpl-liittymä	187Palkka	187 Palkkatositteet
187KPL5	187 Atksla Konekeskus sis. laskutus kpl	187PerusS	187 Perustesääntö
187KVS	187 Kirjanpidon konversio	187PR_1	187 Projektinumero
187LT	187 Laskujen tuonnin eränumerosarja	187PR_12	187 Projektikirjauskansio, nro
187ManKu	187 Asiakkaan manuaaliset kohdistukset	187PR_18	187 Projektin tulotapahtumat
187ManSu	187 Asiakkaan manuaaliset suoritukset	187PR_2	187 Projektilaskuehdotus
187MK	187 Maksukehotus	187PR_21	187 Projektisopimus (manuaalinen)
187MR_4	187 Myren kohdistustap. maksutosite	187PR_4	187 Tapahtumatunnus
187MR_5	187 Myren kohdistustap. päätösosite	187PSvea	187 Svea Perintä toimeksiantoliittymä
187MR_7	187 Luottotappiokirjaus	187SisI	187 Sisäisten laskujen tositteet
187MR_8	187 Luottotappioiden kirjauserä	187SveSu	187 Svea-suoritukset
187MsgID	187 MessageIdentification SEPA	187ToMas	187 toimittajanumerosarja MASTER
187MuisE	187 Muistiotositteet excelistä	187Ttun	187 Työajantunnus, Henkilöstöhallinto
187Muist	187 Muistiotositteet	187Viite	187 Asiakkaan viitemaksut
		187XAKOM	187 Käyttöomaisuuden konversio

Luettelot ja selvitykset

Käytetyt kirjanpito kirjat ja selvitys kirjanpidon säilytyksestä

KIRJANPITOKIRJAT

Tasekirja
Tase-erittelyt
Liitetietojen erittelyt
Päiväkirja
Pääkirja

Myyntireskontra
Ostoreskontra
Käyttöomaisuus
Konsernikirjanpito

SÄILYTYSTAPA

Sidottu kirja
Paperitulosteina
Paperitulosteina
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä,
paperitulosteet

Arkistoinnista paperitulostetussa muodossa vastaa tositteita käyttänyt toimiala.

Säilytysaika

Sidottu tasekirja säilytetään pysyvästi, muut kirjanpito kirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

Tasetilit

10059 Tietokoneohjelmistot Yhteensä	11152 Tehdas- ja tuotantorakennukset Tilikauden poistot
10050 Tietokoneohjelmistot 1.1.	11153 Tehdas- ja tuotantorakennukset Tilikauden lisäykset
10051 Tietokoneohjelmistot Kertyneet poistot 1.1.	11154 Tehdas- ja tuotantorakennukset Tilikauden vähennykset
10052 Tietokoneohjelmistot Tilikauden poistot	11155 Tehdas- ja tuotantorakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot
10053 Tietokoneohjelmistot Tilikauden lisäykset	11156 Tehdas- ja tuotantorakennukset Rahoitusosuudet
10054 Tietokoneohjelmistot Tilikauden vähennykset	11157 Tehdas- ja tuotantorakenn Siirrot erien välillä (+/-)
10055 Tietokoneohjelmistot vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	11199 Muut rakennukset Yhteensä
10056 Tietokoneohjelmistot Rahoitusosuudet	11190 Muut rakennukset 1.1.
10057 Tietokoneohjelmistot Siirrot erien välillä (+/-)	11191 Muut rakennukset Kertyneet poistot 1.1.
10159 Muut pitkävaikutt.menot Yhteensä	11192 Muut rakennukset Tilikauden poistot
10150 Muut pitkävaikutt.menot 1.1.	11193 Muut rakennukset Tilikauden lisäykset
10151 Muut pitkävaikutt.menot Kertyneet poistot 1.1.	11194 Muut rakennukset Tilikauden vähennykset
10152 Muut pitkävaikutt.menot Tilikauden poistot	11195 Muut rakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot
10153 Muut pitkävaikutt.menot Tilikauden lisäykset	11196 Muut rakennukset Rahoitusosuudet
10154 Muut pitkävaikutt.menot Tilikauden vähennykset	11197 Muut rakennukset Siirrot erien välillä (+/-)
10155 Muut pitkävaikutt.menot vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	11309 Maa- ja vesirakenteet Yhteensä
10156 Muut pitkävaikutt.menot Rahoitusosuudet	11300 Maa- ja vesirakenteet 1.1.
10157 Muut pitkävaikutt.menot Siirrot erien välillä (+/-)	11301 Maa- ja vesirakenteet Kertyneet poistot 1.1.
10209 Ennakkomaksut Yhteensä	11302 Maa- ja vesirakenteet Tilikauden poistot
10200 Ennakkomaksut 1.1.	11303 Maa- ja vesirakenteet Tilikauden lisäykset
10203 Ennakkomaksut Tilikauden lisäykset	11304 Maa- ja vesirakenteet Tilikauden vähennykset
10207 Ennakkomaksut Siirrot erien välillä (+/-)	11305 Maa- ja vesirakenteet vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot
11009 Maa- ja vesialueet Yhteensä	11306 Maa- ja vesirakenteet Rahoitusosuudet
11000 Maa- ja vesialueet 1.1.	11307 Maa- ja vesirakenteet Siirrot erien välillä (+/-)
11003 Maa- ja vesialueet Tilikauden lisäykset	11419 Vesijohtoverkosto Yhteensä
11004 Maa- ja vesialueet Tilikauden vähennykset	11410 Vesijohtoverkosto 1.1.
11006 Maa- ja vesialueet Rahoitusosuudet	11411 Vesijohtoverkosto Kertyneet poistot 1.1.
11007 Maa- ja vesialueet Siirrot erien välillä	11412 Vesijohtoverkosto Tilikauden poistot
11008 Maa- ja vesialueet arvonalentumiset	11413 Vesijohtoverkosto Tilikauden lisäykset
11059 Kiinteistöjen liittymismaksut Yhteensä	11414 Vesijohtoverkosto Tilikauden vähennykset
11050 Kiinteistöjen liittymismaksut 1.1.	11415 Vesijohtoverkosto vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot
11053 Kiinteistöjen liittymismaksut Tilikauden lisäykset	11416 Vesijohtoverkosto Rahoitusosuudet
11054 Kiinteistöjen liittymismaksut Tilikauden vähennykset	11417 Vesijohtoverkosto Siirrot erien välillä (+/-)
11056 Kiinteistöjen liittymismaksut Rahoitusosuudet	11459 Viemäriverkosto Yhteensä
11057 Kiinteistöjen liittymismaksut Siirrot erien välillä	11450 Viemäriverkosto 1.1.
11058 Kiinteistöjen liittymismaksut arvonalentumiset	11451 Viemäriverkosto Kertyneet poistot 1.1.
11109 Asuinrakennukset Yhteensä	11452 Viemäriverkosto Tilikauden poistot
11100 Asuinrakennukset 1.1.	11453 Viemäriverkosto Tilikauden lisäykset
11101 Asuinrakennukset Kertyneet poistot 1.1.	11454 Viemäriverkosto Tilikauden vähennykset
11102 Asuinrakennukset Tilikauden poistot	11455 Viemäriverkosto vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot
11103 Asuinrakennukset Tilikauden lisäykset	11456 Viemäriverkosto Rahoitusosuudet
11104 Asuinrakennukset Tilikauden vähennykset	11457 Viemäriverkosto Siirrot erien välillä (+/-)
11105 Asuinrakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	11479 Hulevesiverkosto Yhteensä
11106 Asuinrakennukset Rahoitusosuudet	11470 Hulevesiverkosto 1.1.
11107 Asuinrakennukset Siirrot erien välillä (+/-)	11471 Hulevesiverkosto Kertyneet poistot 1.1.
11129 Hallinto- ja laitosrakennukset Yhteensä	11472 Hulevesiverkosto Tilikauden poistot
11120 Hallinto- ja laitosrakennukset 1.1.	11473 Hulevesiverkosto Tilikauden lisäykset
11121 Hallinto- ja laitosrakennukset Kertyneet poistot 1.1.	11474 Hulevesiverkosto Tilikauden vähennykset
11122 Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden poistot	11475 Hulevesiverkosto vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot
11123 Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden lisäykset	11476 Hulevesiverkosto Rahoitusosuudet
11124 Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden vähennykset	11477 Hulevesiverkosto Siirrot erien välillä (+/-)
11125 Hallinto- ja laitosrakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	11509 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Yhteensä
11126 Hallinto- ja laitosrakennukset Rahoitusosuudet	11500 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet 1.1.
11127 Hallinto- ja laitosrakennukset Siirrot erien välillä (+/-)	11501 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Kertyneet poistot 1.1.
11159 Tehdas- ja tuotantorakennukset Yhteensä	11502 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden poistot
11150 Tehdas- ja tuotantorakennukset 1.1.	11503 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden lisäykset
11151 Tehdas- ja tuotantorakennukset Kertyneet poistot 1.1.	11504 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden vähennykset

11505 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet vähenn. ja siirtojen ker	11995 KOM-rahoitusosuudet välitili
11506 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Rahoitusosuudet	12019 Tytäryhteisöosakk. ja osuudet yhteensä
11507 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Siirrot erien välillä (+	12010 Tytäryhteisöosakk. ja osuudet 1.1.
11609 Kuljetusvälineet yhteensä	12013 Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Tilikauden lisäykset
11600 Kuljetusvälineet 1.1.	12014 Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Tilikauden vähennykset
11601 Kuljetusvälineet Kertyneet poistot 1.1.	12016 Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Rahoitusosuudet
11602 Kuljetusvälineet Tilikauden poistot	12017 Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)
11603 Kuljetusvälineet Tilikauden lisäykset	12018 Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Arvonalentumiset
11604 Kuljetusvälineet Tilikauden vähennykset	12039 Kuntayhtymäosuudet yhteensä
11605 Kuljetusvälineet vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	12030 Kuntayhtymäosuudet 1.1.
11606 Kuljetusvälineet Rahoitusosuudet	12033 Kuntayhtymäosuudet Tilikauden lisäykset
11607 Kuljetusvälineet Siirrot erien välillä (+/-)	12034 Kuntayhtymäosuudet Tilikauden vähennykset
11709 Muut koneet ja kalusto yhteensä	12036 Kuntayhtymäosuudet Rahoitusosuudet
11700 Muut koneet ja kalusto 1.1.	12037 Kuntayhtymäosuudet Siirrot erien välillä (+/-)
11701 Muut koneet ja kalusto Kertyneet poistot 1.1.	12038 Kuntayhtymäosuudet Arvonalentumiset
11702 Muut koneet ja kalusto Tilikauden poistot	12059 Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet yhteensä
11703 Muut koneet ja kalusto Tilikauden lisäykset	12050 Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet 1.1.
11704 Muut koneet ja kalusto Tilikauden vähennykset	12053 Osakkuusyht.osakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset
11705 Muut koneet ja kalusto vähenn. ja siirtojen kertyneet pois	12054 Osakkuusyht.osakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset
11706 Muut koneet ja kalusto Rahoitusosuudet	12056 Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11707 Muut koneet ja kalusto Siirrot erien välillä (+/-)	12057 Osakkuusyht.osakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/
11719 ATK-, yms. toimistolaitteet yhteensä	12058 Osakkuusyht.osakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
11710 ATK-, yms. toimistolaitteet 1.1.	12109 Liikelaitosten pääomat Yhteensä
11711 ATK-, yms. toimistolaitteet Kertyneet poistot 1.1.	12100 Liikelaitosten pääomat 1.1.
11712 ATK-, yms. toimistolaitteet Tilikauden poistot	12103 Liikelaitosten pääomat Tilikauden lisäykset
11713 ATK-, yms. toimistolaitteet Tilikauden lisäykset	12104 Liikelaitosten pääomat Tilikauden vähennykset
11714 ATK-, yms. toimistolaitteet Tilikauden vähennykset	12106 Liikelaitosten pääomat Rahoitusosuudet
11715 ATK-, yms. toimistolaitteet vähenn. ja siirtojen kertyneet	12107 Liikelaitosten pääomat Siirrot erien välillä (+/-)
11716 ATK-, yms. toimistolaitteet Rahoitusosuudet	12108 Liikelaitosten pääomat Arvonalentumiset
11717 ATK-, yms. toimistolaitteet Siirrot erien välillä (+/-)	12169 Muut osakkeet ja osuudet Yhteensä
11729 Sairaalalaitteet yhteensä	12160 Muut osakkeet ja osuudet 1.1.
11720 Sairaalalaitteet 1.1.	12163 Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset
11721 Sairaalalaitteet Kertyneet poistot 1.1.	12164 Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset
11722 Sairaalalaitteet Tilikauden poistot	12166 Muut osakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11723 Sairaalalaitteet Tilikauden lisäykset	12167 Muut osakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)
11724 Sairaalalaitteet Tilikauden vähennykset	12168 Muut osakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
11725 Sairaalalaitteet vähenn. ja siirtojen kertyneet poisto	12319 Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä Yhteensä
11726 Sairaalalaitteet Rahoitusosuudet	12310 Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä 1.1.
11727 Sairaalalaitteet Siirrot erien välillä (+/-)	12313 Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä Tilikauden lisäykset
1180 Muut aineelliset hyödykkeet	12314 Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä Tilikauden vähennykset
11839 Arvo- ja taide-esineet yhteensä	12317 Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä Siirrot erien välillä (+
11830 Arvo- ja taide-esineet 1.1.	12339 Muut lainasaam. osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöi
11833 Arvo- ja taide-esineet Tilikauden lisäykset	12330 Muut lainasaam. osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöi
11834 Arvo- ja taide-esineet Tilikauden vähennykset	12333 Muut lainasaam. osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöi
11837 Arvo- ja taide-esineet Siirrot erien välillä (+/-)	12334 Muut lainasaam. osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöi
11930 Ennakkomaksut aineelliset hyödykkeet	12337 Muut lainasaam. osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöi
11933 Ennakkomaksut Tilikauden lisäykset	12389 Muut lainasaamiset muilta Yhteensä
11934 Ennakkomaksut Tilikauden vähennykset	12380 Muut lainasaamiset muilta 1.1.
11936 Ennakkomaksut Rahoitusosuudet	12383 Muut lainasaamiset muilta Tilikauden lisäykset
11937 Ennakkomaksut Siirrot erien välillä (+/-)	12384 Muut lainasaamiset muilta Tilikauden vähennykset
11949 Keskeneräiset hankinnat yhteensä	12387 Muut lainasaamiset muilta Siirrot erien välillä (+/-)
11940 Keskeneräiset hankinnat 1.1.	12449 Muut saamiset taseyksiköiltä Yhteensä
11943 Keskeneräiset hankinnat Tilikauden lisäykset	12440 Muut saamiset taseyksiköiltä 1.1.
11944 Keskeneräiset hankinnat Tilikauden vähennykset	12443 Muut saamiset taseyksiköiltä Tilikauden lisäykset
11946 Keskeneräiset hankinnat Rahoitusosuudet	12444 Muut saamiset taseyksiköiltä Tilikauden vähennykset
11947 Keskeneräiset hankinnat Siirrot erien välillä (+/-)	12447 Muut saamiset taseyksiköiltä Siirrot erien välillä (+/-)
11999 Investointien välitilit	12469 Muut saamiset liikelaitoksilta Yhteensä
11993 KOM-hankintojen välitili	12450 Muut saamiset liikelaitoksilta 1.1.
11994 KOM-myyntien välitili	12453 Muut saamiset liikelaitoksilta Tilikauden lisäykset

12454 Muut saamiset liikelaitoksilta Tilikauden vähennykset	19101 Pankkitili Nordea
12457 Muut saamiset liikelaitoksilta Siirrot erien välillä (+/-)	19103 Pankkitili4 Nordea
12469 Muut saamiset muilta Yhteensä	19104 Pankkitili5 Nordea
12460 Muut saamiset muilta 1.1.	19105 Pankkitili6 Nordea
12463 Muut saamiset muilta Tilikauden lisäykset	19130 Pankkitili liikelaitos1 Nordea
12464 Muut saamiset muilta Tilikauden vähennykset	19200 Konsernitili OP-Pohjola
12467 Muut saamiset muilta Siirrot erien välillä (+/-)	19201 Pankkitili OP-Pohjola
15020 Lääkekeskus	19203 Pankkitili4 OP-Pohjola
16300 Lainasaamiset tytäryhteisöiltä	19204 Pankkitili5 OP-Pohjola
16460 Lainasaamiset liikelaitoksilta	19205 Pankkitili6 OP-Pohjola
16540 Sosiaaliset lainasaamiset	19206 Pankkitili7 OP-Pohjola
16550 Lainasaamiset muilta	19207 Pankkitili8 OP-Pohjola
16660 Valtionosuussaamiset	19230 Pankkitili liikelaitos1 OP-Pohjola
17190 Muut siirtosaamiset muilta	19301 Pankkitili Danske
17200 Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä	19302 Pankkitili perusturva Danske
17238 Korkosaamiset	19303 Pankkitili4 Danske
17250 Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä	19401 Pankkitili Handelsbanken
17300 Myyntisaamiset osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöilt	19601 Pankkitili Säästöpankki
17350 Myyntisaamiset sisäiset	19603 Pankkitili4 Säästöpankki
17351 Myyntisaamiset sisäiset (ei reskontra)	19900 Myyntireskontran viitteettömien suor. selvittelytili
17400 Myyntisaamiset muilta	19910 MR-maksujen selvittelytili
17490 Muut myyntisaamiset muilta	19920 Pankkitilien väl.siirt. selvittelytili
17491 Myyntisaamiset vanhat 1	19940 Ostoreskontran selvittelytili
17500 Lainasaamiset tytäryhteisöiltä	19950 Pankkitulojen/-menojen selv. tili
17530 Lainasaamiset osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöiltä	20009 Peruspääoma Yhteensä
17540 Lainasaamiset kuntayhtymiltä ja kunnilta	20000 Peruspääoma 1.1.
17550 Lainasaamiset valtiolta	20003 Peruspääoma Tilikauden lisäykset
17560 Lainasaamiset liikelaitoksilta	20004 Peruspääoma Tilikauden vähennykset
17565 Lainasaamiset kunnalta	20007 Peruspääoma Siirrot erien välillä (+/-)
17570 Lainasaamiset muilta taseyksiköiltä	20019 Sisäiset peruspääoma Yhteensä
17590 Lainasaamiset muilta	20010 Sisäiset peruspääoma 1.1.
17592 Sosiaaliset lainasaamiset	20013 Sisäiset peruspääoma Tilikauden lisäykset
17710 Valtionosuussaamiset	20014 Sisäiset peruspääoma Tilikauden vähennykset
17800 Nettopalkkojen tili	20017 Sisäiset peruspääoma Siirrot erien välillä (+/-)
17820 Palkkaennakot	20159 Rahastopääomat Yhteensä
17859 Palkkarästit	20150 Rahastopääomat 1.1.
17900 Perhehuoltojärjestelmän menojen selvittelytili	20153 Rahastopääomat Tilikauden lisäykset
17920 Liikuntaselitt	20154 Rahastopääomat Tilikauden vähennykset
17950 Pankkikorttimaksujen selvittelytili	20157 Rahastopääomat Siirrot erien välillä (+/-)
17980 Menojen selvittelytili	20509 Edell.kausien yli/alijäämä Yhteensä
17981 Menojen selvittelytili 2	20500 Edell.kausien yli/alijäämä 1.1.
18060 Arvonlisäverosaaminen 10 % vähennys	20503 Edell.kausien yli/alijäämä Tilikauden lisäykset
18070 Arvonlisäverosaaminen 14 % vähennys	20504 Edell.kausien yli/alijäämä Tilikauden vähennykset
18080 Arvonlisäverosaaminen 24 % vähennys	20506 Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset
18090 EU-arvonlisäverosaamiset	20507 Edell.kausien yli/alijäämä Siirrot erien välillä (+/-)
18110 Arvonlisäverosaaminen 10 % palautus	20510 Tilikauden yli-/alijäämä
18120 Arvonlisäverosaaminen 14 % palautus	21000 Kertynyt poistoero
18130 Arvonlisäverosaaminen 24 % palautus	21010 Investointivaraukset
18140 Laskennalliset palautukset alv 5 %	21200 Eläkevastuuvaraus
18150 Alv-nettosaavat	21300 Muut pakolliset varaukset
18200 Muut saamiset	23100 Lahjoitusrahast.pääomat
18210 Konversiotilit Alv-saamiset	23740 Veteraanien kuntoutusrahat
18217 Konversiotilit muut saamiset sisäiset	24109 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Yhteensä
18380 Menoennakot	24100 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta 1.1.
18390 Muut siirtosaamiset muilta	24103 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden lisäykset
19990 Liikelaitokset yhdystili	24104 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden vähennykset
19992 Yhdystili 1	24107 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Siirrot erien välillä
19993 Yhdystili 2	24149 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Yhteensä
19000 Kassa	24140 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä 1.1.

24143 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden lisäykset	25700 Ulosottojen perintä
24144 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden vähennykset	25710 Puolueverot
24147 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Siirrot erien välillä (+/-)	25720 KuEL-maksut työntekijä
24480 Saadut ennakot muilta	25730 VEL-maksut työntekijä
24690 Liittymismaksut ja muut velat	25740 Työttömyysvak.maksu tt
24695 Oman kunnan vesi- ja jätevesimaksuliittymä/Vesilaitos	25800 Tulojen selvittelytili
24880 Muut siirtovelat muille	25990 Muut lyhytaikaiset velat
25109 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Yhteensä	26000 Siirtyvät korot
25100 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta 1.1.	26010 Siirtyvät korot tytäryhteisöille
25103 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden lisäykset	26020 Siirtyvät korot jäsenkuntayhtymille
25104 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta TK:n vähennykset	26030 Siirtyvät korot osakkuus- ja omistusyhteisöille
25106 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta pitkäaik. tk lyh.	26040 Siirtyvät korot taseyksiköille
25107 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Siirrot erien välillä	26040 Siirtyvät korot muille
25149 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Yhteensä	26100 Lomapalkkajaksotus
25140 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä 1.1.	26150 Valtionosuusennakot
25143 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden lisäykset	26200 Muut siirtovelat tytäryhteisöille
25144 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden vähennykset	26220 Muut siirtovelat jäsenkuntayhtymille
25146 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä pitkäaikaisten tk lyh.	26240 Muut siirtovelat osakkuus- ja muilta omistusyht.yhteisöille
25147 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Siirrot erien välillä (+/-)	26260 Muut siirtovelat taseyksiköille
25310 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht.:ltä 1.1.	26280 Muut siirtovelat liikelaitoksille
25313 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht.:ltä TK:n lis.	26290 Muut siirtovelat kunnille
25314 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht.:ltä TK:n väh.	26310 Palkkajaksotus
25317 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht.:ltä Siirrot erien	26320 KuEL-maksut palkkaperusteinen
25410 Saadut ennakot jäsenkuntayhtymiltä	26330 KuEL-maksut eläkemenoperusteinen
25440 Saadut ennakot muilta	26340 KuEL-maksut Varhe-maksu
25441 Saadut ennakot muilta/hankkeet	26350 VEL-maksut työnantaja
25443 saadut ennakot, maankäyttö sopimukset	26355 TyEL-maksut työnantaja (sijaismaksaja)
25445 Saadut ennakot myyntireskontra	26360 Työttömyysvak.maksu ta
25450 Ostovelat tytäryhteisöille	26370 Tapaturmavakuutusmaksu
25455 Ostovelat jäsenkuntayhtymille	26380 Ryhmähenkivakuutusmaksu
25460 Ostovelat osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöille	26550 Selvittelyt sentinpyöritykset
25470 Ostovelat muille	26552 Valuuttakurssierot
25471 Ostovelat vanhat 1	26670 Sosiaalitoimen välitystili
25550 Muut velat muille	26701 Selvittelytili 1
25600 Myyntien arvonlisävero	27000 Muut siirtovelat muille
25605 Eu-myyntien arvonlisävero	29990 Liikelaitokset yhdystilin siirtovelka
25610 Arvonlisäverovelka 10 %	29992 Yhdystili 1 siirtovelka
25620 Arvonlisäverovelka 14 %	29993 Yhdystili 2 siirtovelka
25630 Arvonlisäverovelka 24 %	29996 Yhdystili 5 siirtovelka
25640 Tilitettävä arvonlisävero	
25650 Ennakonpidätysvelka	
25670 Sosiaaliturvamaksuvelka	
25680 Konversiotilit Alv-velka	
25690 Ay-jäsenmaksuvelka	

Tuloslaskelmatilit

30010 Vesi- ja jätevesimaksut	33340 Muut tuet ja avustukset kunnilta
30017 LL Sis. Kunnan vesi- ja jätevesimaksut	33370 Muut tuet ja avustukset muilta
30050 Vesihuollon perusmaksut	34000 Asuntojen vuokrat
30500 Jätteen kuljetuksen ja käsittelyn myyntituotot	34200 Muiden rakennusten vuokrat
30657 LL Sis. ateriapalvelujen myyntit.	34277 LL Sis. vuokrat muiden rakenn.
30658 Sisäiset myyntituotot, ateria	34278 Sisäiset vuokrat muiden rakenn.
30667 LL Sis. myyntituotto, puhtaus	34300 Maa- ja vesialueiden vuokrat
30668 Sisäiset myyntituotot, puhtaus	34500 Koneiden ja laitteiden vuokrat
30670 Muut liiketoiminnan tuotot	34507 LL Sis.koneiden ja laitt.vuokrat
30830 Lääkäreiden koulutuskorvaus	34508 Sisäiset koneiden ja laitt.vuokrat
30840 Varusmiesten, siviilipalvelusm. ja vankien sairaanh.kor	34600 Muut vuokratuotot
30850 Pakolaisten toimeentulokorvaukset	35010 Pysäköintivirhemaksut
30870 Sotilasvammalain mukaiset korvaukset	35100 Käyttöomaisuuden myyntivoitot (tavanomaiset)
30880 Lomituspalvelukorvaukset	35320 Käyttöomaisuuden myynnit
30890 Asiakaskohtaisen velkaneuvonnan korvaukset	35340 Rahoitusosuudet inv.menoihin
30990 Muut korvaukset valtiolta	35349 Käyttöom.tuottojen aktivointi
31000 Kotikuntakorvaukset	35370 Muut tuotot
31020 Jäsenkunt. maksuos. ja korv. ky:lle	35377 LL Sis. muut tuotot
31030 Muut yhteistoimintakorvaukset	35378 Sisäiset muut tuotot
31038 Sisäiset muut yhteistoimintakorvaukset	37000 Valmistus omaan käyttöön
31090 Myyntituotot kunnilta	40000 Vakinaisten kk-palkat
31100 Myyntituotot kuntayhtymiltä	40020 Tilapäisten kk-palkat
31300 Työterveyshuollon maksut	40041 Sairauslomasijaisten palkat
31307 LL Sis. Työterveyshuollon maksut	40042 Äitiyslomasijaisten palkat
31308 Sis. Työterveyshuollon maksut	40051 Vuosilomasijaisten
31310 Täyskustannuskorvaukset pakollisista vakuutuksista	40052 Muut sijaiset
31330 Oppisopimuskoulutuskorvaukset	40060 Vakin. tunti- ja urakkapalkat
31560 Metsänmyyntituotot	40070 Opettajien palkat
31990 Muut myyntituotot	40150 Työllistämispalkat
31997 LL Sis. myyntituotot, muut	40250 Erilliskorvaukset
31998 Sisäiset myyntituotot, muut	40260 Varallaolokorvaukset
31999 Myyntituotot aktivointi	40400 Luottamushenkilöiden kokouspalkkiot
32000 Yleishallinnon maksut	40410 Viranhaltijoiden kokouspalkkiot
32100 Perusterveydenhuollon laitoshoidon asiakasmaksut	40430 Vuosipalkkiot ja ans.menet.korv.
32110 Terveyskeskusmaksut	40500 Asiantuntijapalkkiot ja luentokorvaukset
32200 Perusterveydenhuollon avohoidon lääkäripalv.maksut	40520 Siviilipalvelusmiesten pvrabat
32300 Erikoissairaanhoidon laitoshoidon asiakasmaksut	40630 Ravintoetukorvaukset (meno)
32310 Avohoidon maksut	40690 Luontoisedut (tulo)
32490 Muut terveydenhuollon maksut	40700 Jaksotetut palkat ja palkkiot
32520 Muut kodinhoitoapumaksut	41000 KuEL palkkaperusteinen
32570 Hoitopäivämaksut	41020 KuEL eläkemenoperusteinen
32610 Muut sosiaalitoimen maksut	41040 KuEL varhe-maksu
32700 Lukukausi- ja kurssimaksut	41120 VaEL-maksut
32750 Muut opetus- ja kulttuuritoimen maksut	41160 Eläkkeet
32800 Suunnittelu- ja mittaustoiminnan maksut	41180 Muut työeläkemaksut
32850 Rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut	41700 Jaksotetut eläkekulut
32860 Maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset	42000 Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut
32870 Muut yhdyskuntapalvelujen maksut	42100 Työttömyysvakuutusmaksut
32900 Pysäköintimaksut	42200 Tapaturmavakuutusmaksut
32930 Lomituspalvelumaksut	42300 Muut sosiaalivakuutusmaksut
32970 Muut palvelumaksut	42700 Jaksotetut sosiaalivakuutusmaksut
33000 Työllistämistuki valtiolta	42900 Sairausvakuutuskorvaukset
33100 Maakunnan kehittämisraha	42940 Tapaturmakorvaukset
33160 EU-tuki omiin kehittämisprojekteihin, suoraan EU:lta	42950 Muut Kansaneläkelaitoksen korvaukset
33270 Valtion korvaus kuntouttavasta työtoiminnasta	42960 Muut henkilöstömenojen korjauserät
33300 Kelan korvaus työterveydenhuollosta	43000 Asiakaspalvelujen ostot valtiolta
33330 Muut tuet ja avustukset valtiolta	43010 Asiakaspalvelujen ostot kunnilta

43020 Asiakaspalvelujen ostot kuntayhteisöiltä	45730 Vesi
43030 Asiakaspalvelujen ostot muilta	45737 LL Sis. vesimaksut
43100 Asiakaspalveluiden ostot perhehoitajien palkkiot	45760 Kemikaalit
43150 Asiakaspalvelujen ostot kotikuntakorv. kunnilta	45800 Kalusto
43160 Asiakaspalvelujen ostot kotikuntakorv. kuntayhtymiltä	45810 ICT, koneet ja laitteet
43288 Sis.asiakaspalveluiden ostot kunnilta	45830 Penkalusto
43400 Toimisto- ja asiantuntijapalvelut	45860 Taidehankinnat
43405 Rahoitus- ja pankkipalvelut	45900 Rakennusmateriaali
43410 Asiantuntijapalvelut	45920 Työaineet
43420 Työvoiman vuokraus	46000 Muu materiaali
43440 Investointityöt, valm. om. käyttö.	46007 LL Sis. muut aineet, tarvikkeet, tavarat
43490 ICT-palvelut	46008 Sisäiset muut aineet, tarvikkeet, tavarat
43500 Painatukset ja ilmoitukset	46020 Merkkipäivälahjat
43510 Painatukset ja kopiointi	46499 Aktivoidut aineet ja tarvikkeet
43610 Postimaksut	46077 LL sis. Varastolisät
43620 Puhelinmaksut	46078 Sisäiset varastolisät
43630 Matkapuhelinmaksut	46700 Varastojen muutos
43700 Vakuutukset	46720 Varasto-ottojen vastatili
43748 Sisäiset vakuutusmaksut	47000 Lasten kotihoidon tuki
43800 Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	47020 Lasten kotihoidon tuen kuntalisä
43810 Siivous- ja puhtaanapitopalvelut	47050 Yksityisen hoidon tuki
43830 Jätevesimaksut	47070 Yksityisen hoidon tuen kuntalisä
43837 LL Sis. jätevesimaksut	47100 Omaishoidon tuki
43867 LL Sisäiset puhtaanapito- ja pesulapalvelut	47210 Perustoimeentulotuki
43868 Sisäiset puhtaanapito- ja pesulapalvelut	47215 Tarveharkintainen toimeentulotuki
43907 LL Sis. Rakennusten ja alueiden rakentaminen	47230 Ennaltaehkäisevä toimeentulotuki
43908 Sisäiset rakennusten ja alueiden rak. ja kp	47240 Kuntouttavan työtoiminnan toimintarahat
43910 Rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalv	47250 Kuntouttavan työtoim. matkakorv. tt-tukea saavalle
43920 Alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalv	47260 Kuntouttavan työtoim. matkakorv. tm-tukea saavalle
43947 LL Sis.kiinteistöpalvelut	47270 Vammaisille annetut avustukset
43948 Sisäiset kiinteistöpalvelut	47278 Sisäiset avustukset
44000 Koneiden, kaluston ja laitteiden rak. ja kp	47280 Koulumatkatuki
44100 Majoitus- ja ravitsemuspalvelut	47470 Muut avustukset kotitalouksille
44150 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	47500 Työmarkkinatuen kuntaosuus
44147 LL Sis. ravitsemispalvelut	47550 Muut avustukset yhteisöille
44148 Sisäiset ravitsemispalvelut	47580 Avustukset taseyksiköille
44300 Sosiaali- ja terveyspalvelut	47600 Avustukset liikelaitoksille
44317 LL Sis. Työterveyshuoltomaksut	48000 Maa- ja vesialueiden vuokrat
44318 Sisäiset työterveyshuoltomaksut	48200 Rakennusten ja huoneistojen vuokrat
44340 Työnohjauspalvelut	48208 Sisäiset vuokrat, rakenn. Ja huon.
44400 Opetus- ja kulttuuripalvelut	48400 Koneiden ja laitteiden vuokrat
44410 Koulutuspalvelut	48407 LL Sis.Koneiden ja laitt. vuokrat
44500 Osuus verotuskustannuksiin	48408 Sisäiset koneiden ja laitteiden vuokrat
44600 Muut yhteistoimintaosuudet	48410 ICT-laitteiden vuokrat
44700 Muut palvelut	48420 Leasing-vuokrat
44707 LL Sisäiset muut palvelut	48600 Muut vuokrat ja vastikkeet
44708 Sisäiset muut palvelut	49000 Välilliset verot
44899 Aktivoidut palvelujen ostot	49001 Välittömät verot
45000 Toimisto- ja koulutarvikkeet	49040 Oman käytön vero
45110 Kirjallisuus	49100 Kiinteistövero
45200 Elintarvikkeet	49200 Pysyvien vastaavien myyntitappiot
45400 Vaatteisto	49210 Myyntisaamisten luottotappiot
45410 Lääkkeet ja hoitotarvikkeet	49400 Jäsenmaksut
45420 Lääkkeet	49430 Vahingonkorvaukset
45430 Hoitotarvikkeet	49450 Käyttöom. ostot (vain inv.menot)
45500 Siivous- ja puhdistusaineet	49470 Edustus ja yhteistoiminta
45600 Poltto- ja voiteluaineet	49490 Muut kulut
45710 Lämmitys	49499 Aktivoidut muut kulut
45720 Sähkö	

50000 Kunnan tulovero	71000 Poistot aineettomista oikeuksista
51000 Kiinteistövero	71100 Poistot tietokoneohjelmista
52000 Osuus yhteisöveron tuotosta	71200 Poistot muista pitkävaikutteisista menoista
54000 Muut verot	71300 Poistot rakennuksista
55000 Peruspalveluiden valtionosuudet	71400 Poistot kiinteistä rakenteista ja laitteista
55020 Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	71500 Poistot koneista ja kalustoista
55030 Järjestelmämuutoksen tasaus	71600 Poistot muista aineellisista hyödykkeistä
57000 Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	72000 Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot
58500 Muut valtionosuudet	72100 Muut lisäpoistot
60000 Korkotuotot antolainoista ulkopuolisille	72300 Arvonalentumiset (pysyvät vastaavat / käyttöom.
60100 Korkotuotot antolainoista liikelaitoksille	72400 Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentum.
60120 Muun taseyksikön korkotuoto kunnalle	72500 Arvonalentumisten palautumiset
60200 Korkotuotot sijoituksista ja talletuksista	80000 Käyttöomaisuuden myyntivoitot
60300 Maksuliikennetilien korot	80100 Omistussuoksien luovutukset
60400 Muut korkotuotot	80200 Vahingonkorvaukset, takauskorv., sopimussakot
61000 Osinkotuotot ja osuuspääomien korot	80300 Saadut akordit ja konserniavustukset
61100 Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	80400 Kirjauskäytännön muutoksesta aiheutuneet oikaisut
61140 Korvaus peruspääomasta muilta taseyksiköiltä	80500 Muut satunnaiset tuotot
61160 Korvaus jäännöspääomasta	81000 Käyttöomaisuuden myyntitappiot
61260 Verotilitysten korot ja korotukset	81100 Omistussuoksien luovutukset
61300 Viivästyskorkotulot	81200 Vahingonkorvaukset
61400 Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	81300 Annetut akordit ja konserniavustukset
61450 Toimeksiantojen pääomakorot	81400 Kirjauskäytännön muutoksesta aiheutuneet oikaisut
61500 Kurssivoitot rahoituslainoista	81500 Muut satunnaiset kulut
61600 Arvopapereiden myyntivoitot	85000 Poistoeron lisäys (-)
61650 Sisäiset vakuutusmaksut	85500 Poistoeron vähennys (+)
61700 Muut rahoitustuotot	86000 Varausten lisäys (-)
61800 Arvonalentumisten palautumiset	86500 Varausten vähennys (+)
62100 Korkokulut lainoista ulkopuolisilta	87000 Rahastojen lisäys (-)
62300 Korkokulut lainoista liikelaitoksilta	87500 Rahastojen vähennys (+)
62350 Korkokulut lainoista muilta taseyksiköiltä	91100 Sisäiset palvelumaksutulot
62370 Muun taseyksikön korkokulut lainoista kunnalta	92100 Sisäiset palvelumaksut
62400 Maksuliikennetilien korkokulut	
62500 Muut korkokulut	
63000 Peruspääoman korot jäsenkunnille	
63020 Liikelaitosten korvaus peruspääomasta (kunnalle)	
63080 Muun taseyksikön korvaus peruspääomasta (kunnalle)	
63100 Korvaus jäännöspääomasta (kunnalle)	
63150 Verotilitysten korot	
63200 Viivästyskorot ja korotukset	
63300 Kurssitappiot rahoituslainoista	
63500 Luottoprovisiot	
63600 Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusvaroista	
63700 Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	
63800 Muut rahoituskulut	

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

**HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2018
ALLEKIRJOITUKSET**

Hyvinkäällä 29 päivänä huhtikuuta 2019

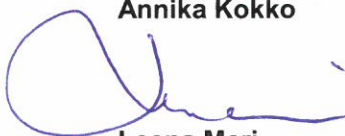
HYVINKÄÄN KAUPUNGINHALLITUS

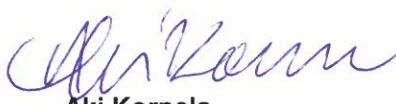
Annika Kokko

Tuija Linna-Pirinen

Leena Meri

Aki Korpela

Jussi Kukkola

Marja-Leena Laine

Pekka Laine

Ari Mäkelä

Antti Rantalainen

Jyrki Mattila
kaupunginjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hyvinkäällä 6 päivänä touko kuuta 2019.

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori
JHT, HT

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN VASTUUSITOUIMUKSET 31.12.2018

Liitetieto 40.

	Kv:n takauspäätös	Lainan nro	Vastuun määrä (nimellinen)	Vastuun määrä 31.12.2017	Vastuun määrä 31.12.2018
		- = ei vastavakuutta			
		t = takausprovisio			
Takaukset konserniyhteisöjen velkoihin					
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 20.5.2002, 47 §	SHB FI12 3131 3007 4929 78	959 123	167 736	85 203
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 10.3.2003, 26 §	SHB FI85 3131 3007 5865 30	400 000	124 973	102 480
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 16.11.2009, 107 §	SHY FI95 3131 6000 2282 16	400 000	272 000	256 000
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv. 5.2.2018, 8 §	KUOp FI32 50620381 2599 63	480 000		480 000
Pirkonkotisäätiö	Kv 19.1.2009, 25 §	Keva 20090237	500 000	336 720	316 310
Hyvinkään Palvelukotisäätiö	Kv 20.5.2002, 50 §	SHY FI46 3131 3007 4812 11	7 600 000	4 872 647	4 614 647
Hyvinkään Vanhustentalosäätiö	Kv 20.5.2002, 48 §	SHB FI02 3131 3007 4923 82	2 181 186	948 703	805 793
Hyvinkään Veteraanitalosäätiö	Kv 16.12.2002, 112 §	NOR 178120-44643 (ent. 102920-616	1 778 000	1 305 523	1 260 444
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 22.4.2002, 33 §	t SHB FI33 3131 3007 4923 09	2 691 000	1 619 924	1 534 924
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 27.1.2003, 12 §	t SHB FI78 3131 3007 5543 55	2 150 000	1 413 478	1 391 635
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 29.11.2004, 89 §	t NOR 178120-44627 (ent. 102920-619	3 200 000	2 090 215	1 975 215
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 18.12.2006, 129 §	NOR 178120-44635 (ent.174220-1534	3 500 000	3 014 354	2 911 299
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 31.5.2010, 45 §	KUOp FI33 5062 0381 1994 17	9 000 000	8 355 700	7 892 705
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 14.4.2014, 28 §	Kura 17304/14	1 900 000	1 444 000	1 292 000
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv. 26.3.2018, 16 §	t KUOp FI66 5062 0381 2628 43	2 505 600		2 505 600
K Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	Kv 7.12.2015, 81 §	- Kura 18122/15	38 260 200	26 535 300	38 260 200
K Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	Kv 11.12.2017, 125 §	t Kura 19040/18	1 200 000		1 140 000
K Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	Kv 27.8.2007, 78 §	t NOR 178120-44619 (ent.174220-2235	8 022 082	4 737 625	4 092 608
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Kv 24.10.2011, 73 §	t Kura 15493/11	800 000	200 000	100 000
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Kv 8.12.2014, 111 §	t Kura 17733/15	4 800 000	4 000 000	3 680 000
K Oy Talvimartti	Kv 15.10.2007, 94 §	NOR 131320-63061 (ent.174220-2575	160 000	25 505	20 868
Kiljavan Sairaala Oy	Kv 27.8.2007, 79 §	- Kura 12739/07	1 122 000	499 404	408 601
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	Kv 8.12.2014, 110 §	- Kura 17732/15	720 000	568 423	492 635
Kaukasten Palvelutalo Oy	Kv 15.9.2014, 64 §	- Kura 17527/14	257 000	205 604	188 472
K Oy Hyvinkään Martinkaari	Kv 22.3.2010, 20 §	Kura 14579/10	2 404 600	1 587 754	1 532 228
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 25.9.1995, 124 §	- DaBa FI16 8005 0402 1317 73	1 196 489	357 047	309 441
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 26.11.1997, 145 §	- Kura 0459/98	1 009 128	117 732	94 185
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 26.11.1997, 145 §	- Kura 0475/98	sis. edell.	62 229	49 784
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.12.2000, 156 §	SHY FI50 3131 3007 3364 15	2 000 000	840 252	673 257
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.12.2000, 156 §	SHY FI28 3131 3007 3364 23	2 600 000	640 588	384 733
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	SHY FI27 3131 3007 4808 74	2 433 000	1 133 162	1 018 891
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	SHB FI03 3131 3007 4922 67	3 281 683	757 312	589 020
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	NOR 178120-44528 (ent.102920-0614	676 322	65 087	42 768
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 15.9.2003, 74 §	NOR 178120-44544 (ent.102920-6165	20 100 000	6 533 957	5 176 601
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 27.10.2003, 95 §	NOR 178120-44593 (ent.102920-0616	2 000 000	89 220	57 760
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.6.2004, 45 §	NOR 178120-44569 (ent.102920-0616	2 500 000	1 459 212	1 377 748
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 29.5.2006, 54 §	SEK 1100006597	5 500 000	2 803 233	2 469 728
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv. 17.4.2007 31 §	NOR 178120-44585 (ent.174220-1807	1 800 000	540 000	420 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.12.2009, 124 §	Kura 14370/10	5 551 000	2 983 500	2 850 900
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 1.2.2010, 7 §	Kura 14371/10	1 070 000	786 505	681 639
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 6.6.2011, 50 §	t Kura 15357/11	5 000 000	2 000 000	1 500 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.11.2014, 93 §	- KUOp 506203-86510345	3 962 000	3 921 588	3 908 117
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.11.2014, 94 §	- SHB 313160-860562	9 000 000	9 000 000	9 000 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 3.4.2017, 36 §	t KUOp FI16 5062 0381 2551 10	6 400 000	0	6 400 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 46 §	SHB FI84 3131 3007 4881 90	904 096	292 542	239 800
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.3.2005, 50 §	NOR 178120-44577 (ent.102920-6196	190 000	34 001	13 669
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 21.10.2002, 80 §	NOR 178120-44536 (ent.102920-6144	925 000	143 104	98 913
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv. 23.4.2018, 33 §	SHB *)	4 500 000		
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 45 §	SHB FI45 3131 3007 4920 93	561 505	62 600	22 951
*) ei vielä nostettu v. 2018 aikana			Yhteensä	180 151 013	98 948 460
Takaukset muiden velkoihin					
Hyv. Metsästysampujat ry	Kv 1.2.2016, 9 §	- NOR 138520-19264 (ent. 182920-000	222 000	181 100	141 300
Hyv. Vapaaehtoistoiminnan Tuki ry	Kv 19.12.2005, 142 §	NOR 178120-44601 (ent. 174220-619	4 000 000	2 913 725	2 777 725
K Oy Hyvinkään Nuorisosuunnit	Kv 14.4.2003, 44 §	NOR 135120-30899 (ent.133120-6026	2 000 000	1 420 483	1 395 483
Rautatiemuseon säätiö	Kv 16.12.2013, 122 §	- NOR 155520-4948 (ent. 133120-6028	200 000	50 000	6 666
Uudenmaan Vammaispalvelut Oy	Kv 15.9.2003, 79 §	NOR 173020-12626	1 800 000	1 117 168	1 081 542
			Yhteensä	8 222 000	5 682 476
			Takaukset yhteensä	188 373 013	120 122 488
Kuntien takauskeskus					
Osuus takauskeskuksen takausvastuusta			-	260 851 858	266 829 520
Vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta			-	172 401	171 426
Osuus kattamattomista takausvastuista				0	0
Vastuusitoumukset yhteensä			204 310 320	104 630 935	120 122 488